శ్రీరస్తు.

శ్రీ శంకరసద్గురుభ్యో నమః-

శ్రీమత్పరమహంసపరివ్రాజకాచార్యవర్యైశ్శ్రీమచ్చిద్విలాసయతీంద్రైస్సర్వజ్ఞశిరోమణిభిః
కలావస్మిన్నిఖిలజనిమతాంసంసారపంకనిమగ్నానామాస్తికజనానాంనిశ్శ్రేయసావాప్తయేప్రణీతస్య
నిఖిలానర్థనివృత్తిపూర్వకపరమానందావిర్భావలక్షణపరమపురుషార్థానన్యసాధనాద్వైతజ్ఞానవిజయపర్యవసన్నస్య

శ్రీ శంకరవిజయవిలాసస్య

ముద్రణేనసకలజగదుపకారద్వారాస్వస్యాత్రికపారత్రికశ్రేయస్సిద్ధిర్భవత్వితిదృఢమన్వానేన
శ్రీగురుచరణారుణాంభోజనిరంతరసేవాసముపజాతనిఖిలవైదిక
గ్రంథశోధనముద్రణకౌశలీభాసురేణ

వావిళ్లరామస్వామిశాస్త్రిణా

ఆదిసరస్వతీనిలయాభిధానాయాంనిజముద్రాక్షరశాలాయాంముద్రితశ్శ్రీశంకరవిజయవిలాసః
వైదికానాముపకారాయభువిచిరంజీయాత్-
యువనామసంవత్సరభాద్రపదశుద్ధపంచమీస్థిరవాసరః-

౧౮౭౫ సంవత్సరము-

சங்கர விஜய விலாசம்.

శ్రీశంకరవిజయవిలాసస్థముఖ్యవిషయానుక్రమణికా-

శ్రీశంకరవిజయవిలాసస్థముఖ్యవిషయానుక్రమణికా-

శ్రీశంకరవిజయవిలాసస్థముఖ్యవిషయానుక్రమణికా-

పుటసంఖ్యా-		విషయసంఖ్యా-
	—※ ఏకోనత్రింశాధ్యాయః ※—	
	సుబ్రహ్మణ్యక్షేత్రగమనం-	౬౭
	తత్రత్యానాంసౌగతానాంమతఖండనం-	౬౮
౮౦	గోకర్ణక్షేత్రగమనం-	౭౦
	—※ త్రింశాధ్యాయః ※—	
౮౧	జగన్నాథక్షేత్రగమనం-	౭౧
	తత్రభోగవర్ధన నామక మఠనిర్మాణ శిష్య స్థాపనాదికం-	౭౨
	తతఉజ్జయినీక్షేత్రగమనం-	౭౩
	శాక్తమతఖండనం-	౭౪
	—※ ఏకత్రింశాధ్యాయః ※—	
౮౩	ద్వారకాక్షేత్రగమనం-	౭౫
౮౪	తత్రమఠనిర్మాణశిష్యస్థాపనాదికథనం-	౭౬
	షణ్మతస్థాపనం-	౭౭

పుటసంఖ్యా-		విషయసంఖ్యా-
౮౫	బదరీక్షేత్రగమనమ్-	౭౭
	తత్రమఠనిర్మాణశిష్యస్థాపన ఉష్ణోదక సరోనిర్మాణాదికథనం.	౭౮
	దత్తాత్రేయశ్రీశంకరగురోస్సంభాషణాదికథనమ్-	౮౦
౮౬	శ్రీశంకరసద్గురోః కైలాసగమనానువర్ణనం	౮౧
	—※ ద్వాత్రింశాధ్యాయః ※—	
౮౭	ఏతద్గ్రంథపఠనశ్రవణలేఖనాదీనాంఫలనిరూపణమ్-	౮౨

ఇతి ప్రధానవిషయానుక్రమణికాయథావతి
పరిదర్శితా ఇతోప్యధికవిశేషాన్విప
శ్చితోవిదాంకుర్వంతు-

కరాచార్యసంజ్ఞయా। చిద్విలాసయతిశ్రేష్ఠశిష్యహ్యన్యోహభాస్కర। కథయాద్య కలావాసస్త్వమిందురివ భూతలే ॥౧౦॥ అంతే
వాసిప్రియో యస్మాచ్ఛ్రీగురావతిభక్తిమాన్ ॥౧౧॥ శ్రీచిద్విలాసః॥ సాధు పృష్టం త్వయా ప్రాజ్ఞ గురుభక్త్యా కృతాదర। సహస్రా
స్యాపి తద్వక్తుం లిఖితుం వాదివాకరః ॥౧౨॥ న శక్నోతి కిమేకాస్యో బ్రూయాం విస్తరతః కథం। ప్రశ్నేనానేన తుష్టోస్మి యద్జ్ఞాతం
మద్గురోర్ముఖాత్ ॥౧౩॥ తత్తే ప్రియాయ శిష్యాయ వక్ష్యామి శృణు సాదరం। భగవత్పూజ్యపాదానామావిర్భావం సతాం
హితం ॥౧౪॥ కృతోపనీతేః పంచాబ్దైః సర్వవిద్యాసమాగమం। మకరగ్రహకాలీనసన్న్యాసాశ్రమసంభవం ॥౧౫॥ బదర్యాగ
మనం పశ్చాద్గోవిందభగవద్గురోః। క్రమసన్న్యాసలాభం చ వ్యాససూత్రార్థనిర్ణయం ॥౧౬॥ స్వీయం భాష్యం బోధయితుం స
చ్ఛిష్యాణాం పరిగ్రహం। స్నాతుం స్వర్గతటిన్యాశ్చ పాపహారిణి వారిణి ॥౧౭॥ శిష్యైస్సహైవ గమనం స్వీయభాష్యార్థచింత
కైః। పుణ్యశ్రేణ్యాం త్రివేణ్యాం చ భూయస్స్నాత్వా నివేశనం ॥౧౮॥ పూజయిత్వా చ విశ్వేశం పశుపాశవిమోచకం। పారా
శర్యేణ సల్లాపం సహైవాంభోజజన్మనా ॥౧౯॥ ప్రచారణాయ భాష్యస్య సర్వత్ర జగతీతలే। తదర్థం శ్రుతితుష్టాభ్యాం తాభ్యా
మాయుర్వివర్ధనం ॥౨౦॥ రుద్రాభిధనగర్యాం చ భట్టాచార్యస్య దర్శనం। కాశ్మీరదేశే మచ్ఛిష్యా వేదవేదాంగపారగః ॥౨౧॥
శ్రీమాన్ మండనమిశ్రాఖ్యో విద్యతే యతిపుంగవ। యద్ద్వారి కాగృహద్వారకూజత్కీరవజైరపి ॥౨౨॥ వాఙ్ముఖం సంముఖీనైర
ర్యైః క్రియతే శాస్త్రసంతతేః। యదంగనా భవత్యాఖ్యాద్గిరాం దేవీ పురా కిల ॥౨౩॥ దుర్వాసోమునినా శప్తా కించిత్కారణవైభ
వాత్। వివాదే తేన శాస్త్రేషు యది శక్నోషి తం జయ ॥౨౪॥ ఇత్థం నిశమ్య తద్వృత్తం భట్టాచార్యవిపశ్చితః। శిష్యైస్సాకం తత్ర గ
త్వా జిత్వా మండనమిశ్రకం ॥౨౫॥ తద్ధర్మదారాన్నిర్జేతుం కాయాంతరనివేశనం। కలాశాస్త్రపరిజ్ఞానం స్వశిష్యవరిబోధ
నాత్ ॥౨౬॥ కోటరస్థాపితం దేహం గత్వా దృష్ట్వాస దేశికః। చితావారోపితే దేహే ప్రవిశ్య పరితాపిసి ॥౨౭॥ సాహోత్కృత్వాకిం
నృసింహస్య స్తోత్రేణానేన తుష్యతః। తతో వాణీం వినిర్జిత్య తయా సాకం జగద్గురోః ॥౨౮॥ శ్రీమచ్ఛృంగపురాభ్యర్ణాగమనం
శిష్యసంయుతం। విభాండకమునేర్యత్ర భాసతే దివ్య ఆశ్రమం ॥౨౯॥ తుంగభద్రాతరంగౌఘవారితాశేషకల్మషం। మలహా

శ్రీరస్తు-

శ్రీగురుభ్యోనమః-

శ్రీశంకరవిజయవిలాసే-ప్రథమాధ్యాయప్రారంభః-

అస్తుస్వస్తికృతే వస్తు నిస్తులానందనిర్భరం। వస్తువా శాంకరం నస్తాదీప్సితార్థసమృద్ధయే॥ ౧ ॥ కీరం వాచయితుం కిలేవ దధతీ హస్తాంబుజే పుస్తకం విజ్ఞానామృతం ప్రదాతుమివ తన్నిత్యాంకరే విభ్రతీ। అథ స్రగ్వలయాంకరేణ గణనాం కర్తుం చ దాతుం వరాన్ సాప్తాద స్తసమస్తదోషనిచయా వాగీశ్వరీ శ్రేయసే॥ ౨॥ అదభ్రశారదాభ్రాభాం శారదాం దధతీం భజే । కాయకాంతిజితాం పాణౌ కలామివ విధోస్సుధాం॥ ౩॥ భాసా న్వివతమోవృత్తిం యన్న తిర్విఘ్నసంతతిం । నివర్తయతి తం నిత్యం వందే స్తంబేరమాననం॥ ౪॥ లీలాః పంచవవింశతిం జగతి యస్సంధాయ లోకానవన్ హాలాస్యే చ ముదా చతుర్భిరధికాం షష్టిం చ తాదర్శయన్ । శిష్టానుగ్రహదుష్టనిగ్రహవిధాబుద్ధానిబద్ధాదరః కల్యాణాని కరోతు నః పదనమద్విద్యాధరశ్శంకరః॥ ౫॥ విజ్ఞానకందః॥ శ్రీమన్ గురోర్దేశికేంద్ర పరిజ్ఞాతాఖిలాగమ। బ్రహ్మసూత్రార్థవిజ్ఞానవిచ్ఛిన్నద్వైతభావన ॥ శ్రీమద్గురుకృపాప్రాప్తపారం పర్యక్రమోదధే॥ శంకరాచార్యచరితం భక్తితః పర్యతే త్వయా। పవిత్రం తచ్చరిత్రం తు శ్రోతుం మే స్తి కుతూహలం॥ ౬ ॥ అంతేవాసి నిమయ్యేతదనుకంపా తవాస్తి చేత్ । కలితాపోపశమనం స్మృతిమాత్రేణ ధీమతాం॥ ౭ ॥ తత్వజ్ఞానప్రదమితి బహుశః కథితం పురా। ఆవిర్భావం సమారభ్య సద్వృత్తాంతమశేషతః। జగతీమవితుం జేతుం దుర్మతాన్యఖిలాన్యపి। శంభోః కృతావతార-

నికరో నామ దేవో యత్ర విరాజతే ॥ ౩౦ ॥ దేవ్యాస్సంస్థాపనం తత్ర నిగమోక్తవిధానతః । నిర్మాయ శ్రీమఠం తత్ర విశాలం సువిని
ర్మలం ॥ ౩౧ ॥ దేశికేంద్రస్సురేశాఖ్యం నానావిద్యావిశారదం । శిష్యం సంస్థాప్య తత్రైకం కాంచీనగరమావిశత్ ॥ ౩౨ ॥
తత్ర నిర్మాయ నగరీం శ్రీచక్రం స్థాప్య శాస్త్రతః । కామాక్షీమపి సంస్థాప్య దుర్మతానాం నిబర్హణం ॥ ౩౩ ॥ సర్వజ్ఞపీఠసం
స్థానం విజిత్యాద్వైతవాదినః । తతశ్చిదంబరక్షేత్రగమనం దేశికేశితుః ॥ ౩౪ ॥ తత్రాశ్రితానాం విప్రాణాం సౌరాణాం మత
ఖండనం । సేతుస్నానం సముద్దిశ్య శిష్యైస్సహాగతిం గురోః ॥ ౩౫ ॥ తత్రైవ భైరవీయాణాం ఖండనం దుర్మతస్య చ । తతః క్రమా
ద్వక్రతుండపురీం ప్రాప్య జగద్గురుః ॥ ౩౬ ॥ గాణాపతం మతం తత్ర ఖండయిత్వా సభాముఖే । అనంతశయనం గత్వా ఖండయ
న్వైష్ణవం మతం ॥ ౩౭ ॥ అథ వాసుకిక్షేత్రం కుమారో యత్ర విద్యతే । స్నాత్వా కుమారధారాయాం తరంగిణ్యాం స తాపసః ॥
౩౮ ॥ సుబ్రహ్మణ్యం సమభ్యర్చ్య సర్వరోగభయాపహం । తతో మృడపురీం లబ్ధ్వా బౌద్ధధ్వాంతనిబర్హణం ॥ ౩౯ ॥ తతో గోక
ర్ణగమనం ద్రష్టుం దేవం మహాబలం । స్నాత్వా రత్నాకరే భూయః కోటితీర్థనిషేవణం ॥ ౪౦ ॥ మహాబలేశమభ్యర్చ్య లబ్ధ్వా
నుజ్ఞాం మహాబలాత్ । జగన్నాథస్య గమనం పుణ్యక్షేత్రస్య తత్పరం ॥ ౪౧ ॥ అంతేవాసినివాసార్థం వినిర్మాయాశ్రయం పునః ।
తత్రచ్ఛాత్రం ప్రతిష్ఠాప్య పరిజ్ఞాతాఖిలాగమం ॥ ౪౨ ॥ తతశ్చోజ్జయినీం ప్రాప్య నగరీం దేశికేశితుః । శాక్తానామతిదృప్తానాం
తన్మతస్య చ ఖండనం ॥ ౪౩ ॥ ద్వారకాగమనం పశ్చాత్తత్రైకాం మఠనిర్మితిం । తత్ర శిష్యం ప్రతిష్ఠాప్య దేశికేంద్రో ముదాన్వి
తః ॥ ౪౪ ॥ మాయాపురీం సమాసాద్య షణ్మతస్థాపనం తతః । బదర్యాగమనం పశ్చాత్తత్రైకాం మఠనిర్మితిం ॥ ౪౫ ॥ తోటకా
చార్యనామానం శిష్యం సంస్థాప్య యత్నతః । తత్రైవ సుచిరం స్థిత్వా దత్తాత్రేయస్య దర్శనం ॥ ౪౬ ॥ భాష్యార్థబోధపుష్ట
స్యావిష్టో సాక్షాత్కృతిస్తతః । దత్తాత్రేయగుహాద్వారా కైలాసగమనం గురోః ॥ ౪౭ ॥ ఏతత్సర్వం సమాసేన వక్ష్యామి శృణు
నిశ్చలః ॥ ౪౮ ॥ విజ్ఞానకందః ॥ ఆమ్నాయోపనిషద్విచారకలనాకూపారనిర్మంథనాద్వైతాద్వైతసురామృతే సముదితే పీత్వాసు
రామాదినాం । అద్వైతామృతపానతః ప్రతికలం స్ఫాయన్మనోవ్యాప్యతే భూయస్తైః ప్రణతోస్మి తత్ప్రకథయ శ్రీచిద్విలాసాది.

తః॥౪౯॥ చిద్విలాసః॥ జాగర్త్యేవ భవత్సత్కృత్యే నివహః స్త్రీధేనతీర్థో జ్వాలోనోదంతశ్రవణే భవన్మతిరత్యాశ్రీదేశికాధీశ
షః। ఏకస్యాపి చ తత్తుప్పృచ్ఛతి భవాన్ ధన్యోసి పుణ్యాకృతే తౌ భక్త్యా తే హ్యానుయోగతః ప్రముదితో వక్ష్యామి సద్యః శృణు॥౫౦॥ ❋

ఇతి శ్రీమత్పరమహంసపరివ్రాజకాచార్యవర్య శ్రీచిద్విలాసయతీంద్ర విజ్ఞానకంద తపోధనేంద్ర సంవాదే
శంకరవిజయవిలాసే-కథాసంగ్రహో నామ ప్రథమోఽధ్యాయః- ... ... ❋

శ్రీచిద్విలాసః॥ కదాచిన్నారదశ్శ్రీమాన్ త్రికాలజ్ఞో విశాలధీః। పితురాజ్ఞాం పురస్కృత్య త్రిషు లోకేషు పర్యటన్॥౧॥ ఇంద్రోపేంద్ర రథసేంద్రాగ్ని మరుద్వరుణభాస్వతాం। గిరీశ హరిదీశానాం లోకాన్ పశ్యన్ క్రమేణ సః॥౨॥ రసాతలమవాప్యాథ భోగిరాజవిరాజితం। నారదః పారదో లోకే భక్తానామఘసంతతేః॥౩॥ ఫణామణిసహస్రోద్యత్కాంతిసంతతసంగతైః। నివారితాంధతమసం జాగరూకాఖిలేంద్రియం॥౪॥ సుధావాపీసహస్రాంతః ప్రఫుల్లకనకాంబుజం। మందానిలపరిస్పందస్యందమానమధూళిభిః॥౫॥ రజోభిః కల్పితావాలైశ్చాఖిభిః పరిశోభితం। విచిత్రకుట్టిమాట్టాలనివసత్పన్నగీగణం॥౬॥ తత్త్వవిజ్ఞాననిరతసమస్తభుజగవ్రజం। ఫణిరాజస్య భవనం క్రమేణాప స తాపసః॥౭॥ పూజితో వందితస్తైన సర్వైస్సంభాషణం తుణం। దత్వా తస్యాశిషో భూయో వ్యనుయాంతం నివర్త్యతం॥౮॥ మహీతలం జవేనాగాద్ద్రష్టుం తత్రత్యదేవతాః। క్షేత్రాణి చ విచిత్రాణి తీర్థాని శుభదాని చ॥౯॥ పశ్యన్ విశ్వేశ్వరాదీని దైవతాని సమంతతః। స్నాత్వా సౌపుణ్యతీర్థేషు కుర్వన్ సంధ్యాదికాః క్రియాః॥౧౦॥ తత్ర తత్ర చరన్ దేశాన్ పశ్యన్నేవాగ్రజన్మనః। శ్రుతిస్మృతిపథభ్రష్టాన్ మిథ్యాచారపరిగ్రహాన్॥౧౧॥ అద్వైతార్థపరిజ్ఞానవిమోహితధియోఽధికం। ద్వైతమార్గైకనిరతాన్ చక్రశూలాదిచిహ్నితాన్॥౧౨॥ సౌరాన్ శాక్తాన్ పాశుపతాన్ గాణేశమతగానపి। వైష్ణవాన్ భైరవీయాంశ్చ తత్తచ్చిహ్నసమంచితాన్॥౧౩॥ దధీచినా గౌతమేన పురా దక్షాధ్వరేగిరాన్। సంశప్తాన్ ప్రాప్తాన్ కలియుగే జాతానద్వైతనిందకాన్॥౧౪॥ పతతో నరకే లోకానవలోక్య క్రమేణ సః। సర్వ

తుఙ్గఫలపుష్పాద్యైఃపాదపైరుపశోభితం॥ ౧౫ ॥ నదీనదతటాభ్యర్ణకూజత్కారండమండలం। పర్యంతవిచరచ్చారురాజ
హంసవిరాజితైః ॥ ౧౬ ॥ కుముదైఃపుండరీకైశ్చభ్రమద్భ్రమరసంకులైః । వాపీకూపతటాకాద్యైఃపరితోపినిషేవితం॥
౧౭ ॥ క్రీడచ్ఛుక్రోడసందష్టనాళికేరఫలోదకైః।నిర్యత్ననిమ్నగాతాసేకైఃఫుల్లపున్నాగకేసరైః॥ ౧౮॥అక్షీణదాడిమారామ
కూజత్కీరకులోత్తమైః।రసాలశిఖరాసీనైర్గాయద్భిఃకోకిలైర్వృతం॥౧౯॥ఉత్తాలతాలతరుభిర్మండితంపరితోభృశం। మ
నోభవత్రిపాకారిభూరిలావణ్యరంజితైః॥౨౦॥ విద్వద్భిస్త్వాలలక్షైశ్చభీరైస్సూరిజనైర్వృతం। గీతవాదిత్రలాస్యాదికుశలై
రంగనాజనైః॥౨౧॥రతికాంతితిరస్కారిసౌందర్యైఃపరివేష్టితం।స్మృతిమాత్రేణమంత్రాణాంసద్యస్సిద్ధిప్రదాయకం॥ ౨౨॥
ఇక్షుభిఃక్వచిదాకీర్ణైఃపర్వసంగతమాక్తికైః।క్వచిద్వ్రీహియవశాలేయైఃక్వచిన్మాషైశ్చకోద్రవైః॥౨౩॥ఆఢకైర్యరపిచాణ
కైర్యైఃతిలైర్యస్సామనసైరపి।నిరంతరసరత్కుల్యైఃక్షేత్రైశ్చిత్రంసమంతతః॥౨౪॥ మోహనస్తంభనాద్యానాంవిద్యానా
మంకురస్థలం।శ్రుతిస్మృతీతిహాసానాంశాస్త్రోపనిషదామపి॥౨౫॥యాథాతథ్యార్థకథనపండితైర్మండితంబుధైః। బాతా
భజదభీష్టానాంఉద్ధర్తాకల్పపాదపః॥౨౬॥కర్తాత్రిజగతామేవవినేతాదుష్టసంసదః।జేతాదితిజజాలానాంశ్రీమాన్హ
రిహరాత్మజః॥౨౭॥శాస్తాసమస్తవిఘ్నానాంశాస్తావిశ్వైకపూజితః। యదీయాంశ్రియమాలోక్యవివంత్యక్త్వాభువంగతః॥
౨౮॥తాదృశంకేరళందేశంద్రష్టుమాపసనారదః।దృష్ట్వానత్వాచనుత్వాతంసమభ్యర్చ్యాతిభక్తితః॥ ౨౯ ॥ తదనుజ్ఞాంస
మాసాద్యక్రమేణపరితశ్చరన్। సురాసురైర్మునివరైఃకిన్నరైర్భూసురైరపి ॥ ౩౦ ॥ పూజితఃప్రత్యహంయత్ర రాజతేవృ
షభాచలః।వృషాచలేశ్వరోనామదేవస్త్రైలోక్యపూజితః॥ ౩౧ ॥ ఆవిర్భూయప్రసన్నాత్మావర్తతేయత్రభూభృతి।మా
ణీతరంగిణీపుణ్యావిద్యతేయత్సమంతతః॥ ౩౨॥కాలటీతిప్రథిఖ్యాతంక్రమేణక్షేత్రమాపసః। తత్రపశ్యన్మునిశ్రేష్ఠోనార
దశ్శ్రీవిశారదః ॥ ౩౩ ॥ తపస్యంతౌయతౌదాంతౌభూతిరుద్రాక్షధారిణౌ। కదాచిద్రచితాహారౌనిరాహారౌకదాచన॥
౩౪ ॥ కదాచిచ్ఛఫలాహారౌపర్ణాహారౌకదాచన । కదాచిన్మారుతాహారౌనిరాహారౌకదాచన ॥ ౩౫ ॥ స్నాంతౌ

శీతేపి సలిలే హంచాగ్ని పరితాపినా। వృషాచలేశం సతతం ధ్యాయంతౌ మానసాంబుజే ॥ ౩౬॥ అభ్యర్చయంతౌ నితరాం జాయాం సాపి నిత్యశః। ద్విజాన్ సహస్రం మృష్టాన్నైస్సంతర్ప్య శ్రుతిపారగాన్॥ ౩౭॥ వైశ్వదేవబలిం కృత్వా పరిగృహ్య ద్విజాశిషః। తదనుజ్ఞాబలేనైష దశ్నంతౌ తౌ ఫలాదికం॥ ౩౮॥ తత్ర తౌ దంపతీ దృష్ట్వా పప్రచ్ఛాగంతమేతయోః । తతః ప్రోవాచ విప్రోసౌ పృచ్ఛంతం నారదం ప్రతి॥ ౩౯॥ నామ్నా శివగురుర్జ్యేష్ఠ్యాత్ఖ్యాతోహం మహీతలే। ఆర్యాఖ్యా మమ భార్యేయం నిరపత్యా చ దుఃఖితా ॥ ౪౦॥ ఆస్తాం తత్తు కిముద్దిశ్య తపస్తీవ్రం కరోష్యహో। భగవన్ కథ్యతాం తత్త్వం తత్త్రోపాయో విధీయతే॥ ౪౧॥ ఇత్యుక్తో మునినా యజ్వా ప్రత్యువాచ స నారదం। అనపత్యతయా ఖిన్నమనసా చింతితే సతి॥ ౪౨ ॥ రహస్యువాచ భార్యా మే చరిత్రముపమన్యుజం। శ్రుత్వా తద్వచనం సత్యమితి నిశ్చిత్య తత్త్వవిత్॥ ౪౩॥ శివాదన్యో న పుత్రాణాం దాతా భవతి భూతలే। ఇతి నిశ్చిత్య మనసి మహేశం శరణం గతౌ॥ ౪౪॥ ఇతి వ్యజిజ్ఞపత్సోపి వృత్తాంతం స్వీయమాదితః। తచ్ఛ్రుత్వా నారదో భూయస్తత్ర తత్ర చరన్ భువి॥ ౪౫॥ క్రమేణ త్రిదివం ప్రాప వక్తుం తద్బ్రహ్మణేఖిలం। సత్యలోకమవాప్యాథ కశ్యపాదిపరిష్కృతం॥ ౪౬॥ వ్యాససూత్రార్థనిష్కృష్టశుద్ధాద్వైతప్రసంగిభిః। చతుష్షష్టికలాలాపనిరంతరకలితాదరైః॥ ౪౭ ॥ కాణాదపాణినీయాదిశాస్త్రాభ్యాకృతవాఙ్ముఖైః। ఆకిశోరకథాలాపమృషారహితమానసైః॥ ౪౮॥ భూతిరుద్రాక్షమాలాభిస్సమలంకృతవిగ్రహైః। రజస్తమోవిసృజ్యైవ సత్త్వైనైవ వినిర్మితైః॥ ౪౯॥ తాపసైరభితస్సిద్ధైశ్చాగ్రగైరావృతాంతరం । చతుర్భిః పరితో వేదైస్స్తూయమానమహర్నిశం॥ ౫౦॥ శాంతైర్దాంతైర్భృశం కాంతైర్నరనారీజనైర్వృతం। ఏకకేన ముఖేనాధ్వానన్యేనామ్నాయమండలీమ్॥ ౫౧॥ శాస్త్రాణి నిఖిలాన్యథ వాచయంతం తదన్యతః। ఏకేనోపనిషత్తత్త్వం వదంతం విస్తరాత్క్రమాత్॥ ౫౨॥ అక్షస్రక్కరకాభ్రాజత్కరపల్లవతల్లజమ్। సరస్వత్యా చ సావిత్ర్యా గాయత్ర్యా చ విశోభితమ్॥ ౫౩॥ రత్నసింహాసనాసీనం ప్రణమ్య కమలోద్భవమ్ । స్తుత్వా స్తోత్రైర్బహువిధైః కృతాంజలిపుటోగ్రతః॥ ౫౪॥ ఉదంతం వక్తుమారేభే మునిస్సతపతాం వరః॥ నారదః॥ లోకాస్సర్వే దిగీశానాం మయాద్య పరిలోకితాః॥ ౫౫॥ తత్ర త్వోద్యదంతమఖిలం జానాత్యేవ భవానపి। విధే విధిస్త్వయా సృష్టస్సర్వత్ర సమదృశ్య

త ॥ ౫౬ ॥ భూలోకస్యతువృత్తాంతం శ్రుణు శ్రుతివినిందితమ్। కేచిచ్ఛంభురతానిత్యం కేచిద్విష్ణుపరాయణాః॥ ౫౭ ॥ భైరవోపాసకాః కేచిద్విఘ్నేశమతగాః పరే। కేచిచ్ఛక్తిమతస్థాశ్చ కేచిత్సూర్యపరాయణాః॥ ౫౮ ॥ కేచిత్స్మరమతస్థాశ్చ నిశానాథరతాః పరే। దిక్పాలోపాసకాః కేచిద్గ్రహతారాద్యుపాసకాః ॥ ౫౯ ॥ కేచిద్గంధర్వసాధ్యాదీన్ భూతవేతాళగాః పరే। ఏవం నానాప్రభేదాఖ్యానృణాంవృత్తిర్వ్యధేష్యితా ॥ ౬౦ ॥ స్వాశ్రితానిమతాన్యేతే గృణంతిశ్రుతిభాంజ్యపి । నిశ్శ్రేయసవిధాయీనిత్యేవం జానంత్యబుద్ధయః ॥ ౬౧ ॥ అన్యోన్యమత్సరగ్రస్తాః పరస్పరజయైషిణః। స్వేచ్ఛాకలితచిహ్నాని ధారయంతి రుపాస్వితాః॥ ౬౨॥ ఆత్మజ్ఞానవిహీనాస్తేహిత్వా బ్రహ్మసనాతనమ్। అజానంతః పరం మత్యా స్వవేదపాషండతాం యయుః॥ ౬౩ ॥ అద్వైతార్థ పరిజ్ఞానాత్పతంతినరకేషుచ। తేషాముద్ధరణాయైషముపాయః పరిచింత్యతామ్॥ ౬౪॥ విజ్ఞానస్యైత్థం మహితలగతో దంతమాద్యంతమస్మై ధాత్రే పిత్రే సతుమునివరో నారదోభక్తినమ్రః। తస్థౌ కించిద్ధురికమలభూస్సోపిసంచింతయన్ ద్రాగాసామాసతుణమివ తతో నిశ్చికాయాత్మకృత్యమ్ ॥ ౬౫ ॥ విజ్ఞానకందః ॥ వృత్తం శంకరదేశికేంద్రపదయోస్సాధ్వదుస్వతః పావనం వాణీతే మధురాధరీకృతసుధాధారాచధీరాపిచ। పాయం పాయమిమం కథామృతరసం తృప్తో న తృప్తోస్మ్యహం భూయస్సందిశ చిద్విలాస తదనుస్యూతం ప్రణమ్రాయమే॥ ౬౬॥ ... ... ※

ఇతి శ్రీమత్పరమహంస పరివ్రాజకాచార్య వర్య చిద్విలాసయతీంద్రవిజ్ఞానకందతపోధనేంద్రసంవాదే-శంకర
విజయవిలాసే - నారదవృత్తాంతకథనంనామద్వితీయోధ్యాయః-

శ్రీ చిద్విలాసః ॥ విజ్ఞానకందభవతా సావధానేనచేతసా । శ్రూయతాంకథయామ్యద్యచాత్ర జాతశిరోమణే॥ ౧॥ ఇతం నిశమ్య వృత్తాంతం భూలోకస్యాంబుజాసనః। సహ తేనైవ మునినా కైలాసాచలమాపసః॥ ౨॥ నివేదితుం శివాయేదం విజ్ఞాయ స్వేనదుష్కరం। రాజతే యత్ర సతతం శివయా సహ శంకరః॥ ౩॥ ఇంద్రాగ్నిపాశివిత్తేశమరున్నిర్‌ఋతిభిః క్వచిత్ । నిరుద్ధాన ద్వా

దికే శేనద్వారోపాంతమహీతలే ॥ ౪ ॥ నివత్తైస్సవివత్తైశ్చసవాహనపరిచ్ఛదైః । సమన్వితం మహేశానపదదర్శనకాంక్షి-
భిః ॥ ౫ ॥ సమావృతం తదన్యత్ర గాయద్భిః కిన్నరీగణైః । విద్యాధరైశ్చారణైశ్చసిద్ధసాధ్యైస్సమావృతం ॥ ౬ ॥ స్వీయచ్ఛాయాస-
ముద్యోతద్యోతితాశేషదిక్తటం । శిఖరైః కుముదాకారైః వితత్యవ్యోమసంస్థితం ॥ ౭ ॥ సలీలలాస్యకుశలైరుర్వశ్యాదిభిరావృతం । రు-
ద్రాక్షమాలాభరణైః కాశ్యపాదితపోధనైః ॥ ౮ ॥ స్తువద్భిర్గిరిశం స్తోత్రైః పార్వత్యైరంచితం క్వచిత్ । గాయత్ర్యా చ సరస్వ-
త్యా విపంచ్యా విశ్వహృద్యయా ॥ ౯ ॥ శ్రియా చ చామరాసక్తహస్తయా సమలంకృతం । మద్దళధ్వాననాద్యుక్తనాళికేతుణరంజి-
తం ॥ ౧౦ ॥ స్వకీయోదంతకథనసమాగతధరావృతం । ఘంటాకర్ణవిరూపాక్షరిటిభృంగిముఖైర్గణైః ॥ ౧౧ ॥ తృణీకృతదిగీశానసం-
పద్భిరభితో వృతం । నవరత్నకృతైర్దేవప్రాకారైర్నవభిశ్శుభం ॥ ౧౨ ॥ విశాలగోపురాట్టాలైస్స్ఫాటికైస్సువిచిత్రితం । పీయూషవ-
వాపికాక్రోడక్రీడత్కాదంబమండలం ॥ ౧౪ ॥ బ్రహ్మసూత్రౌఘతత్వార్థసమాకర్ణనలాలసైః । దధీచిగౌతమాద్యైశ్చ తా-
పసైః పరివేష్టితం ॥ ౧౫ ॥ నాకౌకోలలనావక్త్రదర్శనామలదర్పణం । సమంతాచ్ఛ్రీఫలోద్యానసమాసీనబుధవ్రజం ॥ ౧౬ ॥
జాంబూనదవితర్ద్యంతనిర్విష్టైరమరీజనైః । అంబికాలోకనాయత్తచిత్తైరత్యంతశోభనం ॥ ౧౭ ॥ రసాలశాఖికారామకూజ-
త్కోకిలసంకులం । కుందమందారపున్నాగజాతీచంపకకేసరైః ॥ ౧౮ ॥ లలితం త్రిదశస్రోతః ప్రవాహేణ సమంతతః । కీరశారీ-
మృదుస్వాననాందీకరదిగంతరం ॥ ౧౯ ॥ స్వోదంతం నందికేశాయ జ్ఞాపయామాస పద్మభూః । సోపి గత్వా శివం నత్వా స్తుత్వా చో-
క్త్వా విధీరితం ॥ ౨౦ ॥ ప్రవేశయేతి తస్యాజ్ఞామాపాద్య స్వర్ణవేత్రభృత్ । ప్రావేశయత్స నందీశో విద్యాతే యత్ర తౌ శివౌ ॥ ౨౧ ॥ ర-
త్నసింహాసనాసీనం దివ్యాభరణభూషితం । జటాతటకటాహాంతర్విలీనస్వర్గనిమ్నగం ॥ ౨౨ ॥ తత్ర తత్రోద్యద్వృత్తఫేనాభకళా-
ధరకళోజ్జ్వలం । ఫణారత్నప్రభాభాస్వత్ఫణిరాజవిభూషణం ॥ ౨౩ ॥ భస్మోద్ధూళితసర్వాంగం శుద్ధస్ఫటికసన్నిభం । పాథో-
జాతాసుహృన్మిత్రవీతిహోత్రత్రినేత్రకం ॥ ౨౪ ॥ చతుర్భిస్స్వకరాంభోజైరేణం పరశుముజ్జ్వలం । విభ్రయా ప్రణతాన్క-
రుమభయం వరమన్వహం ॥ ౨౫ ॥ దాతుం చ తేషాం దధతం మూర్తికాదిపరిష్కృతం । గజాజినసమాశ్లేషవిశేషోద్యత్కటీతటం ॥

౨౬॥ దక్షాధ్వరాతిరౌద్రేణ వీరభద్రేణ చైకతః। మరుత్వద్వాహినీశానపదవీకలితౌజసా ॥ ౨౭ ॥ తారకధ్వాంతవిధ్వంససహ
స్రకిరణత్విషా। సుకుమారకుమారేణ కుమారేణాద్రిజన్మనః॥ ౨౮ ॥ సౌందర్యజితమారేణ పరితః పరిశోభితమ్। ప్రత్యూహవ్యూ
హమోహాదినివారణపటీయసా ॥ ౨౯ ॥ ద్వైమాతురేణ చాన్యైశ్చ భైరవేణ చ సంగతమ్। సింధురాసురపుష్పేషుకాలగాంధత్రి
పురామపి ॥ ౩౦ ॥ గాయద్భిర్విజయం శంభోస్తుంబుర్వాద్యైర్విశోభితమ్। వృషేణ వృషరూపేణ సుధాసారసమత్విషా॥ ౩౧॥
కైలాసభూభృతేవాగ్రే జాగ్రతా విష్కృతం సదా। వామాంకస్థితయా లోకజనన్యా మాన్యరూపయా॥ ౩౨ ॥ అనేకకోటిరు
ద్రైశ్చ తథా బ్రహ్మాండవాసిభిః। నానాకారధరైశ్చిత్రైః పవిత్రైశ్చిత్రితం పురః ॥ ౩౩ ॥ బ్రాహ్మ్యాదిభిర్మాతృగణైరణి
మాదికసిద్ధిభిః। వటుకైర్నాటిభద్రాద్యైః క్షేత్రపాలైః సమావృతమ్॥ ౩౪॥ మాయయైవ యః సృజతి జగత్యవతి హంతి చ। శం
కరం భవఖిన్నానాం సర్వలోకవశంకరం॥ ౩౫॥ నిర్వికారం శుభాకారం నిరాకారం సదాకరమ్। హరం పరం స్థిరం సూరకోటిభా
సురతేజసమ్॥ ౩౬॥ పంచబ్రహ్మతనుం పంచవక్త్రైః ప్రత్యగ్రవిగ్రహమ్। తుషారాచలవిస్ఫూర్జచ్చంద్రికాసారశీతలం॥ ౩౭॥
దృష్ట్వా స త్వరమాగత్య ననామ జగదీశ్వరః। అష్టకేన భవం స్తోతుముపచక్రామ పద్మభూః॥ ౩౮॥ నాదబిందుకలాతీతరూపాయ పర
మాత్మనే। నమస్తే జగతాం స్రష్ట్రే హర్త్రే భర్త్రే నమోనమః॥ ౩౯॥ ఈశాయ సర్వవిద్యానాం తారకబ్రహ్మరూపిణే। అనాద్యంతా
య భవ్యాయ పంచాక్షరతనూభృతే॥ ౪౦॥ నమస్తే భగవన్ శంభో సర్వజ్ఞాయాత్మతేజసే। నమస్సహస్రనేత్రాయ సర్వతః పద
బాహవే॥ ౪౧॥ సర్వగాయ నమస్తుభ్యం విశ్వేశాయ నమోనమః। అస్మాదృశానపి పశూన్ బద్ధాంతే పాశబంధనైః॥ ౪౨॥ దయ
యా ముంచ తే పశ్చాన్నమస్తే శమనచ్ఛిదే। కందర్పదర్పదలనవిచక్షణతనూభృతే॥ ౪౩॥ కలానిధికలోత్తంసశిరసే భవతే నమః।
నమస్త్రిపురదైత్యేంద్రవిజయోజ్జ్వలతేజసే॥ ౪౪॥ మునిమానసపాథోజసముద్యద్భానుభాస్వతే। సుధాకరసమాకారతనవే తేన
మోనమః॥ ౪౫ ॥ నిరంజనాయ సత్యాయ నిష్కళాయాస్తు తే నమః। అవిజ్ఞేయస్వరూపాయ నమస్తే మునిపుంగవైః॥ ౪౬॥
సోమవ్యోమసహస్రధామతనుభృద్ధామాత్మవహ్న్యాశుగక్షీరాకారతయా జగత్సమస్తమవతే సర్వేశ తుభ్యం నమః। శాంతా

యాద్భుతవైభవాయ గిరిజాసంగైకశృంగారిణే భూయస్తే నతిరస్తు భక్తజనతాహృత్తాపహన్త్రే విభో ॥ ౪౭ ॥ ఇతి స్తుత్వా మహేశానం స్తోత్రైర్వేదాంతసంమతైః। తస్థౌ సపురతశ్శంభోః స్వాత్మధ్యానేన చేతసా ॥ ౪౮ ॥ మహేశ్వర ఉవాచ ॥ ధాతః కిముద్దేశమాయాతః కారణం తత్ర కిం వద। విధిర్గోప్త్రే శికిముద్దేశం వాకథయత్త్వం మహాదిదేః ॥ ౪౯ ॥ యదిష్టం భవతో ఽ న్యైస్తైస్తత్సర్వం కరవాణ్యహం। నాత్రాస్తి ద్వాపరః కశ్చిద్విచారేణాంబుజోద్భవ ॥ ౫౦ ॥ ఇతి తుష్టేన పృష్టో ఽ సౌ లోకానుగ్రహకాంక్షయా । తదైవ క్రమమారేభే ప్రష్టుం యావన తావనః ॥ ౫౧ ॥ విజ్ఞానకందః ॥ శ్రీమద్దేశికలౌకికవ్యవహృతి ప్రఖ్యాపకామూరాశయే సోఽహం హంస ఇతి ప్రపద్య్యధిపవామైక్యం చ జీవేశయోః । తిష్ఠంతం కథయేతి వత్స ఏయమితి వ్యగాత్ న చిత్తే మతి బ్రూహ్యగ్రే ముముచిద్విలాససుమతే శిష్యోదయాల్భవ ॥ ౫౨ ॥ చిద్విలాసః ॥ శ్రీమద్విజ్ఞానకందత్వమివమహీతలేఽస్మిన్నైకోపి వివేకీ ఖ్యాతో నైవాహర్నిశం మామనుసరసి ముహుస్స్వనయా నైవ ఖేదః। వేళా మాలోక్య వృత్తం వివిదిషసి గురోః పృచ్ఛసి త్వం సదధ్యానాలస్యం వాస్తి కించిత్ప్రభవతి హి భవాన్ శ్రేయసామేక మోహకః ॥ ౫౩ ॥ ... ... *

ఇతి శ్రీమత్పరమహంస పరివ్రాజకాచార్యవర్య శ్రీ చిద్విలాస యతీంద్ర విజ్ఞానకందశపోధనేంద్ర సంవాదే శంకరవిజయవిలాసే ఈశ్వరదర్శనకథనం నామ తృతీయోఽధ్యాయః.

హిరణ్యగర్భ ఉవాచ ॥ భగవన్ దేవదేవేశ కరుణావరుణాలయ । జగత్సర్గస్థితిలయాన్ మాయయా తేతమ తేసను ॥ ౧ ॥ త్వం తు సాక్షీ సమస్తానాం సచ్చిదానందలక్షణః। భవానేవాసృజత్పూర్వం దక్షభాగాదిమం జనం ॥ ౨ ॥ పుండరీకేక్షణం వామాద్రుద్రం ఫాలప్రదేశతః। తమస్సత్త్వరజోభిఖ్యాన్ తదాయత్తాన్ గుణానపి ॥ ౩ ॥ తాన్నియుజ్య జగత్కృత్యే త్యేతేష్వస్థిత వలక్షణః । సాకర్తృకం వికర్తృకం హార్తృకం చ త్వమ్యైవ పఠీయసి ॥ ౪ ॥ జడానాం జడవద్భాసి జ్ఞానినాం తు సనాతనం । బంధుజీవప్రభావాత్ స్ఫటికేనిమల్లే మణౌ ॥ ౫ ॥ ప్రకృత్యా కలితం యద్వత్తద్వద్వ్యోమ్నో ఽ ధ్యవసీయతే । మహాకాదంబరాపీనశిరోదర్శనవాంఛయా ॥ ౬ ॥

కల్పాన్బ్రహ్మాయుతస్యోర్ధ్వేఽనన్యలోకేశిర స్తవ । భూర్భువాదయస్సప్త భూరాదారో ధాత్వాపదదిప్తృతుయా ॥ ౭ ॥ భూతయస్తదంష్ట్రి
యాం తుఁ ణీమవిశత్సతలాతలం । తేనాపి భిన్నదంష్ట్రి ర్నసాదర్శితవత్పదాంబుజం ॥ ౮ ॥ చైతన్యరూపతో విశ్వం ప్రకాశయసి లీల
యా । మాయావిద్యావిభేదేన ప్రాప్యోపాధిం పృథక్పృథక్ ॥ ౯ ॥ జీవః జీవ ఇతి ద్వేధా కథ్యసే నను తత్త్వతః । త్వన్మహిమ్నో విజా
నాతి తత్త్వతో జగదీశ్వర ॥ ౧౦ ॥ బధ్నాప్యతో నిజజనానజ్ఞానాత్ మాయయాప్యపి । తమో నివృత్త్యా తాన్నేవ విసృజస్యపి బంధనాత్ ॥
౧౧ ॥ తవ తే ప్రథితే లోకే సమే సుమతదుర్మతీ । తత్తత్కర్మానుసారేణ ప్రేరకస్త్వం తయోరపి ॥ ౧౨ ॥ మహ్యం యత్పృచ్ఛ
తె పూర్వం తత్త్వార్థం జ్ఞాతుమిచ్ఛయా । ఋతం సత్యం పరం బ్రహ్మ నాన్యదస్తి తతో జగత్ ॥ ౧౩ ॥ తస్యైవ భాసా సర్వమిదం విభాతీతి
శ్రుతేస్సదా । సాకారం నిర్వికారాదిభేదస్తస్యైవ కథ్యతే ॥ ౧౪ ॥ ఉమాసహాయమిత్యాదిశ్రుత్యా సాకారకల్పనా । అవికారమ
జం శుద్ధం నిర్గుణం యన్నిరంజనం ॥ ౧౫ ॥ అదీర్ఘహ్రస్వమస్థూలమనణ్వగ్ర్యమలోహితమ్ । అనాకాశమసంస్పర్శమగంధమర
సం చ యత్ ॥ ౧౬ ॥ అచక్షుశ్శ్రోత్రమచలమవాక్ప్రాణమమానసమ్ । అనామగోత్రమముఖమతేజస్కమహేతుకమ్ ॥ ౧౭ ॥
ఇత్యాదిశ్రుతివాక్యోక్తైర్నిర్వికారత్వకల్పనా । క్రమేణోపాస్యసగుణం నిర్వికారం భజేత్తతః ॥ ౧౮ ॥ ఇత్యేవం కథితం దేవభూ
యో భూయో నుయుంజతే । త్వదాజ్ఞాం హృది నిశ్చిత్య కాశ్యపాదీన్ బోధితం ॥ ౧౯ ॥ ఇతః పూర్వం తథైవాసీదాజ్ఞయా జగతాం స్థి
తిః । సర్వత్ర స్మృతా బుద్ధిర్జిజ్ఞాసా వేదశాస్త్రయోః ॥ ౨౦ ॥ శ్రుతిస్మృత్యుక్తవిహితాచారా యజ్ఞాదివిహితాః క్రియాః । తపశ్చర్యా
బహుధా గురుద్విజసమర్చనమ్ ॥ ౨౧ ॥ స్థితమేవమిదానీం తు తద్విరుద్ధాన్విలోకయ । నారదశ్రుతివిభ్రష్టాన్ దురాచారపరి
గ్రహాన్ ॥ ౨౨ ॥ నానావిధాని చిహ్నాని శూలలింగాదికాని చ । బిభ్రతో మహతో దేహే తత్త్వాన్యపి చ సర్వతః ॥ ౨౩ ॥ శివభక్తిపరాన్
కాంశ్చిద్వైష్ణవానప్యనేకశః । సౌరాన్భైరవదైవత్యాన్ గణేశస్కందదైవతాన్ ॥ ౨౪ ॥ శాక్తాన్నవగ్రహపరాన్ భూ
తాద్యాదిపూజకాన్ । వీరభద్రార్చకాన్ కాంశ్చిద్ధర్మధ్వజకానపి ॥ ౨౫ ॥ దిగీశానాదిభక్తాంశ్చ స్వమంత్రోక్తమతా
నుగాన్ । త్యజతో వైదికం కర్మణస్తతం తమసా తథా ॥ ౨౬ ॥ పంచయజ్ఞాదిసత్కర్మ ముంచతః శ్రుతిబోధితమ్ । వదతో భేద

వాదాంశ్చ పరస్పరజయార్థినః ॥ ౨౭ ॥ త్వదాజ్ఞప్తం మదాజ్ఞప్తం విస్మృత్య చ విమోహితాః । విస్మితః పునరాగత్య మా
మువాదీత్స తాపసః ॥ ౨౮ ॥ భవదాజ్ఞాం త్యక్త్వైవ న త్వదుక్తవిధికారిణా । మయా వా విష్ణునా వాపి కింకర్తుమిహ శక్యతే ॥ ౨౯ ॥ తస్మా
దనేన మునినా నారదేన సమన్వితః । నివేదితుం భగవతే సర్వజ్ఞాయాహమాగతః ॥ ౩౦ ॥ ఉపాయం ప్రజానాతిబద్ధం మోక్తుం భ
వాఙ్భువి । నాన్యశ్శక్తోస్తి భువనే భవతః పరమేశ్వర ॥ ౩౧ ॥ అద్వైతవిద్యా జగతి ప్రసిద్ధా స్యాత్తథా కురు । ఇతీరయిత్వా న
త్వా చ బద్ధాంజలిపుటో బ్జభూః ॥ ౩౨ ॥ ధ్యాయన్ హృది మహేశానం సావధానస్తువన్ స్థితః । నివేదయతి వృత్తాంతమిత్థం లోకపి
తామహే ॥ ౩౩ ॥ విధాతారం విలోక్యాథ మందస్మితముఖాంబుజః । త్వయా నివేదితం సర్వం జానామి కమలోద్భవ ॥ ౩౪ ॥ మ
య్యైవ కలితం తచ్చ తత్తత్కర్మానుసారతః । కించిత్కారణమత్రాస్తి జానాస్యేవ తదప్యహో ॥ ౩౫ ॥ లోకోపకరణాయైవ పృచ్ఛ
సే త్వం పునః పునః । తథాపి చేత్ప్రవక్ష్యామి సావధానమనాశ్శృణు ॥ ౩౬ ॥ ఇష్టవాన్బహుభిర్దేవాన్ సతతం సప్తతంతుభిః । పౌం
డరీకం వాజపేయం చయనం సర్వతోముఖం ॥ ౩౭ ॥ కృతవానేష విధినా సర్వశాస్త్రవిశారదః । విజ్ఞాయోపనిషత్సంఘాన్ తదర్థానవ
లోక్య చ ॥ ౩౮ ॥ నిశ్చిత్య విశదం బ్రహ్మ సర్వమావృత్య తిష్ఠతి । త్వదంశో జీవ ఏవైష సుఖదుఃఖాదిభోగభుక్ ॥ ౩౯ ॥ ఉపాయాపాయచిం
తాభ్యాముపాధిర్న నివర్తతే । జీవ ఏవేశ్వరో భాతి జ్ఞానినాం హృది సర్వదా ॥ ౪౦ ॥ శివాభిధం తు తద్బ్రహ్మ సచ్చిన్మాత్రస్వరూపకం ।
ఆత్మేతి కథితం తచ్చ మనోవాచామగోచరం ॥ ౪౧ ॥ ఇతి విజ్ఞాయ మనసా మామేవ శరణం గతః । మత్తో వాంఛన్ సతః పుత్రాన్ నవ
త్యత్వదుమర్తనాః ॥ ౪౨ ॥ ఆర్యయా భార్యయా సాకం యజ్వా శివగురుర్ద్విజః । హరగౌర్యోర్దృశా వా సంపశ్యన్నేవానిమేష
యా ॥ ౪౩ ॥ సూర్యాచంద్రమసోర్యాతం స్థిరీకృత్య ప్రయత్నతః । చిచ్చంద్రికాసుధాపానన్యత్తృప్తమనోగతిః ॥ ౪౪ ॥ విస్మ
రన్నితరాన్ సక్తిం ధ్యాయన్మామేవ సంతతం । తపస్యతి చిరం ఘోరం వర్షీణాయానపి నిశ్చలః ॥ ౪౫ ॥ ఇంద్రాదిసంపదోప్యేష కాంక్షతే
న కదాచన । తృణీకృత్యేతరాన్ దేవాన్ వృషాచలకృతాలయం ॥ ౪౬ ॥ మామేవ భజతే నిత్యం సుపుత్రావాప్తికాంక్షయా । వాతేన
యం కథితాధాత్రా ద్రుమర్తె తేక్షణఖిన్నయా ॥ ౪౭ ॥ తదీయాన్నియమాన్వీక్ష్య వైలక్ష్యం గతయా పురా । తతస్తత్పుత్ర

తామిత్యాదత్వాభీష్టం ద్విజన్మనః ॥౪౮॥ దుర్మతాని వినిర్జిత్య సర్వతః ప్రథితాన్యపి । శంకరాచార్యనామ్నైవ విచరామి ధరాతలే ॥౪౯॥ విష్ణోశ్చ భవతో యద్వద్ధితం తత్తత్కరోమ్యహం । త్వజేతర్హి చిరేణైవ కలయామ్యంబుజాసన ॥౫౦॥ అమునా మునినా సాకం నారదేన మహౌజసా । యాహి సత్యం స్వకం లోకం బ్రూహి మా కథితం పురా ॥౫౧॥ రక్షిత్వా పూర్వవల్లోకాన్ హితంకరవాణి తే । స్వహితం కథయిత్వా తం ద్రుహిణం ప్రాహిణోద్భవః ॥౫౨॥ ద్రుహిణమ్యశిరసా సోయం తేనైవ మునినా సహ । నిశ్చింతో వసతిం ప్రాప్య స్వవసన్సుచిరం సుఖీ ॥౫౩॥ స్మరణ్ వచస్సైవ నోక్తమిదమేవ పునః పునః ॥౪౩॥ విజ్ఞానకందః ॥ శ్రీచిద్విలాస కథితం భవతా యదత్ర పద్మోద్భవేశ్వరపరస్పరవాదరూపం । ఆకర్ణ్య సంభృతమభూత్ప్రమదేన చేతో బ్రూహ్యగ్రతోపి కరుణామృతవారిరాశే ॥౫౪॥ శ్రీచిద్విలాసః ॥ ధీమన్విజ్ఞానకంద ప్రథితమిహ ముహుః పృచ్ఛతే యస్మయోక్తం సంవాదం విధిశర్వయోః ప్రతిదినం భక్త్యా పఠత్యాదరాత్ । సోప్యర్థాభవితాభిధావిగళితస్వైక్యం చ జీవేశయోర్జీవన్ముక్త ఇవావసన్నతితరాం నిశ్రేయసాయేహ తే ॥౫౫॥ ... ...

ఇతి శ్రీమత్పరమహంసపరివ్రాజకాచార్యవర్య శ్రీచిద్విలాసయతీంద్ర విజ్ఞానకందతపోధనేంద్ర సంవాదే శంకరవిజయవిలాసే హరవిరించిసంవాదో నామ చతుర్థోధ్యాయః

తతస్స భగవానీశస్స్వర్గలోకరిరక్షయా । శ్రుతిస్మృతివిరుద్ధానాం దుర్మతానాం జిహాసయా ॥౧॥ తపస్యతశ్శివగురోర్దీక్షితస్య విపశ్చితః । స్వీయావతారసదృశసుపుత్రాణాం దిదిత్సయా ॥౨॥ భేదవాదితమోగ్రస్తజగతాముద్దిధీర్షయా । బహుశో భువి లీలాశ్చ ప్రత్యక్షయితుమద్భుతాః ॥౩॥ విద్వత్తాం కేరళానాం చ పావనత్వవిధిత్సయా । శ్రీమద్దక్షిణకైలాసం వృషాచలమవాపసః ॥౪॥ చూర్ణీస్రోతస్వినీ యత్ర గంగేవాఘౌఘనాశినీ । ద్యుద్రుమా ఇవ తత్రత్యాస్తరవః ఫలదాయినః ॥౫॥ లోకాస్సర్వే సుమనసో వ్యసవః ప్రాణిజగరా అపి । అంగనా అపి యత్రత్యా నిర్నిమేషాక్షిలోచనాః ॥౬॥ అళకైవ పురీ యత్ర

శ్రాలటీతీప్రతిష్ఠితా। సగరీధనసంపీతా రాజతేజగతీతలే॥౭॥ కింతు కైలాసభూమీభృద్వర్ణనమితి కథ్యతే। అయంతు జాత
రూపశ్రీ భాసతే వృషభాచలః॥౮॥ తత్ర తౌ దంపతీ దృష్ట్వా వసిష్ఠారుంధతీ ఇవ। ద్యోతయంతౌ దిశస్స్వాభాః తపసోదిత తేజ
సా॥౯॥ తపస్యంతౌ భృశం శాంతౌ శ్రాంతావపి మహాత్రతం। విలోక్య విస్మయం యాతః శ్శివో పికరుణాలయః ॥ ౧౦ ॥ మనోభిల
షితం నో చేదితో దాస్యామి సత్వరం। దంపత్యోరేనయోరంపెహామేవానుసరేదితి॥౧౧॥ ప్రవినిశ్చిత్య దేవో పికరుణానిధిరీశ్వ
రః। ప్రసాదం భద్యనాకర్ణమధత్తమతిమత్వయః ॥౧౨॥ ప్రత్యూషే వాతిమరుతిపుల్లకల్హారసౌరభే। పటీరగిరిసంభూతే పు
ష్పకేసరవాహినీ॥౧౩॥ ఆవిర్భవితుముద్యుక్తైర్దైతేయానాం పురోధసి। ఋగ్వేదికరసనీదేషు రాజస్సుపరితోవృతే॥౧౪॥ యామి
న్యా మవసన్నాయాం ప్రాయస్ఫుటితపంకజే। స్వావాససదనం గంతుముద్యుక్తే చ సుధాకరే॥౧౫॥ స్వప్నే సౌమ్య ప్రరూపేణ వృష
షీతి భృదీశ్వరః। యువామిష్టం గృహీతం నో యాచితాత్కారణాద్యాహం ॥ ౧౬ ॥ ఇతీరయిత్వా స్థితై ప్రసన్నవదనాం
బుజః। విస్మయేనైవతౌ పశ్యత్తస్థివాన్ సద్విజాగ్రణీః॥౧౭॥ స్వప్నేపి తౌ పరిజ్ఞాయ మహేశం ధ్యానయోగతః। వృషాచలే సోనియ
తం వరాన్ దాతుమిహాగతః ॥ ౧౮ ॥ ఇతి నిశ్చిత్య తుష్టి త్తే భావనాతౌ దృశీతయోః। భక్త్యాదరభయావిష్టమానసావథ సత్వరం॥
౧౯॥ సముత్థాయేశ్వరస్యాస్య పద్ద్వ్యం నిపతితౌ ముహుః ॥ ౨౦॥ ఉక్తవంతౌ స్వవృత్తాంతం పృచ్ఛతే తద్విజన్మనే॥ తతస్తేనాప్య
వాదీత్థం సర్వశాస్త్రవిశారదం॥౨౧॥ దాస్యామి పుత్రమేకం వా చిరేతరవయోయుతం। అథవా సుచిరాయుష్కాన్ బహూన్
పుత్రాంస్తు బాలిశాన్॥౨౨॥ ఇతి పృష్టౌ సమాలోచ్య కింఫలం బాలిశైస్సుతైః। అచిరాయురిహైకో వా వేదవేదాంగతత్త్వవిత్ ॥
౨౩॥ స్వవంశ్యానుద్ధరత్యేవ భవాబ్ధిమివ శంకరః। ఏకో లమయమిత్యేహామ వాదీత్సాతథాగ్రతః ॥ ౨౪ ॥ తథాస్త్విత్యథ సముచ్చా
ర్య యాయా శంభుర్యథాగతం। ఏవమేవహి తౌ స్వప్నే దృష్టవంతౌ పరస్పరం ॥ ౨౫ ॥ ఉపస్థ్యాలోచ్య నిశ్చిత్య ప్రసన్నో గిరిబాధ
వః। సుపుత్రం దత్తవానేవ వృషాచలకృతాశ్రయః॥౨౬॥ చిరాయుష్కాలకరో త్యేవ ఘృకం డోరివ బాలకం। తతస్తౌ దంపతీమ
త్వా సఫలం స్వప్నదర్శనం॥ ౨౭॥ సమాప్తభజనాశంభుం ప్రణమ్య భవనం గతౌ। సంతర్ప్య బ్రాహ్మణ ప్రవర్యాంశ్చ వస్త్రాన్నకనకాది

భిః ॥౨౮॥ ఆశీర్వచాంసి తేషాం తౌ జగృహాతే వధూవరౌ । లబ్ధ్వానుజ్ఞాం ద్విజాతీనాం తేషాం భుక్తవతాం తతః ॥౨౯॥ తద్భుక్తశేషమన్నం తౌ భోక్తుకామౌ బభూవతుః । తతోऽన్నే భక్ష్యమాణే తు ప్రావిశజ్జ్యోతిరైశ్వరం ॥౩౦॥ దంపతీ తౌ ముదోపేతౌ బుభుజాతే తదా వృతౌ । ఆర్యాంబా గర్భమాధత్త పూర్ణేందుమివ పూర్వదిక్ ॥౧౩॥ .... *

దృష్ట్వా భవేత్కథం లోకే మహేశస్యాపి భాషితమ్ । తనుం కృశాతితపసా క్రమేణ సమవర్ధత ॥౩౨॥ ప్రాచీనాంతర్నిలీనేన తమీనాం తమహానలా । అంతర్లీనేంద్రదంతీంద్ర సురస్రోతస్వినీ యథా ॥౩౩॥ నిధానగర్భధాత్రీవ తత్రైవాభాసి తా తుష్టైః । అంతర్నిగూఢవిజ్ఞానా మునేరివ మనోగతిః ॥౩౪॥ వ్యరాజత తదార్యాంబా శివైకాయత్తచేతనా । దృష్ట్వా శివగురుర్జ్యాన్వ భార్యామార్యాం చ గర్భిణీమ్ ॥౩౫॥ వృషాచలేశం సతతం స్మరన్నేకాగ్రచేతసా । దయాళుతాం స్తువన్ శంభోర్దీనేష్వపి మహాత్స్వపి ॥౩౬॥ వవృధే స పయోరాశిః పూర్ణేందోరివ దర్శనాత్ । తతః ప్రాదశమే మాసి సంపూర్ణశుభలక్షణే ॥౩౭॥ దివసే మాధవర్తౌ చ స్వోచ్చస్థే గ్రహపంచకే । మధ్యాహ్నే చాభిజిన్నామముహూర్తే చార్ద్రయా యుతే ॥౩౮॥ ఉదయాచల

శ్రీజగద్గురుశంకరభగవత్పాదపూజ్యాచార్యాణామవతారఘట్టః-

వేలేవ భానుమంతం మహారాజసమ్ । ప్రసూతా తనయం సాధ్వీ గిరిజేవ షడాననమ్ ॥౩౯॥ జయంతమివ పౌలోమీ వ్యాసం సత్యవతీ యథా । తద్వైవాగ్నిసిరీర్ణ్యామనుభూమేవ వేదనామ్ ॥౪౦॥ చతుర్భుజముదారాంగం త్రినేత్రం చంద్రశేఖరమ్ । దుర్నిరీక్ష్యస్వతేజోభిర్భాసయంతం దిశో దశ ॥౪౧॥ దివాకరకరాకారగౌరైరీషద్విలోహితైః । ఏకమాకారమాలోక్య స్థితా విహ్వలయా ధియా ॥౪౨॥ కిం కిం కిమిదమాశ్చర్యమస్యా దేవ మదీప్సితం । వరం త్వన్యత్సముద్భూతమితి చింతాభృతి స్వయం ॥౪౩॥ ఉద్వీక్ష్యం త్వాం ప్రణమితుం తస్యాం కుతుకతాయుజి । ససృజుః పుష్పవర్షాణి దేవభువ్యంతరిక్షగాః ॥౪౪॥ కల్హారకలికాగంధబంధురోదారుదావహా । దిశః ప్రకాశితాకాశాస్సాధరాసాదరాబభౌ ॥౪౫॥ ప్రాయుః ప్రదక్షిణజ్వాలాజజ్వలుర్యజ్ఞపావకాః । ప్రసన్నమభవచ్చిత్తం సతాం ప్రతపతామపి ॥౪౬॥ ఇత్థమన్యద్విలోక్యాపి ప్రశ్రితా వినయాన్వితా । వృషాచలేశం నిశ్చి

త్వత్ప్రాదుర్భూతమతం ద్రిత్తా॥ ౪౭ ॥ స్వాదిష్ట దశనాయా మే లీలాబాలభావక్రమోచితాః। ఇత్థం ప్రార్థనయా మానసస్యాధ్వ
భూయో మహేశ్వరం ॥ ౪౮ ॥ తతః కిఙ్కరవత్సోపి కించిద్విచలితాధరః । తాడయన్స్వకరేణాపి హస్తౌ రురోద దైవతః శిశుణాదసౌ॥
౪౯॥ ఆర్యాసాపి తదైవాసీన్మాయా మోహితమానసా। జగన్మోహకరీ మాయా మహేశితురనీదృశీ॥ ౫౦॥ తత్ర త్యాస్తు జనానార్యో
నావిందన్వృత్తమీదృశం। బాలకం మేనిరే ప్రోద్యదిందుబింబమివోజ్వలం॥ ౫౧ ॥ తత్ర త్యానృద్ధనార్యోపి యథోచితమథాచ
రన్। తతశ్శ్రుత్వాపి తాసోపి నిధిం ప్రాప్యేవ నిర్ధనః ॥ ౫౨ ॥ ముముదే నితరాం చిత్తే విత్తేశం నాభ్యలక్ష్యత। ఆవిర్భావంతు
జానాతి శంభోర్నాన్ బోధయచ్ఛపా॥ ౫౩॥ స్నాత్వా శివగురుర్యజ్వా యజ్వనామగ్రణీస్తతః। విప్రానాకారయామాస పురంధ్రీ
రపి సర్వతః ॥ ౫౪ ॥ తదోత్సవో మహానాసీత్పురే సన్నిసంతతం। ధాన్యరాశిర్మణిభ్యాసో విద్భ్యో భూయః ప్రదత్తవాన్॥
౫౫॥ ధనాని భూరి విప్రేభ్యో వేదవిద్భ్యో దిదేశ సః। వాసాంసి భూయో దివ్యాని సఫలాని ప్రదత్తవాన్॥ ౫౬॥ పురంధ్రీణాంచ
నీరంధ్రం వస్తుజాతమదాదసౌ। ఘటోధ్నీర్బహుశో గాశ్చ సాలంకారాస్సదక్షిణాః॥ ౫౭॥ వృషాంశ్చ లేశస్తతం ప్రీయతామి
త్యసౌ దదౌ। తతశ్శివగురుర్యజ్వా బ్రాహ్మణాన్ పూర్వతోధికం ॥ ౫౮ ॥ సంతర్ప్య బంధుభిస్సార్ధం ముదితోన్వవసత్సు
ధీః। బాలభావే విశాలాక్షం అతివిస్తృతవక్షసం॥ ౫౯॥ ఆజానులంబితభుజం సువిశాలనిటాలకం । ఆరక్తపాణి సదయవినిందితస
రోరుహం॥ ౬౦॥ ముఖకాంతిపరాభూతరాకాహిమకరాకృతిం। భాసా గార్భ్యాప్రసృతయా ప్రోద్యంతమివ భాస్కరం ॥ ౬౧॥
శంఖచక్రధ్వజాకారరేఖాచిహ్నపదాంబుజం। ద్వాత్రింశల్లక్షణోపేతం విద్యుదాభకళేబరం॥ ౬౨॥ ప్రమోదం దృష్ట మాత్రే
ణదిశంతం తం స్తనంధయం। పాయం పాయం దృశా ప్రేమ్ణా శ్రీకృష్ణమివ గోపికా॥ ౬౩ ॥ ప్రాపే దేవతుణం తృప్తిం చకోరీవ సు
ధాకరం। తాదృశం బాలకం దృష్ట్వా త్వార్యాసా శుభలక్షణా॥ ౬౪॥ తిష్ఠతిస్మ సుఖేనైవ లాలయంతీ తనూభవం॥ ౬౫ ॥ విజ్ఞానకం
దః॥ శ్రీచిద్విలాసగురువర్యసముద్భవోద్యద్వృత్తం నిశమ్య నితరాం హృషితం మనో మె । అగ్రే యదద్య వద తచ్చరితం క్రమేణ భూ
యోనతోస్మి గురువైభవతాపహర్త్రే ॥ ౬౬ ॥ శ్రీచిద్విలాసః॥ దివ్యం భవ్యమనన్యభావ్యమసకృచ్ఛ్రావ్యం విపశ్చిద్వరైశ్శ్రీమచ్ఛం

కరదేశికేంద్రచరణావిభావమత్యుత్తమం । భక్త్యావిజ్ఞానకందప్రపఠతిలిఖతిప్రేమతోయశ్శృణోతిఘోణ్యాంనూనంసఏవ త్రిపురజితిపరంవిద్ధిబద్ధాదరస్త్వం॥౬౭॥ ... ... ✱

ఇతిశ్రీమత్పరమహంసపరివ్రాజకాచార్యవర్యశ్రీచిద్విలాసయతీంద్రవిజ్ఞానకందతపోధ
నేంద్రసంవాదేశంకరవిజయవిలాసేపంచమోధ్యాయః-

ప్రతిపచ్చంద్రలేఖేవకిశోరస్యాతసూస్తతః।వృద్ధింపుపోషనితరాంవామనస్యేవనిర్మలా॥ ౧॥శ్రీకంఠఏవసోఖండో బాలభావదిదృక్షయా।ధరణావవతీర్ణోఽసౌవ్యరాజతతదానిశం॥౨॥ఏనంస్తనంధయంనార్యఃకుమారమివదేవతాః।దిదృక్షవ స్సమాజగ్ముస్తిగ్మాంశుంమునియోషితః॥ ౩॥పశ్యంత్యస్స్వంత్యజంత్యోఽపికృత్యంయద్యద్గృహోచితం।సప్రజాస్తాఃప్రజాబాలము ద్యదిందునిభాననం॥✱॥సదానిరీక్షితుంబాలంయాస్యతాంప్రతియాస్యతాం।ఆనందబాష్పసలిలైఃపంకిలాభూరభూత్తదా॥౫॥ అంభికాస్యైక్షణాశ్చర్యసందానితధియామహో।అనివార్యోద్భూతానందస్సమజాయతసత్వరం॥౬॥జాతనామాన్నభోజ్యా దిక్రియాస్సర్వాశ్శ్రితిరితాః।అచీకరద్ద్విజస్సోఽపిప్రేమ్ణాశివగురుర్మఖీ॥✱॥సత్పాత్రతలవిన్యస్తవిద్యోనవవృధేవటుః॥౮॥ ఉత్తానశయనేకించిదిందుంవీక్ష్యహసన్నివ।త్వన్మతాలంబినోనూనంనిజేచ్ఛామీత్యవజ్ఞయా ॥ ౯॥దివాకరకరేకించిదుద యతేఽపిధాస్వతి।త్వన్మతంసన్మతంభాస్వద్దిత్సన్నివతదాభయమ్॥✱॥కరంప్రసారయామాసగృహీతుమివవాంఛయా ॥౧౦॥ గాయత్యపిమనోవృత్తింశాంకరేచరితేదధౌ॥౧౧॥ మదీయాన్యపదానానిగాయంత్యపిమతింతదా । జోషమిత్థంతుణంతి ష్ఠన్మాతుర్వీక్ష్యముఖాంబుజం।మన్మాయామోహితమనానవేత్త్యపికిమిత్యసౌ॥౧౨॥ఇతిస్మేరాననఃకించిద్రోదస్త్యకాం క్షయా । పురుషార్థతాంపిత్రోస్సూచయన్నివభూతలమ్ । జానుభ్యాంసమవష్టభ్యకరాభ్యామచరచ్ఛిశుః ॥ ౧౩॥ లా లాజలసుధాబిందుస్యందన్మధురితాధరమ్ । స్వల్పంజజల్పశిల్పేనతాతేత్యంబేతిమంజులమ్ ॥ ౧౪ ॥ స్వయంత్రిజగదా

లంబోప్యవలంబ్యాకరం పితుః । దుర్గతాని వినిర్జేతుం యాస్యన్నివ చచార సః ॥ ౧౫ ॥ క్రమేణ బాలకైస్సాకం సవ
యోభిస్సుబుద్ధిభిః । బహిర్నిర్గంతుమప్యైచ్ఛద్ద్వారితోపి పునః పునః ॥ ౧౬ ॥ స్వీయం యశో విశదితుం నిస్సరన్నివ సత్వ
రమ్ । మాతాపితృభ్యాం నిరుద్ధోపి నిర్గంతుమతిమాదధే ॥ ౧౭ ॥ సింజాదిమణిమంజీరహంసకాదివిభూషణం । జాంబూన
దనరశనాదామప్రాద్భాస్వదలగ్నకమ్ ॥ ౧౮ ॥ చిత్రికాయనభోదం చిద్ధారచిన్నితవత్సకమ్ । స్వర్ణకంకణసౌవర్ణముద్రి
కాదిపరిష్కృతం ॥ * ॥ కౌశేయవాససో భాసా భాసయంతం దిశో దశ । మదనో వా వసంతో వా కిము రాకాసుధాకరః ॥ ❀ ॥ కిశో
రాకారమాలంబ్య చరత్యేవ న సంశయః ॥ ౨౧ ॥ సందిహానా జనా నూనం నానిశ్చిన్వంత మానసే । జనేన యేన కేనాపి సాదరం వీక్షితో
ప్యసౌ ॥ ౨౨ ॥ సహైవ తేన నిస్సర్తుం కాంక్షతి స్మ సవిస్మితః ॥ ౨౨౪ ॥ రుచిం విలోకయత్వేవ ధా కిశోరస్య మనోహరాం ॥ ౨౩ ॥
తృతీయాబ్దే భ్యుదయతి జ్యోతిశ్శాస్త్రకలావిదః । ఆకార్యాసూర్యసిద్ధాంతసుధాకూపారపారగాః ॥ ❀ ॥ సుముహూర్తే సుల
గ్నే చ శుభనక్షత్రసంయుతే । అసేహాసిమహోదారోదారేద్విడాచారసమ్మతం ॥ * ॥ పౌరైస్స్నిగ్ధైర్విదగ్ధైశ్చ ప్రస్థైర్బం
ధుభిరన్వితః । చౌలోత్సవమథాకార్షీత్తోయం శివగురుర్మఖీ ॥ ౨౬ ॥ అనేకదివసాయాసతీవ్రితప్రతివస్సమాం ॥ సర్వోత్త
మసుతావాప్తిసంజాతానందబంధురః ॥ దక్షిణాం దక్షిణస్సోపి స్వప్రేమసదృశీం దదౌ ॥ ౨౭౪ ॥ రత్నాని భూరివాసాంసి సమండనా
ని బహూని చ । విప్రేభ్యస్సువిపశ్చిద్భ్యో దదౌ గాయకసంసదః ॥ ౨౮౪ ॥ వాదిత్రకుశలేభ్యశ్చ నృత్యదక్షేభ్యశ్చ ముదాలదా । స్వీయభా
రికతాయోగ్యమచీకరదథోత్సవం ॥ ౨౯౪ ॥ పితరౌ దారకం దృష్ట్వా ముముదాతే ప్రతిక్షణం ॥ ౩౦ ॥ తతో నిపుణతాం దృష్ట్వా బాల
కస్య సవిస్మితః । అక్షరాభ్యాసమాచష్ట సర్వశాస్త్రవివిత్సయా ॥ ౩౧ ॥ హైరణ్యగర్భః ప్రాక్సృష్టాం విష్టపానాంతతీమివ । సష్టా
రసు ముహూర్తే సౌజగ్రాహ ప్రాక్తనీః కలాః ॥ ౩౨ ॥ నదీముఖాదివాంభోధిస్సలిలాన్యఖిలాన్యపి । అక్షరగ్రహణవ్యాజాచ్ఛాస్త్రా
ణి వివిధాన్యపి ॥ * ॥ బాలకో డోచితాస్సర్వాశ్చకర్ష వివిధాః కలాః ॥ ౩౩౪ ॥ కిరణా దర్పణే భానోరివ యత్ర చకాశిరే ॥ ౩౪ ॥ యద్వ
ద్వహ్నేరుపదేష్టారో మత్వా విశదతాం మతేః । విస్మితాశ్చిత్రమత్రేదం కించిల్లిఖితవాన్న వా ॥ ౩౫ ॥ వర్ణనాకర్ణనామాత్రాజ్జ్ఞా

చక్రవర్తిసుబుద్ధిమాన్ । కోశానధీతవానాశు స్తోత్రాణ్యపి మహోశితుః ॥ ౩౫ ॥ కావ్యాన్యపి విచిత్రాణి ఛందోఽలంకరణాని చ । గీతవాదిత్రనృత్తాదిశాస్త్రతత్త్వవిచారవిత్ ॥ ౩౬ ॥ ఆసన్నపంచవర్షీయం బాలకోఽనతిబాలిశః । కిశోరాకారసంఛన్నః కార్తికేయో న సంశయః ॥ ౩౭ ॥ అవతీర్ణోఽథవా విష్ణుః పునర్బాలత్వమాశ్రితః । ఆధత్త రూపమపరం నూనం సత్యవతీసుతః ॥ ౩౮ ॥ ఇత్యేవం తుష్టువుః ప్రహ్వాః స్పష్టాః స్పృష్టమేవ తమర్భకం ॥ ౪౦ ॥ శ్రీవిజ్ఞానకందః ॥ స్వామిన్ దేశికసద్గవీస్ఫురగవీ సియ్యాష్ఠగిరి కారిణీ శ్రీమచ్ఛంకరదేశికేంద్రశిశుతాలీలాసుధాధోరణీః । ఆకర్ణ్యాతిముదం బభార హృదయం శ్రీచిద్విలాసాగ్రతః కిం జాతం కథయేతి పాదకమలే తస్యాగ్రహీత్సాదరం ॥ ౪౧ ॥ శ్రీచిద్విలాసః ॥ విద్వన్విజ్ఞానకంద త్వయి సభయవినయం ప్రార్థయత్యాదరేణ ప్రాజ్ఞ విజ్ఞాతుమిచ్ఛత్యపి గురుచరితం వత్స కిం వా న బోధ్యం । వక్ష్యామ్యగ్రేపి జాగ్రచ్ఛృణు తృణకణవత్పశ్యసి త్వం ను విశ్వం యద్యద్వృత్తం మయోక్తం తదనిశమఖిలం మానసే సన్నిధత్స్వ ॥ ౪౨ ॥ ... ...

ఇతి శ్రీమత్పరమహంసపరివ్రాజకాచార్యవర్యశ్రీచిద్విలాసయతీంద్రవిజ్ఞానకందతపోధనేంద్రసంవాదే శంకరవిజయవిలాసే షష్ఠోఽధ్యాయః -

తతశ్శివగురుర్యజ్వా శ్రీమాన్ధీమాన్కుతూహలీ । పంచమ్యాం శరది ప్రాప్తమిచ్ఛంత్యామపి సత్వరం ॥ ౧ ॥ ప్రతీక్ష్య ప్రతిభాం పర్యస్తనాదక్షిణతామపి । ఉపనీతిం యథాశాస్త్రవిధాతుమతనోన్మతిం ॥ ౨ ॥ పంచమాబ్దోపనీతశ్చేద్బ్రహ్మవర్చసమృచ్ఛతి ॥ ౨౫ ॥ ఇతి సూత్రం సమాలంబ్య నిజతేజస్సముజ్జ్వలం । బ్రాహ్మ్యేన తేజసా భాగాయోనియోక్తుం ద్రుతమైహత ॥ ౩౫ ॥ తదుత్సవసదృగ్వస్తుజాతం ద్రుతమనీనయత్ ॥ ౪ ॥ బంధూన్సాజ్ఞాపయామాస నానావృదుపాశ్రితాన్ । పౌరాన్కళావిదో వృద్ధాన్ ద్రావిడాచారపారగాన్ ॥ ౫ ॥ గీతవాదిత్రకుశలాన్ గాయకాన్ పారిహాసికాన్ । పౌరాణికాన్వైణవికానితిహాసవిచక్షణాన్ ॥ ౬ ॥ సధ్యానిభ్యాన్పురంధ్రీశ్చ నిరంధ్రీసుగుణోజ్జ్వలాః । లోకేశవాసరే శాదిసిద్ధాంతపరినిష్ఠితాన్ ॥ ౭ ॥ విచార్య బహుశశ్శా

స్రౌతేనిదృష్టే స్వేష్టసాధకే । లోకబంధాధనేశస్య వ్రజత్యపి హరిత్తటం ॥ * ॥ సుముహూర్తే సునక్షత్రే సద్యోగకరణాంచి

శ్రీమదాచార్యాణాముపనయనకథనం-

తే। వాసరే భాసురే భవ్యే దివ్యలక్షణలక్షితే ॥ * ॥ అతస్విష్టోపనీతింస సమస్తై బంధుభిర్యుతః ॥ ౯ ॥ కృతోపనీతిబాలో సి హుతభుక్సూర్యతేజసా। యథావ్యరాజత తథాదీవ్యద్బ్రహ్మణ్యతేజసా॥ ౧౦ ॥ చకాశే నితరాం సోపి శాణోల్లీఢమణిర్యథా। దుర్నిరీక్ష్యస్స్వతో ధామ్నా కింపునర్బ్రహ్మతేజసా॥ ౧౧ ॥ దక్షిణాదీక్షితస్సోపి వనీపకజనావనా। పయోద ఇవ సౌవర్ణవృష్టిసృష్టో వవర్ష హ॥ ౧౨ ॥ ఊర్ణాస్స ముజ్జ్వలాస్తూర్ణం పూర్ణసౌవర్ణలాంఛనాః। దివ్యాన్యపి చ వాసాంసి భవ్యాన్యాభరణాని చ॥*॥ విపశ్చిత్సాచ్చకారాసౌ మణీన్ తృణకణోపమం । బాడబాన్ దానశౌండోసౌ లక్షసంఖ్యానతత్ప్రయత్ ॥ ౧౪ ॥ అనసూయాపి సాసూయాం యత్పాతివ్రత్యకాంక్షయా। అరుంధతీసదృక్షార్యా దారాస్తస్యాగ్రజన్మనః॥*॥ వచసా వాససామ్యృద్వ్యా చాత్రా మాక్షికసామ్యయా। ఘనసారపటీరోరురురునాభిసుగంధిభిః॥*॥ మాల్యైరానందయామాస పురంధ్రీరతిసత్వరం ॥ ౧౬ ॥ తోషయామాస మృష్టాన్నైర్దేవతా ఇవ భక్తితః । వృషాచలేశ్వరః ప్రీత్యై తస్య స్వచ్ఛందయాచ్ఛతి స్మ సా ॥ ౧౭ ॥ వక్త్ర తస్స్య పుత్రాస్యం సుధాసూతిమివోదితం । పయోధేరివ కల్లోలాః ప్రమదా న మముర్హృది ॥ ౧౯ ॥ జయంతే నైవ మఖవా వేధసే వాబ్జలోచనః । ప్రీచకాశే నిశానాధో బుధే నైవ మఖీ ద్విజః ॥ ౨౦ ॥ నగరం సాదరం తచ్చ కిశోరాస్యేందుదర్శనాత్ । నిస్తులానందసందోహసుధాంబుధి కృతాప్లవం ॥ ౨౧ ॥ ....* బ్రహ్మానందానుభూత్యేవ యోగినాం స్తిమితం మనః । విస్మృతాన్యకథాలాపమవతస్థే సమాతతః ॥ ౨౨ ॥ నిర్వర్త్య తత్ర భవతో బాలకస్య విధానతః । ఉపనీతిమధో విద్యాకయజ్జ్వా బుజ్జ్వాధియోజ్జ్వలః॥ ౨౩ ॥ వేదానధ్యాపయామాస సాంగాన్ షణ్ముఖసంగినః । పశ్యల్లలాటపదయోశ్శాస్త్రే నేత్ర ఇవాపరే ॥ ౨౪ ॥ పురతః పాఠయామాస సూత్రం జైమినినోదితం । పారాశరీయసూత్రాణి దివ్యోపనిషదో ముదా ॥ ౨౫ ॥ స్వతోస్యవిమలా ప్రజ్ఞా కింపునశ్శ్రౌత నిర్మలా । క్షీరం నిసర్గతస్స్వాదుకథం

స్యాచ్ఛర్కరాన్వితం॥౨౬॥ వేదాంతార్థపరిజ్ఞానవిమలాస్యతదామతిః । కుంభయోనేరివాలోకాదపామివతతిబర్థా॥
౨౭॥న్యాయానియానిశాస్త్రాణిదృష్టాన్యాకర్ణితానిచ।ప్రతిజగ్రాహవేగేనసర్వాభ్యస్తానీవబుద్ధిమాన్॥౨౮ ॥ సర్వాసామపి
విద్యానామాదికర్తామహేశ్వరః।హరావతారఏవాసౌస్వీచకారకిమద్భుతం॥౨౯॥ పరస్పరవిరోధేనకుమతాస్త్రాంతకద్వి
ష్టోః।తదీయ్యాంనుకళామేకాంవిలోకయితుముద్యతః ॥❀॥ తద్వైవనిశ్చికాయాంతస్సత్యంబ్రహ్మసనాతనం । దృశ్యంతదన్యద్ద్వ
ద్విశ్వంపశ్యన్స్వప్నవవినశ్వరం॥౩౦॥నైరాశ్యంయత్రకుత్రాపిసమతాసర్వజంతుషు।ప్రపేదేస్థిరచిత్తత్త్వంపరమాత్మనిసంతతం॥
౩౧॥సర్వజ్ఞతాంపితాలోక్యబాలకస్యవిసిస్మియే।జహర్షహర్షతస్తీర్ణపాణిగ్రహవిధిత్సయా॥౩౩ ॥ ఉద్యోగంరచయ
మాసజనకస్స్వతనూభువః।కుమారోపిహసన్నంతస్తాతఃకింమేచికీర్షతి॥౩౪ ॥ పీడామైసంభవేన్నూనంకృతంయత్పాణిపీ
డనం।నేచ్ఛామీతియదిబ్రూయాంనశృణోత్యతిమోహితః॥౩౫॥నవిజానాతిపుత్రత్వంపుత్రమిత్యేవవేత్త్యసౌ । కింతుదోషః
ప్రసజ్యేతతాతవాక్యతిరస్కృతేః॥౩౬॥నస్వాయురధిజానాతికించిదేవావశేషితం।అస్తాంతత్తన్మదిష్టంతుస్పష్టమగ్రేభవిష్యతి॥
౩౭॥ఇతినిశ్చిత్యవానంతస్తూష్ణీకత్వముపేయివాన్।ఉద్వాహంజనకస్యాస్యవిధిత్సుఃప్రత్యహంసుధీః॥ ౩౮॥పదార్థసార్థా
నాహర్తుంసమర్థానర్థవర్జనాన్।ప్రాహిణోద్బ్రాహ్మణాన్ప్రఖ్యాన్సంఖ్యావర్జనకోవిదః॥౩౯॥సుతపాణిగ్రహోద్యోగసమా
హితమనాస్తదా।న్యవర్తతనివృత్తాన్యవ్యాపారకలితాదరః॥౪౦॥విజ్ఞానకందః॥ఆకర్ణ్యాకర్ణ్యకర్ణావమృతమివకథాంచె
శికేందోర్విపన్నీతేరుద్భూతోత్కర్షతర్షాంచితపులకభృతా సత్యమేతావభూతాం। తత్రాద్యగుర్భూరిధామ్నోప్యపగతవిషయ
వ్యాపృతేఃపూర్ణకామ్నఃకోవోద్యోగోవివాహేకథయకిమభవచ్ఛిద్విలాసాగ్రతోపి॥౪౧॥శ్రీచిద్విలాసః॥ యుక్త్యావిజ్ఞానకం
దప్రతికలవిలసద్భూరిభక్త్యానుయుక్త్యామత్యానుత్యానుసృత్యాప్రతిపదవిసదస్థాపితాయుక్తివృత్త్యా।అంతేవాస్యగ్రజేస్త్స్వం
భవసుగుణగణనామగ్రతోవర్ణనీయంభవ్యంభావ్యంచదివ్యైకలయతదఖిలంవృత్తమత్యద్భుతంతత్॥౪౨॥ ... ❀

ఇతి శ్రీమత్పరమహంసపరివ్రాజకాచార్యవర్య శ్రీచిద్విలాసయతీంద్రవిజ్ఞానకందతపోధనేంద్ర
సంవాదే శంకరవిజయవిలాసే ఉపనయనకథనం నామ సప్తమోఽధ్యాయః -

తతః పరం స కుతుకీ శ్రీమాన్ శివగురుర్మునే । నియతిర్యేన కేనాపి దుర్లంఘ్యా తావదసీదృశః ॥ * ॥ కదాచిదీశ్వరే నిత్యే సత్యే చిత్తం నిధాయాసౌ । ధ్యాయన్నంతః పరం తత్త్వం స్థితవాన్ సువినిశ్చలః ॥ ౨ ॥ పితురుత్క్రాంతిసమయం నిరీక్ష్యాథ స శంకరః । వ్యధత్త స త్వరం సాక్షాత్కృతిమేష తనూభవః ॥ ౩ ॥ అంతర్బహిః పురః పార్శ్వే సర్వమేవావలోకయన్ । కైలాసే కథమాస్తే సావితి ద్రష్టుమనా ఇవ । నిమీలయదథాక్షి స్వే జోషమేషా ప్రతిష్ఠత ॥ ౪ ॥ తతో విజ్ఞాయ భార్యార్యా పతిం లోకాంతరం గతం । సహైవ తేన నిర్గంతుమైచ్ఛద్ద్రష్టుమివాంబికా ॥ ౫ ॥ సుకుమారో మతిం మాతురంతరాలోచ్య సర్వవిత్ । సన్న్యధత్త సముద్ధర్తుం ధాత్రీ మఘవయోనిధేః ॥ ౬ ॥ సా నిరీక్ష్య విరూపాక్షమగ్రతస్తనుజాకృతిం । జాగ్రతీమన్యుముత్సృజ్య సాత్త్వికా నిజబాంధవైః ॥ ౭ ॥ అచికరత్సు తేనైవ పత్యుస్సా ఔర్ధ్వదైహికం ॥ ౮ ॥ ద్రావిడాచారవిధినా మాన్యసౌజన్యసేవధిః । యాయజూకోక్తవిధినా మఖిభిస్సుసమాహితా ॥ * ॥ తనూభవోఽథ విధిషు యద్యదుక్తం పురోధసా । చకార శ్రద్ధయా నోఽసౌ మానీ మానీ సముత్సుకః ॥ ౧౦ ॥ శోభతేన సుసాలీలా యావతా రసదృగ్విధా । ఇత్థం సమాప్య విధివజ్జనకస్యౌర్ధ్వదైహికీః ॥ * ॥ నివర్త్య క్రియాః క్రియాస్సర్వాశ్శివసాయుజ్యదాయినీః । సావిత్ర్యా సుచరిత్రోఽసౌ పుత్రశ్చిత్రగుణోజ్జ్వలః ॥ * ॥ శుశుభే స తదా చిస్త్యావజీవసతు దేశికః । తనయే నాన్వితా సాపి స్వవసత్సుహితా గృహే ॥ ౧౩ ॥ తతః కదాచన స్నాతుం చూర్ణానద్యా జలాశయే । అవతీర్ణం విదీర్ణోఽస్యో గ్రాహో రాజా గ్రహా పాదయోః ॥ ౧౪ ॥ గృహీతస్తేన నక్రేణ పాదే స గ్రావిదాం వరః । ఉదయుంక్త తతః పాదౌ మోచయన్నతియత్నతః ॥ ౧౫ ॥ నాత్యాక్షీచ్చరణౌ తస్య బ్రహ్మశాపవశంగతః । న జహాత్యేష నక్రో మాం వపుర్వ్యర్థం భవిష్యతి ॥ ౧౬ ॥ అంత్యాశ్రమం గృహీష్యామి యుక్తం తదా గ్రాహీ భవత్యలం । ఇతి నిశ్చిత్య మనసా సన్న్యాసం కర్తుముత్సుకః ॥ ౧౭ ॥ తతస్తటగతాం ధాత్రీం పవిత్రసన్న్యాజుహా

వసః। మాతరేషమహాగ్రాహో హ్యపాదాజగ్రాహనో జ్ఝతి ॥౧౮॥ అంత్యాశ్రమం గ్రహీష్యామి దేహ్యాజ్ఞామంబ సత్వరం । ఇత్థ
ముక్త్వాథ సా ధాత్రీ చేతస్యాలోచ్య నిశ్చితా ॥౧౯॥ సన్న్యాసాశ్రమమాశ్రిత్య జీవత్యేష తనూభవః। వత్సవాత్సల్యముత్సృజ్యాతిధా
స్తామిత్యవోచత ॥౨౦॥ స్వీచకార తతస్తూర్ణం సన్న్యాసం వ్యాససన్నిభః। నక్రోऽసావపచక్రామత్ క్రాంతభవవిఘ్నవాన్ ॥౨౧॥ గం
ధర్వాకారమాలంబ్య నక్రశ్శక్రసమప్రభః। భక్త్యా ప్రదక్షిణీకృత్య దేశికేంద్రం సమాదరాత్ ॥౨౨॥ ప్రణమ్య బహుధా స్తు
త్వా సోऽవదంతం ప్రత్యువాచ తం। నామ్నా పుష్పరథః ఖ్యాతో గంధర్వాణామధీశ్వరః ॥౨౩॥ అహం శప్తః పురా ధాత్రా తాతవా
జ్ఞాపరిలంఘనాత్। ప్రార్థితస్స చ భూయోऽపి శాపస్యాంతమభాషత ॥౨౪॥ చతుర్థీశః పోషద్దైన్యాకం భగవాన్కలలో
హితః। శ్రుతిస్మృతిప్రతిష్ఠార్థం మానుషాకారమాస్థితః ॥౨౫॥ దుర్మతాని వినిర్జేతుం శంకరాచార్యసంజ్ఞయా । యుగధ
ర్మానుసారేణ మహేశోऽవతరిష్యతి ॥౨౬॥ .... *
తదా తత్పాదపాథోజరజోలేఖాభిమర్శనాత్। త్వం శాపాన్మోక్ష్యసే తూర్ణమిత్థమాహ పితామహః ॥౨౭॥ అతస్త్వద్దర్శ
నాయాత్ర చిత్తశ్చాపి జలాశయే। నక్రీభూయ సలీనస్సన్స్థావసం యతిపుంగవ ॥౨౮॥ ఇదానీం త్వత్పదాంభోజరజస్సంగాద్విక
ల్మషః। జాతోऽస్మి భగవన్ సాక్షాత్త్వమేవ పురశాసనః ॥౨౯॥ కృతార్థోऽహం త్వయా నూనం యాస్యామి త్రిదివం పునః। అను
గృహ్ణీష్వ మామద్య బాలిశం దేశికోత్తమ ॥౩౦॥ ఇతి విజ్ఞాప్య గంధర్వస్స జగామ త్రివిష్టపం। ఆర్యా తటగతా స్సర్వం వృత్తమేతద్వ్య
లోకత ॥౩౧॥ విస్మితాహావజాతషేణాన శశాకాతిభాషితుం। తతస్తీరముపాగమ్య చూర్ణ్యాస్తూర్ణం యతీశ్వరః ॥౩౨॥ మా
తరం ప్రణిపత్యాహ దేహ్యాజ్ఞాం ప్రవ్రజామ్యహం। యాహి సద్మని రాశంకా వత్సా స్వాత్మనిశంకరం ॥౩౩॥ ధ్యాయంతీం పర
మాత్మానంత మేవ పరమం ముహుః । యదా స్మరసి మామంబ తదాహం త్వత్సమీపగం ॥ * ॥ విధిబుద్ధిముదగ్రీర్వ్యాం గృహీ
త్వ మనుశుభం। వ్యగ్రతాముగ్రతాం సాగ్రాం నిగృహ్యాగ్రే నిరీక్ష్యతాం ॥౩౫॥ ఇత్యుక్త్వా మాతరం సోऽయం ప్రణిపత్య పదం స్పృ
శక్తా। నిర్గమ్య తదా సద్మజననీం సాంత్వవాదనైః ॥౩౬॥ నిజగ్రామస్వయం తూర్ణం క్రమసన్న్యాసలబ్ధయే । నిజదేశికతాభ్యా

గ్యపదభాజనమానినం॥ ౩౮॥ అన్వీవ్యాజ శంకరాచార్యస్సర్వత్ర జగతీతలే। క్రమేణ బదరీం ప్రాప యత్ర విష్ణుస్తపస్యతి॥ ౩౯॥ జ
నైముజానిధిరాకీర్ణాం సౌవర్ణాభ్యర్ణవేదికాం। వేదశాస్త్రప్రకథాలాపలాలసాఖిలదిక్తటాం॥*॥ నిర్వైరవిహరత్సత్వజాతిజాత
సముత్కటాం। నికటోటజనిర్విష్టతపస్యత్సన్మునివ్రజాం॥*॥ చంపకాశోకపున్నాగకింశుకాదితరుస్రజం। మాధవీగుంజపుంజాం
తమంజుంజుసింజన్మధువ్రతాం॥ *॥ మానసైరివ సర్వత్ర మానసైరివ మానినాం। సరోభిర్విమలైర్వ్యాప్తాం ఫుల్లకల్హారసౌర
భైః॥ ౪౦॥ బదర్యో భూరుహా యత్ర ఫలంతి స్వాదుమా ఇవ। తత్రైకత్ర సమాసీనముటజాభ్యంతరాంగణే॥*॥ ధ్యాయంతం ప
రమేశానం వ్యాఘ్రకృత్తికృతాసనం। భూత్యుద్భాసితసర్వాంగం పౌండరీకోత్తరచ్ఛదం॥*॥ రుద్రాక్షమాలికాజాలసమాకలిత
విగ్రహం। నిస్తరంగమివాంభోధిం నిర్వికారమివాశుగం॥*॥ నిస్తమస్కమివాదిత్యం భాస్వంతమివ పావకం। గోవిందభగవత్పా
దదేశికేంద్రమలత్కృత ॥ విలోక్యాతిముదం ప్రాప కించిచ్ఛేషవిసిస్మియే॥*॥ ఖనతా మాలికాం లబ్ధుం ధరణీం మంజనేచ్ఛయా। సు
వర్ణపూర్ణామధికమీయివానివ సేవధిం॥*॥ అహో మదర్థమేవాయమవతీర్ణో ధరాతలే। ఉపదేష్టుం వసిష్ఠో వా శుకో వా కశ్య
పోథవా॥*॥ పారాశరిరిహాస్తీతి శ్రుణుమః ఖలు సర్వతః। స ఏవాయమిహాస్త్యేవ నాత్ర కార్యా విచారణా॥*॥ యో వా కో వాస్తు మ
హాసాభాసతే భానుమానివ। అనేనైవ శరీరస్థః క్రమసన్న్యాసలక్షణం ॥ విజ్ఞానకందః॥ శ్రీలక్ష్మీచిద్విలాసస్త్వయి వచతి కథాం
శంకరాచార్యనేతుః పుండ్రేక్షోరగ్రభాగాద్రసతిమధురిమాపహ్నవర్వాతిశైతే। తద్వద్వాణీప్రపీనా విరచయతి వరానంద
మంతనిజగూఢాస్వామిన్నగ్రే సమగ్రం కథయ కిమభవద్వృత్తమత్యద్భుతం మే॥ శ్రీచిద్విలాసః॥ ౪౩॥ ప్రియ విజ్ఞానకంద
ప్రచురగురుకృపాలబ్ధవిజ్ఞానసీమన్ముద్వాహాదోగవాతాజ శ్రవణకృతజనుర్ద్వాపరస్యాస్యశాంతిః। జాతా వా తాత తాద్వ
గ్విధమహిమభృతా మాదరః కః కళత్రే ష్వగ్రే చిత్తం చరిత్రం కలయ స్వాదిపరం వత్స యద్వ్యద్వదామి॥ ౪౪॥ ....

ఇతి శ్రీమత్పరమహంసపరివ్రాజకాచార్యవర్య శ్రీచిద్విలాసయతీంద్రవిజ్ఞానకందతపోధనేంద్రసంవాదే శంకర
విజయవిలాసే గోవిందభగవత్పాదదర్శనం నామాష్టమోధ్యాయః-

తతః శ్రీదేశికేంద్రోఽపి లీలాకలితవిగ్రహః। చత్వార్యాస్యాన్యపాస్యైకమాశ్రితస్స్మరజిత్ఖలు॥ ౧॥ ప్రదక్షిణత్రయం కృత్వా ప్రణమ్య పురతస్స్థితమ్। దృష్ట్వా శ్రీశంకరాచార్యం ప్రశ్రయావనతాననమ్॥ ౨॥ శ్రీమద్గోవిందభగవత్పూజ్యపాదో బ్రవీత్తతః। కోఽభవాన్ కుత ఆయాతః పుత్ర త్వం కిం ను నామ తే॥ ౩॥ కో వా నీవృదిహాగత్య దినాని కతి వా భవన్। కిం కారణమిహాయాతో వద సర్వం సవిస్తరమ్॥ ౪॥ శ్రీశంకరః॥ శుశ్రూషతే భవచ్చిత్తం యది తచ్ఛ్రూయతాం గురో। జాతోఽహం కేరళే దేశే శ్రీమచ్ఛివగురుద్విజాత్॥ ౫॥ కిశోరతా దశాయాం మే తాతో లోకాంతరం గతః। మాత్రైవ పాలితో నిత్యం న్యవసం సుఖితో గృహే ॥ ౬॥ యథోచితం యథాశక్తి యథామత్యఖిలాః కళాః। అధీతాస్సకృదేవాహం మాత్రా స్నాతుం సమాగతః॥ ౭॥ చూర్ణాతరంగిణ్తోయే స్పర్శమాత్రసుఖావహే। మహాన్గ్రాహో ఝషధ్వజగ్రాహపాదేశాపద్ధృతాకృతిః॥ ౮॥ నాజహాచ్చరణౌ సోఽపి నక్రః క్రోధసమన్వితః। వపుర్మే నిష్ఫలం యాతి సన్న్యాసం చేత్తు సార్థకమ్॥ ౯॥ ఇతి నిశ్చిత్య వేగేన సన్న్యాసాశ్రమమాశ్రితం। తేనాహం సత్వరం ముక్తస్సోఽపి శాపేన తత్క్షణాత్॥ ౧౦॥ ఆదాతుం క్రమసన్న్యాసలక్షణం తద్విచక్షణం। అన్విష్యన్సర్వదా సర్వాంక్రమాదిహ సమాగతః॥ ౧౧॥ అస్మత్ప్రాక్తనజన్మీయసుకృతాతిశయాదిహ। నిరీక్ష్య భగవత్పాదపంకజం సాంకుశధ్వజం॥ ౧౧॥ అన్యతో గమనే వాంఛా పూర్వవన్నో వ్యజాయత। అనుజానీహి మే సర్వం శర్వప్రతిమ సద్గురో॥ ౧౨॥ కృతార్థం కురు మాముద్యత్వత్కటాక్షనిరీక్షణాత్। ఇత్యుక్త్వా పురతస్తస్థౌ బద్ధాంజలిరతంద్రితః॥ ౧౩॥ ఇహాముత్రఫలత్యాగం నిత్యానిత్యవివేకతాం। శమాదిగుణసంపత్తిం ముముక్షుత్వం వితంద్రితాం॥ ౧౪॥ దేహాభిమానరాహిత్యమీషణాత్రయమోక్తృతాం। ఇత్యాదికాన్ గుణాన్ తస్మిన్ విలోక్యాతీవ నిర్మలాన్॥ ౧౫॥ సన్న్యాసాశ్రమయోగ్యోఽయమితి కృత్వా హృదంతరే। గోవిందభగవత్పాదదేశికేంద్రో ముదాన్వితః॥ ౧౬॥ తమాహూయ నిజాభ్యర్ణమాలింగ్య ప్రణతం ముహుః। మూర్ధ్న్యాఘ్రాయ నివేశ్యాంకే సాదరః ప్రశ్రయాన్వితం॥ ౧౭॥ మహావాక్యాని దివ్యాని తత్త్వమస్యాదికాన్యపి। ముముక్షుభిస్సదా ధ్యేయం రహస్యం యద్యదస్తి తత్॥ ౧౮॥ ఉపాదిశదతస్సర్వం వేదాంతార్థవినిశ్చితం। సన్న్యాసిభిర్విధేయాంస్తు విశ్వేశస్మృతిచోదితాన్॥ ౧౯॥ దత్వాథ క్రమసన్న్యాసం బోధయామాస తత్త్వ

విత్ । సోఽహమస్మీతి మత్వైవ సర్వత్ర సమదర్శనం ॥ ౨౦ ॥ న బ్రూహ్యన్యకథాలాపో నాలోక్యా వామలోచనాః । పుత్రమిత్రసువ
ర్ణాదౌ ధనే ధాన్యే మనాగపి ॥ ౨౧ ॥ ముక్త్వాఽయామష్టకామ్యేషు సమదృగ్భవ సర్వదా । అత్యాహారం నిరాహారం హింసాం సామన్యత
భాషణం ॥ ౨౨ ॥ పరిగ్రహమసూయాం చ మానసానాం చ విమానతాం । విసృజ్య నిర్మలో మోహం భూత్వా విహర త్వమహర్నిశం ॥
౨౩ ॥ జీవన్ముక్తస్తనూం దగ్ధ్వా చర దగ్ధపటోపమాం । కౌపీనం కటిసూత్రం చ ధృత్వా దండకమండలూ ॥ ౨౪ ॥ కాషాయం వల్కలం
వాపి శీతాతపనివృత్తయే । నైకత్ర నగరే వాసో భిక్షా చైకత్ర సద్మని ॥ ౨౫ ॥ సకలత్వ్యాత్మయా నిత్యమంతేవాసిజనాగ్రణీః । యాదృ
చ్ఛం తత్పరిత్యజ్య భిక్షామాత్రకృతాశనః ॥ ౨౬ ॥ ధనసంపాదనోద్యుక్తస్స యతిః పరినిందితః । నిర్గుణం నిష్కళం బ్రహ్మ నిర్వికల్పం ని
రంజనం ॥ ౨౭ ॥ తద్బ్రహ్మాహమితి జ్ఞాత్వా విహరస్వ యథాసుఖం । ఇత్యాజ్ఞాప్య చ తం శిష్యం గోవిందభగవాన్గురుః ॥ ౨౮ ॥ స
ద్గురూక్తేన విధినా ధ్యాయన్నంతః పరం శివం । అనాదిమధ్యాంతమజమవృద్ధిక్షయమచ్యుతం ॥ ౨౯ ॥ తద్బ్రహ్మ వేత్తి నిశ్చిత్య విసృ
జ్యేతరకాంక్షితాన్ । ఆత్మక్రీడ ఆత్మరతిః క్రియావాన్ దేశికేశ్వరః ॥ ౩౦ ॥ ఆత్మానమభయం శుద్ధం మత్వా ధీరో న శోచతి । ఇత్యా
ద్యుపనిషద్వాక్యైర్నిశ్చిత్యాత్మానమీశ్వరం ॥ ౩౧ ॥ ధ్యాయన్నంతస్సదాత్మస్థానిస్తులానందతుందిలః । జాతుచిచ్ఛంకరాచార్య
దేశికేంద్రో విచక్షణః ॥ ౩౨ ॥ స్వామిన్విజ్ఞాతతత్త్వార్థో నిర్మలోజ్జ్వలమానసః । శిష్యసందేహసందోహమోహవారణభాస్క
రః ॥ ౩౩ ॥ స్తోతుం వాంఛతి మే చిత్తం దేశికేంద్రపరంపరాం । కథయిత్వా పునీహీమం త్వామేవ శరణం గతం ॥ ౩౪ ॥ తతః ప్రోవాచ తుష్టా
త్మా గోవిందభగవద్గురుః । సావధానేన మనసా శృణు వక్ష్యామి తేఽధునా ॥ ౩౫ ॥ ఈశానస్సర్వదేవానామీశ్వరస్సర్వదేహి
నాం । బ్రహ్మా బ్రహ్మాధిపస్సోయం సర్వేషామాదిదేశికః ॥ ౩౬ ॥ సర్వాశ్చోపనిషద్విద్యాస్తత్త్వజ్ఞానైకసాధనాః । నిష్కళంకాం శివా
ద్వైతవిద్యామప్యుపదిష్టవాన్ ॥ ౩౭ ॥ విధోరివ కళామేకాం సర్వజ్ఞమకుటస్థితాం । తథా రహస్యమఖిలం మాధవం గిరిజాధవః ॥
౩౮ ॥ శ్రీధవేన తతోఽవాదీత్తనయాయ స్వయంభువే । వసిష్ఠాయావదత్స్రష్టా వరిష్ఠాయ తపస్వినాం ॥ వసిష్ఠో మునయే ప్రాహ శ
క్తయేఽనఘశక్తయే । శక్తిః పరాశరాయోచే వినయానతచేతసే ॥ ౪౦ ॥ తనూభవేఽథ వ్యాసాయ శ్రేయోవిన్యాసభూమయే । ఉవాచ

విధివత్తోఽపి యా యా విద్యాశ్శిష్యాగతాః ॥ ౪౧ ॥ శుకాయ జగదే తేన వినయోజ్జ్వలచేతసే । సచ గౌడపాదార్యదేశికేంద్రముపాదిశత్ ॥ ౪౨ ॥ సాక్షాత్స ఏవ భగవాన్ శంకరో గురురీరితః । శ్రీగౌడపాదయతిరాడ్ద్విబాహురపరస్స్వభూః ॥ ౪౩ ॥ వేదవేదాంగతత్త్వజ్ఞో నిర్మాతా నిఖిలస్మృతేః । జైమినీయాని సూత్రాణి సార్థాని త్రిరధీతవాన్ ॥ ౪౪ ॥ దివ్యోపనిషదో వేత్తా సాభిప్రాయకృతోదయః । పారాశరీయసూత్రాణామపి తత్త్వార్థవిత్తమః ॥ ౪౫ ॥ నిర్మథ్య శాస్త్రపారాశిం యుక్తిమంథేన నిత్యశః । అద్వైతామృతమాసాద్య జీవన్ముక్తశ్చరత్యసౌ ॥ ౪౬ ॥ కింపునర్బహునోక్తేన మానవాకారమాస్థితః । అవతీర్ణోవరాం సర్వాం దుర్మతోద్ధారణివ్యాలాం ॥ ౪౭ ॥ పాతుం కృతసముద్యోగో నగజాజానిరేవ సః । జగత్సంరక్షణాయైవ ధ్వాంతధ్వాంతనివృత్తయే ॥ ౪౮ ॥ చరంత్యేవమహాత్మానస్త్వాదృశా ధరణీతలే । బుద్ధిమానసి భో శిష్య విజ్ఞాతాఖిలదర్శన ॥ ౪౯ ॥ పారాశరీయసూత్రాణాం దశోపనిషదామపి । గీతాసహస్రనామ్నాం చ రుద్రాధ్యాయస్య తత్త్వతః ॥ ౫౦ ॥ అర్థాన్నైకేఽపి జానంతి వ్యత్యస్తాన్ కథయంత్యహో । తేషాం రచయ భాష్యం త్వమద్వైతార్థప్రకాశకం ॥ ౫౧ ॥ ఇత్యుక్త్వా చంద్రమౌళీశం తత్సగర్భం గణాధిపం । శివాత్త్రిమాదిహాయాతం దదౌ తస్మై స దేశికః ॥ ౫౨ ॥ శ్రీశంకరాచార్యః ॥ దేశికేంద్ర కరుణాదృశా త్వయా పావితోఽస్మి శివతత్త్వబోధనాత్ । త్వాదృశో గురురనేకజన్మనాం పుణ్యతస్త్విహ తు లభ్యతే జనైః ॥ శ్రీవిజ్ఞానకందః ॥ సన్న్యాసక్రమశోఽనిశమ్యాసతతశ్శ్రియః ఫలప్రాపకం శ్రీమచ్ఛంకరదేశికేశ్వరమణేరర్థౌఘచింతామణేః । చేతః పూతతమం బభూవ నితరాం శ్రీచిద్విలాసాగ్రితస్యైనాకారికిమద్భుతం కథయ తద్విశ్వైకరక్షాకృతా ॥ ౫౪ ॥ చిద్విలాసః ॥ విద్వన్విజ్ఞానకంద ప్రచురగుణమణిశ్రేణిశ్రేణిమూర్తే భూయస్తై దేశికేంద్రాభ్యుదయనిశమనే కౌతుకం సాతిరేకం । అంతర్వాణివ్రజేష త్వదుపమసుకృతీనో మయా దర్శికో వా తుష్టః పృష్టం యదగ్రే సమజని కథయైవత్స సంప్రీయతాం తత్ ॥ ౫౫ ॥ ... ... ❋

ఇతి శ్రీమత్పరమహంసపరివ్రాజకాచార్యవర్య శ్రీచిద్విలాసయతీంద్రవిజ్ఞానకంద

దతబోధనేంద్రసంవాదే శ్రీశంకరవిజయవిలాసే నవమోధ్యాయః

తతస్సద్గురుసందేశలబ్ధవిజ్ఞానసేవధిః।శంకరాచార్యగురురాడ్రాకావిధురివాబభౌ ॥౧॥ భాష్యంచోత్తరమీమాం
సాసూత్రాణామతివిస్తరం।దశోపనిషదాందివ్యంచకారాతిమనోహరం॥ ౨॥ తథైవభగవద్గీతాభాష్యంభాష్యంసుధైరపి।
విష్ణోస్సహస్రనామ్నాంచశ్రీరుద్రస్యచనిర్మలం॥ ౩॥సౌందర్యలహరీస్తోత్రంస్తోత్రాణాముత్తమోత్తమం । స్తోత్రాణ్యా
న్యాదిదివ్యానిపవిత్రాణివ్యధత్తసః॥౪ ॥ పాఠయన్సుధియశ్శిష్యాన్భాష్యంస్వేనవినిర్మితం। ప్రవివిచ్యతదీయార్థాన్బోధ
యన్నతియత్నతః॥౫॥అవతీర్ణతనిర్వృత్తాశోయత్రకుత్రాపివస్తుని।ప్రమనావిమలానందసందానితనిజాంతరః ॥ ౬॥ఏతస్మిన్నం
తరేవిప్రోవిదితాఖిలదర్శనః।నిర్ణేతుంసతదావర్ణీబ్రహ్మానిత్యంనిరంజనం॥౭॥ గురూనన్వేష్టుముద్యుక్తోవిసృష్టస్వేష్టబాం
ధవైః।యత్రాస్తేశంకరాచార్యదేశికేంద్రోవిశారదః॥౮ ॥తంప్రదేశంసమాసాద్యభక్తిభారసమావృతః। ప్రదక్షిణంపరిక్ర
మ్యప్రణమ్యవియాన్వితః॥౯॥తందృష్ట్వాశంకరాచార్యదేశికేశ్వరపుంగవః।కిమర్థమాగతోసిత్వంకిశోరఇవలక్ష్యసే॥౧౦॥ పిత
రౌతేకుతోయాతౌమత్తఃకింతేప్రయోజనం।ఇతిపృష్టస్తదోవాచస్వీయోదంతమశేషతః॥౧౧॥ అహోబలముపాశ్రిత్యమాధ
వాచార్యనామవాక్।క్షేత్రాణాముత్తమంక్షేత్రమధ్యవాత్సప్రశస్తధీః ॥౧౨॥విజ్ఞానేవాక్పతిస్సోయంసంపదాధనదోపరః।
తస్యపత్నీసుశీలాసాపతిభక్తిపరాయణా ॥ ౩౩॥నామ్నాలక్ష్మీరితిఖ్యాతాఛాయేవాసీద్దినేశితుః। నిరపత్యతయాపత్యాలో
కాంతరరతిరస్పృతైః॥౧౪॥ వివిక్తౌతౌవినిమగ్నౌచింతానవధిఃరథౌ । ప్రహ్లాదమానసాహ్లాదకలితాద్భుతవిక్రమః ॥ ౨౬॥
ఆవిర్భవన్స్ఫురత్స్తంభాదసాయాసాత్తదాయసాత్ । నృకేసరితనుర్భూత్వాహిరణ్యకశిపుంరిపుం ॥ ౧౬ ॥ జఘానన
ఖైరేవతందేవంశరణంగతౌ । ప్రసన్నస్సోప్యదాత్పుత్రంవిష్ణుశర్మాణమేతయోః॥౧౭ ॥ సఏవాయమిహాయాతోపి
తరామేస్వరాశ్రితౌ । ధనధాన్యాదికంవస్తునైరాశ్యేనవిసృజ్యచ॥౧౮॥స్వప్నేమమసమాగత్యససాక్షాన్నరకేసరీ । శంక
రాచార్యమన్విహిసతుత్వాంపావయిష్యతి॥౧౯॥ఇత్యుక్త్వాంతర్దధేదేవస్త్వత్సమీపంతతోభ్యగాం । పవిత్రితజగజ్జాలశర
ణాగతవత్సల॥౧౦॥జ్ఞానవిజ్ఞానవారాశేశ్రీమచ్ఛంకరదేశిక।స్వీయాంప్రవృత్తిముక్త్వాథశంకరంశరణంగతః॥౨౧॥ తదీయచర

ణాంభోజమవలంబ్యైవ తస్థివాన్ । తం బాలం పురతః పశ్యన్ ప్రసప్తినిభప్రభం ॥ ౨౨ ॥ విరక్తతామతీవాస్య ప్రతిభామప్యనీదృ
శీం । నిరీక్ష్య ప్రదదౌ తస్మై సన్న్యాసం క్రమసంగతం ॥ ౨౩ ॥ దదౌ సనందనాభిఖ్యాం సర్వలోకైకవిశ్రుతాం । తేన ప్రథమశిష్యేణ

॥ పద్మపాదసన్న్యాసాశ్రమప్రకరణం ॥

రరాజ యతిపుంగవః ॥ ౨౪ ॥ శరద్యధికదీప్తేన భానునా భానుమానివ । తదా గురుస్స్వగురవే స్వకృతాం భాష్యసంతతిం ॥ ౨౫ ॥ ప్రద
ర్శ్య తేన తుష్టేన గురుణాతీవ మానితః । స్వామిన్నాజ్ఞాం ప్రదేహ్యద్య దికీర్షతి మనో మమ ॥ ౨౬ ॥ అటితుం క్షేత్రతీర్థాని పవిత్రా
ణి సమంతతః । ఇత్యుక్తవంతం ప్రణతముత్థాప్యాలింగ్య సాదరం ॥ ౨౭ ॥ జానే త్వదింగితం సాంగం వత్స మే శృణు భాషితం । గురు
పాదోదకం తీర్థం పుణ్యక్షేత్రం తదాశ్రయః ॥ ౨౮ ॥ మంత్రోపదేశ స్తద్వాక్యశ్రుతిరేవ న చేతరత్ । స్నానం నిర్మలతా బు
ద్ధేశ్శౌచమింద్రియనిగ్రహః ॥ ౨౯ ॥ జీవన్ముక్తిరిహైవాసౌ విముక్తిర్విషయేషు యా । నియమో నిగ్రహః కం ప్రచిత్తవృత్తేరను
క్షణం ॥ ౩౦ ॥ క్షేత్రయాత్రాదికం యద్యత్ క్రియాయాస ఫలప్రదం । విద్యతాం మానసే నూనం సోఽహమిత్యేవ భావనా ॥ ౩౧ ॥
జ్ఞానమేవ హి తత్సర్వం విమలీకురుతే మనః । న హి జ్ఞానేన సదృశం త్రిషు లోకేషు విద్యతే ॥ ౩౨ ॥ సర్వవ్యాపి తదా బ్రహ్మ సర్వతో వ్యా
ప్య తిష్ఠతే । న గుణోపాసనం యద్యత్క్రమనిశ్శ్రేయసాప్తయే ॥ ౩౩ ॥ ఆత్మజ్ఞానపరో భూత్వా విసృజ్య నిఖిలవ్యథాః । బ్రహ్మైవా
హమితి ధ్యాయన్నివసాత్రైవ సంతతం ॥ ౩౪ ॥ ఇత్యాదికథయైవ గోవిందభగవద్గురౌ । తదా సస్మార జననీ పుత్రం శంకరదేశి
కం ॥ ౩౫ ॥ ఆసన్నమరణా సాధ్వీ బుద్ధ్వా తత్పూర్వభాషితం । జ్ఞాతవాంస్తత్క్షణాదేవ శంకరాచార్యదేశికః ॥ ౩౬ ॥ తద్వృత్తం సము
దీర్యాథ గురోరాజ్ఞామవాప్య సః । యత్రాస్తే జననీ దేశే తం దేశం ప్రాప సత్వరం ॥ ౩౭ ॥ ప్రసువం తాదృశం దృష్ట్వాక్వచిన్ని
గతం తుమతుమాం । చూర్ణే సరిద్వరాం తూర్ణం గృహాభ్యర్ణమనీనయత్ ॥ ౩౮ ॥ అంబార్థం యదియం నీతా తటినీ సద్మసన్ని
ధిం । అంబాతరంగిణీత్యేవ కథ్యతేద్యాపి సా ఖలు ॥ ౩౯ ॥ ముమూర్షమాణాం మాతరం వీక్ష్య విప్రాన్ స సర్వాన్ సమాహ్వయత్ । అనాగతే
ష్వేతేష్వేష శాపయతి దూషకాన్ ॥ ౪౦ ॥ అద్య ప్రభృతి భో విప్రా భవత జ్ఞానవర్జితాః । అనాచారైర్నిరతాః కృషివాణిజ్యకా

రిణః॥ ౪౧॥ భవద్దేశోపి యతీనాం వాసయోగ్యో న జాయతాం। అథవా యది హా యాతః పతితస్స భవిష్యతి॥ ౪౨॥ శైవం భుజంగమా
హాథ శంకరాచార్యదేశికః। తుష్టాస్మై దగణాస్సద్యో మాతరం నేతుముద్యతాః॥ ౪౩॥ గణాన్ భయంకరాకారాన్ శూలాజినప
రిష్కృతాన్। త్రస్తా తైస్సహ వా నిగంతుం నాలమస్మీత్యవోచత॥ ౪౪॥ భుజంగం వైష్ణవం ప్రాహ తుష్టస్తేన రమాపతిః। పార్షదా
దాన్ ప్రేషయామాస మనోజ్ఞాన్ పీతవాససః॥ ౪౫॥ శంఖచక్రగదాశార్ఙ్గపరిష్కృతకరాంబుజాన్। కస్తూరీతిలకోద్భాసి
ఫాలమాలవిశోభితాన్॥ ౪౬॥ దృష్ట్వా తాన్ హృష్టచిత్తా సా సార్ధం తైరేవ సత్వరం। దేవయానం సమారుహ్య వైకుంఠం ప్రా
పసా తదా॥ ౪౭॥ తతస్సనందనేనైవ సాకం దేశికపుంగవః। ప్రయాగం ప్రయయా శీఘ్రం జననీముక్తిదాయకం॥ ౪౮॥ సద్యస్స్మ
రణమాత్రేణ మోక్షసామ్రాజ్యదాయకం॥ ౪౮॥ విజ్ఞానకందః॥ సనందనమునిందనంతదను శిష్యమాచార్యరాడ్వ్యధత్త శుభకృ
త్తమం సుజనమాననసానందనం। ప్రయాగమగమద్ధ్రయాదితి చ చిద్విలాసాభణస్తతః కిము భవద్గురోర్వివివిషామి తద్బ్రూహి మే॥
౪౯॥ శ్రీచిద్విలాసః॥ వక్ష్యేత్యద్భుతమపి చరితం దేశికేంద్రస్య తుభ్యం శ్రేయోజ్ఞానసమగ్రం విమలమతిమతామగ్ర
ణీస్త్వం కృతార్థః। మాఘే మాసి ప్రయాగే మకరముపగతే భాస్వతి ప్రేమతోసౌ స్నాయం స్నాయం ప్రభాతే ప్రతిదినమకరో
ద్యత్తదగ్రే శృణుష్వ॥ ౫౦॥ ... ... *

ఇతి శ్రీమత్పరమహంసపరివ్రాజకాచార్యవర్య శ్రీచిద్విలాస యతీంద్ర విజ్ఞానకందతపోధనేంద్ర సంవాదే
శంకరవిజయవిలాసే దశమోధ్యాయః-

తతః ప్రయాగమాసాద్య సద్యశ్శ్రేయః ప్రదం నృణాం। త్రివేణ్యాం సుకృతశ్రేణ్యామఘస్రేణ్యామనుత్తమం॥ ౧॥ స్నాత్వైవ
వజననీమోక్షసాధనాని సమాహితః। తతానజనకస్యాపి మోక్షసామ్రాజ్యసంపదం॥ ౨॥ పాఠయన్ బ్రహ్మసూత్రార్థబోధకం
భాష్యమన్వహం। భాష్యం పాతంజలానాం చ సూత్రాణామతివిస్తరం॥ ౩॥ శిష్యాన్స్వవక్త్రతో విప్రాన్ నానాదేశసమాగతాన్।

శ్రీమద్భగవదుక్తాయా గీతాయా భాష్యముత్తమం॥౪॥ కించిత్కాలమువాసాథ బోధయన్ తం సనందనం। ఆసేతుహిమవచ్ఛై
లంకీర్తిర్వ్యాప్తా గురోరథ॥౫॥ భాష్యమధ్యేతుకామా యే విశుద్ధాద్వైతబోధకం। మునయో బహవో యాతా నానాక్షేత్రని
వాసినః॥౬॥ సమిత్పాణిర్విష్ణుగుప్తశ్శుద్ధకీర్తిర్మునీశ్వరః। ధీమాన్ భానుమరీచిశ్చ కృష్ణదర్శననామవాన్॥౭॥ విరించివరణో
యోగిబుద్ధివృద్ధిరథాపరః। ఇత్యాద్యా మునివర్యాస్తం శంకరాచార్యమన్వయుః॥౮॥ తానశేషాన్ విశేషేణ బోధయన్ తత్త్వ
మన్వహం। కానిచిద్వాసరాణ్యాస్త నిరస్తాశేషకల్మషః॥౯॥ సదా సనందనస్సోయమంతేవాస్యగ్రణీస్స్వను। శుశ్రూషమాణస్సన్
తతం దేశికేంద్రపదాంబుజం॥౧౦॥ యే యే పఠంతి యద్యద్వా తైస్సార్థం తత్పఠన్ ముదా। సతీర్థ్యేష్వేషు చ సర్వేషు ప్రేమ
బిభ్రన్నిసర్గజం॥౧౧॥ ఉపాచరన్నితతరాం ప్రేమపాత్రమభూద్గురోః। మకరం మోక్తుకామే రేఖాప్ర యాగం త్యక్తుముద్య
తః॥౧౨॥ శంకరాచార్యవర్యోఽపి చేతస్యాలోచ్య తస్థివాన్। సహాధ్యాయిజనోఽప్యేనం నినిందన సనందనం॥౧౩॥..........*
సనందనః కియానేష కియత్యస్మిన్ గురోః కృపా। నిశ్చిన్వంతో మనస్యేనం త్యాజయామ ఇతి ధ్రువం॥౧౪॥ ఈర్ష్యాణాం ప్రవృషి రేత
స్మిన్ ప్రశ్రయావనతాననే। జ్ఞాతవాన్ దేశికేంద్రోఽపి శిష్యజాతమనోగతం॥౧౫॥ కార్యేణ దర్శయిష్యామస్సనందనమహోద
యం। అస్తోకస్స్వయముత్సైకస్స్వయమేషాంగళత్యథ॥౧౬॥ ఆస్తాం తదితి నిశ్చిన్వన్ పూర్వవత్పాఠయన్ స్థితః। తదంతరేతు
సంఖ్యావాన్ ప్రియాగక్షేత్రమాశ్రితః॥౧౭॥ దివాకర ఇత్యేవ నామ్నా సర్వత్ర విశ్రుతః। అసేడమూకస్తస్యాసీత్పుత్ర
స్థాణురివాపరః॥౧౮॥ యథాజాతవదాభాతి పశ్యం త్యాజనసంసదః। నాజిఘ్రత్యత్తి కించిచ్చాపి పాసతి కించన॥ ౧౯ ॥ నస్వం
దత్తే నవదతి క్రిమికీటాదిదంశనే। కిం వా పిశాచికాగ్రస్తః కిమయక్ష్మేణపీడితః॥౨౦॥ బ్రహ్మరక్షోపఘుక్తో వా కిం వా మత్పాపసం
చయః। ఇత్థం విచింతయన్ భూయః కింకర్తుముచితం త్విహ॥౨౧॥ ఉపనేష్యామ్యముం పుత్రం యో వా కో వా భవత్వయం। ఉ
పనీతిం తతశ్చక్రే విక్రియాయక్రమోచితాం॥౨౨॥ మాగమాణోగదప్యాస్యప్రతీకారక్రియాక్షమం। వాంఛన్నవిద్యతత్త్వ
హేచింతాసంతవస్తావృతః॥౨౩॥ ఆకర్ణ్య శంకరాచార్య దేశికేంద్ర సమాగతం। తనయం తం సమానీయ మూకవత్సముపస్థితం॥

౨౪॥ శరణం సముపాయాతో ధురి నిష్క్రమ్య బాలకః । స్వామిన్ పాలయ మామద్య దయస్వ తే నమో నమః ॥ ౩౫ ॥ అనేకశః పరిక్రా
మన్ నమస్కుర్వన్ సహస్రశః । ఆదరేణాంజలిం బద్ధ్వా దివాకరముఖః స్థితః ॥ ౨౬ ॥ తతో విలోక్య తం బాలం స్వామిన్ వత్సరతస్స్మి
తం । ఉవాచ వాచమిమాం తుష్యన్ దరస్మేరాననాంబుజః ॥ ౨౭ ॥ శ్రీశంకరాచార్యః ॥ కస్త్వం శిశుః కస్య కుతోసి గంతా కిం నామ తే
త్వం కుత ఆగతోసి । ఏతద్వద త్వం మమ సుప్రసిద్ధం మత్ప్రీతయే ప్రీతివివర్ధనోసి ॥ ౨౮ ॥ బాలకః ॥ నాహం మనుష్యో న చ దేవయ
క్షో న బ్రాహ్మణ క్షత్రియ వైశ్యశూద్రాః । న బ్రహ్మచారీ న గృహీ వనస్థో భిక్షుర్న చాహం నిజబోధరూపః ॥ ౨౯ ॥ నిమిత్తం మనశ్చే
త్యాదిపద్యైర్ద్వాదశభిస్తదా । ప్రత్యుత్తరమదాదత్ర స్వాత్మజ్ఞానప్రకాశకైః ॥ ౩౦ ॥ తతస్తుష్టో దేశికేంద్రో బ్రహ్మానందమ
విందత । దివాకరాధ్వరిన్ సూనుర్వ్యాయమహాన్స్తవానఘః ॥ అస్మాకమేవ సదృశో బాలకః స్వాత్మధీరసౌ । సుపుత్రవాన్ భవాన్ భూ
యాదితి దత్వాశిషో బహూః ॥ పరిజగ్రాహ తం ప్రీణ్ణః సజగామ పితా గృహం । ప్రదదౌ క్రమసన్న్యాసం శుద్ధాద్వైతప్రబో
ధకం ॥ ౩౪ ॥ ఉపాదిశన్మహావాక్యాన్యనన్యసదృశాన్యపి । బోధయామాస వివిధం శాస్త్రతత్త్వమనన్యధీః ॥ ౩౩ ॥ ఆత్మస్వరూపమే
తేన హస్తామలకసమ్మితం । దర్శితం పురతస్తస్మాన్ముదితో దేశికేశ్వరః ॥ ౩౪ ॥ హస్తామలక ఇత్యేవ దత్తవానభిధామపి । పుష్పవత్సదృ
శత్విడ్భ్యాం శిష్యాభ్యామభితో వృతః ॥ ౩౫ ॥ శంకరాచార్యగురురాట్ రత్నసానురివాబభౌ । సనందనాదిభిశ్శిష్యైః పార్శ్వజైర్
నవచైరపి ॥ ౩౬ ॥ కౌతుకాలోకనాసక్తైర్బహుభిః పరివారితః । వటం ప్రదక్షిణీకృత్య త్రివేణ్యాం స్నానమాచరన్ ॥ ౩౭ ॥ గయా
క్షేత్రమపి ప్రాప్య సర్వదేవసమాశ్రితం । విష్ణుపాదం నిరీక్ష్యాదావీశానాదిపదం తతః ॥ ౩౮ ॥ వారాణసీం జిగమిషుః పథిస్థైర్నిఖి
లైస్సహ । గీతవాదిత్రనిర్ఘోషైః పూరయన్నఖిలా దిశః ॥ ౩౯ ॥ విజ్ఞానకందః ॥ శ్రీమచ్ఛంకరదేశికేశ్వరమతే శిష్యార్జనోద్యో
గతామాపీమేవ హిమాంశుమండలగళత్పీయూషధారాంబుధాః । తృప్తిం నావవ్యాదగ్రతోపి కథయ శ్రీచిద్విలాసాద్య సౌఖ్యా
ద్యాం యద్వ్యతనిష్ట విష్టపహితం సోప్యష్టమూర్త్యాకృతిః ॥ ౪౦ ॥ శ్రీచిద్విలాసః ॥ యా కాశీతి పురీ వదాననగురోర్విజ్ఞైకపం
ద్యా హి సా పాషాద్యత్ర వసత్యయం పురహరో హైత్రైవరూప్యాచలం ॥ తత్ర త్యాం గురుణాదృతామపి కథాం వక్ష్యే

ధునాకన్యాతాం వక్తుశ్శ్రోతురథాదధాతి షట్కం లోకైకహృద్యా హి సా ॥౪౧॥ ... ... *

ఇతి శ్రీమత్పరమహంసపరివ్రాజకాచార్యవర్య శ్రీ చిద్విలాసయతీంద్ర విజ్ఞానకందతపోధనేంద్ర సంవాదే
శంకరవిజయవిలాసే - ఏకాదశోధ్యాయః-

తతః క్రమేణైవ స దేశికేంద్రో వారణసీమీశనికేతభూతాం। నానావిధాశ్చర్యనివేశకోశాం వివేశ తూర్ణం సహశిష్యవ
ర్గైః॥౧॥ స్నానస్య శంకరదేశికేంద్ర స్స్వాధ్యాదితేభానుసరోపాదధౌ చ। స్నాత్వైవ తోయే మణికర్ణికాయా విశ్వేశ్వరం ప్రా
ప్యాహమచర్చతిస్మ॥౨॥ వాసం చకారానిశమేష శిష్యైస్సాకం సఘట్టే మణికర్ణికాయాః। దిదృక్షవస్తత్ర యతీంద్రమేనం జనా
స్సమాసేదురతీవహృష్టాః॥3॥ ఆమేరుపాశ్చాత్యపయోధివిప్రాః పశ్చేమురానమ్రితమౌళిభాగాః। పురో విభాగాకలినోప
దాస్తే ప్రజ్ఞాతుకామా యతిమాత్మరూపం॥౪॥ ఏవం వసన్నేష యతీంద్రచంద్ర స్సంపూజ్య విశ్వేశ్వరమాదిదేవమ్। స్నాత్వా స్వకీర్తి
సంధ్యం మణికర్ణికాయాం మహామహీమండలకర్ణికాయాం॥౫॥ కుర్వన్స శిష్యైస్సహ తీర్థయాత్రాం దివ్యాని లింగాని ని
రీక్షమాణః। చరన్ స ఘట్టేషు సమంతతో పి భక్త్యా చతుష్షష్టిమితేషు నిత్యం॥౬॥ అటన్స తీరే దివిషత్తటిన్యా రమ్యాటుజాధ్యణ్ణ
నిషణ్ణలేఖే। దృష్ట్వా మునీంద్రాన్నపితత్ర తత్ర ప్రాదర్శయద్భాష్యమనుత్తమం సః॥౭॥ ఇత్థం న్యవాత్సీత్సురసింధుతీరే శిష్యా
నసౌ భాష్యమపీపఠత్సః। దిదృక్షతాం తత్ర తపోధనానాం చిత్రం చరిత్రం ప్రకటీచకార॥౮॥ తస్మై దదౌ కశ్చన పీతవాసో పృథ్వా
ణ్ణాన్నదాన్యోపిత తారరమ్యాః। కశ్చిద్వ్యతారీన్మణిపాదుకే చ సుకాంచనాఢ్యాం కరకం చ దివ్యాం॥౯॥ దదుస్తదా కేచన నవ
లకూలాని కాషాయవస్త్రాణి మనోహరాణి। ఏకాక్షరుద్రాక్షమయీం చ మాలాం జపస్రజం కశ్చన మౌక్తికాఢ్యాం॥౧౦॥ ఇత్థం
జనైః ప్రత్యహమాదరేణ యద్యద్వితీర్ణం గురుపుంగవాయ। శ్రీచంద్రమౌళీశకృతే వ్యధత్త శ్రీరత్నగర్భాయ గణేశ్వరాయ॥౧౧॥
విశాణనం విశ్వజనీనమనేక కాలాదికరంజితకరణచే ...॥ ఆమ్నాయపాథోనిధిపారదృశ్వా విశ్వోన్నవద్వాదశయాభ్యాపనం చ॥౧౨॥

విపశ్చితో దీనజనాముసీంద్రా వినేతుకామా ఇవ మానసాగ్రం। ఆసేదురస్యైవ స దేశమారాదారాధితస్తైస్సుచిరం న్యవాత్సీత్॥
౧౩॥ తతస్సమాకర్ణ్య స కాశిరాజః కాశ్యామధీశ స్సుకృతాతిరేకాత్। సమేత్య సాకం నిజపౌరవర్గైః ప్రత్యగ్రహీదస్య పదార
విందం॥౧౪॥ అదత్త తస్మై మకుటం మహార్ఘం కేయూరయుగ్మం మణికాంచనాఢ్యం। శ్వేతాతపత్రం శిబికాం విచిత్రాం శశి
ప్రభాఢ్యే సితచామరే ద్వే॥౧౫॥ పుత్రైః కళత్రైస్సహ భృత్యవర్గైర్మిత్రైస్సమం తాదపి పౌరవర్గైః। తదోపదీకృత్య నిజం
చ రాజ్యం సాకం ధనేనాఖిలవాహనేన॥౧౬॥ భృత్యోపమం సేవనమాచరన్ సబద్ధాంజలిశ్శిష్య ఇవ దేవతస్థౌ। ఏనం సమాలోక్య స
దేశికేంద్రో దివ్యాశిషా స్మై వితతార భూయః॥౧౭॥ శ్రీశంకరాచార్యగురోరముష్య తృణీకృతబ్రహ్మపురందరస్య। కిమస్తి వాం
ఛా కనకా చ లేవాత్ర కృత్తిమకాం గణయాంచకార॥౧౮॥ ద్రష్టుం కదాచిత్పరపారమార్గాద్యతీశ్వరో సాదివిపత్స్రవంత్యాః॥
శిష్యైస్సమం తైశ్చ సనందనాద్యైః స్తత్రత్యతీర్థాని నిరీక్ష్యతుష్టః॥౧౯॥ తతో దివాస్యైవ సనందనాఖ్యం వారాణసీం గంతుమ
నా బభూవ। విశ్వేశ్వరాలోకనదత్తచేతాః తుణ్డాదవాపాథ నిజం నికేతం॥౨౦॥ తీర్థాని నీరాణ్యఖిలాని యత్ర కింత్వశ్మజాతా
న్యపి దైవతాని। లతాస్సమగ్రా అపి కల్పవల్ల్యః పృథ్వీరుహాశ్శ్రీఫలచందనాద్యాః॥౨౧॥ భూయోఽపి యా నగరసంభవనాకలో
కసంప్రాప్త్యుద్యమనకారణకల్పవల్లీ। ఈశానమాశ్రితలనిర్మలఫుల్లమల్లీమాలేవ విస్ఫురతి యత్ర చ సిద్ధసింధుః॥౨౨॥ యు
తో ఽటజాన్యపి మునీంద్రతరంగితాని యత్కందరాణ్యపి దిగీశ్వరమందిరాణి। యత్రైకతానిశిరసా కృతలాలనాని వారాణసీపు
రసదృక్షువనేఽస్తి కా వా॥౨౩॥ కాంతేవ కాశీమణికర్ణికాఢ్యా సదూర్మికాకాకంకణభాసమానా। సదాశివాలంకృతవిగ్రహాహా
విరాజతే సద్గతిదానదక్షా॥౨౪॥ భూభృత్సుతేవోజ్జ్వలచిత్రపత్రాలిలక్ష్మీరివాతీవ చ కామసూశ్చ। వస్యోకసారేవ చ పుణ్యలోకైః
వీతాహిసా తన్మదమాతతాన॥౨౫॥ స్థాణుః ఫలత్యేవ ఫలాని యస్యాం కాశ్యామపర్ణాపి లతేవ సూతే। నమన్ న కృద్యత్ర దివం ప్ర
యాతి పారంగిరాం సా నగరీ పురారేః॥౨౬॥ గంగేతి యా సరిదుమాధవలాలనీయా మూర్ధ్నైవ రాజశకలాభరణాం
చితేన। సూతే చ సా తనుభవాన్ ధృతచంద్రరేఖాన్ స్వస్యాం నిమగ్నమలినానపి శుద్ధచిత్తాన్॥౨౭॥ కైలాసమందరసుధాంబుధి

రత్నసానుగోకర్ణసేతుహిమవద్ధరణీధరాదీన్ । ఉజ్ఝిత్వా యత్ర కిల వాసమధత్త నిత్యం గంగాతరంగసముదీక్షణకౌతుకీసః ॥
౨౮ ॥ ఏవం సుఖం తత్ర యతీంద్రచంద్రో వసన్ సఘస్రైమణికర్ణికాఢ్యే । సురస్రవంతీమసతోఽప్యవంతీం సరీతృమాణో నితరాం
ముమోద ॥ ౨౯ ॥ ధ్యాయన్ గురుం శంకరమంతరంగే నిగంతుమిచ్ఛన్ స గురోరనుజ్ఞాం । పశ్యన్ సతీర్థానిచ తత్ర తత్ర తత్ర స్వా
వాతీత్సనందనోఽపి ॥ ౩౦ ॥ తతః కదాచిత్సహ శిష్యవర్గైర్వసన్ సుఖం తత్సమయోచితాని । తేషాం సమక్షం గురురాజుహావ
సనందనాఖ్యం సహజాతసఖ్యం ॥ ౩౧ ॥ దృష్ట్వా గభీరం సురసింధుపూరం నిర్భీరయుం నిశ్చితమానసోభూత్ । గురోస్స దేశం వ్ర
జతో మమాం ఏకమంతరాయో భవితాంతకో వా ॥ ౩౨ ॥ యదక్షివీక్షాత్క్షణతస్తమోబ్ధిర్నిస్తీర్యతే కిం పునరత్ర సింధుః । ఇ
త్యేవజానన్ చరణౌ న్యధత్త సురస్రవంతీసవిశేషవిజ్ఞః ॥ ౩౩ ॥ జ్ఞాత్వా గురావస్య పరాం చ భక్తిం సాపి ప్రసన్నా తత
రంగహస్తైః । ప్రసారయామాస సరోరుహాణి నూనం తదా తత్పదధారణాయ ॥ ౩౪ ॥ నిస్తీర్య తాం లేఖధునీం స వేస
గురోర్వవందే చరణారవిందం । అంతేవసంతో గురుపుంగవస్య విలోక్య తం విస్మయినో బభూవుః ॥ ౩౫ ॥ సమాగతం వీక్ష్య
స దేశికేంద్రః ప్రేమ్ణా సమాలింగ్య ముహుః స్తువన్ తం । మేనే తమంతేవసతాం వరేణ్యం దదౌ ముదా పద్మపదాభిధానం ॥
౩౬ ॥ విలోకయంతస్తమిమం సతీర్థ్యా నిస్తీర్యపూరం త్రిదశస్రవంత్యాః । సమాగతం వీతవిశేషదర్పాస్తమేవ చక్రుర్నిజ
వర్గముఖ్యం ॥ ౩౭ ॥ తతః కదాచిత్సురసింధుపూరే స్నాత్వైష విశ్వేశ్వరమర్చయిత్వా । పశ్యత్సు సర్వేషు కృతాంజలిస్సన్ సం
ప్రార్థయామాస మహేశమిత్థం ॥ ౩౮ ॥ అద్వైతమేవ భువి సత్యమితద్ద్వితావా బ్రూహీశ నిశ్చితమశేషవిదాం సమాజే । జానా
సి సర్వమఖిలశ్రుతిసారభూతమేషాం నివారయ మనోగతసంశయాంశ్చ ॥ ౩౯ ॥ ఆవిర్బభూవ స విశ్వగురుస్తదానీం విశ్వేశ్వరో లింగశి

శ్రీమదాచార్యాదీనాం విశ్వేశ్వర ప్రత్యక్షకథనం-

రో విభాగాత్ । ధృత్వా వపుర్దివ్యమథా బభాషే వాచైవ నిర్మలమసదృశయాసౌ ॥ ౪౦ ॥ అద్వైతమేవ విమలం భువనే మహీ
యో నద్వైతమిత్యపి వదన్ త్రిరుదస్యబాహుం । పశ్యత్సు తేషు సకలేష్వపి తత్ర లింగే ప్రావిశదద్రితనయాసమమీశ్వరోఽపి ॥

౪౧॥తస్మాత్త్వదాహిజనతాప్రవిసృజ్య భేదవాదాన్ శ్రుతిస్మృతివిరుద్ధనిజానుభావాన్ । అద్వైతమేవ భువిసత్యమితీరయంతి
తత్త్రైవచిత్త్రమకరోత్సుచిరంవిశేషాత్॥౪౨॥ విజ్ఞానకందః ॥ యతశ్శర్వేణాసావచకథదిహాద్వైతమసృతంసదద్వైతంని
త్యంనహిభవభువస్సంశయలవః । తదద్యాకర్ణ్యాహంధ్రువమిహకృతార్థస్సమభవంయదగ్రేజాతంతత్కథయగురువ
ర్యాశ్రితకృప॥౪౩॥ శ్రీచిద్విలాసః॥విజ్ఞానకందభవతోవిజ్ఞానేనాధికంప్రహృష్టమనాః । బ్రూమియామహంయదగ్రేప్యా
సీద్వృత్తాంసదరాచ్ఛృణుష్వాద్య॥౪౪॥ ... ... *

ఇతిశ్రీమత్పరమహంసపరివ్రాజకాచార్యవర్యశ్రీచిద్విలాసయతీంద్రవిజ్ఞానకందతపోధనేంద్ర
సంవాదేశంకరవిజయవిలాసేవిశ్వేశ్వరప్రత్యక్షకథనంనామద్వాదశోధ్యాయః.

తతఃకదాచిత్కలితాధివాసః క్షేత్రేచతత్రైవమహావిచిత్రే। శ్రీవిశ్వనాథాధ్వరివర్యపుత్రో నామ్నాకళానాథఇతిప్రసిద్ధః॥
౧॥సమాగతంశంకరదేశికేంద్రమాకర్ణ్యవిశ్వోన్నతకీర్తిసాంద్రం।స్తోత్రంపఠన్తోటకవృత్తక్లృప్తంతత్పాదపద్మంశరణంగతో
స్మి॥౨॥విదితాఖిలశాస్త్రసుధాజలధే,మహితోపనిషత్కథితార్థనిధే। హృదయేకలయేవిమలంచరణం,భవశంకరదేశికమేశర
ణం॥౩॥కరుణావరుణాలయపాలయమాం,భవసాగరదుఃఖవిదూనహృదం।రచితాఖిలదర్శనతత్త్వవిదం,భవశంకరదేశికమేశర
ణం॥౪॥భవతాజనతాసుహితాభవితా,నిజబోధవిచారణచారుమతే।కలయేశ్వరజీవవివేకవిదం,భవశంకరదేశికమేశరణం॥ భవ
ఏవభవానితిమేనితరాం,సమజాయతచేతసికౌతుకతా।మమవారయమోహమహాజలధిం,భవశంకర॥౬॥ సుకృతేధికృతేబహుధా
భవతో,భవితాపదదర్శనలాలసతా।అతిదీనమిమంపరిపాలయమాం,భవశంకర॥౫॥జగతీమవితుంకలితాకృతయో,విచరం
తిమహామహసచ్ఛలతః।అహిమాంశురివాత్రవిభాసిగురో,భవశంకరదేశికమేశరణం॥౮॥గురుపుంగవపుంగవకేతనతే,సమతా
మయతాంనహికోపిసుధీః।శరణాగతవత్సలతత్త్వనిధే.భవశంకరదేశికమేశరణం॥౭॥ విదితానమయావిశదైకకలా, నచకించన

కాంచనమస్తి గురో! దురితమేవ విధేహి కృపాం సహజాం, భవ శంకర దేశిక మే శరణం॥౯॥ ఇత్థం స్తువన్ తచ్చరణారవిందసేవామజస్రం రచయాంచకార। భావం విజానన్ సమయోచితాని వస్తూన్యతంద్రో వ్యనయత్స శీఘ్రం॥౧౦॥ నిర్ణేజయామాస తదీయశాటీరుపాహరచ్ఛౌచకృతే చ మృత్స్నాం। ప్రక్షాళయద్రత్నకమండలుం చ చిత్రం కటీసూత్రమచీక్లృపచ్చ॥౧౧॥ శ్రీచంద్రమౌళీశ్వరపూజనాయ దివ్యాని పుష్పాణి సమానినాయ। పత్రాణి బిల్వస్య తథా తులస్యాః పూర్ణాని పర్ణాని సమాజహార॥ ౧౨॥ శ్రీపద్మపాదేన మహోజ్జ్వలేన తథైవ హస్తామలకాభిధేన। పదం చ కాంక్షన్ సమమత్యుదారం ప్రాచరత్తం గురుపాదరాత్సః॥౧౩॥ యదా యదా వాంఛతి దేశికేంద్రో యద్యన్మహేశార్చనకౌతుకీ సన్। తత్తత్సమాదాయ పురోऽన్యధత్త తీవ్రం స బద్ధాంజలిరేవ తస్థౌ॥ ౧౪॥ స శుశ్రూషణాసక్తిమతీవ పశ్యన్ శిష్యేష్వనూనేషు సదృక్షసఖ్యం। ద్విజోऽప్యసౌ జాగరితేతి మత్వా తస్మిన్ కృపాం కర్తుమనాస్స జజ్ఞే॥ ౧౫॥ ఆహూయ తం విప్రమదీర్ఘబుద్ధిం క్షిప్రం కటాక్షైః కరుణాసుధార్ద్రైః। సంస్నాప్య తం పీతమలం విధాయ దదావసాధారణకౌశలం సః॥౧౬॥ సంప్రార్థయామాస తతో నిపత్య పదద్వయీపల్లవతల్లజాభ్యాం। సన్న్యాసమేవాప్తుమనాస్సమాగాముపాదిశాద్వ్యైవ యతీంద్రవర్యః॥౧౭॥ ఇత్థం వదంతం సముదస్య దోర్భ్యాం ప్రేమ్ణా సమాలింగ్య వినీతచిత్తం। సన్న్యాసమన్యాదృశపుణ్యలభ్యం తదా ముదాసౌ వితతార తస్మై॥౧౮॥ యతో ముఖాబ్జాత్తవ నిస్సారమనోజ్ఞవృత్తం వరతోటకాఖ్యం। త్వం తోటకార్యో భవితాథ రాయామిత్యూచివాన్నామ దదౌ తదాసౌ॥ శ్రీశంకరాచార్యసుధాంశుమౌళిశ్శిష్యైస్త్రిభిస్తైః పరివీతపార్శ్వః। సరోజభూర్వాసుకిశాయిరుద్రైః రేజే మహేశో నవదేవభూయః॥౨౦॥ దేవైర్మరుత్వానివ తాపసేంద్రైర్వృతో విధాతేవ సమంతతోऽపి॥౨౦౫॥ కైలాసభూభృదచలైరివ మందరాద్యైర్న్యూనం వ్యరాజత తదావరదేశికేంద్రః। పఠద్భిరేకత్ర చ పాణినీయం వేదాంతమన్యత్ర స నకాపిలం చ॥౨౧౫॥ ఆకర్ణయద్భిః పరితో రహస్యం సమావృతోऽసౌ శుశుభే తదానీం। పారాశరిస్సాన్నుతు సుహూన్యన శిష్యైర్నదీవ్యైచ నీరైమణికర్ణికాయాః॥౨౨౫॥ కదాచిదాగత్య నిరీక్షమాణో ముమోద వృత్తం సుగురోర్విచిత్రం। అదృశ్యరూపం స జగత్స్వరూపం కించిచ్చలన్మౌళిని వేశితాంఘ్రిః॥౨౩౫॥ మందం ధరాయామవలంబ్య దండం గుహోऽన్యకాశం దురితమానసా

దీ॥౨౪॥కోవా వసన్ పారయితా త్రిభాష్యం యాయాంచ కేతత్పరితశ్చరంతః। ఇతీరితం తేన వచో నిశమ్య శ్రీపద్మపాదో వ్యవద
త్ప్రమోదాత్॥౨౫॥కింజానాసి భవాన్ మదీయగురురాట్ప్రజ్ఞాం చ సర్వజ్ఞతాం యః పారాశరిసూత్రభాష్యమకరోన్నిశ్శే
షయుక్త్యన్వితం । భాష్యాణ్యారచయద్దశోపనిషదామద్వైతభావోదయం సాక్షాచ్ఛంకర ఏవ దేశికవపుర్భూత్వా చరత్య
న్వహం॥౨౬॥ఇత్థం తత స్తస్య వచో నిశమ్య తదంతికం ప్రాప సహైవ తేన । నాందీకరాళాంతరమత్యుదారషడ్దర్శనీతత్త్వవిచా
రవాగ్భిః॥౨౭॥ కుత్రాస్తి భాష్యే తవ నిశ్చితార్థీరుద్ఘుష్యతాం తత్ర యతిన్మదగ్రే । నివారయైతానిహ శిష్యగాననుచ్చావ
చాన్వ్యారటతస్సమంతాత్॥౨౮॥శ్రీశంకరాచార్యః॥ తవాస్తి యస్మిన్ ప్రతిభాసమగ్రా సూత్రే చ తస్మిన్ పరిపృచ్ఛ విద్వన్। త
త్రైవ వక్ష్యామి వినిశ్చితార్థానలం విళంబేన కిమత్ర చిత్రం॥౨౯॥శ్రీవ్యాసః॥ సూత్రే పారాశరీయే వ్యతివిశదమతిర్వర్తతే తే
చేత్తపస్విన్ బ్రూహ్యేతత్తత్త్వమర్థం కథయసి చ కథం ద్విత్తవద్భాసి మేద్య ॥ ౩౦ ॥ యత్రాధ్యాయే తృతీయే ప్రథమసు
గణితం సూత్రమర్థాపయాద్యం తత్ప్రంసన్వాఖ్యసి వర్యత్వరయతి హృదయం శ్రోతుమేతన్మమాపి॥౩౧॥శ్రీదేశికేంద్రః॥ సూ
త్రస్యైతస్యాతిరహస్యమర్థం కేనాప్యభేద్యం సుధియా కథంచిత్ । విస్తారితం శంకరదేశికేన నిశమ్య వృద్ధోపి తుతోష భూయః॥
౩౨॥తతో వదత్తస్య చ పూర్వపక్షౌ సామ్నాయసాధార్థవిరుద్ధవృత్తీన్ ।అముష్యః కించిదివా బభాషే యతిన్ త్వయా కించ
న నావబోధి॥౩౩॥బ్రూహి మే యతిన్ సర్వమతత్త్వమేవ వాక్యార్థమన్యోన్యవిరుద్ధమేవ।నాత్రాస్తి కశ్చిత్త్వదోషలేశశ్శ్రోతుమర్హ
మైవాత్ర సమాగతస్య॥౩౪॥శిష్యానవిజ్ఞానతిసంధధానో గర్వాయసే త్వం నను విజ్ఞమానీ। జానాసి చేద్వ్యాసవినిర్మితస్య సూ
త్రస్య కస్యాపి పదార్థమద్య॥౩౫॥శ్రీదేశికవర్యః॥కించిచ్ఛలాస్యస్థవిరోపి వక్తి శ్రీపద్మపాదపదతస్య సదుత్తరం త్వం।ఇత్యాచి
వాన్ గురువరోననుజోపమానీ ద్వ్యాసోపి సర్వవిదితోపి విసస్మియే నః॥౩౬॥శ్రీపద్మపాదో వదదగ్రజం తమస్మద్గురూనప్యతిధి
క్కరోషి।జల్పస్యనల్పావితథాగిరోపి సర్వజ్ఞతామప్యురరీకరోషి॥ ౩౭॥ఇతి వదతి సతీర్థ్యాః పద్మపాదే తిరుష్టాః కతిచన సిజము
ష్టిం యష్టిమన్యే చ కాంచ్యుః।ఇదమఖిలముదారశ్శంకరాచార్యవర్యస్స్మితవదనసరోజః పశ్యతి స్మాతిహృష్యన్॥౩౮॥ స్పృష్టేపి గా

త్రపతతీవ భాతి కించిన్న జానాతి తథాపి ధృష్టః। రటత్వయం కించన వంచితార్థం కా హానిరస్త్యేకమనేన భూయాత్ ॥౩౯॥ వ్యాస స్సమాలోక్య సమస్తమేతద్వ్యాసైరచిత్తోఘురిసన్యధత్త । ఆస్థాయ రూపం నిజమేవ దివ్యం తుష్టావ భూయో వరదేశికేంద్రం॥ వ్యాసం విదిత్వాథ స దేశికేంద్రః ప్రదక్షిణీకృత్య నమస్కారః॥౪౦॥ యాతోఽహమద్యైవ కృతార్థభావం భవత్పదాంభోజవిలోకనేన। శ్రీమన్యతేతే ప్రతిభాసదృక్షాత్ప్రేక్షావతారోఽహి భవాఞ్జగత్యాం॥౪౧॥ త్వయాన్యధాయీతి మదీయసూత్రభాష్యం సమాకర్ణతుమాగతోఽస్మి । పారాశరిం మామవగచ్ఛ విద్వన్మదీయసూత్రార్థమబుద్ధనైకః ॥ త్వం వై వివిచ్యాప్రకటీకరోషి లోకోపకారాయ కృతావతారః॥౪౨॥ భాష్యం భూయస్యం సమస్తైః ప్రకటయ పురతో నిర్విశంకం సమగ్రం ప్రీతః శ్రోతుం సమాగ్గాం కథమివ భవతా నిర్మితం భావగర్భం॥ ఇత్థం ద్వైపాయనోక్తే గుర్రురవదదథస్వీయభాష్యోచితార్థాన్ధ్యాయానాం చతుర్ణామధికరణగణైః పూరితానాం విశేషాత్ ॥ ౪౩ ॥ విజ్ఞానకందః॥ శ్రీచిద్విలాసనుమతే యతివర్యతేద్య వక్త్రారవిందగళితాం గురువర్యవార్తాం। వ్యాసావలోకనసహోక్తివిభావనాద్యామాకర్ణ్య మోదమవహన్మమచిత్తమంతః ॥ శ్రీచిద్విలాసః ॥ ౪౪॥ విజ్ఞానకందకథయామియదగ్రతోఽపి సర్వాద్భుతోదయవిధాననిదానభూతం । ఆధత్స్వ చేతసి తదప్యఖిలం మదుక్తం శ్రీశంకరాచార్యగురోశ్చరితం॥౪౫॥ ... ... *

ఇతి శ్రీమత్పరమహంసపరివ్రాజకాచార్యవర్య శ్రీచిద్విలాసయతీంద్రవిజ్ఞానకందతపోధనేంద్ర సంవాదే, శంకరవిజయవిలాసే, వ్యాసదర్శనకథనం నామ త్రయోదశోఽధ్యాయః-

శ్రీచిద్విలాసః॥ తతస్సమ్యక్సమాకర్ణ్య భాష్యం సత్యవతీసుతః। తుష్టావ బహుశః ప్రీత్యా దుర్మతోద్ధూననక్షమం॥ ౧ ॥ శ్రీమాన్ద్వైపాయనస్సాక్షాత్త్రికాలజ్ఞస్తపోధనః। భూతం భవద్భవిష్యచ్చ విజానాతి తపోదృశా॥౨॥ అవైత్స్వచ్ఛంకరాచార్యదేశికేంద్రస్య సత్వరం। పురా పురామథారాధితేవదాదచిరజీవితా । భాష్యం ప్రతోష్యం విబుధైర్మతత్వాత్ప్రణామను

త్తమం। పారమేశ్వరతః కో వా వేదేదం శంకరాజ్ఞయా ॥ ౪ ॥ కో వా రహస్యగతానర్థానభేద్యాన్నిర్బుధైరపి । ఏతదన్యో వదా
న్యోత్ర దృశ్యతే న మయా క్వచిత్ ॥ ౫ ॥ అతశ్చిరాయురేవాస్తాం భవేద్భాష్యప్రచారణం । అద్వైతపద్ధతిః ప్రస్తా భూయాద్యుష్మా పే
హాసానను ॥ ౬ ॥ ఇతి వ్యాసః ప్రసన్నాత్మా కకుదస్తత్త్వవేదినాం । సస్మార మనసా సద్యః పాథోరుహసముద్భవం ॥ ౭ ॥ ఆవిరాసీ
త్తదా సోఽపి దేవదేవః పితామహః । పశ్యత్సు సకలేష్వేషు కాశిరాజాదికేష్వపి ॥ ౮ ॥ తతశ్శ్రీశంకరాచార్యస్సముత్థాయాతిభక్తి
తః । ప్రణనామ వరిష్ఠాయ తుష్టావ చ పునః పునః ॥ ౯ ॥ అనేకజనురాయాతసుకృతానాం తనూభృతాం । భవదీయపదాంభోజదర్శ
నం సులభం న ను ॥ ౧౦ ॥ అన్వర్థతామగామద్య విగతాఖిలకల్మషః । విలోకనేన భవతః క్షణతః కమలోద్భవ ॥ ౧౧ ॥ ముహుర్ముహుస్స్తు
వన్నిత్థం మహాంతం కమలోద్భవం । బద్ధాంజలిపుటో భూత్వా తస్థౌ తత్పురతః క్షణం ॥ ౧౨ ॥ వేధా విలోక్య తద్భాష్యం స్వీయాంతర్గ
తబోధకం । సంతుతోష విశేషేణ విస్మయాకలితాంతరః ॥ ౧౩ ॥ బ్రహ్మసూత్రార్థతత్త్వజ్ఞ విజ్ఞతాస్య విలోకితా । విజానాతు భవా
న్వ్యాస సన్న్యాస్యాకారమాదృతః ॥ ౧౪ ॥ హర ఏవ పరస్సాక్షాచ్చరతీతి ధరాతలే । అద్వైతవిద్యాముద్ధర్తుముజ్జిహీర్షుః కద
ర్థితాం ॥ ౧౫ ॥ కలావపి ఖిలీభూతం సన్న్యాసాశ్రమముత్తమం । జానే ద్వైపాయనాహం తు త్వం తు జానాసి వా న వా ॥ ౧౬ ॥ ఇ
తి స్తువన్ప్రమానీయ పరమేష్ఠీ తమంతికం । సమాలిలింగే నిస్సంగం శంకరాచార్యపుంగవం ॥ ౧౭ ॥ తతో వ్యాసోఽబ్రవీత్ప్రీతో విని
రీక్ష్య పితామహం । ఆయురస్యైవ దేవాస్తై భాష్యం తు సుమహత్తరం ॥ ౧౮ ॥ వినైనం న హి వక్తాన్యశ్శిష్యేభ్యోఽస్తి విచక్షణః । కిమత్ర
కరణీయం తే హృది భాతి పితామహ ॥ ౧౯ ॥ సత్యవత్యాస్సుతేనేత్థం కథితః కమలోద్భవః । ఊచే ద్వైపాయనం సాక్షాద్భగవంత
మివాచ్యుతం ॥ ౨౦ ॥ అహం వేదపురా నవర్ణం కారితం శంకరాజ్ఞయా । స ఏవాయమిహాస్తేద్య లీలాకలితవిగ్రహః ॥ ౨౧ ॥ స్వచ్ఛందం
విహరత్వేష స్వీయభాష్యం ప్రచారయన్ । జీవన్నిచ్ఛానుసారేణ కైలాసం యాతు తత్పరం ॥ ౨౨ ॥ మయా వా కేశవేనాపి కిం దేయ
మిహ విద్యతే । యథోచితం విజానాతి స ఏవ జగదీశ్వరః ॥ ౨౩ ॥ ఇతి సంశ్లాఘ్య బహుధా శంకరాచార్యమాదరాత్ । దదౌ సుచిరమా
యుశ్చ ధరాభారాపనుత్తయే ॥ ౨౪ ॥ వ్యాసేన ప్రేరితస్తేన తత్కాలజ్ఞేన ధీమతా । శంకరాచార్యవర్యాయ తుష్టో లోకపితామహః ॥

౨౫॥ పశ్యతాం సర్వలోకానామాశ్చర్యాక్రాన్తచేతసాం । మూర్తిత్రయసమాయోగస్తత్ర దైవాదజాయత ॥ ౨౬॥
తతస్స వేదపితత్రిత్యాదృష్ట్వేదం మహదద్భుతం । ఆనందబాష్పసలిలైర్గలద్భిః పరితో భృశం ॥ ౨౭ ॥ సురసౌఘతస్స్యోఽపూర
ముత్తరంగం వ్యధుస్తదా । ఉచ్చైస్సంస్తువతాం తేషామారావాపూరితాన్తరాః ॥ ౨౮॥ తుష్టువుర్హరితో మోదాదివ దేవత్ర
యీం తదా । వారాణసీసమగ్రాపి విస్మితా సా తదాభవత్ ॥ ౨౯॥ పద్మపాదోఽవదత్ప్రీతః పూర్వోక్తాయుక్తభాషణైః । మూర్తి
త్రయం పరిక్రమ్య ప్రణనామ నతాననః ॥ ౩౦॥ దృష్టపుణ్యప్రభావేన మూర్తిత్రయవిలోకనం । సమభూదధునా తేన వయం ధన్యా
జగత్త్రయే ॥ ౩౧॥ శంకరశ్శంకరస్సాక్షాద్వ్యాసో నారాయణస్స్వయం । ద్వయోర్వివాదే సంప్రాప్తే కింకరః కింకరోమ్యహం ॥
౩౨॥ క్షన్తవ్యో మేఽపరాధోఽద్య విద్వన్ వ్యాస మహామతే । పితేవ బాలకకృతం దుష్కర్మ కరుణార్ద్రదృశా ॥ ౩౩ ॥ అన్తేవసన్త
స్సంతం తేన వేదప్రియయతిపుంగవ । సమ్యక్ప్రేరయతా నేతాం స్త్వత్పదాయత్తమానసాః ॥ ౩౪ ॥ తతః పద్మోద్భవవ్యాసౌ తత్వ
ద్వాభ్యాం జగతీతలే । ఆసేతుహిమవచ్ఛైలం ప్రసిద్ధం భవతాదితి ॥ ౩౫॥ శ్రుత్వాచార్యాభిధానిత్థం వ్యాహృతైర్వ్రతం పారమార్థికం ।
ఉపదేశం న్యణామేవం కురుయత్నేన సర్వదా ॥ ౩౬॥ ఇతివత్వా వరం తస్మై నిస్పృహాయాపి సస్పృహం । అంతర్హితౌ బభూవా
తాం తౌ పితృమాతేజన వ్రజే ॥ ౩౭ ॥ తతో భానుమరీచించ సుధాకీర్తిమతంద్రితం । హస్తామలకసంజ్ఞం చ పద్మపాదముత్త
మం ॥ ౩౮॥ తోటకాచార్యనామానం తథాంతేవసతాంవరాన్ । పాఠయన్ వ్యవసత్కాశ్యాం శంకరాచార్యదేశికః ॥ ౩౯॥
విజ్ఞానకందః ॥ వేధా లోకపితామహోపి జగతాం స్రష్టాపి దిష్ట్యాచ్ఛభాదావిర్భూయ విలోక్య భాష్యమనఘం దీర్ఘాయుషం
క్లృప్తవాన్ । ఇత్యాకర్ణ్య చ దేశికస్య చరితాన్యాసీత్ప్రహృష్టం మనో బ్రూహ్యాగే పిచచిద్విలాస యదథ వ్యాధాయి తేనాద్భు
తం ॥ ౪౦॥ శ్రీచిద్విలాసః॥ విజ్ఞానకందకథయామితవాధునాహం శ్రీదేశికేశ్వరకృతాని మహాద్భుతాని । భక్త్యావధారయ నిధ
హి మనస్యశేషం విజ్ఞాననేకిమథవా కథనీయమస్తి ॥ ౪౧॥ ... ... *

ఇతి శ్రీమత్పరమహంసపరివ్రాజకాచార్యవర్య శ్రీచిద్విలాసయతీంద్ర విజ్ఞానకందతపోధనేంద్ర సంవాదే
శంకరవిజయవిలాసే - చతుర్దశోఽధ్యాయః -

శ్రీచిద్విలాసః॥ ఏవం సుఖేన వసతి శంకరాచార్యదేశికే। పారయత్యపి సచ్ఛిష్యాన్ శాస్త్రజ్ఞం తదద్భుతం॥ ౧ ॥ సమాజగ్ముస్తదా సర్వే వివాదే బహుముద్యతాః। శివపాషండినో నూనం శంకరాచార్యమంజసా॥ ౨ ॥ అద్వైతద్రోహిణః కేచిల్లింగాంకితభుజద్వయాః॥ ౩ ॥ కేచిత్ఫాలే త్రిశూలం చ డమరుం చ భుజద్వయే। కేచిత్ఫాలే లింగచిహ్నం హృది శూలం తథాపరే॥ ౪ ॥ కేచిత్ఫాలే భుజద్వంద్వే హృది నాభౌ చ లింగినః। ఏవం రుద్రస్య చిహ్నాని ధారయిత్వా సమంతతః॥ ౫ ॥ ఊచుస్తదా దేశికేంద్రం రుద్రస్సర్వోత్తమో భువి। తాదృశేపి యతే తేద్య కథమాసీన్నిరాస్థతా॥ ౬ ॥ అస్మిన్నర్థే పురాణానాం వచనాని బహూన్యపి। సంత్యేతాని శ్రుతిష్వద్య శ్రుతిస్మృతిషు హి తాన్యపి॥ ౭ ॥ దుర్వాససే మహేశేన కథితం రుద్రయామళే। తత్సర్వం కథయామోఽత్ర శివతత్త్వమనుత్తమం॥ ౮ ॥ శ్రీశివః॥ అహమేకోఽక్షరః కతాఽపరాత్పరతరశ్శివః। బ్రహ్మవిష్ణ్వాదయోఽత్మానో లోకానామవికారిణాం॥ ౯ ॥ మదిచ్ఛారూపిణీ శక్తిర్జగత్సర్గాదికారిణీ। త్వామయ్యేవ సా సృష్టా పునస్సృష్టా మయానఘ॥ సా మహత్తత్త్వముత్పాద్య త్రిగుణాంకురకారణం। అహంకారం సముత్పాద్య త్రైగుణ్యం పూర్వతత్త్వతః॥ ౧౧ ॥ గుణత్రయాత్త్రిశక్త్యా కృత్వా బ్రహ్మవిష్ణ్వాదికాన్ తథా। అస్మద్విభూతయస్సర్వాః స్థావరజంగమాదయః॥ ౧౨ ॥ అతో రుద్రార్చనపరా రుద్రసూక్తజపాశ్రితాః। పంచాక్షరీజపపరా రుద్రాక్షాభరణైర్యుతాః॥ ౧౩ ॥ భూతిభూషితసర్వాంగాస్సదా ధ్యానపరాయణాః। ఈశ్వరం రుద్రమవ్యక్తం వ్యక్తరూపం జగన్మయం॥ ౧౪ ॥ యే చ నాయంతి నరశ్శ్రేష్ఠాస్తేషాం ముక్తిః కరే స్థితా। అతస్త్వం భూతిరుద్రాక్షధారణం కురు సర్వదా॥ ౧౫ ॥ కురు నిత్యం మహాదేవపూజనం భక్తిసంయుతః। దుర్వాససే మునీంద్రాయ హ్యేవముక్త్వా సదాశివః॥ * ॥ అంతర్దధే తదాచారస్తత్ప్రభృతి నిస్తమః। ఇతో దుర్వాసమునయే ఉపదేశం చకార సః॥ ౧౬ ॥ అతో రుద్రార్చనే యుక్తా వయం ధన్యా జగ

త్రియో। కోటిజన్మార్జితైః పుణ్యైర్యస్మిన్వై భక్తిః ప్రజాయతే॥ ౧౭॥ తల్లింగధారిసతతం తద్భక్తజనవత్సలః। సితేన భస్మనా కార్యం లలాటే తు త్రిపుండ్రకం॥ ౧౮॥ ధారయేత్సర్వదా శూలం లలాటే గంధవారిణా। శివధ్యానపరా యే తు శివభక్తా వదంతి తాః ॥ ౧౯॥ లోకం యాంతి శివస్యైవ తేషాం ముక్తిః కరే స్థితా ॥ ౨౦॥ బహునాత్ర కిముక్తేన యస్య భక్తిః శివే దృఢా। బ్రహ్మహత్యాదిభిః పాపైర్ముచ్యతే నాత్ర సంశయః॥ ౨౧॥ అగ్నిహోత్రం యథా నిత్యం వేదస్యాధ్యయనం యథా। బ్రాహ్మణస్య తథైవ వేదం తద్వ్రతము ద్రాదిధారణం॥ ౨౨॥ తస్మాత్కుర్వంతి శూలాంకం సంతప్తాయసవహ్నినా। స్వామిన్ శ్రీశంకరాచార్య త్వమస్మన్మతమాశ్రయ॥ ౨౩॥ తత స్తైరేవముక్తోఽసౌ బభాషే దేశికేశ్వరః। త్వదుక్తం సత్యమేతత్తు వీరవిద్వన్నాయక ॥ ౨౪॥ ఆదికర్తా శివస్సాక్షాదితి చేత్సమమావయోః। కింత్వంకనం విరుద్ధం తే శ్రుతిస్మృతివిగర్హితం ॥ ౨౫॥ ప్రమాణం నైవ పశ్యామస్తప్తలోహాంకనే హ్యాది॥ ౨౬॥ ఆకర్ణయాత్ర వాక్యాని పురాణైః కథితాన్యపి। మాభూత్తవాత్ర సందేహశ్శివేనాప్యుదీరితం పురా॥ ౨౭॥ అనాద్యనంతం పరమం మహేశ్వరమజం శివం। నిత్యానందం నిరాభాసం నిర్గుణం తమసః పరం ॥ ౨౮॥ అద్వైతమచలం బ్రహ్మ నిష్కళం నిష్ప్రపంచకం। ఈదృశస్య మహేశస్య కథం చిహ్నత్వకల్పనా॥ ౨౯॥ తద్ధారణాన్ముక్తిరితి ప్రమాణం కుత్ర విద్యతే। కాయక్లేశవిధేరస్య త్వఫలం నాస్తి నిశ్చయః॥ ౩౦॥ శూలలింగాద్యంకితం చ గీతన్యత్రాదికం తథా। ఏకజాతేరయం ధర్మో న జాతు స్యాద్ద్విజన్మనః॥ ౩౧॥ శివకేశవయోరంకాన్ శూలచక్రాదికాన్ ద్విజః। న ధారయేత మతిమాన్ వైదికే వర్త్మని స్థితః॥ ౩౨॥ నాభేరూర్ధ్వం సోమపాస్తు నాభ్యధస్తాదసోమపాః। దేవాస్తిష్ఠంతి విప్రేంద్రా వేదవేదాంగపారగాః॥ ౩౩॥ శిఖాం శిరో లలాటం చ కర్ణౌ ఘ్రాణం కపోలకం। వక్త్రం జిహ్వాం తథా చోష్ఠౌ చుబుకం కంఠమేవ చ ॥ *॥ అంసద్వయం భుజద్వంద్వం బాహూ హస్తయుగం తథా। వక్షో నాభిం కటిం లింగం వృషణం చోరుజానుకం ॥ * ॥ గుల్ఫే పాదౌ సమాశ్రిత్య శివాద్యాస్సర్వదేవతాః। పితరో ఋషయశ్చైవ వహ్న్యాద్యాదిముసమాశ్రితాః॥ *॥ నిత్యాదికమాభిస్స్యాత్ప్రాపవిద్ధం తేనాత్ర సంశయః॥ ౩౬॥ యోంగ్ప్రాకర్ణే దహేత్ ... సంతప్తైస్సర్వతో భృశం। ఏవం శప్తాస్సలాయం తే ... దివాసినః॥ * ॥ పతితో యం ... ద్విజ్వితి

కాష్ఠవత్ ॥ ౩౮ ॥ తత్ప్రాంగణం విప్రమాలోక్య సచేలం జలమావిశేత్ । దేహాధ్యాసవిద్వేషద్వైతబుద్ధిం నివారయ ॥ ౩౯ ॥ మనోవృత్తి
మయం ద్వైతమద్వైతం పరమార్థతః । అవిద్యామోహితాత్మానః పురుషా భిన్నదర్శనాః ॥ ౪౦ ॥ తస్మాత్త్వమద్వయం బ్రహ్మ
ధ్యానం కురు మహామతే ॥ ౪౧ ॥ ఇత్యాదివచనైరేతైః ప్రబోధ్య శ్రుతిసమ్మతైః । చణ్డాలగురువర్యోసావద్వైతజ్ఞానకోవి
దః ॥ ౪౨ ॥ తతస్తు ప్రణిపత్యైనం శంకరాచార్యపుంగవం । భవత్కృపాసుధాసిక్తైర్వయం జాతా వికల్మషాః ॥ ౪౩ ॥ సో
హమస్మీతి మన్వానా భవామో నాత్ర సంశయః ॥ ౪౪ ॥ ఖండయన్ విమతాన్ సర్వాన్ సుచిరం న్యవసన్ముదా ॥ ౪౫ ॥ ఏతస్మిన్నంతరే క
శ్చిత్సమాగత్యాతిసత్వరం । స్వామిన్నాకర్ణ్యతామీష దహం రుద్రపురాగతః ॥ * ॥ భట్టాచార్యాభిధో ధీమాన్ సాక్షాత్స్కందావ
తారాకృతిః సర్వశాస్త్రార్థతత్త్వజ్ఞస్స్వయమేవ ధియా స్వయా । తన్త్రోద్ధరణోద్యుక్తః పాఠసుగ్తైరసౌ ॥ ౪౬ ॥ శతశశ్చాన్యాన్ జనా
యిత్వా తథ తస్య తానిసమంతతః । వాక్ఖఖైరఖిలాన్ జిత్వా తాన్ని వేద్యమహీభృతే ॥ ౪౭ ॥ శీర్షాణిచ్ఛేదయామాస తేషామేవ
విశేషతః । ఏవం దుర్మతవిధ్వంసం విధాయ విగతజ్వరః । వర్తతే యతివర్యాద్య విజ్ఞాతం జ్ఞాపయామి తే ॥ ౪౮ ॥ ఏతద్వచశ్శ్రు
త్వా తథం జగామ శ్రీగురోర్వ్యథా । నిర్గంతుముపచక్రామ సర్వైశ్శిష్యైస్సమంతతః ॥ ౪౯ ॥ సమాకర్ణ్యార్థవినుతశంకరాచార్య
నిర్గమన్ । కాశీరాజస్సమాగత్య ప్రణిపత్య పదాంబుజే ॥ * ॥ సమ్యగ్వానయనం సర్వస్య ప్రార్థయామాస భూమియుశః ॥ ౫౦ ॥
ఆత్యాచివాంసం రాజానం సముద్యమపదానతం । రాజన్ వససుఖే నేహ ధ్యాయస్వాం శంకరం హృది ॥ ౫౨ ॥ నాత్ర స్తైవిఘ్నాలే
శస్తైవ పరిపంథివినిర్మితాః । దీర్ఘాయురచిరేణైవ లభస్వ తనయాన్ బహూన్ ॥ ౫౩ ॥ ఇత్యాశిషో వితీర్యాథ నిర్యత్యానుగతం చ
తం । నిస్సారయాచ్ఛిష్యైస్సార్ధం శ్రీధాసమంచితైః ॥ ౫౪ ॥ సహైవ తేన విప్రేణ పుణ్యమాగత్వ ప్రదక్షిణా । రుద్రాఖ్యానగరం
ప్రాప్య క్రమేణ యతిపుంగవః ॥ ౫౫ ॥ విద్వజ్జనసమాకీర్ణముచ్చప్రాకారశోభితం । నదీనదసమాయుక్తం సర్వర్తుఫలసంయుతం ॥
* ॥ సౌధైస్సుధాధవళితైరాళీఢగగనాంతరం । మాతంగైశ్చ తురంగైశ్చ సర్వతస్సమలంకృతం ॥ ౫౬ ॥ విజ్ఞానకందః ॥ శ్రీచిద్విలాసక
థితం భవతా గురూణాం రుద్రాపురీగమనమున్నతభావగర్భం । తత్రాకరోత్కిమయమీశసమాహితాత్మా విస్తారయాద్య మమ

తాతతదప్యశేషం॥ ౫౮॥ చిద్విలాసః॥ విజ్ఞానకందగుణబృందసముజ్జ్వలంతే చేతో నితాంతమతిభక్తిగురోః పదాబ్జే। కింగోప్యమస్తి భువనేసతిశిష్యవర్గే వక్ష్యామిసమ్యగధునాశృణుసాదరంత్వం॥ ౫౯॥ ... ... ❁

ఇతి శ్రీమత్పరమహంసపరివ్రాజకాచార్యవర్య శ్రీచిద్విలాసయతీంద్ర విజ్ఞానకందతపోధనేంద్ర సంవాదే, శంకరవిజయవిలాసే, పంచదశోఽధ్యాయః-

తతశ్శ్రీశంకరాచార్యదేశికేంద్రో విచక్షణః। స్థిత్వాచైకదినంతత్ర రుద్రాఖ్యనగరాంతరే ॥ ౧ ॥ భట్టాచార్యమద్రష్ట్వాసోఽత్ర విస్మితమానసః। అప్రాక్షీదథవృత్తాంతం తస్యైకేన ద్విజన్మనా॥ ౨ ॥ తద్వచోహృదికృత్వాసౌ యాత్రాస్త్రైవిజనేవసౌ। భట్టాచార్యస్సుధీవర్యశ్శయానస్తుషానలే॥ ౩ ॥ తంప్రదేశంవిచిన్వానస్తత్రతత్రచరన్క్రమాత్। అధిగత్యనిరీక్ష్యైనంతుషానలశిరోగతం॥ ౪ ॥ లబ్ధవర్ణవిశీర్ణోఽసికిమిదంవర్ణయాద్యమే। తుషానలశిఖాతీవ్రబాధలీఢతనుఃకుతః॥ ౫ ॥ ఇత్థమనుక్తోఽథగురుణా భట్టాచార్యోద్విజోత్తమః। స్వామిన్యతిన్భవానద్యకిముద్దిశ్యసమాగతః॥ ౬ ॥ అథవాస్మృత్యుక్తైఃపుణ్యైరనేకజనురాగతైః। భవాదృశాంభువిభవేదన్యథాకథమీక్షణం॥ ౭ ॥ విశేషతోముముక్షోర్మేకథంన్వ్యస్మియతికేసరిన్। స్వదాంసంస్మృతిమోక్షాయత్వాదృశాంసంగతిర్భవేత్॥ ౮ ॥ ఇత్యుక్తవతివిప్రేంద్రే భట్టాచార్యవిపశ్చితి। ప్రాశ్నారణీద్రవముచంవాచమాచేథదేశికః॥ ౯ ॥ కించిదేవమయాకర్ణిచరితంతేవిచక్షణ। శుశ్రూషతేమనోమేద్యతదప్యఖిలమాదరాత్॥ ౧౦ ॥ ఇత్యుక్తస్సజగాదాథశంకరాచార్యమాదరాత్। అహంవిజ్ఞాతవాన్సర్వంశాస్త్రతత్త్వంద్విజోత్తమైః॥ ౧౧ ॥ సౌగతానాంమతంజ్ఞాత్వాశ్రుతిజాతివినిందితం। తత్కులీనంగురుంప్రాప్యతదంతేవాసిభిస్సమం॥ ౧౨ ॥ పరస్మిన్దినంతత్రకతిచిద్దివసాన్యహం। శ్రుతిస్మృతివిరుద్ధార్థబోధకాన్తద్విదూషకాన్॥ ౧౩ ॥ దురాలాపాన్సమాకర్ణ్యవిదీర్ణమనసోమమ। అశ్రూణ్యపతద్ధన్నాస్థూలముక్తాఫలాకృతి॥ ౧౪ ॥ దదృశుస్తత్రతచ్ఛిష్యాస్తదాసర్వత్రసంస్థితాః। అపృచ్ఛన్కిమిదంతేద్యనిష్పతత్యంబులోచనాత్॥ ౧౫ ॥ వాదిషమహాంతేభ్యఃకపటేనేక్షమంజసా। ముక్త్వారాకణ్యేషణే...భవద్దేశికసన్నిభాః॥ ౧౬ ॥ సముద్యన్నభిభర్రావం

దతుందిలావశచేతసః। నిస్సస్రురశ్రువ్యాజేన బహిరానందబిందవః॥౧౭॥ ఇత్థం జల్పత్యనల్పం మయ్యగ్రజం మాం తథా మేనిరే। తత
స్స్వస్తపదీనం తే విససర్జుః పురేవ మే ॥ ౧౮ ॥ విజ్ఞాయ తద్వినిష్క్రమ్య తన్మతాన్యభితో వ్యహం । యుక్తిభిశ్చ తదుక్తా
భిర్వివాద్య నృపసంసది ॥ ౧౯ ॥ విజిత్య సౌగతాన్ సర్వాన్ విజ్ఞాప్యైతన్మహీశ్వరం । శిరాంసి ఛేదయామాస సౌ
గతానాం సమంతతః ॥ ౨౦ ॥ విద్యోపదేష్టృనిధనప్రసక్తప్రబలాంహసః । నివృత్తిం ధర్మశాస్త్రేషు విలోక్య ప్రవినిశ్చితం॥
౨౧॥ తుషాగ్నిమధ్యశయనం క్రమేణ సువిమోచనం। తదర్థమేవ విజనే తుషానలశిఖావృతః॥౨౨ ॥ అసూనహం విమోక్ష్యామి
కించిద్దగ్ధతనుర్యతే। భవదాగమనం మేద్య పురాతనశుభాత్కృతైః॥౨౩॥ ఇత్యుక్తవతి విప్రేంద్రే భట్టాచార్యే విపశ్చితి। విద్వన్న కించి
జ్జానాసి శ్రీమద్గీతార్థభావనాం॥౨౪॥ కో హంతి హన్యతే కో వా సర్వం సర్వేశ్వరాజ్ఞయా। అస్మిన్నర్థే శ్రుతితతిర్భూయసీ
పరిదృశ్యతే॥౨౫॥ ఇత్యుక్తే యతివర్యస్మిన్ విస్మితస్స ద్విజోబ్రవీత్ । అస్తు పుస్తకమేతేషాం హస్తే శాస్త్రం ప్రదృశ్యతే॥౨౬॥
వ్యరచయ్యనఘం భాష్యం కేనాపి యతి సత్యహం। అశ్రౌషం న భవానేవ స్యాదేతద్భాష్యపుస్తకం॥ ౨౭॥ యద్వ్యాయాసి పురా కిం
చిత్కృతిభిర్దివసైరపి । విలోక్య త్వత్కృతం భాష్యం చతురధ్యాయసమ్మితం॥౨౮॥ స్థానే తత్ర విచార్యైవ వక్తవ్యం సూరిభిర్మ
ను। అర్ధదగ్ధతనో మేద్య కథం నిశ్చలతా మతేః॥౨౯॥ భవద్దివ్యపదాంభోజదర్శనాదేవ పావితః । తథాప్యర్థవిదగ్ధస్య జీవ
నం స్యాత్కథం పునః॥౩౦॥ అతః ప్రయాహి కాశ్మీరం సర్వసంపత్సముజ్జ్వలం । మదంతేవాసినాం వర్యస్సర్వశాస్త్రవిశారదః॥
౩౧॥ వారాణాసన్నవింశ్యాన్న్యమన్ముఖే నాప్యధీతవాన్ । సూత్రాణాం జైమినీయానామర్థం నిశ్చిత్య తత్త్వతః॥ ౩౨॥ కర్మైవ
బ్రహ్మ మన్వానశ్శాస్త్రేషు కృతనిశ్చయః। ఆస్తే మండనమిశ్రాఖ్యస్సాక్షాద్ధాతృకలోద్భవః॥౩౩॥ భార్యా సరసవాణీతి యస్యాసీ
చ్ఛుభలక్షణా। కథం తస్యా భవత్పత్నీ విద్వత్తా కారణం శృణు ॥౩౪ ॥ నిగమాధ్యయనే పూర్వం దుర్వాసా ధాతురంతికే।
స్వరభ్రష్టం తదా వాణీం విహసంతీం శశాప సః॥౩౫॥ మానుషీత్వం భవేత్యాశు శప్తా వ తస్యై మునిర్దదౌ । దర్శనే శాపమోక్షం
భవత్యాశ్చ మూర్తేరుమాపతేః॥౩౬॥ అథ సా భారతీ జజ్ఞే శోణాతీరే ద్విజన్మనః । తనయా విష్ణుమిత్రస్య సర్వాంగమధురా సతీ॥

౩౭ ॥ యోగిభిర్మానసధ్యేయా యా సర్వావర్ణమయీ తనుః । సా వాణీ బాల్యరూపాయా తా పితృభ్యాం పరిపాలితా ॥ ౩౮ ॥ క్రమేణ వృద్ధిం చాంద్రీకళేవ సితపక్షగా । వివాహోచితకాలే తాముపయేమే యథావిధి ॥ ౩౯ ॥ విద్వాన్ మండనమిశ్రాఖ్యః సర్వజ్ఞాం జగదీశ్వరీం । తయా పత్న్యా సహైవాస్తే మచ్ఛిష్యో లోకవిత్తమ ॥ ౪౦ ॥ యది వాదే చికీర్షా తే కండూతిం తేన వారయ । సర్వజ్ఞతా స్యాచ్చ భవతః శంకరాచార్యపుంగవ ॥ ౪౧ ॥ పరాజితస్య సన్న్యాసం తేన కారయ వార్తికం । ప్రమాణమనసైవైనం స్తుత్వా చోత్థాతుమక్షమః ॥ ౪౨ ॥ ప్రాహిణోద్భక్తిభరితో భట్టాచార్యస్సుధీరితి । తతః పురీం సమాగత్య రుద్ధాఖ్యాం దేశికోత్తమః ॥ ౪౩ ॥ భద్రసేనేన తేనాపి వందితో ధరణీభృతా । కృత్వా పతం మహీపాలం శుద్ధాద్వైతపరాయణం ॥ ౪౪ ॥ తత్రత్యానఖిలాన్ శుద్ధాద్వైతపరాయణాన్ । తతస్సర్వైరభినతః పౌరైర్జానపదైరపి ॥ ౪౫ ॥ కాంస్యతాళధరైః కైశ్చిదన్యైర్లాస్యపరైరపి । స్తువద్భిర పదాని వివిధాని సమంతతః ॥ ౪౬ ॥ మదంగధ్వాననోద్యుక్తైః కైశ్చిన్మరోద్వ్యజనోద్యతైః । తాళవృంతధరైః కైశ్చిచ్ఛ్వేతచ్ఛత్రధరైరపి ॥ ౪౭ ॥ కాశ్మీరం గంతుముద్యుక్తశ్శంకరాచార్యదేశికః । యాత్రాస్సే సాగిరాం సాక్షాద్దేవతాపి ముదాన్వితా ॥ ౪౮ ॥ విజ్ఞానకందః ॥ భట్టాచార్యం విలోక్యానుపమితధిషణం తేన సంభాష్య భాష్యే తత్రత్యానాకలయ్యాద్వయభజనపరాన్ భద్రసేనం చ భూపం । తచ్ఛిష్యం జేతుమారాదగమిగురువరేణాభ్యధాయీతి వృత్తం కాశ్మీరే తత్ర కిం వా వ్యతనుత గురురాట్ చిద్విలాసాభిధస్స ॥ ౪౯ ॥ చిద్విలాసః ॥ విజ్ఞానకందకథయామి కథాం క్రమేణ వత్సాధునాధిహృదయం కలయాతిభక్త్యా । శ్రీదేశికేశ్వరవరేణ చ తత్ర క్లుప్తామాకర్ణయ శ్రుతిపథస్య వినోదదాత్రీం ॥ ౫౦ ॥ ... ...

ఇతి శ్రీమత్పరమహంసపరివ్రాజకాచార్యవర్యశ్రీచిద్విలాసయతీంద్రవిజ్ఞానకందతపో
ధనేంద్రసంవాదే, శంకరవిజయవిలాసే, భట్టాచార్యసంభాషణకథనం
నామ షోడశోధ్యాయః-

నిస్సారతత స్తస్మాత్పురాదుర్గాభిధానతః। భాత్యైర్విచిత్రచరితైర్గైరన్వితో విస్మయాన్వితైః॥౧॥ జేతుం మండనమిశ్రాఖ్యం విధాతారమివాపరం। కాశ్మీరం విద్వదాధారం శుభాకరమవాపసః॥౨॥ ఇక్షువన్నవతేమ్యుక్తాః ప్రతిపర్వసముజ్వలాః। అక్షపచ్యాధరణేఫలానిఫలతిస్ఫుటం॥౩॥ యదీయాం సుషమాం వీక్ష్య విలజ్జా హరిదీశ్వరాః। యత్రైవన్యావసక్షా పిత్రా శ్మాకదాత్రయణోద్యతాః॥౪॥ మందారః పారిజాతో వా దివ్యోకోపి హి విరాజతే। యత్ర త్యాస్తరవస్సర్వే వాంఛితార్థఫలప్రదాః॥౫॥ దాడిమః పనసో బిల్వో నారంగో మాతులుంగకః। కోవిదారో దంతశఠః కేసరో లికుచద్రుమః॥౬॥ అయత్ననిర్మితాసేకమకరందైర్గవతుందిలాః। ఫలంతి ప్రార్థితానర్థాన్ సమర్థాన్స్వద్రుమా ఇవ॥౭॥ శుకతోత్రిటిపుటాదీషద్దష్టాదిత్యూస్స్రవద్రసైః। ప్రవహంత్యమితాః కుల్యాః తస్మక్తాశ్మశర్కరాంకితాః॥౮॥ ఘటోధ్నో యత్ర కామదోగ్ధ్య్రస్తనూభృతాం। కాశ్మీరజన్మనస్థానం మృగనాభేర్నివాసభూః॥౯॥ మనో వా మాతరిశ్వా వా జవేషు వత గాధిపాః। అర్వాణో వా ధత త్ర త్యాగిర్వాణాధిప వాజినః॥౧౦॥ మదావళాశ్చతుర్దంతాస్సురేశగజవంశజాః। అభితః కుంభయోరంతర్మౌక్తికైస్సమలంకృతాః॥౧౧॥ సుధాధవళితైస్సౌధైస్సంతం ద్యామివస్థితం। అభ్యర్ణ ప్రసరత్స్వర్ప్రాతరంగకలితాప్లవైః॥౧౨॥ కల్హారకలికామోదకసాయితదిగంతరైః। తత్రత్యా విస్మయం లోకాదిప మందరగామిభిః॥౧౩॥ సమీరైః పాంథవిశ్రాంతసమర్పణవిచక్షణైః। సముల్లసల్లతాలాస్యవిద్యాభ్యాసోచితైశ్శ్రితం॥౧౪॥ విజ్వలద్బిందురాఖ్యాతం పురమాపస దేశికః। పప్రచ్ఛైకం ద్విజం తత్ర తద్గేహం గంతుమున్మనాః॥౧౫॥ క్వహి మండనమిశ్రస్య వర్తతే సద్మ విస్తృతం। తము వాచ స విప్రోపి దేశికేంద్రమనన్యధీః॥౧౬॥ శృణు తత్సద్మవిస్తారం శ్రీమచ్ఛంకరదేశిక। విద్యాలయమితి ఖ్యాతం తాళద్రుమసముచ్ఛ్రితం॥౧౭॥ ప్రాకారతోరణాకీర్ణం శిలాస్తంభశతావృతం। గర్భాగారైశ్వరాగారశయ్యాగారసముజ్వలం॥౧౮॥ తత్పురః పా [illegible] లాభిస్సమన్వితం। వితర్దికాం వినిర్మాయ దశహస్తసమున్నతాం॥౧౯॥ తతోర్ధ్యస్యస్వయం శిష్యానధ్యాపయతి [illegible] భయతోపి ధ్యావినిమాయాతి శోభనే॥౨౦॥ తిర్యాం రేఖు చ సర్వత్ర పారయిత్వా శుకీరపి। తదంగాన్యపి సాంగాని [illegible] లాన్యపి॥౨౧॥ పంజరేష్వభితో బద్ధాః ప్రబుద్ధా ఇవ సర్వశః।

శుకశారీముఖాయత్ర తత్ప్రశ్నేనానువాజ్ఞ్మయం ॥ ౨౨॥ యద్ద్వారి కాద్వానిబద్ధకీర్తై రారాదధిష్ఠాయి పరస్పరేణ। విద్భిః పురే శాస్త్రక
థా ప్రసంగో జానీహి తన్మండనమిశ్రసద్మ ॥ ౨౩ ॥ పాతంజలేనిమ్నకాలకాపిలేపసూత్రే ప్రభువాకైమినినిర్మితేషు। కీర్త్యాజనప్రం
క్రియతే ప్రసంగో జానీహి తన్మండనమిశ్రవేశ్మ ॥ ౨౪॥ గాయంతి సామాని చ యత్ర శార్ఙ్గాస్తువంతి కీరా బహుశా పఠంతి చ। ప
రస్పరం సుస్వరమాదరేణ జానీహి తన్మండనమిశ్రధామ॥ ౨౫ ॥ శాస్త్రాణి విద్యాని పఠంతి యత్ర శుకాంగనాః కాంచనపంజర
స్థాః। సద్ధర్మశాస్త్రాణి సమంతతో పి జానీహి తన్మండనమిశ్రధామ॥ ౨౬ ॥ కర్మైవ కేచిత్కథయంతి సత్త్వం తత్పూర్వపక్షం చ ప
రే నయంతి। యద్ద్వారి కాద్వారనిబద్ధకీరా జానీహి తన్మండనమిశ్రధామ ॥ ౨౭॥ ఇత్థముక్తో ద్విజనాథ శ్రీమాన్ దేశికపుంగవః॥
జగామ తద్గృహద్వారం లక్షణైస్తైర్లక్షితం ॥ ౨౮ ॥ తస్మిన్నైవ దినే తస్య సద్మన్యాసీత్తు పైతృకం । బ్రాహ్మణౌ తత్ర ముని
వ్యాసం పితృస్థానే నివేశ్య చ ॥ ౨౯॥ తత్పదద్వౌ ద్విజవరాగత్యా వైశ్వదేవస్థలే పునః। లక్ష్మీనారాయణాభిఖ్యం పార్వగా ప్రముని నివే
శ్య చ ॥ ౨౯॥ కవాటం సుస్థిరం బద్ధ్వా మధ్యాహ్నే సముపస్థితః। శంకరాచార్యవర్యో పి పశ్యన్ ద్వారం కృతార్గళం ॥ ౩౦ ॥ పాదు
కాఘుటికాసిద్ధిముఖాస్సమాశ్చ సిద్ధయః। విన్యస్తాహస్త ఏవాస్య దేశికేంద్రస్య ధీమతః॥ ౩౧॥ పద్మపాదముఖాన్ శిష్యాన్ సం
స్థాప్య బహిరేవ సః। జగాహ గగనమార్గేణ న్యవిశత్తద్గృహాంగణం ॥ ౩౨ ॥ తదా మండనమిశ్రోపి విప్రపాదార్చనోద్యతః। బా
హాశక్యం పితృస్థానే నివేశ్యాథ నివృత్య సః॥ ౩౩॥ వైశ్వదేవ ప్రదేశే తు సమాసీనం యతీశ్వరం । చుకోప బహుధా దృష్ట్వా నాస్తి
సేనాపి నివారితః॥ ౩౪॥ కిం వా యాతి కురా పీత్వా నహి శ్వేత్రైవ లక్ష్యతే । కుతో ముండీ సమాగాస్త్వమాగళాదితి చాబ్రవీత్ ॥
౩౫॥ కిం మత్తో సి యతిర్మత్తో భవాన్నైవ గృహీ వ్వహో। కింవా త్వం జడవద్భాసి దేహతద్వ్యతిరేకవత్ ॥ ౩౫॥ నిద్రాణస్య త్వయా స్వం
కథం యాతో యతిదూషక ఏవ సః। కించోరవృత్త్యైవ యాయాతో న చోరో హం సమాగతః ॥ ౩౭ ॥ స ఏవ తత్కర్మలోలో కేత త్యక్తజ్ఞానాగ్ని
వివర్జితః। సన్న్యాసః కేన తే ప్రోక్తః కెనైవ కథితః పురా॥ ౩౮ ॥ మహతీం వహతః కంథాం కరేదండకమండలూ । శిఖాయజ్ఞో
పవీత భ్యాం తవ భారో భవేత్కథం ॥ ౩౯॥ ఆశ్రమోచితధర్మత్వాత్కంథాపి క్రియతే మయా । శిఖాయజ్ఞోపవీతాభ్యాం

షు ప్రీతే భార్గరోభవిష్యతి॥౪౦॥ అనాకార్యకి మాయాతః కిమాహాత్వ నంతపస్వినాం । ఇత్యాదికం వచస్సోపిన్యస్యత్వ వత్యాత్ర జ
స్తదా॥౪౧॥ ప్రోచే మండనమిశ్రం తమనాకార్యాగతోపి యః। విష్ణురేవేతి మంతవ్యో నాత్ర కార్యా విచారణా ॥ ౪౨ ॥ అయం ప
రంతు సన్న్యాసీ సుకృతాత్తైస్సమాగతః। జానే మహత్త్వమేతస్య పురైవ జ్ఞానచక్షుషా॥ ౪౩ ॥ అస్మై పాద్యం ప్రదేహ్యద్య
భాస్వతే చంద్రమా ఇవ। సత్యవత్త్వాత్త జైనోక్తం దాతుం పాద్యం సముద్యతం॥ ౪౪ ॥ తదా మండనమిశ్రం తమవాదీద్దేశికేశ్వ
రః। నాహం భిక్షార్థమాయాతో వాదభిక్షాం ప్రదేహి మే॥౪౫॥ తదాకర్ణ్య గురోర్వాక్యం విస్మయావిష్టమానసః । కురు భి
క్షాం యతిశ్రేష్ఠ ప్రసంగస్తదనంతరం॥౪౬॥ జాయతామితి నిశ్చిత్య తతః కర్మ చకార సః॥౪౭॥ విజ్ఞానకందః॥ కత్వా మండనమి
శ్రస్సద్మ తదనుష్ఠిత్వా చ పాద్యస్థలే స్వాసీనం యతిపుంగవం సదుపిశోద్దృష్ట్వా నిం వాధికం । శ్రీమచ్ఛంకరదేశికేశ్వరవరస్తస్మా
త్తరం దత్తవాక్ శ్రాద్ధానంతరమేవ వాఙ్ముఖవిధౌ తౌనిశ్చయం చక్రతుః ॥౪౮॥ శ్రీచిద్విలాసః కథితం భవతా పురా మే శ్రాద్ధం వి
ధాయ తదనంతరమేవ వాదే। నిశ్చిత్య తు స్తదను వా కిము కుర్వతాం తౌ వ్యక్తం తదద్య వద సర్వకలాకులాద్రి ॥ ౪౯॥ శ్రీచిద్విలా
సః॥ విజ్ఞానకందకథయామి కథాముదారాం శ్రీదేశికేశ్వరకృతాం తదనుప్రభూతాం । ఆకర్ణయాద్య నిరవద్యయశోవిశేషాం
లోకోపకారకృతమేకృతనైకరూపాం॥౫౦॥ ... ... ※

ఇతి శ్రీమత్పరమహంసపరివ్రాజకాచార్యవర్య శ్రీచిద్విలాసయతీంద్ర విజ్ఞానకందతపోధనేంద్ర
సంవాదే శంకరవిజయవిలాసే సప్తదశోధ్యాయః

శ్రీ॥ శ్రాద్ధానంతరమేవ మాహన్నివిశ్య ప్రీరాసనే సంధ్యాం బబంధతు స్త్రీవా ప్రంభవతా హం జితో యది॥౧॥ గృహీ హాయాం
భవా సెవజితో యది మయా పునః। స్వీకురుష్వేతి సన్న్యాసం సత్వరం నాత్ర సంశయః ॥ ౨ ॥ సాక్షిణీ తవ భార్యాత్ర విజానాతి చ
సాఖిలం। విద్యాస్వష్టాదశస్వేష తత్సంఖ్యాదివ స్సైరపి॥౩॥ వాఙ్ముఖం సంముఖీనస్స నతూ మేవ సముత్సుకః । ప్రీతాసరసవాణీ

సా పశ్యంతీవ చ తత్ స్థుషీ ॥౪॥ విద్యామేకాం సమారభ్య ప్రసంగం చ క్రతుః క్రమాత్ । విద్యాన్ మండనమిశ్రోసీశ్రీమాన్ శంకరదేశి
కః ॥౫॥ ప్రోచే మండనమిశ్రోథ తదా ప్రాప్తం యతిపుంగవ । సన్న్యాసస్సత్కృతా నస్యాద్భవతా స్వీకృతః కథం ॥౬॥ అస్మిన్ హి శ్రూయతే ప్రమా
ణానిశ్రుతిస్మృత్యాదితాన్యపి । అశ్వాలంభం గవాలంభం సన్న్యాసం పలపైతృకం ॥ ౭ ॥ దేవరేణ సుతోత్పత్తిః కలౌ పంచ వివ
ర్జయేత్ । చత్వారోప్యాశ్రమా హ్యేతే యజ్ఞాధ్యయనవర్జితాః ॥౮॥ బ్రాహ్మణా దేవహీయంతే యద్యప్యుగ్రతపోధనాః ॥
యజ్ఞోపవీతం సర్వేషాం ద్విజానాం ముక్తిసాధనం ॥౯॥ పరిత్యజంతి యే మోహాత్తే వై నిరయగామినః । శిఖా యజ్ఞోపవీతేన త్యక్తేనా
సౌ యథా ద్విజః ॥౧౦॥ సంధ్యాం నోపాసతే విప్రాః కథం తే బ్రాహ్మణాః స్మృతాః । వేదోక్తమాచరన్ మర్త్యో న నరకం నైవ పశ్యతి ॥
౧౧॥ కర్మణా సాధ్యతే స్వర్గ రాజ్యపుత్రాదయో యతిః । తస్మాత్కర్మ ప్రకుర్వంతి వేదజ్ఞా భూసురోత్తమాః ॥౧౨॥ కర్మ
కాలం విజానాతి కాలే కర్మ కరోతి యః । స ఏవ జ్ఞానవాన్ లోకే విద్వాంసః ప్రవదంతి హి ॥ ౧౩ ॥ సత్కర్మాచరణేనిష్ఠం జ్ఞా
నవాన్ భక్తిమాన్ స్వయం ॥౧౪॥ కలావిత్యాదివచనైస్సన్న్యాసస్తు నిషిధ్యతే । స ఏవ భవతా గ్రాహ్యః కిం పునర్బ్రహ్మచారిణా ॥
౧౫॥ ఇత్యాయుక్తం తదీయోక్తమాకర్ణ్య గురుపుంగవః । శృణు బాలిశ భూయోపి ప్రమాణం కథయామి తే ॥౧౬ ॥ యావద్వ
ర్ణవిభాగోస్తి యావద్వేదః ప్రవర్తతే । సన్న్యాసశ్చాగ్నిహోత్రం చ తావదేవ కలౌ యుగే ॥ ౧౭ ॥ ప్రథమేవాద్వితీయేవా
వానప్రస్థాశ్రమేపి వా ॥౧౮॥ యదా విరజ్యతే బుద్ధిస్సోత్తమాశ్రమమాశ్రయేత్ । యే చ సంతానజా దోషా యే చ స్యుః కర్మ
సంభవాః ॥౧౯॥ సన్న్యాసస్తాన్ దహేత్సర్వాం స్తుషాగ్నిరివ కాంచనం । ప్రథమాదాశ్రమాద్వాపి విరక్తో భవసాగరాత్ ॥౨౦॥
బ్రాహ్మణో మోక్షమన్విచ్ఛం స్త్యక్త్వా సంగాన్ పరివ్రజేత్ । చత్వారో బ్రాహ్మణస్యోక్తా ఆశ్రమాః శ్రుతిచోదితాః ॥౨౧॥ క్షత్రి
యస్య త్రయః ప్రోక్తా ద్వావేకో వైశ్యశూద్రయోః । వపనం సశిఖం కృత్వా త్యజేత్సూత్రం బహిర్ధృతం ॥ ౨౨॥ బ్రహ్మైవ సూ
త్రమిత్యుక్తం తాదృక్సూత్రం వహేద్బుధః । యత్సూత్రం చయతి విశ్వం తత్పరమం పదముచ్యతే ॥౨౩॥ తాదృక్సూత్రం విజానీయా
త్సనుత్రజ్ఞోత్రకథ్యతే । బహిస్సూత్రం త్యజేద్యోగీ జీవన్ముక్తిపదే స్థితః ॥౨౪॥ ఏనమర్థం విజానంతి తేస్యుర్జ్ఞానోపవీతినః । జ్ఞా

సంశిఖాజ్ఞానినాంతు నిష్ఠాజ్ఞానం సముచ్యతే ॥ ౨౫ ॥ విశుద్ధం జ్ఞానమేతేషాం వ్యాసైరివ శిఖోచ్యతే । జ్ఞానమేవ పరం బ్రహ్మ తద్ధ్యాతి చ
యస్సుధీః ॥ ౨౬ ॥ శిఖావానుచ్యతే సోయం నేతరే కేశధారిణః । యజ్ఞోపవీతం కర్మాంగం వదంత్యుత్తమబుద్ధయః ॥ ౨౭ ॥ ఉపకు
ర్వాణకాత్పూర్వం యతో లోకేన దృశ్యతే । యావత్కర్మాణి కురుతే తావదేవాస్య ధారణం ॥ ౨౮ ॥ తస్మాదస్య పరిత్యాగః క్రియ
తే కర్మభిస్సహ । అగ్నిహోత్రం వినా సేతుజుహ్వాదీని యథా త్యజేత్ ॥ ౨౯ ॥ యథా చ మేఖలాదీని గృహస్థాశ్రమవాంఛయా ।
పత్నీహోమక్రియం యథేష్టం త్యజంతే సోమాంతే చ యథా గ్రహాన్ ॥ ౩౦ ॥ తద్వద్యజ్ఞోపవీతస్య త్యాగమిచ్ఛంతి యోగినః । కౌపీనాచ్ఛాద
నే వస్త్రం కంథాం శీతనివారిణీం ॥ ౩౧ ॥ అక్షమాలాం చ గృహ్ణీయాత్ వైణవం దండమవ్రణం । మాధూకరమథాన్నం పర
హంసస్సమాచరేత్ ॥ ౩౨ ॥ అక్షరం పరమం బ్రహ్మ సదా ధ్యాయేత్ జితేంద్రియః । శిఖాం యజ్ఞోపవీతం చ నిత్యకర్మ పరిత్యజేత్ ॥
౩౩ ॥ వదత్యేవం భగవతి శంకరాచార్యదేశికే । శ్రుతిస్మృతిపురాణాదివచోగుంభైర్విలజ్జితః ॥ ౩౪ ॥ తదా మండనమిశ్రోపి విస్మ
యాకులితాంతరః । ప్రత్యుత్తరమసౌ దాతుం అసమర్థోఽథ తస్థివాన్ ॥ ౩౫ ॥ కిముద్దిష్టం త్వయా మూఢ పురే దానీం కిమిష్యసే । అ
త్రైతత్ సంకథం కర్మనిశ్శ్రేయసఫలప్రదం ॥ ౩౬ ॥ తత్సారకం పరం బ్రహ్మ వేదాంతేషు శ్రుతిసమ్మతం । దుష్కర్మకృద్వరిష్ఠస్త్వం త్రిదా
వాన్వయపదదూషకః ॥ ౩౭ ॥ ఉత్తమాశ్రమిణో యో వా దూషయేత్స తతోధికః । సంరబ్ధస్య గురోర్వాక్యమాకర్ణ్యాథ తదంగ
నా ॥ ౩౮ ॥ సతీ సరసవాణ్యేషా సముత్థాయాథ సత్వరం । భిక్షార్థమాయతిం నిత్యమాహ్వయంతి తతః పతిం ॥ ౩౯ ॥ భోజనాదౌ తు వి
జ్ఞానాత్తస్మిన్నష్టాదశే హని । విజ్ఞాయతేన విజితం దేశికేంద్రేణ దల్లభం ॥ ౪౦ ॥ తావుభావపి భిక్షార్థమాహ్వయామాస సత్వరం ।
తతో మండనమిశ్రోసౌ సముత్థాయాతిభక్తితః ॥ ౪౧ ॥ ప్రదక్షిణత్రయం కృత్వా నమస్కృత్వా సహస్రశః । యద్యదుక్తం మయా
స్వామిన్ ఉత్తమాశ్రమనిందనం ॥ ౪౨ ॥ తత్సర్వం క్షమ్యతాం శ్రీమన్ శంకరాచార్యపుంగవ । పునీహి మాం కృపాదృష్ట్యా మోహా
జ్జాతం నివారయ ॥ ౪౩ ॥ జ్ఞానినం మాం విధేహ్యద్య శుద్ధాద్వైతపరాయణం । దత్వా సన్న్యాసమేవాద్య త్వదంతేవాసినం కురు ॥
౪౪ ॥ ఏవం వదతి విప్రేంద్రే తద్వచస్తుష్టమానసః । దదౌ మండనమిశ్రాయ సన్న్యాసం జితచేతసే ॥ ౪౫ ॥ సురజ్యేష్ఠాంశజాతత్వా

జ్ఞాత్వా తద్దేశికోత్తమః । సురేశ్వరాచార్య ఇతి ముదాభిఖ్యామదాత్తదా ॥ ౪౬ ॥ ఏతత్సర్వం సమాలోక్య దివం గంతుం సముద్యతా । దుర్వాసశ్శాపనిర్ముక్తా వాణీ స్తుత్వాథ దేశికం ॥ ౪౭ ॥ విజ్ఞానకందః ॥ జిత్వా మండనమిశ్రమేవ గురురాడ్జేతుం తదీయాం గనాం సాక్షాద్దేవ సరస్వతీం శుభదతీం స్వర్గం తు మేవోద్యతాం । ఆచష్టాథ కిమేష తత్ర కృతవాన్ శ్రీచిద్విలాసాఖిలం బ్రూహ్యగ్ర్యశివిశేషహర్షజనకం పాపవ్రజోద్భేదకం ॥ ౪౮ ॥ శ్రీచిద్విలాసః ॥ విజ్ఞానకంద చరితాని విచిత్రితాని శ్రీశంకరస్య విమతౌఘభయంకరస్య । వక్ష్యామి విద్ధ్యవహితో భవ తాని సమ్యక్ సత్కీర్తనశ్రుతివిధౌ మహతీ తవాస్థా ॥ ... ... *

ఇతి శ్రీమత్పరమహంసపరివ్రాజకాచార్యవర్య శ్రీచిద్విలాసయతీంద్ర విజ్ఞానకందతపోధనేంద్రసంవాదే, శంకరవిజయవిలాసే, అష్టాదశోధ్యాయః.

తతస్సరసవాణీ తు భర్తుర్న్యాస్య సతః పురా । జిత్వా భువం దివం గంతుం త్వరయైవ సముద్యతాం ॥ ౧ ॥ విద్యయా వనదుర్గాయా బబంధ విదిశో దిశః । నివర్త్య వేగతో వాణీం సత్యలోకాభిగామినీం ॥ ౨ ॥ దేశికేంద్రస్తతో వాదీదకుర్వాణామయా సహ । ప్రసంగమపి జానే త్వాం గిరాం దేవీం పరామహం ॥ ౩ ॥ త్వయా సి మామజిత్వైవ కథం నిర్గంతుమిచ్ఛసి । ఇత్థముక్తా తదా వాణీ గురువర్యేణ విస్మితా ॥ ౪ ॥ ప్రత్యవాదీత్తదా క్రుద్ధా వినివృత్య యతీశ్వరం । కిం వా యతే తితిదృష్టోసి త్వత్తో మాం నవేత్స్యహో ॥ ౫ ॥ కిం మాం ప్రసంగతో జేతుం శక్నోషి యతిపుంగవ । గగనాంగణవర్తిన్యా భూతలైకనివాసినః ॥ ౬ ॥ ఆవయోరిహ భూయోపి ప్రసంగస్స్యాత్కథం । దుర్వాసశ్శాపనిర్ముక్తా దర్శనాత్తవ దేశిక ॥ ౭ ॥ అనుజానీహి మామద్య సత్యలోకముపాశ్రితుం । ఇత్యాచార్యం పునర్గంతుముత్సుకాం వాగధీశ్వరీం ॥ ౮ ॥ మంత్రేణ వనదుర్గాయా బధ్వా దశదిశో దృఢం । సంస్థాప్య గగనే వాణీం దశహస్తసమున్నతే ॥ ౯ ॥ క్రమాదఖిలశాస్త్రేషు సమారభత వాఙ్ముఖం । యదుక్తం దేశికేనైషా పూర్వపక్షం నినాయ తత్ ॥ ౧౦ ॥ సిద్ధాంతితం చ యా దైషద్యుణయాత్పూర్వపక్షతాం । దివసాన్యథ సప్తాశదిత్థం వివదతోస్తయోః ॥ ౧౧ ॥ శాస్త్రైరన్యైరజయోచ్చా

సర్వశాస్త్రవిశారదః। మస్కరిత్వాన్న జానాతి నాయికానాయకక్రమాన్ ॥౧౨॥ బంధాన్ కేము విజానాతి కామశాస్త్రనిబోధితాన్। కళానివేశస్థానాని కథం వేత్తుమిహార్హతి ॥౧౩॥ ఇత్థమాలోచ్య మనసా సా వాణీ వ్యోమసంగతా। శాస్త్రాణ్యన్యాని తిష్ఠంతు విదితాని త్వయా మయా ॥౧౪॥ వాత్స్యాయనాభిధం శాస్త్రం కింజ్ఞాతం భవతా యతే। ఇత్యుక్తోఽథ తదా వాణ్యా బభాషే యతిపుంగవః ॥౧౫॥ జానే మనోగతం మాతస్తవ దేవి దయాపరే। బ్రహ్మచర్యాశ్రమేణైన సన్న్యాసస్వీకృతేన ను ॥౧౬॥ కకోకమునిసూత్రాణాం జ్ఞాతా స్యాత్కథమీదృశః। ఇతిపృచ్ఛసి మామస్తు తిష్ఠాత్రైవ సభస్థలే ॥౧౭॥ ఆమాసమవధిం దేహి వక్ష్యేతస్తత్రిచోత్తరం। ఇత్యుక్త్వా శంకరాచార్యో నత్వా తాం వినయాన్వితః ॥౧౮॥ చతుర్భిరేవ శిష్యైస్తైః పద్మపాదాదిభిర్యుతః। సరస్వద్భిస్సువర్ణాద్రిరివ నిర్గత్వరోఽభవత్। అన్విష్యన్ తాదృశో దేశం దేశికేశ్వరపుంగవః ॥ తత్ర తత్ర క్రమాదాప పురం తదమృతాభిధం। తస్మిన్నవసరే రాజా తద్దేశస్యామరేశ్వరః ॥౨౦॥ నందనోఽపిజసాధర్మ్యం గంతుమేవ జగామ సః। చిత్రం తస్య కళత్రాణాం శతమాస్తాతిభాసురం ॥౨౧॥ పౌరావృద్ధా బంధుజనా లలనాశ్చ మహీభుజః। కుణపం తం సమానీయ విమానే పితృకాననం ॥౨౨॥ చితోపరి సమారోప్య శ్రీఖండైః పరినిర్మితే। హుతాశనం వినిక్షేప్తుం రుదంతః పరితో భృశం ॥౨౩॥ అవతత్యాంతజనాన్స్వైతం నిరీక్ష్యాథ దేశికః। వినిక్షిప్య నిజం దేహం కస్యచిత్కోటరే తరోః ॥౨౪॥ పరకాయప్రవేశాఖ్యాం విద్యామభ్యస్తవానసౌ। తత్ర దత్త్వార్గళం చతుర్దిక్షు చతురశ్చతురో హ్యసౌ ॥౨౫॥ పద్మపాదసురేశాద్యాన్ స్థాపయిత్వా తరోర్బహిః। బ్రహ్మరంధ్రపథాత్తస్యావిశత్కాయమంతరా ॥౨౬॥ తతశ్చ బాలనృపతేరీషద్వపురితస్తతః। తద్విలోక్య జనాస్సర్వే వయోదమివ చాతకాః ॥౨౭॥ చకోరా ఇవ శీతాంశుం నిధానం నిర్ధనా ఇవ। ననందుర్లలనాస్తాసాం మంత్రిణః పురవాసినః ॥౨౮॥ చితోత్థితం చ రాజానం పరిష్కృత్యాంబరాదిభిః । తద్దోషపరిహారార్థం ధర్మశాస్త్రం విచార్య తే ॥ ౨౯ ॥ తదుక్తేనైవ విధినా ప్రాయశ్చిత్తం వ్యధుస్తదా। కృకవాకూన్ బహూన్ ఛాగాన్ బలీకృత్వా సమంతతః ॥౩౦॥ నృత్తవాదిత్రగీతాదినిస్వనైర్వందినిస్వనైః। భేరీకాహళనిధ్వానైర్బధిరీకృతదిఙ్ముఖః ॥ ౩౧ ॥ సింధురేంద్రం సమారోప్య రాజానమమరేశ్వరం। అనీనయత్ పురం పౌరాస్సాదరం సోదరా ఇవ ॥ ౩౨ ॥ సింహాసనమథారోప్యాద

త్వా తే పూర్వపదావిభోః । ప్రణమ్యాజ్ఞాం తతో లబ్ధ్వా నిస్ససుస్తే యథాగతం ॥ ౩౩ ॥ దత్వా తేభ్యః క్రమేణాజ్ఞాం శ్రీమచ్ఛంకరదే
శికః । అంతఃపురం వివేశాథ ద్రష్టుం తా లలనాస్తదా ॥ ౩౪ ॥ కాంతాః కాంతాళకాంతాస్తా మృతం పునరుపాగతం । విలోక్యాలిం
గ్య బహుధా చుచుంబురధరామృతం ॥ ౩౫ ॥ ....
భుజౌ భుజాభ్యామాయోజ్య వక్షస్సంయోజ్య వక్షసా । నాభిం సంకోచ్య గురురాడాలిలింగత వాముదా ॥ ౩౬ ॥ కఠాని వేశస్థా
నాని వస్పృశాంగుళిపల్లవైః । తత్సుఖోల్లాసిచిత్తాస్తాస్సాస్తాఘుర్విషయాంతరం ॥ ౩౭ ॥ ఏవం ప్రతిదినం తన్వన్ శంకరాచార్య
దేశికః । అవిద్యత సుఖైర్నైవ లాలితో లలనాజనైః ॥ ౩౮ ॥ అవరోధవధూనేత్రీ మహిషీ తస్య భూపతేః । వ్యాజానాదతివిజ్ఞానా నా
మ్నా కనకమంజరీ ॥ ౩౯ ॥ వర్ష్మైతన్మమ కాంతస్య నాత్మా తస్య భవేదసౌ । ఇతి తద్విజ్ఞతాం వీక్ష్య నిశ్చికాయ మనస్యసౌ ॥ ౪౦ ॥ తతో
మాత్యాం సమానీయ చతుష్షష్టికళావిదం । తమాదిదేశ వృత్తాంతం రహః కనకమంజరీ ॥ ౪౧ ॥ అయం కోఽపి మహాభోగీ యోగివత్ పరి
దృశ్యతే । జానాతి నిఖిలం శాస్త్రం కామశాస్త్రం విశేషతః ॥ ౪౨ ॥ విచారయ కిమత్రాసీదితి నిశ్చినుత త్వతః । కుణపాయుత్ర యత్రా
సక్తదహస్వేతాన్ సమంతతః ॥ ౪౩ ॥ ఇత్యాజ్ఞప్తస్తయామాత్యో నిర్గత్య స్వయమేవ సః । ప్రవిచార్య చ సర్వత్ర నిరీక్ష్య శవం క్వ
చిత్ ॥ ౪౪ ॥ సమంతతో విచిత్యాసావవిశత్తద్వనాంతరం । యత్ర తత్ర నిగూఢాపి న్యస్తా తరుకోటరే ॥ ౪౫ ॥ తాం తనుం వీక్ష్య
సచివో జ్వలంతీం స్వేన తేజసా । సమాకృష్య చితాయాం తామారోప్యాగ్నిమథాక్షిపత్ ॥ ౪౬ ॥ తతో విజ్ఞప్తయో రాజ్ఞ్యైస్సయ
యా సేవకైర్యుతః । అత్యాహితం సమాలోక్య పద్మపాదాదయస్తదా ॥ ౪౭ ॥ రాజ్ఞే దేశికవర్యాయ నివేదయితుముద్యతాః । భ
లాద్రూపాంతరం ధృత్వా చరంతస్స్వేచ్ఛయా భృశం ॥ ౪౮ ॥ బిభ్రతో డమరుం హస్తైర్వాదయంతః పరస్పరం । నృత్యంతో విహసం
తో మీ వివిశుర్నృపమందిరం ॥ ౪౯ ॥ విజ్ఞానకందః ॥ స్వామిన్నాద్యా శ్రీమేపి వ్యక్తికీకృతముదా నేన సన్న్యాసధర్మస్తాదృశః స్వాస్య
కావా నృపవరలలనా సంగతావస్తివాంఛా । కించిజ్జిహ్మేత్యముష్మిన్గురువరచరితే చిత్తమాకర్ణితే మేతద్వ్యక్తం వక్తుమ
హాన్ స్వపనయమనసో మేద్య సందేహశల్యం ॥ ౫౦ ॥ రాజ్ఞ్యాజ్ఞాం విరచయ్యాపి సచివః కృత్వా తదీయోదితం భూమావస్త్వివని వేది

తుంన్నృపగృహం ప్రాప్య పౌశ్య వ్యోచః ఖలు। శిష్యాస్తైకథమాచరన్ కిమవదన్ గత్వా సభామండలం తత్సర్వం కథయాద్య హృద్యమహా
పశ్రీచిద్విలాసాగ్రితః॥౫౧॥ శ్రీచిద్విలాసః॥ ధ్యానోద్గారాఞ్చిత మోవృతిహుతాతభుజో యద్వా ధ వేచ్ఛిత తా మూలిన్యాం సలిలస్యా చె
ద్ధిమరుచ ప్యాస్య త్రికీపూర్ణ్ణతా। తస్యాసీద్ర తిలోలతాత్రిపురజిత్పాదాబ్జకృతేరవ్య హోత ద్యాంతం ప్రవిజిత్యతాం వశయితుం
నెతుం పురీం ప్రాప్యవహ॥౫౨॥ విజ్ఞానకందతదనంతరమేష రాజా విజ్ఞాయ తత్ప్రకథితం తదనన్యభావః। యద్యచ్చ కారతదనుప్రియ
వత్స భక్త్యా శ్రీశశికేశ్వరకథాస్వతిరజ్యసేత్వం॥ ... ... ❁

ఇతి శ్రీమత్పరమహంసపరివ్రాజకాచార్యవర్య శ్రీ చిద్విలాసయతీంద్ర విజ్ఞానకందతపోధనేంద్ర సంవాదె,
శంకరవిజయవిలాసే , ఏకోనవింశోఽధ్యాయః-

శ్రీ॥ సివిశ్య చ తతశ్శిష్యాః పద్మపాదాదయస్తదా। అపఠన్ స్తుతిమేతాం తే ప్రాప్తభేదైకబోధినీం॥౧॥ నిస్తమసి నిరజసి నిగ్రా
హితసత్త్వే తేజసి వివేకజుషి భేదమతిశూన్యే। నిర్వచనమానసపదాతిగమచిత్యం తత్త్వమసి తత్త్వమసి తత్త్వమసి రాజన్॥౧॥ యజ్జ
నితనాదఖిలం జగదనిత్యం స్వప్నజగద్భగజవారివనతుల్యం। అప్రమితమూతివిరహితం పరసుఖం ఘ తత్త్వ॥౨॥ వేదాగ్నజ్వా
లమతిలీలమతిలోలం మేనలసితం భవతి ధీపురశతం చ। అద్వయమనంతకమపారమతిసూక్ష్మం తత్త్వ॥౩॥ కోశమలపంచకమిదం చ
సవికారం యత్ర విలయదాదివిమలస్ఫురితమేతత్। అస్తి న కదాచిదపి రజ్జువదనంతం తత్త్వ॥౪॥ భేదమతిజాతమవిధూతమనుభూతం
మోనవిదితం తతం పరాత్పరసుఖం చ। తద్భవతి సోఽహమితి యచ్ఛ్రుతిషు చోక్తం తత్త్వమసి తత్త్వమసి తత్త్వమసి రాజన్॥౫॥ ౬॥ తత
స్తైః సాంస్తుతిం శ్రుత్వా విహాయ చ సభాతలం। కలవింకాకృతిభూత్వా తేజఃపుంజ దురీక్షణః॥౭॥ బ్రహ్మరంధ్రపథా దేహనిస్సృత
త దాద్భుతం। తద్విజ్ఞాయ చ శిష్యాస్తే యథాగతమగుస్తదా॥౮॥ శయానమివ తం భూపం మేనిరే సింహవిష్టరే। సభ్రాజా మేవ సత
తం మంత్రిణో బాంధవాస్తదా॥౯॥ తతస్సగత్వా వేగేన తత్రాద్యప్యనిజాంతనూం। ఇనస్తతః పరిచరన్ తనుం దృష్ట్వా విలోపరి॥౧౦॥

జ్వాలామాలాసమాక్రాంతం దహ్యమానం తృణాదివ। శిరోగతపథా దేవ ప్రవివేశ తదంతరమ్॥ ౧౧॥ తుష్టావ శ్రీగురుస్స్వామీ
లక్ష్మీనారాయణం తదా। స్తోత్రేణానేన దివ్యేన సర్వార్తివినివారిణా॥ ౧౨॥ శ్రీమత్పయోనిధినికేతన చక్రపాణే భోగీంద్రభో
గమణిరాజితపుణ్యమూర్తే। యోగీశ శాశ్వత శరణ్య భవాబ్ధిపోత లక్ష్మీనృసింహ మమ దేహి కరావలంబం॥ ౧॥ సంసారవృక్షమ
ఘబీజమనంతకర్మశాఖాశతం కరణపత్రమనంగపుష్పం। ఆరుహ్య దుఃఖఫలినం పతతో దయాళో ల॥ ౨॥ సంసారకూ
పమతిఘోరమగాధమూలం సంప్రాప్య దుఃఖశతసర్పసమాకులస్య। దీనస్య దేవ కృపణం పదమాగతస్య లక్ష్మీనృసింహ॥
౩॥ సంసారభీకరకరీంద్రకరాభిఘాతనిష్పీడ్యమానవపుషస్సకలార్తినాశ। ప్రాణప్రయాణభవభీతిసమాకులస్య ల॥ ౪॥
సంసారసర్పవిషదష్టభయోగ్రతీవ్రదంష్ట్రాకరాళపరిదగ్ధవినష్టమూర్తేః। నాగారివాహన సుధాబ్ధినివాస శౌరే ల॥ ౫॥ సం
సారసాగరవిశాలకరాళకాలనక్రగ్రహగ్రసననిగ్రహవిగ్రహస్య। వ్యగ్రస్య రాగరసనోర్మిణిపీడితస్య ల॥ ౬॥ సం
సారదావదహనాకులభీకరోరుజ్వాలావళీభిరభితప్తతనూరుహస్య। త్వత్పాదపద్మసరసీరుహమాశ్రితస్య ల॥ ౭॥ బ్రహ్మేంద్రరు
ద్రమరుదర్కకిరీటకోటిసంఘట్టితాంఘ్రికమలామలకాంతికాంత। లక్ష్మీలసత్కుచసరోరుహరాజహంస ల॥ ౮॥ ౨౦॥ తతస్తు
ష్టో నృసింహోపి ప్రాదుర్భూయ తదగ్రతః। వామాంగస్థాచ్ఛితాపస్యాం శమయామాస తత్ క్షణం॥ ౨౧॥ సమాలంబ్య కరా
గ్రేణ శంకరాచార్యవిగ్రహం। పస్పర్శ పరితస్సమ్యక్ వర్షన్ కరుణాసుధామ్॥ ౨౨॥ హుతభుక్ జ్వాలయాలీఢం విజ్వరీకృ
త్య తద్వపుః॥ ౨౩॥ స్వకరాంభోజసంస్పర్శాత్సద్యథాద్ద్విగుణోజ్జ్వలమ్। చకార కరుణాంభోధిస్తస్య సమ్యక్ నృకేస
రీ॥ ౨౪॥ సాష్టాంగం ప్రణిపత్యాథ శంకరాచార్యదేశికః। లక్ష్మీనృసింహకృపయా పునరుజ్జీవితోస్మ్యహమ్॥ ౨౫॥
ఇత్యాది బహుశస్స్తుత్వా ప్రసాద్య చ పునః పునః। తత్రైవాంతరధాత్సోపి లక్ష్మీనరహరిస్తదా॥ ౨౬॥ తైశ్శిష్యైరన్విత
స్తస్మాల్లబ్ధాజ్ఞాం నృహరేశ్శుభైః। యత్రాస్తే సా గిరాం దేవీ వ్యోమసీమసమాశ్రితా॥ ౨౭॥ తం ప్రదేశం సమేత్యాసౌ స్తుత్వా
తాం బహుభిస్స్తవైః। ప్రసన్నవదనాంభోజాం విస్మయోత్కంఠితాశయాం॥ ౨౮॥ విధాయ శంకరాచార్యదేశికాధీశ్వరస్స్వ

యం। ఊచే సరసవాణీం తాం యద్వ్యత్యసితదుత్తరం॥ ౨౯॥ ఇదానీమేవ వక్ష్యేహం విపశ్చిద్ద్విజసమ్మతం। ఇత్యుక్తవంతం తం దే
వీ జ్ఞాత్వైవాసా విహాగతః ॥ ౩౦ ॥ నోచేదయం కథం బ్రూయాం మదగ్రే ప్యతిదర్పితః। ప్రాగ్వన్న విద్యతే యోగిభాసతే ద్వి
గుణోజ్జ్వలః ॥ ౩౧ ॥ అభిధాస్యత్యయం విద్వాన్ కామశాస్త్రవినిశ్చితమ్ । ఇతి విజ్ఞాయ సర్వజ్ఞా తేజసాస్య గురోర్ముఖే ॥
౩౨ ॥ శ్రీమద్యతీన్ విజానాసి శాస్త్రాణి వివిధాన్యపి । జితాహం భవతా నూనం వేద్మి త్వాం గిరిజాసఖం ॥ ౩౩ ॥ స
త్యాభక్త్యాథ యుక్త్యా తే సూక్త్యా వామృతసద్రుచా । తుష్టాహమద్య యతే త్వం మాం గంతుం సత్యవిష్టపమ్ ॥ ౩౪ ॥
అనుజానీహి యోగీంద్ర సర్వత్ర విజయీ భవ। ఇత్థం గత్వా వరాన్తస్మై ప్రశ్రయావనతాత్మనే॥ ౩౫॥ పునర్జిగమిషుం వాణీం
ప్రసాద్య బహుసాంత్వనైః। ప్రార్థయామాస భూయోపి శ్రీమాన్ శంకరదేశికః॥ ౩౬ ॥ యది ప్రసన్నా భవసి సహాగచ్ఛ పు
రో మయా। వరానన్యాన్న మన్యేహం విరక్తస్య వరైరలం॥ ౩౭॥ ఇత్యుదీర్యార్యవర్యోసౌ గిరాం దేవీం పరాత్పరాం। యయాచే
బహుశో భక్త్యా స్తుత్వా శ్రుత్యుక్తవర్త్మనా ॥ ౩౮ ॥ వాఙ్మయం యత్త్వయా వ్యాప్తం త్రైలోక్యమివ విష్ణునా। త్వత్తత్త్వం యది
చేద్జ్ఞాతం బ్రహ్మతస్యైకరేస్థితం॥ ౩౯॥ త్వాం వినా గదితుం వాపి కశ్శక్నోతి ధరాతలే । సవిదంత్యంబుజాక్షి ద్యామహత్త్వాం తే ప
రాత్పరాం॥ ౪౦॥ మనుజా వేత్తుమర్హంతి కథం కలిమలీమసాః। అతః ప్రసీద దేవి త్వం సమాగచ్ఛ మయా సహ॥ ౪౧॥ ఇతి సంప్రార్థి
తా వాణీ దేశికేంద్రేణ సూరిణా। అనుమేనే తదా గంతుం సహైవ కరుణానిధిః ॥ ౪౨ ॥ తతశ్శ్రీశంకరాచార్యః శ్రుత్వా వాణీసమీరి
తం। ముముదే వదతాం వర్యస్స్వమనోరథపూరణాత్ ॥ ౪౩॥ తతస్తాం గురువర్యోపి గగనాంగణవర్త్మనా। ఆనీయ సహితశ్శిష్యైః
పద్మపాదాదిభిస్తతః॥ ౪౪॥ అన్విష్యన్నుత్తమం దేశం నిరీతికృతబాధనం । సర్వదా సస్యసంపూర్ణం సర్వలక్షణలక్షితం॥ ౪౫॥ ని
వైరప్రాణిసంకీర్ణం రమ్యస్రోతస్వినీవృతం। తపోధనాశ్రమైర్దివ్యైః పరితస్సమలంకృతం॥ ౪౬॥ ప్రత్యంఘ్రిజలరుహల్యాభి
మాలాభిరివ శోభితం। అపరిజ్ఞాతదుర్భిక్షం వాణీసంస్థాపనోచితం॥ ౪౭॥ క్రమేణైత్య తతః పశ్యన్ శ్రీమచ్ఛంకరదేశికః । ప
ద్మపాదామరేశార్యహస్తామలకతోటకైః॥ ౪౮ ॥ తథా వాణ్యా సహైవాన్యైర్జయశబ్దవిజృంభితైః। సంప్రాప సురుచ

ర్యోసౌవిభాండకతపోవనం॥౪౯॥విజ్ఞానకందః॥ జిత్వాత్వామధిదేవతామపిగిరాంకృత్వాప్యనిఘ్నంమనో శ్రీమాన్ శంకరదేశి
కస్సహతయా ప్రాపద్విభాండాశ్రమం। ఇత్యాఖ్యాయితతఃపరంచభవతాయద్వద్వ్యధాయ్యద్భుతంతత్సర్వంమమకథ్యతాం
గురువరేణాభ్యున్నతశ్రేయసా॥౫౦॥చిద్విలాసః॥లబ్ధ్వావిభాండకతపోధనసన్నివేశంయద్యద్వ్యధాయిగురుణాపరమాద్భుతే
న।విజ్ఞానకందతదపిశ్రుణుతేద్యవక్ష్యే శ్రీదేశికేంద్రచరితంకలుషప్రజఘ్నం॥౫౧॥ ... ... ❋

ఇతి శ్రీమత్పరమహంసపరివ్రాజకాచార్యవర్య శ్రీ చిద్విలాసయతీంద్ర విజ్ఞానకందతపోధనేంద్రసంవాదే
శంకరవిజయవిలాసే ౨ వింశోధ్యాయః

శ్రీమాన్ విభాండకతపోవనమేత్యపశ్చాత్తుంగాతరంగపరిరంజితపార్శ్వభాగం। శ్రీశంకరాఖ్యగురురాట్ప్రవి
లోక్యహృష్టోవాణీనివేశనకృతోద్యమమానసోభూత్ ॥౧॥ యత్రస్థితభక్తమలహానికరోమహేశస్స్వాత్మోద్భవాయ రజతా
చలమాత్మసద్మ।నామ్నావిశుద్ధిమలహానికరఃప్రతీతఃప్రోద్యద్విభాండకతపోధనపూజ్యమానః॥౨॥ యతోటజానిసరితఃపరి
తోవిభాంతిభవ్యానికశ్యపవసిష్ఠపరాశరాణాం। కించాద్భుతక్రమపరాక్రమపండితస్య శ్రీభార్గవస్యమహసోననుకౌశికస్య॥
౩॥యత్రస్థితాచదివివరాహమహోగ్రదంష్ట్రకోట్యుద్ధృతేనిఖిలదైవతలాలనీయా। యత్పాదసంగమహసాద్రియుతే
హిగంగాకింవర్ణ్యతాంనుమహిమాముఖనిస్సృతాయాః॥౪॥ శ్రీమన్నృకేసరిగిరిస్సచకాస్త్యదూరేస్వ్యాపివైరమపహా
యపరస్పరేణ।వ్యాఘ్రీమృగానవతిపన్నగమేవబర్హీబభ్రుశ్చరక్షతివిభూషణమత్రశంభోః॥౫॥ శాఖామృగాశ్చనిజచా
పలముత్సృజంతోహస్తార్కరైస్సమవలంబ్యతపోధనానాం।పంగ్వంధకబ్జకుణికేకరలోచనానాం కుర్వంతియత్రగమనాగమ
నేసహాయం॥౬॥ఘర్మార్తభానుకరఘూతనితాంతఖిన్నసన్నాగపుంగవవధూమవలోక్యకేకీ। పక్షౌప్రసార్యచతదాతపవా
రణోద్యతస్త్వమహోననువిచిత్రమతఃపరంకిం॥౭॥ యత్రైవభూసురవరైర్వితతంవితంద్రైః ప్రక్రమ్యమాణమఖహవ్యపరి

గ్రీహాయ। ఇంద్రాద్రిజయోऽపి సితరాంగమనాగమ్యభూమ్యాముద్విద్యత్ర నివసంతి కుటుంబినస్తే ॥ ౯ ॥ అంభోనిధానచుళుకీకరణప్రవీణో వింధ్యాఖ్యభూధరశిరోనమనప్రగల్భః । సంత్యజ్య సోత్తరదిశం వసతిం స్వకీయాం కుంభోద్భవోऽపి నిజమాశ్రమమత్ర తేనే ॥ యత్రానిశం మహిసురైః ప్రవితస్యమానైస్స్వత్రైస్సహస్రనయనోऽప్యతిహృష్టచేతాః । వర్షత్యజస్రమనుసస్యముదస్య మేఘాన్ తత్తత్ఫలోదయకృతావధి సాధికోऽసం ॥ ౧౦ ॥ యత్రోద్భవంతి తరవోऽనుగంధసారాస్సర్వత్ర సౌరభసమంచితదిగ్విభాగాః । ఏషాం జనుస్సుజనతాపవినోదనాయ వ్యాలేపనాయ సుచయోऽవరవర్ణినీనాం ॥ ౧౧ ॥ క్షోణీరుహా విశదవల్కలినో జటాభిరుద్భాస్యమానశిరసః కృతనీరభక్షాః । శీతాతపక్లమసహాః ప్రతపంతి యత్ర వాచంయమా ఇవ పునస్స్థిరతాముపేత్య ॥ ౧౨ ॥ తాంబూలవల్లీపరినద్ధపూగద్రుమాంతరేలాలతికాతిరమ్యాం । దేవప్రసూనద్రుమజాపకాఢ్యాం వనం విభాండస్య మునేశ్చకాశే ॥ ౧౩ ॥ గవ్యూతిమాత్రపరిశోభితఋష్యశృంగదివ్యాశ్రమం స్మరణతః కలికల్మషఘ్నం । ఆశ్చర్యదండివిషదామపివృష్టమాత్రాత్తత్తుంతదాశ్రమపదం తుమతేషీ తౌకః ॥ ౧౪ ॥ స్వాంభః కృతాప్లవజనప్రజపాతకౌఘసంక్షాళనాదధిగతాధికపాపజాతాః । స్వాత్త్వైవ యత్ర సరితః ప్రవినిర్మలాంగ్యో నిత్యం వ్రజంతి చ నిజాని నివేశనాని ॥ ౧౫ ॥ ఏలాలతాలింగితగంధసారైస్తాంబూలవల్లీపరిణద్ధపూగైః । ద్రాక్షాలతాశ్లిష్టరసాలసాలైరశోభతైతద్వనమస్యదృష్టైః ॥ ౧౬ ॥ శ్రీతుంగభద్రాతటినీతరంగసముచ్ఛలచ్ఛీకరసంఘసంగి । ఈషత్స్ఫుటచ్చంపకగంధబంధు మరుద్వితేనే స్వగురోః ప్రమోదం ॥ ౧౭ ॥ యద్వీచికారాజివిరాజిహంసీనాదాతినాందీకరసన్నివేశం । లవంగమాలావృతిసంవృతోऽపి తదాశ్రమం మాన్యమమాని తేన ॥ ౧౮ ॥ శ్రీతుంగభద్రాననుతుంగభద్రసందాయినీ స్నాతవతో జనస్య । యద్వీచికాశీకరజాలమాలీమరుత్సరేతోస్స్వవ్యంమిష్టదానే ॥ ౧౯ ॥ స్నానే ఫలం కిన్విత కథ్యతాం తేన వక్తుమీష్టే ఫణిభృద్వరోऽపి । ఆమ్నాయముద్ధృత్య రిపుఘ్నతోऽస్య కన్యాపురాసాది వరాహమూర్తేః ॥ ౨౦ ॥ యస్యాస్తరంగపరిశీలితమానసోऽసౌ కుంభోద్భవోऽపి ననిజాం దిశముత్ససర్జ । శర్వోऽపి శీతధరణీధరజావివాహం ప్రాదర్శయత్పునరహో మునయేऽప్యముష్మై ॥ ౨౧ ॥ విభాండకమునేస్సుతో వసతి ఋష్యశృంగో మునిః ప్రవర్షతి ఘనో ఘనం నఖలు తత్ర దుర్భిక్షతా ।

తదాశ్రమసమంతతో ద్వాదశయోజనాన్యద్భుతం సఏవతటినీతటేచిరమువాసదత్తాశయః॥ ౨౨ ॥ అంగసంగతవిపద్భయభంగా
తుంగమంగళనిరర్గళసంగా। ఋశ్యశృంగమునిరేవగరీయాన్ ధన్యమౌళిజనమాన్యగుణౌఘః॥ ౨౩ ॥ తుంగాతనుమర్ధభుభిదో
ననుతత్రభద్రా సాక్షాత్పురారితనురేవతయోస్తుయోగః। తస్మాదుభేహరిహరావితినిశ్చితార్థో లోకోపకారకృతయేకలితా
వతారా ॥ ౨౪ ॥ సంత్యజ్యయత్రసరితోనను భూరిశోపిసంశోష్య పంకమఖిలంనిజనీరలగ్నం । రత్నాకరంప్రతిదినం
ప్రవిశంతిసాంతంకల్హారతల్లజసముజ్జ్వలసౌరభాఢ్యాః ॥ ౨౫॥ తీరప్రరూఢవరచంపకపుష్పరేణువేద్యాంతరారచితవిష్టరసిద్ధ
బృందైః। ఉద్గీయమానమహాసంభువితుంగభద్రాంకావాసరిత్స్వరిహతామపియాతిశేతే॥ ౨౬ ॥ అంతర్నిషిక్తవరమౌక్తిక
పర్వవేణునిర్మావితోపవృతిసంతతకాంతికాంతం । దృష్ట్వావిభాండకతపోవనసంనివేశం శ్రీశంకరార్యగురురాడ్ముదమాతతా
న॥ ౨౭ ॥ స్వాహాస్వధావౌషడితిక్రమేణనిరంతరాకర్ణనయైవకీరాః। పఠంతిగాయంతిపికాంగనాశ్చసామానిసీమాతిగమత్ర
చిత్రం॥ ౨౮ ॥ సర్వాణిపుణ్యాన్యనుభూయనాకే భువంగతైఃహ్రీఘణయావిధాతా । భోక్తుంచకించిత్సుకృతావశేషైస్స్వ
రేవఖండంననునిర్మితంతత్ ॥ ౨౯ ॥ యద్వాసినశ్చామృతభోజినస్తే మహేశ్వరాశ్శ్రీపతయోధనాఢ్యాః। జైవాతృకావాక్పత
యోమహేంద్రావిభాంతిసర్వత్రమహీసురేంద్రాః ॥ ౩౦ ॥ భద్రశ్రియాంజననసద్మసితాభ్రసీమాకస్తూరికామరిచవల్లరి
జన్మభూమిః। విద్యావిచారవసతేర్వరధర్మశాలా రేజేవిభాండకతపోవనమస్యదృష్టేః ॥ ౩౧ ॥ యజ్ఞోపయుక్తాస్తరవోహియ
త్రపలాశయజ్ఞాంగకపిప్పలాద్యాః। కుశాశ్చకాశాశ్చతృణానిభూయస్తపోవనేచైత్రరథాదనూనే॥ ౩౨ ॥ స్వాంత్వప్సుధర్మా
వసతిస్సుధైవబుధౌఘమాన్యాద్యుర్యిరివాకరరమ్యా। రేజేసరస్వానివరత్నపూర్ణస్తదాశ్రమోవిశ్రమమస్యతేనే॥ ౩౩ ॥ వాణీస్వ
యంకల్పితతుంగభద్రాసరిచ్ఛసాసంగతతుంగభద్రా। తదాశ్రమస్సంభృతతుంగభద్రఃపుణ్యోధరణ్యాంసుకృతాంసమాజః॥
౩౪ ॥ తుంగేతిభద్రేతిచతుంగభద్రేత్యేవంత్రిధానామకిటీంద్రజాయాః। అన్యానినామానిచసంతిభూయోభవోవిజానాతిమ
హాత్మ్యమస్యాః॥ ౩౫॥ అథద్విదంతికరకృష్టసల్లకీపల్లవోల్లసితగంధబంధయా । పుష్పదంతమదతుందిలాశయాకాతులాంవహాతి

తుంగభద్రయా॥౩౬॥ శ్రీతుంగభద్రాక్షితిసంగతాపి దివస్స్రవంతీం మహసాతిశేతే । తేజోభిరాలోకననుమాననీయాషుచ్చై
రథస్తాద్వసతిర్గురీ॥౩౭॥ కవేరకన్యాననుమాన్యతే సా కుల్యాం దదాతీతి కృషీవలాఘ్యైః । శ్రీతుంగభద్రాపరిపాతి కుల్యాం నిమజ్జ
తాం పాథసి సజ్జనానాం॥౩౮॥ యా కృష్ణవేణీసనుకృష్ణవేణీ యమస్వసా సామలినీకృతాంభాః । నూనం సరస్వాక్ లవణోదమాలీ
తుంగాసరిత్త్రి రతరంగమాలీ॥౩౯॥ యస్యాం నిమజ్జ్యానిమిషా రమంతే యస్యాశ్చ తీరే పరమాశ్చ హంసాః । పద్మాలయా సాబ్జభ
వాంగనాయా మనోవినోదం వితతాననూనం॥౪౦॥ వాణీక్వణీతలోద్యత్తగురుచరితం తత్ర దివ్యాశ్రమం ద్రాగ్దివ్యచ్ఛ్రీతుంగభ
ద్రాసలిలకణసమాసేకశీతోపకంఠం । హర్షోత్కర్షం ప్రపేదే రతిమపి వసతౌ సత్యలోకే త్యజిత్వా సద్దృష్ట్వా తాదృక్ప్రమోదప్ర
ణయిజనపదం కస్య చేతో న హృష్యేత్॥౪౧॥ ఆస్వాదోద్యద్రసాలప్రసవమధుకరీం కోకిలే తత్ర గాయత్యుచ్చైరాకృష్టచేతాస్స్వ
మజనిచసుధామాధురీ సాధురీతి । నాస్మార్షీత్ప్రాక్తనానాం ప్రవిశదమహసామాత్మసంవేశనానాం క్షిప్రం శ్రీతుంగభ
ద్రాస్ఫుటతటవసతిం చేతసా కాంక్షతి స్మ॥ ౪౨ ॥ మందారద్రుమవాటికాంతరచలన్మాధ్వీకకల్లోలినీ నిమజ్జద్వ్యతిషజ్యదు
న్మదచలత్పుష్పంధయాంధీకృతం । ఆశ్చర్యాద్యవిభాండకాశ్రమమపృష్టాశాంతపోద్యత్క్రమం శ్రీమచ్ఛంకరదేశికేశ్వరమనో
మోదం వ్యధత్తాధికం॥౪౩॥ దివ్యచ్ఛ్రీతుంగభద్రాస్ఫుటతటఘటనాఘాతనిర్ఘోషనాదభ్రామ్యన్నృత్యన్మయూరీపరిభ్ర
తమహిళాగానకామ్యోపకంఠే । పశ్యంస్తార్యత్రికం ద్రాగనధికృతకృతిప్రాప్తముత్తత్ర చిత్రం శ్రీలక్ష్మీదేశికేంద్రో వ్యతనుత
సమతిం సత్య ఇత్యేవ లోకః ॥ ౪౪ ॥ కైలాసాత్సముపాగతస్య నిఖిలాశ్చర్యైకజన్మస్థలాత్ క్షేత్రాణ్యాప్యటతో మహాంతి చరతో
దివ్యాని తీర్థాన్యపి । మేరుం దృష్టవతోప్యభూరిసరితో వారాణసీం పశ్యతశ్చేతో మోదము వాహ దేశికమణేర్దృష్ట్వా విభాండా
శ్రమం॥౪౫॥ పాథః క్రీడానురజ్యత్సురవరగృహిణీతుంగవక్షోజకుంభవ్యాసజ్జన్యంకునాభ్యుజ్జ్వలదగరుసితాభ్రాతిజంబాలి
తాంభాః । తీరప్రాంతోపరూఢోన్నతశిఖరమహాతేజనస్ఫూర్త్యమాన స్ఫూర్జన్ముక్తాసు తారాశబళితసికతా తుంగభద్రా చ
కాశే॥ ౪౬ ॥ యత్రైకత్ర ఘనోపి వర్షతి ఘనం భాస్వాంస్తపత్యన్యతో హేమంతశ్శిశిరో వసంతసమయః క్షుత్రాపి తత్రాస్త్య

హేలా । వాయుర్వాతిచమందమందమసకృచ్ఛ్రీగంధసారోజ్జ్వలోష్మాకర్షన్మృగనాభిసౌరభభరవ్యాసక్తమూర్ధ్నోవిహాన్ ॥
౪౭॥ హర్మ్యేషుః కలధౌతవంతిఖగరాట్పాత్యత్రసప్తానాం వ్యాఘ్రీరత్నతిక్తపూర్ణసారపృథుకాన్ స్తన్యంపిబంత్యాసకృత్ । శా
ద్వారీచసరీసృపోద్ధృతఫణాశృంగేచశైఖీభృశంకింకార్యంబహునోదితేనవిధినాసత్త్వైనసృష్టంవనం॥౪౮॥ అగత్యేహాచమర్త్యఏవ
విశదానుచ్ఛాల్యసద్వాలధీన్ సాధ్వాంయస్యాతపోవనస్యజనయంత్యర్ధేవరాజాభిధాం । అంతఃకంచుకిభిర్బహిర్మదగ
జైర్వ్యైత్రైస్సమంతాద్వృతంభూభృత్సద్మవదేవతద్వనమపిప్రాయోస్యమోదందదౌ॥౪౯॥ తత్రత్యానితపోవనానిచరతఃపశ్య
న్మహామహానృత్యతోభూయోవిస్మయనిశ్చలస్యచగురోః శ్రీతుంగభద్రామపి । అన్వహ్నామధ్యమగాదినోధనయానేనారాద్ధుముద్య
న్మనాస్స్నాతుందేశికపుంగవోపిసహయాయాతామొపకల్లోలినీం॥౫౦॥ ఘమార్ణంశుంతీవ్రతాపంస్వయమపిరచితంసోఢుమేవాస
హిష్ణుస్స్నాతుంశ్రీతుంగభద్రాసరితిఇవపయస్యాత్మబింబంన్యధత్త । దుర్వాసఃకాశ్యపాత్రిప్రభృతికుశికసుతవ్యాసముఖ్యాదిము
ఖ్యాఃకతుణంమధ్యాహ్నకృత్యంసవిధముపగతాహ్యప్ససేంద్రాస్తదాహ్యాః॥౫౧॥ ఛాయాఛాయామపీచ్ఛత్యహహదినకరేమధ్య
మహ్నాధిరూఢేనీరంక్షీరంపిపాసత్యపిపతగగణానీడమేవాశ్రయంతి ॥ ౫౨॥ లింపంత్యంగేసితాభ్రంమలయజమసకృద్యోషి
తోభోగినోవాసోఢుంతాపానశక్తాస్సవిధముపగతాదిగ్గజామజ్జనాయ । తత్కాలేసరితస్తటేసగురురాట్స్నాన్నాథనమత్యా
ద్భుతశ్శ్యాలూరీమతిగభనభారవిషహాంసద్యఃప్రసూత్యన్మఖీం॥౫౩॥ తీవ్రోదగ్రదివాకరాతపపరిక్లాంతాంభుజంగీంఫణామా
స్త్రీర్యాతపవారణాయపరితఃపాంతీం దృశాలోకత । వాగ్దేవీవసతేస్సమంచితమిదంక్షేత్రంసదృత్నంక్షితౌనోసంతీతికృతావి
పద్విత్తతయోనిష్కృత్సరాప్రాణినః॥౫౪॥ దేవ్యాశ్చిత్తమిహైవదత్తకుతుకంశ్రీతుంగభద్రోజ్జ్వలాపూర్ణోర్మెద్యమనోరథస్స
మజనీత్యేవంవ్యాజానాద్గురుః ॥ ౫౫॥ విజ్ఞానకందః॥ గత్వామునాశ్రీమాంతస్తదనుచపరితోవీక్ష్యభూయోవిలక్ష్యావాణీసంస్థా
పనార్థంసదమతిమతనోదిత్థమేవాత్మవిద్వాన్ । శ్రీవ్యాతీవతుష్టస్సమభవమభతత్పోంతరోద్భాసమానాన్యాచతుర్వేద్యాత్ర
మాణ్యవ్యతికుతుకవతేమహ్యామత్యద్భుతాని॥ చిద్విలాసః॥ శ్రీమద్విజ్ఞానకందశ్రుణుతదపిమయాకథ్యమానం సమస్తం శ్రీమద్దై ౯

భాండదివ్యాశ్రమనికటగతాస్యాత్రమాణ్యస్య శేషం। వక్ష్యేహారితన్మహత్త్వంవిగతకలిమలం శృణ్వతాం పశ్యతాం వా సిద్ధై-
ర్ధ్యానరేంద్రైస్సురమునినిచయైస్స్తూయమానం సమస్తైః॥ ౫౭॥ ... ... *

ఇతి శ్రీమత్పరమహంసపరివ్రాజకాచార్యవర్యశ్రీచిద్విలాసయతీంద్రవిజ్ఞానకందతపోధనేంద్రసంవాదే
శంకరవిజయవిలాసే, ఏకవింశోఽధ్యాయః-

వైభాండకాశ్రమమహోజ్జ్వలపార్శ్వభాగే దివ్యాశ్రమోననువిభాసితకౌశికస్య। యోవావిగృహ్యాతనయేనపితామహస్యహాతుర్నంతతస్సురగవీమపికాంక్షతిస్మ ॥౧॥ శాస్త్రంసమస్తమపియత్రముపాదిదేశరామాయభూమితనయాంఘటయాంచకార। యశ్చోర్వశీమపిశశాపశిలీభవేతి సర్వాద్భుతైకవసతిర్వసతిస్సయత్ర॥౨॥ తుంగాస్తమాలతరుభిర్నవమాతులుంగైస్స్వాగంధ్యబంధురజలైశ్చరసాలసాలైః। సర్వర్తుకప్రసవకేసరకోవిదారైరుద్భాసికౌశికతపోవనమస్త్యదూరే॥౩॥ కృత్వాతపశ్చిరముత్రితపోవనాంతే జప్త్వాచవేదజననీమతిభక్తియుక్తః। బ్రాహ్మ్యంబభారమునిరేషమహోమహీయోభిత్త్వాత్మనోరుహరుహత్తపసానిజేన॥౪॥ తుంగాసరిత్సరతియత్రమరుత్త్వదాశాంఫుల్లారవిందకుముదోజ్జ్వలగంధబంధుః। స్నాత్వైవయత్రిసకృద్దేవదివంప్రయాంతిదివ్యద్విమానమధిరుహ్యనిరస్తపాపాః ॥౫॥ తత్పీమభాగపరిశోభితదేవరాజరాజర్షిరాజతపసాంవనమత్రభాతి। యత్రాపిమజ్జనమఘౌఘనికృంతనాయసద్యోమనోరథశతైకసమర్పణాయ॥౬॥ కించిత్తతోఽపి పురతఃపరమేష్ఠిసూనోర్దివ్యాశ్రమోవిరురుచేమహనీయశీలః। తుంగాసరిద్వహతియాత్రచపశ్చిమాశాంతస్యోన్నతింకథయితుం విధిరేవవేద॥౭॥ సాధ్వీసమస్తమహిళాజనమౌళిమాలాసంలాలనీయచరణారుణవారిజాయా। సారుంధతీపతిపదాంబుజసేవనోత్కంఠయతాత్రివసచ్చిరముదారమహోవిశేషా॥౮॥ యస్యాంతితత్రసలిలేకలికల్మషఘ్నే దంష్ట్రాగ్రకోటిజనుషాత్రసరిద్వరాయాః। శుద్ధ్యత్యనల్పకలుషోఽపిసకృజ్జనౌఘోభానావిహాశ్రయతికర్కటకంకిమన్యత్ ॥౯॥ యస్యాంతివామకరమాసిసభానువారే ఋక్షేమహేశితురుపస్య్యరుణోదయేవా। పాపానిసప్తజనురాకలితానిహిత్వానాకంప్రయాతిసురభూయమథాప్నుతేసా॥

౧౦॥ఏతద్విలోకయితుమున్మనసా కదాచిద్దూర్వాససా సులభకోపవతాభ్యగామి। కోట్యర్బుదైర్యతివరైర్నిజమాయయో
త్థైర్వీతో థ దండకరకాకలితాత్మహస్తైః॥౧౧॥దృష్ట్వాతదా మునివరం మహనీయశీలం సూనుర్విధేరపి విలోక్య పరం ప్రహృష్టః।
సారుంధతీ సవినయం పరిణమ్య పాద్యాద్యమాచష్ట విష్టరనివిష్టవతో యతీంద్రాన్॥ ౧౨॥ యుష్మత్పదాంబుజరజోవిసరత్ప్రసాదా
త్పూతం మదాశ్రమపదం పరితోద్య జాతం । కిం వాగమస్య భవతామిహ తం నిదానం బ్రూతాద్య కిం ను కరవాణి కిమీప్సితం వః॥
౧౩॥దూ॥భిక్షాం ప్రదేహి న విలంబనమత్ర కార్యం భుక్త్వాష్టవింశతిరభూదిహ భోజనార్థం। ప్రాప్తాని మాన్యతివరా న వ గచ్ఛ
సాధ్వి నో చేదితో పి యదికింకరణీయమేభిః ॥౧౪॥ ఇత్యూచివాంసమవగత్య పతివ్రతా సా దూర్వాససం యతివరానపి మాయి
కాన్ స్తాన్। తద్భోజనోచితవివేశనమన్యదేవ నిర్మాణ్య తత్క్షణత ఏవ స భోజ్యజాతం ॥ ౧౫॥ భోక్తుం సమానయత తానఖి
లాంశ్చ సాధ్వీ సారుంధతీ తదను వేదవిధాతృసూనుః । కోట్యర్బుదాయుతతనూస్స్వయమప్యధత్త ప్రత్యేకమాచకలదద్భు
తమాతిథేయం॥౧౬॥ కృత్వార్ఘ్యపాద్యమధుపర్కముఖాం ద్విపూజాం సారుంధతీ మతిథిసత్కృతిమేవ యుక్తాం। సాపి
ప్రీతాన్న ఘృతపాయస భక్ష్యభోజ్యైః ప్రాతర్యదిత్యతివరానపి శర్కరాద్యైః॥౧౭॥ దూర్వాససాతదనువిస్మితమానసే
న దృష్ట్వా వసిష్ఠగృహిణీసుమహత్ప్రభావం । స్తుత్వా వసిష్ఠవనితామపి తుంగభద్రాం న త్వా యథాగతమగామి మునీశ్వరేణ॥
౧౮॥ అంతర్బహిర్భువి పరత్ర యతీవ వేషిణస్తైర్దుర్వాససా విరచితా నిజమాయయా యో। తత్రాద్య శోభువి వసిష్ఠమహాశ్రమోపి తుం
గా సరిత్పరిసరే ప్రవిభాతి యత్ర॥౧౯॥ఏతద్విలోక్య సకలం భువి నారదో పి వైకుంఠమాప విని వేదయితుం మురారేః। ఉచ్చైశ్చ గృ
ణన్ ప్రతిపదం కిటి రాజజాయా కావా సరిత్సృగితి ప్రవివేశ వేశ్మ॥ ౨౦ ॥ కో వా వసిష్ఠమహిమా మునిపుంగవో వా కారుంధతీ వ
మహనీయమహానుభావా। దృష్ట్వా మునిం తదనువిష్టరమస్య దత్త్వా సంపూర్ణ భూరివిభవైః మధుపర్కయుక్తైః॥ ౨౧॥ ఆపృచ్ఛ
త స్వాకుశలం సరసీరుహాక్షస్తుంగామహత్త్వమశృణో దధ నారదేన । సంప్రేత్య నారదమధో సరసీరుహాక్షస్తుంగా సరిద్వరనిరీక్ష
ణదత్తచిత్తః॥౨౨॥ శ్వేతే ద్విజాకృతిధరైరభితశ్శ్రియాగ్రగా ప్రాత్రమస్య సవిధం సవిధాతృసూనోః। దృష్ట్వా వసిష్ఠమునిరా

గతమాస్యజాతం గోవిందమిందుమివ బుధగణైః పరీతం॥౨౩॥ దత్త్వార్ఘ్యపాద్యమధుపర్కముఖాది పూజాం సారుంధతీ మతిథిసత్కృతమన్వయుఙ్క్త। సాదత్తభూరిరససంగత తుంగభక్ష్యపానీయభోజ్యమమితం వరమిష్టమన్నం॥౨౪॥ భుక్త్వా ప్రహృష్టాః పురతః పునరావిరాసీల్లక్ష్మ్యా సహైవ నిఖిలైరమరైర్మురారిః । దృష్ట్వా వసిష్ఠవనితా శ్రియమేవ సాక్షాన్నారాయణం చ పతిభక్తిపరాయణా సా॥౨౫॥ నత్వా పరీత్య శతశో వరదంపతీ తౌ భూయో ననామ చరణారుణవారిజాభ్యాం। స్తుత్వా వసిష్ఠవనితామపి వారిజాక్షో లక్ష్మ్యై ప్రదర్శ్య చ వసిష్ఠవధూప్రభావం॥౨౬॥ తుంగాతరంగసలిలే విమలే చ సస్నౌ తత్రాశ్రమోటజతలే వసతిం వితేనే। ఆకర్ణ్య తామపి కథామపి నారదేన శంభుర్గిరీంద్రసుతయా సహితః ప్రతస్థే॥౨౭॥ ధృత్వా జరత్తరవపుశ్చ తయా జరత్యా ద్రష్టుం తపోధనవనం కృశతుంగభద్రాం। దృష్ట్వా వసిష్ఠమునిరద్భుతదంపతీ తౌ వార్ధక్యమారచయతాం ద్రుతమేవ తత్ర॥౨౮॥ హిత్వా సమస్తమమృతం కిల పృచ్ఛతి స్మ వృద్ధో ముముక్షురివ తం చ మునిం వసిష్ఠం। సారుంధతీ నిజతపోబలవైభవేన సస్మార చేతసి సురేంద్రమతంద్రితాత్మా॥౨౯॥ భీతస్సుధారససమన్వితహేమకుంభం హస్తే నిధాయ పురతో భువి సన్న్యధత్త। ఆదాయ తత్కలశమింద్రకరాంబుజాగ్రాత్సారుంధతీ చ జరతే ప్రవితీర్య తుష్టా॥౩౦॥ శంభుర్విలోక్య పతిభక్తిమహత్త్వమస్యాః ప్రాదర్శయద్గిరిభువే ద్భుతమంధరాయై। స్తుత్వాబ్జభూతనుభువాం పరమాదరేణ తుంగాసరిత్ప్రయసి కల్పితనిత్యకృత్యం॥౩౧॥ పశ్యంస్తదాశ్రమపదం పరితోపి హృష్యన్ దత్త్వా వరానథ బహూన్ ప్రయయౌ మహేశః। వేధాః కదాచిదిహ మాశ్రమమేత్య పశ్యన్ లబ్ధ్వాతిథేయమధికం చ వసిష్ఠవధ్వాః॥౩౨॥ తుంగాతటిన్యమలవారిణి నిర్మమజ్జ సంతర్ప్య దైవతగణాన్ స్వితరాం ముమోద। స్తుత్వా స్నుషాం పతిపదాంబురుహాతిభక్తాం పత్నీత్వమేవ ననుయావతమానసీయా॥౩౩॥ నాస్త్యత్ర తే సమగుణా మహిళాధరాయామిత్యాచివాన్ అథ జగామ యథాగతం సః। తస్మాద్వసిష్ఠమునివర్యతపోవనం తచ్ఛ్రాద్ధ్యుజ్జ్వలం ధరణీమండలమండనాయ॥౩౪॥ తుంగాసరిత్పరిసరే రచితం విధాత్రా జ్ఞాతుం తదీయమహిమానమిహ నో వ్యశక్తః। కించిత్తతోపి పురతో నను తుంగభద్రా గత్వోత్తరం దిశమఘేంద్ర కకుప్సు ముఖీ సా। ఆశాంధ్రసేతురథ ధౌతతటీ ప్రియా తిష్ఠేత్ర్యం విభండకమునేస్తుత దేవదివ్యం ॥

౩౫॥ దేవత్రయీత త్రిజగత్త్రయంచ వేదత్రయీచ సవనత్రితయక్రమేణ। శక్తిత్రయం హుతభుజాం త్రితయంచ దివ్యం భూరాదికత్రితయమేవ విభాతి చిత్రం॥౩౬॥ తస్మాత్తపాంసి జమదగ్నిరిహైవ లేభే రాజన్యదర్పదళనైకగుణప్రవీణం। దీర్ఘాయుషంచ మురశాసనమేవ సూనుం శూలాల్లసత్కరతలేన మహేశ్వరేణ॥౩౭॥ .... *

తీర్థం త్రిశూలపదపూర్వకనామధేయం స్నానేన దానకరణేన చ కించిదత్ర। పాపాన్యపాస్య బహుజన్మకృతాని సద్యో లోకం ప్రయాతి దివిజైస్సహ మోదతే చ॥ ౩౮ ॥ స్నాత్వైవ తత్ర మలహానికరం ప్రపూజ్య దత్త్వా మహీసురవరాయ చ మృష్టమన్నం। తస్య ప్రభావమనగచ్ఛ సురేంద్రలోకే భోగాన్ విభుజ్య పరతశ్శివతాం ప్రయాతి ॥ ౩౯ ॥ స్నాత్వా జనోత్ర సలిలే మకరంగతేర్కే సింహంభజత్యళిముపాగతవత్యుదారే। వైకుంఠమేత్య మురశాసనతాం ప్రయాతి స్వేచ్ఛానుసారమఖిలాని సుఖాని భుక్తే ॥ ౪౦ ॥ కించిత్తతోపి పురతోను శాంబరాఖ్యం తీర్థం విభాతి ననుదివ్యమనఘశీలం। శంభుర్విధత్తకిల శాంబరమత్ర రూపం స్నానంచ తత్ర నిఖిలాఘవిఘాతదక్షం॥౪౧॥ మాహేశ్వరం తదను తీర్థమతీవ చిత్రం తుంగాసరిత్సరిసరే రురుచే పవిత్రం। యత్రాప్లవన్నిజనో మహితే తరంగ సాక్షాన్మహేశపదవీముపయాతి చిత్రం॥ ౪౨॥ ఇత్యాదిదివ్యమునివర్యతపోధనోద్యత్స్వలావ్యరాజత దృశో గురుపుంగవస్య। దివ్యో విభండకతపోవనసంనివేశస్సాక్షాద్విధేరివ నికేతనమూచకాశే॥౪౩ ॥ తత్రాతనోతిషిత్య తర్పణమిష్టసిద్ధ్యై శ్రాద్ధం యథావిధి విధాయ విధూతచింతః। సంపూజయన్మలహానికరం మహేశం తత్కాల ఏవ పితరోస్య దివం ప్రయాంతి॥౪౪॥ కించిత్పవిత్రమిహ తత్కనకాద్రితుల్యం స్నానస్య చేత్తు మహిమా భువి కథ్యతాం తైః। శ్రీమద్విభాండకతపోననసంనివేశే సిద్ధిస్సకృత్ప్రతపతామపి హస్తలగ్నా ॥౪౫ ॥ సంభోజ్య మస్కరిణమత్ర సకృత్కదాపి భక్త్యా ప్రపూజ్యమలహానికరం మహేశం। తుంగాసరిత్యయి సమజ్జతి దుర్జనో వా సోప్యంహసాం తతిమపోహ్య విధూనోత్యశేషాం॥౪౬॥ తస్మాద్విచిత్రతరమత్ర విభండకస్య క్షేత్రం పవిత్రమధికం త్రిదివాదపీష్టాత్। తస్మాత్తపాంసి బహుశో మునుజైరవాప్యం స్తోత్రాంతరేషు దివిషత్తటినీతటేషు॥౪౭॥ తుంగాంగ వేదపరమామృతసారపూర్ణాం కల్లోలినీమపి వివేద జలౌఘపూర్ణాం। వేధా విధు

విధుకళాభరణో భవాన్ స్యాజ్జానాతిసారమధికం సహివేత్తికోవా ॥౪౮॥ విజ్ఞానకందః ॥ శ్రీచిద్విలాసకథితం భవతా శ్రమాణాం
శ్రీమద్విభండకతపోవనసంగతానాం । ఆకర్ణ్య భూరిమహిమానమతీవతుష్టో దేవాద్యమేకథయ తస్య మునేశ్చరిత్రం ॥౪౯॥
కోవా విభండకతపోధనసార్వభౌమస్తుంగాత్ కిమధికృత్య తపశ్చచార । కోవా బభూవ మలహానికరో మహేశస్సర్వం చ తన్మమ
వదాద్య విశుద్ధబుద్ధే ॥౫౦॥ చిద్విలాసః ॥ విజ్ఞానకందసుగుణావళివల్లికందపాత్రమేణ తన్మునిచరిత్రమహాతిచిత్రం । వక్ష్యేవధారయ
విధారయ చాంధమంత శ్రేయాంసి సాధయ విదూరయ పాపజాతం ॥ ... ... ❀

ఇతి శ్రీమత్పరమహంసపరివ్రాజకాచార్యవర్య శ్రీచిద్విలాసయతీంద్రవిజ్ఞానకందతపోధనేంద్రసంవాదే,
శంకరవిజయవిలాసే, ద్వావింశోఽధ్యాయః

ధాతుమహీధరజనిష్టసుతో గరీయాన్ తస్యాత్మజోఽథ బభూవ స కాశ్యపోఽపి । జజ్ఞే విభండమునిరాడథ కాశ్యపేన తస్మాత్స ఏవ మునిసంతతిమాననీయః ॥౧॥ క్షేత్రాణి తీర్థాన్యపి సంచరిష్ణోశ్చితాం గిఖర్వచరితాం సమంతతోఽపి । భూయో విభండకతపోధనశేఖరస్య తుంగా సరిత్పరిసరో నితరాం దిదీపే ॥ ౨ ॥ కృత్వాతిపోవనమనుత్తమమేవ దివ్యమధ్యాస్త తత్ర దృఢమాసనమేవ బధ్వా । ప్రాణాదికాన్ విచరతో మరుతో నిరుధ్య నాసాగ్రలగ్ననయనస్సుచిరం ప్రతేపే ॥ ౩ ॥ ఆధాయ చాత్మని మనస్థిరతాముపేత్య సంత్యజ్య చాన్యదఖిలం నిజకృత్యజాతం । ధ్యాయన్ పరం హ్యాదిపరం గురుమేవ శంభుమబ్దాని నాయశతశః పరిపూతచేతాః ॥ ౪ ॥ అశ్నన్ ఫలాని కతిచిద్దివసాన్ని నాయ జగ్ధ్వా చ కానిచిదహాన్యథ పల్లవాని । భుక్త్వా సమీరణమసౌ గమయాంచకార తూష్ణీం వసన్నథ బహూన్ సమయాన్ని నాయ ॥ ౫ ॥ ఇత్థం నిరస్తమరుదాగమనప్రచారం నిస్తంద్రమేవ మునిరాజనిసన్నివిష్టః । నిర్వీచి సంచలననిశ్చలవారిపూరకల్లోలినీధవ ఇవాత్ర తపోవనాంతః ॥ ౬ ॥ నిష్కంపభూమిరుహజాతమనుష్ణరశ్మిసంజాతభావమవధూతతమః ప్రసారం । నిర్జాతివైరతనుభృత్ప్రసరం చ కాశే సద్వైవ ధాతురిహ తద్వనమప్యవన్యాం ॥ ౭ ॥ ఏవం చరత్యనిశముజ్జ్వలచిత్తవృ

తతో౽శ్రమద్విభండకమునౌ మునిమానసీయే। తీవ్రంతపాంసి మహితాని మహీ చకంపే భీతో బభూవ సురరాట్ఫణిరాట్చ చాల॥ ౭॥
బిభ్యుస్తపోధనవరాజగతీతలేస్మిన్ తాపాత్రపస్య ముదితాస్సునిపుంగవస్య । దేవాశ్చతత్ర సురహేూహరిదీశ్వరాద్యాన్యస్తం
సమస్తమపిచిత్రవదేవతస్థౌ॥ ౮॥ తేజశ్శిరోగతపథాదథనిస్ససార కల్పాంతభానుశతసంనిభమప్యకాండే । బ్రహ్మాండభిత్తిమపిభే
త్తుమహోపటీయః పీత్వైవసప్తజలధీనపినాపతృప్తిం॥ ౯॥ ఉద్విగ్నమేతదఖిలంజనజాతమస్మిన్ సంభూయలోకగురవే వినివేద్య
సర్వం। జీవోఽపివృత్రరిపవే వినివేద్యవృత్తిం సోఽప్యూర్వశీం భువమనీనయదేవతూర్ణం॥ ౧౦॥ సాప్యూర్వశీదివిషదాం మధిపంజగా
దభిలా విభండక తపోవనమేవ గంతుం । ఈశ త్తపో విఘటనేపి మయాకృతేఽసౌ క్రుద్ధత్యహోశపతి సాత్ర విచారణే
యం॥ ౧౧॥ నోచేచ్ఛృణోమిభవతో గదితంచరాజ్ఞో వస్తుంనిరస్తమిహచిత్తమహోస్వరేవ । తస్మాద్యథోచితమహంకరవాణి
యుక్త్యాగంతుం మునీంద్రనికటంతు బిభేమి నూనం॥ ౧౨ ॥ లబ్ధ్వాకథంకథమపి త్రిదశాధిపాజ్ఞాం ధృత్వాతనుం రతిశతాయుత
కామ్యభాసం। పశ్యంత్యసౌ ప్రతిపదం చలదాశ్రమాణి తుంగామహాపతటినీమథ తుంగభద్రాం॥ ౧౩॥ సాతూర్వశీ కిటిధరాధరక
న్యకాయామాయాం విరచ్యతటసీమ్ని ననర్తచిత్రం। స్నాతుంతదా మునివరోఽపిచ దైవయోగాత్తత్రైవతత్కుతుకః ప్రియయా
సతూర్ణం॥ ౧౪ ॥ దృష్ట్వామునేరపిచచాలమనస్తదానీం తామూర్వశీమఖిలయౌవతలాలనీయాం । కోవోర్వశీవశమవాప
మునిర్నలోకే తాదృక్షఏవభువనే న విలోకితోఽభూత్॥ ౧౫॥ రేతఃపపాతసలిలే కిటివక్త్రజాయాస్తూర్ణం విభండకమునేరథకృ
ష్ణసారీ । తేనైవతత్సలిలమత్ర పపౌపిపాసుర్గర్భిణ్యభూదహహ తత్ర గతోఽతిచిత్రం॥ ౧౬॥ సాప్రసూతసూనుమపితత్ర
విచిత్రసారంశృంగేనసంగిశిరసం శశికోటిభాసం। తూర్ణంయథాగతమసావపినిస్ససార దృష్ట్వాకిశోరకమసౌ మనసావిచింతత్॥
౧౭॥ వాణీతదాగగనతోఽపి వినిస్ససార ధీమన్విభండకమునే పృథుకం గృహాణ । అంగీదృశాననువిచారయ బాలకోఽసౌ కస్మాదభూ
దితికుతోఽత్ర విలంబనేత్వం॥ ౧౮॥ ఆకర్ణ్య తద్వచనమత్ర యథావతీర్ణం జ్ఞాత్వాతనూభవమసౌ నికటం నినాయ। రత్నన్యయంత
వయమేవ చిరంన్యవాత్సీత్ తుంగాతరంగసముదీక్షణకౌతుకీసన్ ॥ ౧౯ ॥ శృంగందధచ్ఛిరసియచ్ఛిశురానిరాసీత్తస్మాదసౌనను భ

వెద్భువిఋశ్యశృంగః।ఆఖ్యాందదావథపితాపిసరీత్యాబాలంనామ్నైవతేనవిదితోజనిఋశ్యశృంగః॥ ౨౦॥ ఏవంమునౌవసతి
త్రసుఖేనసాకంజాత స్తదంగవిషయేకిలవృష్ట్యభావః।దౌర్భిక్షమాపతదనంతరమప్యుదారంలోకావినేశురభితోపిచతత్రతత్ర
౨౧॥తస్యాధిపోప్యఖిలవిత్సచరోమపాదోరాజావిచార్యసచివైఃపరిహారమస్య।నాన్యద్విభండకసుతాగమనాదిహాస్తీత్యాధ్యా
యతన్మునివరానయనోద్యతోభూత్॥ ౨౨॥వారాంగనా స్తదనుసోయముపాదిదేశసౌందర్యలేఖజితకామవధూప్రచారాః।
నానావిధైస్స్వయమిహానయతేతియాత్రైః శ్రీమద్విభండకతనూభవమృశ్యశృంగం ॥౨౩॥ తాశ్చాగతామునితపోవనమత్రతుం
గాంనత్వాచతత్ప్రయసిధూతవిశేషహావాః।దృష్ట్వాచతంమునివరంచమృగావిశేషంభూయోపితత్పరిసరేనన్వతుస్సగీతం ॥౨౪॥
జానాతికించననవ స్త్రీవచాంసితాశ్చకింత్వస్యచేతసిమృగాఇతినిశ్చయోభూత్।నిర్మృష్టరూపకనకాభరణాఃకుతస్తుభూయోపి
విస్మయమిహాకలయంతిమేద్య॥౨౫॥విజ్ఞాయతస్యహృదయంపునరంగనాస్తాదానేనగానకథయామృదునర్తనేన।చేతోస్యవద్రి
వతితత్రమిమాప్సితోసౌతత్రైవయత్రరమతేసతథైవకార్యః॥౩౬॥ఇత్థంవిచార్యచతురా స్త్వథవారముఖ్యాదత్వాఋజీకమృదు
శష్కులలడ్డుకాదీన్।పూపాన్మనోజ్ఞతరసాధికమూర్చికాద్యాన్ప్రేమ్ణాతంనిజవశంమునిమేవతేనుః ॥౨౭॥ నిష్ఠాంవిధాయ
యమినంత్వథఋశ్యశృంగంప్రేమ్ణాంగదేశమగమన్మునినాసమేతాః।తస్మిన్పదంనిదధతి ధ్రువమంగదేశాద్దూరేవభీత
వదహేవానువృష్ట్యభావః॥౨౮॥దృష్ట్వాథతంవ్రతపతింవరమృశ్యశృంగంశ్రీరోమపాదమహిభృద్వరశేఖరోపి । సుత్వాననా
మబహుశోవినయానతాంగశ్యాంతాంతనూభవమథోమునయేవ్యదత్త॥౨౯॥ తుష్టుమునిశ్చశురసద్మనిరాజభోగాన్భుం
జన్నజస్రమపిలడ్డుకమేవఖాదన్।విస్మృత్యకానిచిదహానినినాయతత్రతాతం నిజాశ్రమపదంచసతుంగభద్రాం॥ ౩౦ ॥ శ్రీ
మాన్విభండకతపోధనచక్రవర్తీయాతః ప్రసూనసమిదాహరణాయతూర్ణం। ఆగత్యతీకమథతత్కుటిరాజజాయానాలో
కతాత్రతనయంశుచమాపభూయః ॥ ౩౧ ॥ తస్మిన్దినేసనియమాన్నిఖిలాన్సమాప్యస్నాత్వాచపౌత్రితనయాసలిలేము
నీంద్రః।యాతోనిజాశ్రమపదంత్వరయాథదివ్యంలింగంపురోథమలహానికరందదర్శ ॥ ౩౨ ॥ దృష్ట్వాతివిస్మయమవాపవి

భండకోఽపిసూనుః క్వవాసమగమత్తదహంనజానే । దేవోఽపిదైవవశతస్త్విహసన్నధత్త కోవాత్ర, లంఘయతితంని
యతేర్నియోగం ॥ ౩౩ ॥ స్వామిన్ప్రసీద గిరిజాసఖదేవ దేవమహ్యం కృపారస తరంగి తచిత్తవృత్తే । సాయుజ్య
మేవవితరాద్యగిరీంద్రధన్వన్ వాంఛామినాన్యదిహకించనవస్తుజాతం ॥ ౩౪ ॥ ఇత్థంవిభండకమునౌబహుశోమహే
శంసంప్రార్థయత్యహహసోఽపిదయాబ్ధిసింధుః । సాయుజ్యమేవవితతారతతఃస తేన కిందుర్లభం భువి మహేశితరి
ప్రసన్నే ॥ ౩౫ ॥ సస్మారతాతమథదివ్యతపోవనంచతుంగాతరంగపరిచుంబితపార్శ్వదేశం । శాంతాంవధూమపిసహైవసమా
నినాయనాలోకతాశ్రమపదేపితరంవిభండం ॥ ౩౬ ॥ సర్వత్రతత్రసరితఃపితరంవిచిన్వన్సంవాసదేశమచిరాత్సముపా
ససాద । సాక్షాత్కృతంతదనులింగమవేక్షతేస్మసంచింతయన్హృదిగురుంపురతోఽవతస్థే ॥ ౩౭ ॥ దేవోఽవదత్తదనుమన్యుకృతం
మహేశోగవ్యూతిమాత్రపరిశోభితదివ్యదేశే । శ్రీచంద్రమౌళిరితివిశ్రుతనామధేయం లింగంచకాస్తినరకేసరి పర్వతా
ధః ॥ ౩౮ ॥ త్వంయాహితత్రసదిశేత్త్వదభీప్సితానినాలంబనామిహవిలంబనమృశ్యశృంగ । ఇత్థం మహేశగదితంసనిశమ్య
సాక్షాత్ప్రీతస్తదాశ్రమపదంసయయౌమునీంద్రః ॥ ౩౯ ॥ గత్వాతతోగిరిశమేవ బహుప్రసాద్యతప్త్వాతపాంసిశత
శోగిరిశాత్ప్రసన్నాత్ । స్వాత్మన్యయాచతమహేశితురేకభావందేవస్తథాస్త్వితితదీయతనౌన్యవిక్షత్ ॥ ౪౦ ॥ అద్యాపి
లింగ బహిరేవహిశృంగమేకం శాంతాంబయాసహజనైఃప్రవిలోక్యతేచ । తస్మాద్విభండక మునిస్తు మహిమా మహీయ
స్తత్సూనురద్భుతగుణస్తుగురోర్గరీయాన్ ॥ ౪౧ ॥ విజ్ఞానకందః ॥ భూయశ్శ్రీచిద్విలాసత్వమథసమవదశ్చిత్రవైభండవృ
త్తంసూనోరస్యాపివిశ్వప్రమరయశసోఋశ్యశృంగస్యవార్తాం । ఆకర్ణ్యాకర్ణ్యచేతోభవదతిముదితందేశికేంద్రస్త
తోస్మిన్చక్రేకింవాచరిత్రంతదపివదవిభోశ్రోత్రపీయూషధారం ॥ ౪౨ ॥ శ్రీచిద్విలాసః ॥ వక్ష్యేవిజ్ఞానకందశ్రుణుమ
హితతరం శంకరాచార్యవృత్తం గత్వావైభండ దివ్యాశ్రమసవిధమనుప్రాప్యయద్యద్వ్యతానీత్ । ఆధత్స్వాంతర్ని
తాంతం తదపిచనిఖిలం సర్వలోకైక పూజ్యం శ్రోతుర్గాతుర్విధాతుఃపదమపిభువనేనాతియత్నైకలభ్యం ॥ ౪౩ ॥ ... *

ఇతి శ్రీమత్పరమహంసపరివ్రాజకాచార్యవర్య శ్రీచిద్విలాసయతీంద్ర విజ్ఞానకందతపోధనేంద్ర సంవాదే,
శంకరవిజయవిలాసే, త్రయోవింశోధ్యాయః-

తతశ్శ్రీశంకరాచార్యదేశికేశ్వరకేసరీ। విఖ్యాతతుంగాతటగతాం నాశ్రమాగ్రముముదేతరాం ॥ ౧॥ తేభ్యోవిభండకమునేరాశ్రమోరురుచేతరాం। వారాణస్యాశ్శతగుణం కురుక్షేత్రాన్మహత్తరం॥ ౨॥ ప్రయాగాదధికం లోకే విభండకతపోవనం। మలహానికరస్నానాద్విశ్వేశో నాత్ర సంశయః॥ ౩॥ తుంగాతుజాహ్నవీ సాక్షాత్ప్రోతీరాజసముద్భవా। సహాయైస్తైరగ్రజాతైరన్వితో దేశికేశ్వరః॥ ౪॥ వేదవేదాంగతత్వజ్ఞైస్త్రిసంధ్యం స్నానతత్పరైః। అనభ్యస్తానృతకథైర్యథోచితవిధాయిభిః॥ ౫॥ అగ్నిహోత్రైకనిరతైర్వైశ్వదేవవిధాయిభిః। దేవతాయతనోద్యుక్తైర్యతిభిక్షాప్రదాయిభిః॥ ౬॥ దయాళుభిస్సత్యశీలైర్గురుదైవతపూజకైః। మీమాంసాతర్కవేదాంతపాతంజలవిశారదైః॥ ౭॥ సాత్విజ్ఞానైకనిరతైస్సతతం జితకాశిభిః। సురేశ్వరాదిసచ్ఛిష్యైస్సర్వైర్వరప్యనుసాధితః॥ ౮॥ వాగ్దేవీచేతసేహ్యత్రరోచతే వసతిర్భృశం। కింకరోమీతి మనసా చింతయన్ సమవర్తత॥ ౯॥ తదాభవన్నభోవాణీ దేశికేశపురగ్రతః। ఇదమేవ పవిత్రం తే వాగ్దేవీవినివేశనే॥ ౧౦॥ క్షేత్రం యతిపతే నూనం నాలంబస్వవిలంబనం। గిరమేనాం సమాకర్ణ్యదుతో వెయం వినిస్సృతా॥ ౧౧॥ విలోక్యాసౌ దశదిశో నిశ్చికాయ తతో హృది। వాగేషా తు శుభోదర్శాశూన్యతే గగనాంతరాత్॥ ౧౨॥ ప్రతివక్తి మనోవృత్తిం మమైవ కరుణావతీ। ఇతి నిశ్చిత్య వేగేన శంకరాచార్యదేశికః॥ ౧౩॥

❋ శృంగేర్యాం శ్రీశారదాసంస్థాపనఘట్టః ❋

వహాభ్వీం గుర్విణీం యత్ర పాతిస్మ ఫణిరాడపి। తత్రైవసరితస్తీరే పోత్రి రాజత సూభువః॥ ౧౪॥ నిర్మాయ్యచిత్రం సదనం భూరిశాలాసమన్వితం। సౌధప్రాకారసహితం శిలాస్తంభైశ్చ శోభితం॥ ౧౫॥ వాగ్దేవతాస్థాపనార్థముచితం మహదున్నతం। శరదృతౌ సమాయాతే శుభనక్షత్రసంయుతే॥ ౧౬॥ ముహూర్తేభిజితి శ్రేష్ఠే దానకర్మణి శోభనే। భార్గవే వాసరే తత్రాప్యుచ్ఛ్రితే హపంచకే ॥ ౧౭॥ సద్యోగకరణోపేతైలగ్నే మహాతిపూజితే। వాణీస్థాపనమాతిష్ఠత్యస్మిన్ దేశికపుంగవే ॥ ౧౮ ॥

ప్రసూనవృష్టిస్సర్వత్ర పతద్దివో దేవవినిర్మితా। తుష్టువుర్మునయశ్చైనం శ్రీమచ్ఛంకరదేశికమ్॥౧౯॥ దేవదుందుభయో నేదుర్న
నృతుశ్చాప్సరోగణాః। జయఘంటానినాదోఽపి సర్వత్ర సమలక్ష్యత ॥౨౦॥ శ్రీచక్రం తత్ర సంలిఖ్య మంత్రశాస్త్రవిధానతః। నవ
చక్రాత్మకే తత్ర నవశక్తిసమన్వితే ॥౨౧॥ దళేష్వరేషు వృత్తేషు మర్మసంధిషు నిర్మలే। తత్తద్బీజాని దివ్యాని విన్యస్య చతు
రశ్రకే ॥౨౨॥ యథోచితం యథాస్థానం ప్రతిష్ఠాప్యాధిదేవతాః। బహిర్దశదిశో బధ్వా శ్రీమాన్ దేశికపుంగవః॥౨౩॥
గీతవాదిత్రనిర్ఘోషైర్జయశబ్దవిజృంభితైః। ప్రారేభే జనపదైరేష మహోత్సవసముత్సుకైః ॥౨౪॥ పద్మపాదాదిభిశ్శి
ష్యైః ప్రమోదభరనిర్భరైః। స్తూయమానో దేశికేంద్రో వాణీమాస్థాపయన్ముదా॥౨౫॥ తదా ప్రసన్నమభవజ్జగదేవ సమం
తతః। దివం హిత్వా భువం ప్రాప్తా వాగ్దేవీత్యతివిహ్వలాః॥౨౬॥ స్వర్గం సుమనసస్త్యక్త్వా వీక్షితుం గంతుం సముత్సుకాః। శం
కరాచార్యవర్యం తం ననందురభితస్స్థితాః॥౨౭॥ తస్మిన్నేవ దినే తత్ర ప్రమోదస్సర్వతోఽభ్యభూత్। శారదాయాశ్శరత్కాలే
కారయామాస చోత్సవాన్॥౨౮॥ విప్రాన్ సంతర్పయామాస బహుధాగమపారగాన్। దక్షిణాభిస్సువాసోభిస్సమ్యఙ్మృ
ష్టాన్నభోజనైః॥౨౯॥ వినైకేనేహ దక్షేణ స్థాస్నునా ప్రభవిష్ణునా। పరివర్త్యనమస్యైషా గిరాం దేవ్యాః కథం భవేత్ ॥౩౦॥
ఇత్థం విచార్య చతురశ్శ్రీమాన్ దేశికచంద్రమాః। వాగ్దేవ్యాస్సవిధే నిత్యం గోపురాట్టాలశోభితం॥౩౧॥ శ్రీమఠం తత్ర నిర్మాణ్య
య్యవిద్యాపీఠమచీక్లృపత్। చతుష్వేకం వావదూకం సురేశాచార్యమగ్రిమం ॥౩౨॥ బ్రహ్మవిద్యావరిష్ఠం తం తత్పీఠే వినివేశ్య సః। ఆ
జిజ్ఞపత్సురేశార్యమిత్థం దేశికపుంగవః॥౩౩॥ యస్త్వద్వైతమతేస్థిత్వా భారతీపీఠనిందకః। స యాతి నరకం ఘోరం యావదాభూ
తసంప్లవం॥౩౪॥ ఆసేతుహిమవచ్ఛైలం సదాచారాన్ విచారయ। యత్ర స్ఖలతి యః కోఽపి వా విప్రస్తం శిక్షయాధికం ॥౩౫॥ సంప్ర
దాయాన్ దశైవైతాన్ శిష్యాంశ్చ యస్సర్వతః। తీర్థాశ్రమవనారణ్యగిరిపర్వతసాగరాః॥౩౬॥ సరస్వతీభారతీచపురీత్యేతేద
శైవ హి। శివాత్మకం ప్రమాత్మానమాయాతం చంద్రమౌళీశ్వరం పరం । రత్నగర్భగణపతిం పూజయేతి దదౌ ముదా॥౩౭॥ కార
యామాస తేనైవ స్వీయభాష్యార్థవార్తికం। సవిధే నివసన్నేవ శరదో నవపంచ చ ॥౩౮॥ వాగ్దేవ్యాః పూజనం కుర్వన్నవసత్తేన

తన్మఠే మలహానికరం దేవం ప్రత్యహం పూజయన్ సుధీః ॥ ౩౯ ॥ తుంగభద్రాతరంగౌఘస్సమాలోకనకౌతుకీ । శంకరాచార్యవ
ర్యోసౌ పద్మపాదాదిభిర్యుతః ॥ ౪౦ ॥ మహాత్మా వాగ్గిరాం దేవ్యాః కారయామాస భూరిశః । భూసురానపి శాస్త్రజ్ఞాన్స
హాత్రైవ సంగతాన్ ॥ ౪౧ ॥ వాగ్దేవీపూజనాయాసౌ నివేద్య బహుశః పటూన్ । సురేశ్వరార్యశిష్యాన్ప్రాంకతుష్టామత్యంతపండి
తాన్ ॥ ౪౨ ॥ సురేశ్వరార్యం భగవాన్ ప్రకాశయితు సర్వతః । శుద్ధాద్వైతం పరం నిత్యం నిగృహ్యాన్యన్మతాంతరం ॥ ౪౩ ॥ యావత్స
న్యాసినాం ధర్మాన్ విచారయ విచక్షణ । ఇతి దత్త్వా పరం తస్మై సురేశార్యాయ దేశికః ॥ ౪౪ ॥ పూర్వస్యాం భైరవం దేవముత్తర
స్యాం చ కాళికాం । దక్షిణస్యాం మహాదుర్గాం ప్రతీచ్యాం దిశి మారుతిం ॥ దేవ్యాశ్చ పరితో త్యుగ్రాం దుష్టనిగ్రహహేతవే ।
నిధాప్య తోటకాద్యైశ్చ స్వైర్నిర్గన్తుముపచక్రమే ॥ ౪౬ ॥ తదా త్వవీరసేనేన తద్దేశపరిపాలినా । భూయోపి వందితో భక్త్యా శంక
రాచార్యదేశికః ॥ ౪౭ ॥ ఉత్కోచాన్ బహుశో దత్త్వా సైన్యస్యాస్స్యస్పృహ్యాజ్జనః । కృతాంజలిపుటస్తస్థావేకాగ్రకృతమానసః ॥ ౪౮ ॥ త
మాహ చైనం శంకరాచార్యో వీరసేనమహీపతిం । త్వం రాజా సర్వధర్మాణాం పరిపాలయితా భువి ॥ ౪౯ ॥ వాగ్దేవతాం శ్రీమఠేంద్రం సు
రేశాచార్యమన్వహం । విచారయ సుఖీ నిత్యం సహపుత్రసుహృజ్జనైః ॥ ౫౦ ॥ ఇత్యాశిషో వితీర్యాస్మై వీరసేనమహీభుజే । తతశ్శ్రీశం
కరాచార్యదేశికేశ్వరపుంగవః ॥ ౫౧ ॥ స్తుత్వా వేదశిరోభిస్తైర్గద్యైః పద్యైరనేకశః । గృహీత్వాజ్ఞాం గిరాం దేవ్యాః ప్రణమ్యాతీ
వభక్తితః ॥ ౫౨ ॥ తతశ్శ్రీతుంగభద్రాయామాత్తస్నాతుం సముత్సుకః । ప్రాచీం దిశం సముద్దిశ్య దేశికేంద్రో వినిర్యయౌ ॥ ౫౩ ॥ వి
జ్ఞానకందః ॥ వాగ్దేవ్యాపిని వేశనం కిటిజను స్త్రీరేవిధం చాప్రశమే ప్రభుత్వాశ్రీమఠనిర్మితం చ భవతస్సుష్టో భవం శ్రీగురో । వశ్యాద్దేశికపుం
గవః కిమకరోచ్ఛ్రీచిద్విలాసార్య మే సర్వం తచ్చ గృణీష్వ బోధయ పరం తత్త్వం తమోభేదకం ॥ ౫౪ ॥ చిద్విలాసః ॥ శ్రీయానిజ్ఞానకంద
ప్రచురనిజయశోనిర్జితానుష్ఠభానో భూయశ్శ్రీదేశికస్యాద్భుతతరచరితం సర్వలోకప్రతీతం । వక్ష్యే చిత్తైనిధత్స్వ ప్రక
టయ్యనపురోదుర్ధిర్యామధ్ధతానాం లోకే తాగృద్విధానాం భజదవనకృతాం ప్రవృత్తమత్యద్భుతం హి ॥ ౫౫ ॥ ... ... *

*

ఇతి శ్రీమత్పరమహంసపరివ్రాజకాచార్యవర్య శ్రీ చిద్విలాసయతీంద్ర విజ్ఞానకందతపోధనేంద్రసంవాదే
శంకరవిజయవిలాసే, చతుర్వింశోఽధ్యాయః -

తతశ్శ్రీశంకరాచార్యదేశికాధీశ్వరస్స్వయం । పద్మపాదాదిభిశ్శిష్యైః ప్రమోదస్తిమితాంతరైః ॥ ౧ ॥ వరాహాత్మ్యాధరం ప్రాప్య సర్వలోకైకపూజితం । నిరీక్ష్య తత్ర తీర్థాని సంస్నాయ చ పృథక్పృథక్ ॥ ౨ ॥ ప్రదక్షిణం పరిక్రమ్య వరాహాత్మధరేశ్వరం । తుంగభద్రాసరిత్కూలమవలోక్యాతిహర్షితః ॥ ౩ ॥ నృకేసరిగిరిం చాన్యం నిర్ఝర ప్రాణిసంకులం । నళినీనందినీ మూలే స్నాత్వా దేశిక పుంగవః ॥ ౪ ॥ తదగ్రే నారసింహం చ సాష్టాంగం నత్వాతి యత్నతః । తత్పర్వతాదథో దేశే ఋష్యశృంగం మహేశ్వరం ॥ ౫ ॥ దృష్ట్వా విస్మిత చిత్తోసౌ తుష్టావ చ పునః పునః । తతస్తదాజ్ఞామాసాద్య స్వశిష్యైరభితో వృతః ॥ ౬ ॥ కాంచీం వరదరాజస్య రాజధానీమవాపసః । ఇయూజవేర్థాయుత్రైవసముద్రిశ్యాం బుజేక్షణం ॥ ౭ ॥ సోప్యావిరాసీత్సంతుష్టో వపామేవోద్వహన్ముఖే । పశ్యత్సు సర్వదేవేషు యజ్ఞకుండహుతాశనాత్ ॥ ౮ ॥ అత్రైకస్యాం గుహాయాం చరుద్రశక్తిరనుత్తమా । అభిన్నా బ్రహ్మణానేయం చిన్మాత్రైకతను మతా ॥ ౯ ॥ త్రిధా గుణాత్మికా సైవ నిర్గుణా బాహ్యత్ర దృశ్యతే । దిదృక్షుతాం మునీనాం తు స్వాత్మానం దైకగోచరః ॥ ౧౦ ॥ తావుభావపిశత్రిత్యా నిరాగారాభృశోజ్జ్వలం । నిరీక్ష్య దేశికేంద్రోయముత్సేహే నిర్మితం పురమ్ ॥ ౧౧ ॥ తత్రత్యో రాజసేనోపి రాజా రాజన్వతీం ధరామ్ । కర్తుమేతం నిశమ్యాగ్రస్స వృత్తం దేశికవాంఛితమ్ ॥ ౧౨ ॥ తత్పుత్రమిత్రసేనానీసచివస్సహబాంధవః । శంకరాచార్యవర్యస్య జగామాసవిధం ముదా ॥ ౧౩ ॥ ప్రణమ్య శిరసా భూమౌ సాష్టాంగం వినయాన్వితః । కృతార్థోస్మి పవిత్రోస్మి సముత్తీర్ణో భవాంబుధేః ॥ ౧౪ ॥ స్తుత్వేత్థం దేశికేంద్రాయ స్వకీయ విభవోచితమ్ । ఉపోహార్చాకసుబహూన్ దత్వాతస్థౌ బద్ధాంజలిః పురా ॥ ౧౫ ॥ శంకరాచార్యవర్యోథ తద్భక్త్యాతీవ విస్మితః । ఊచే వాచమిమాం కాంచిద్విచారణవిచక్షణః ॥ ౧౬ ॥ మహారాజ వినీతోసి యశో

వాక్ శౌర్యవానసి। లక్ష్మీర్యత్ర సమృద్ధాస్తే మదస్తత్రైవ లక్ష్యతే ॥౧౭॥ ఇతి గాథాః పురా కర్ణే త్వయి సంతుష్ట్యా మహాభవత్ । కించిన్నని షితం మద్యవతర్తే శుశ్రూషుపాదరమ్ ॥౧౮॥ శ్రీమాన్ వరదరాజోఽసౌ వరదో జగతామపి। శ్రీకాంచ్యోపిక్ష్మాతాం కోఽప్యాలయకృతాశ్రయః ॥౧౯॥ సాసర్వమంగళా త్రైవ కుతాపిచగృహాంతరే । తదర్థమత్ర నిర్మాణ్య దేవాలయమనుత్తమమ్ ॥౨౦॥ రమ్యం పురం వినిర్మాయ శృంగాటకసముజ్జ్వలమ్ । సౌధప్రాకారపరిఘవీథికాభిర్విరాజితమ్ ॥౨౧॥ పదస్య బ్రహ్మాండస్యత్రైః కామాక్ష్యాశ్చ మహారాజసః । ప్రతిష్ఠాకరణీయేతి తత్ర కర్తవ్యమేవహి ॥౨౨॥ ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా స రాజోత్థాయ సత్వరం । యదాజ్ఞప్తం దేశికేంద్రైః కర్తవ్యం కరవాణ్యహమ్ ॥౨౩॥ దయానిధీయతామిషతి కరే మయి దేశిక । అనేకే సంతి భవతామంతేవాసివరాః క్షితౌ ॥౨౪॥ విహాయైతాన్ కృపాతేద్య మయ్యేవ వినివేశ్యతాం । ఇతి బ్రువంతం రాజానం రాజసేనమథాబ్రవీత్ ॥౨౫॥ శక్తోఽసి సత్యసంధోఽసి పురం కారయ సత్వరమ్ । భవేన్మా విలంబనాం కాంచిత్కుర్వాణం నార్హసి భూమిప ॥౨౬॥ ఇత్యాదిదేశ భూపాయ రాజసేనాయ దేశికః । శిరసైవ విధృత్యాజ్ఞాం స రాజా హర్షసంయుతః ॥౨౭॥ యథోక్తాం కారయామాస పురీం లక్షణలక్షితామ్ । దేవాలయత్రయం తత్ర పృథగేవ విధిర్మమే ॥౨౮॥ శివకాంచీతి తత్రైకా మేకామ్రేశకృతాశ్రయామ్ । నామ్నా తత్రైవ కామాక్ష్యాః పార్శ్వే ప్రాసాదమున్నతమ్ ॥౨౯॥ విష్ణుకాంచీతి నామ్నాన్యాం తోరణాదిపరిష్కృతాం । శ్రీమద్వరదరాజస్య సౌధమన్యత్సముజ్జ్వలం ॥౩౦॥ ఏతత్సర్వం వినిర్మాయ వ్యవినైరష్టాభిరిష్టధీః । ఆగత్యాత్ర సచివైర్గురవే వ్యనివేదయత్ ॥౩౧॥ స్వామిన్ గురో దేశికేంద్ర భవద్భిర్యదుదీరితం । తత్సర్వం సాధితం సమ్యక్ స్వయమేవ విచార్యతాం ॥౩౨॥ యదత్రాస్తి కించిద్వైకల్యం క్షమ్యతాం కింకరస్య మే । ఇత్యుక్త్వా పురతస్థిత్వా రాజసేనో మహీపతిః ॥౩౩॥ ప్రహర్షమతులం లేభే దేశికేంద్రోఽపి మానసే । తత్సర్వాం నగరీం పశ్యన్ సర్వసంపత్సమన్వితాం ॥౩౪॥ కామాక్ష్యాః పురతో దేశే శ్రీచక్రం స్వయమాలిఖత్ । తత్ప్రకారం ప్రవక్ష్యేఽహం శృణు వత్స యథాక్రమం ॥౩౫॥ చతుర్భిశ్శివచక్రైశ్చ శక్తిచక్రైశ్చ పంచభిః । నవచక్రైశ్చ సంసిద్ధం శ్రీచక్రం శివయోర్వపుః ॥౩౬॥ త్రికోణమష్టకోణం చ దశారద్వితయం తథా । చతుర్దశారం చైతాని శక్తిచక్రాణి

పంచ॥౩౭॥బిందుశ్చాష్టదళంపద్మంపద్మంషోడశపత్రకం।చతురశ్రంచతుర్ద్వారంశివచక్రాణ్యనుక్రమాత్॥౩౮॥ త్రికో
ణేబైందవంశ్లిష్టమష్టారేష్టదళాంబుజం।ద్వాదశారంషోడశారంభూగృహంభువనాత్మకం॥౩౯॥శైవానామపిశాక్తానాంచ
చక్రాణాంచపరస్పరం । అవినాభావసంబంధంయోజానాతిసచక్రవిత్॥౪౦॥త్రికోణరూపిణీశక్తిర్బిందురూపఃపరశ్శివః।
అవినాభావసంబంధస్తస్మాద్బిందుత్రికోణయోః॥౪౧॥ఏవంవిభాగమజ్ఞాత్వాశ్రీచక్రంయస్సమర్చయేత్ । నతత్ఫలమవా
ప్నోతిలలితాంబానతుష్యతి॥౪౨॥తస్మాన్ముముక్షుభిఃకార్యంశ్రీచక్రార్చనమన్వహం । శివశక్త్యైక్యరూపత్వాన్నిర్మితందే
శికేనతత్॥౪౩॥శ్రీచక్రపశ్చాద్భాగేతుకామాక్షీంజ్ఞానరూపిణీం । ప్రతిష్ఠాప్యచపూజాయైబ్రాహ్మణాన్ వినియుజ్యచ॥
౪౪॥ఏకామ్రేశ్వరపూజార్థంవిప్రాన్నాదిశ్యభూయసః।శ్రీమద్వరదరాజస్యనమస్యాయైనియుజ్యచ॥౪౫॥ సర్వజ్ఞపీఠమా
రోఢుముత్సేహేదేశికోత్తమః।తతోశరీరిణీవాణీనభోమార్గాద్వ్యజృంభత॥౪౬॥ భోయతేభవతాసర్వవిద్యాస్వపివిశేషతః ।
కృత్వాప్రసంగంవిద్వద్భిర్జిత్వాతానఖిలానపి॥౪౭॥సర్వజ్ఞపీఠమారోఢుముచితంననుభూతలే।ఇతివాచస్సమాకర్ణ్యకిమేతదితివి
స్మితః॥౪౮॥కించిదాలోకయన్నాస్తకింకరోమీతిమానసే।తామ్రపర్ణీసరిత్తీరవాసినోవిబుధాస్తదా॥౪౯॥షడ్జన్మనీసుధావార్ధి
పారదృశ్వగుణోన్నతాః।ఆగత్యతందేశికేంద్రంప్రణిపత్యేదమూచిరే॥౫౦॥భిదాసత్యాభవాభాతిత్వయాత్వైక్యంనిగద్యతే।
దేవభేదోమూర్తిభేదఃప్రత్యక్షేణాత్రలక్ష్యతే॥౫౧॥స్వర్గాదిఫలభేదశ్చసర్వశాస్త్రవినిశ్చితః ।తత్ప్రత్యక్షంచమిథ్యేతికథయా
స్యధునాయతే॥౫౨॥ఇతిబ్రువత్సువిద్వత్సుశంకరాచార్యదేశికః।శ్రుణుతాత్రోత్తరంవిప్రాబ్రహ్మైకంతుసనాతనం॥౫౩॥ఇంద్రో
పేంద్రధనేంద్రాద్యాస్తద్విభూతయఏవహి।మృదికుంభోయథాభాతికనకేకంకణంయథా॥౫౪॥జలేవీచిర్యథాభాతితథే
వంచవిభావ్యతే।యాందేవతాంయజంతేయేతత్సారూప్యంప్రయాంతితే॥౫౫॥యేవాపుణ్యంచరంతీహతేస్వర్గాదిఫలభాగి
నః।ఏకోదేవఇతిశ్రుత్యాజగత్సర్వంతదాకృతి॥౫౬॥తద్భిన్నమన్యన్నాస్త్యేవవేదాంతైకవినిశ్చితం।తస్మాదఖండమాత్మానమద్వ
యానందలక్షణం॥౫౭॥జ్ఞాత్వాగురుప్రసాదేనముక్తోభవతనాన్యథా।శ్రుతిస్మృతిపురాణోక్తైర్వచనైరితిదేశికః॥౫౮॥భవవా

దరతాన్వీపాన్నాదాయాద్వైతపారగాః । గతస్తతో విపశ్చిద్భిః ప్రణతశ్చాతిభక్తితః ॥ ౫౯ ॥ గీతవాదిత్రనిర్ఘోషైర్జయశబ్దసముజ్జ్వలైః । ఆరురోహాథ సర్వజ్ఞపీఠం దేశికపుంగవః ॥ ౬౦ ॥ పుష్పవృష్టిః పపాతాథ వవుర్వాతాస్సుగంధయః । శివాస్సైకంతత్రమహాసంసది శిష్యైస్సహ దేశికః ॥ ౬౧ ॥ వారయన్నిర్వాదాయాతాన్ శిష్యానపి సమంతతః ॥ ౬౧ ॥ విజ్ఞానకందః ॥ ఉచ్చైశ్శ్రీనగరాధిరాజవసతిం నిర్మాప్య సౌధోన్నతామేకామ్రేశనివాసముజ్జ్వలతరం దివ్యం మహాగోపురం । శ్రీచక్రం ప్రవిలిఖ్య తత్పురిసరే చాస్థాపయద్దేశికః కామాక్షీమితి తం నిశమ్య నితరాం తుష్టస్తతః కిం వద ॥ ౬౨ ॥ శ్రీచిద్విలాసః ॥ వక్ష్యే విజ్ఞానకంద త్వమసి గురువరే శంకరే న్యస్తచేతాస్తత్సర్వం విస్మృతాన్యవ్యవహృతిరధునాకర్ణయాసక్తకర్ణః । వృత్తే యస్మిన్ శ్రుతే వా శ్రుతిపథముపయాత్యశ్చిరత్వాప్యనఘే ప్రాతభాగస్వత్యాదితతమిహ విగళత్యంహసాం బృందమద్ధా ॥ ౬౩ ॥ ... ... ❋

ఇతి శ్రీమత్పరమహంసపరివ్రాజకాచార్యవర్యశ్రీచిద్విలాసయతీంద్రవిజ్ఞానకందతపోధనేంద్రసంవాదే శంకరవిజయవిలాసే పంచవింశోఽధ్యాయః ॥

తతశ్శ్రీశంకరాచార్యో వేంకటేశ్వరమీక్షితుం । శిష్యైస్తైస్సమాయుక్తో నిజగామ మహాదయః ॥ ౧ ॥ గత్వా క్రమేణ శేషశైలాగ్రే ప్రవిలోకయన్ । నత్వా గోవిందరాజేశం భక్తాభీష్టఫలప్రదం ॥ ౨ ॥ ప్రదక్షిణం పరిక్రామన్ శేషాచలమతంద్రితః । గిరేరూర్ధ్వం సమారుహ్య స్నాత్వా పుష్కరిణీజలే ॥ ౩ ॥ వేంకటేశం విలోక్యాథ నమస్కృత్వా చ భక్తితః । స్తుత్వా బహువిధైస్స్తోత్రైః శ్రీభూకాంతాసమన్వితం ॥ ౪ ॥ తత్ర త్యాన్ బ్రాహ్మణాన్ దృష్ట్వా శ్రీమాన్ దేశికపుంగవః । వైఖానసాగమాచారాన్ శ్రుత్యుక్తపథవర్జితాన్ ॥ ౫ ॥ శుద్ధాద్వైతపరాన్ కృత్వా బోధయామాస తత్త్వతః । తతస్తే తద్వచశ్శ్రుత్వా నత్వా తత్పదపంకజం ॥ ౬ ॥ అజ్ఞానేన కృతం యద్యత్క్షమస్వ కరుణాదృశా । సఫలం దర్శనాత్తేఽద్య జన్మాస్మాకం శుభావహం ॥ ౭ ॥ ఇతి బ్రువంతస్తే సర్వే శరణం సముపాగతాః । వేంకటేశం ప్రసాద్యాథ గిరేరవరురోహ సః ॥ ౮ ॥ చిదంబరం మహాక్షేత్రం నిరాకారహరాశ్రయం । గత్వా శ్రీదేశికేంద్రోఽసౌ తైశ్శిష్యైస్సర్వతో వృతః ॥ ౯ ॥ దృష్ట్వా చిదంబరేశానం నత్వా స్తుత్వా చ భక్తితః । పశ్యన్ చిదంబరం

క్షేత్రం సమంతాదపి చిత్రితం ॥౧౦॥ శంకరాచార్యవర్యోऽత్ర నినాయ దశవాసరాన్ । ఏతస్మిన్నంతరే రవిపార్శ్వభాస్వన్మతసమాశ్రి-
తాః ॥౧౧॥ ఆగత్య దేశికేంద్రం తం ప్రోచుర్విద్యామదోద్ధతాః । యస్మిన్నస్తమితే రాత్రిర్యస్మిన్నభ్యుదితే దినమ్ ॥౧౨॥ త్రయీమయీమూ-
ర్తిః త్రిసంధ్యాత్తా త్రిజగత్ప్రాణపత్యేయమ్ । సూర్య ఆత్మేతి వేదోక్త్యా పరం బ్రహ్మ స ఏవ హి ॥౧౩॥ పురుషో భగవానేష నిర్గుణస్స-
గుణోప్యసౌ । భాస్కరే ప్యుదితే విప్రా అగ్నిహోత్రం చ కుర్వతే ॥౧౪॥ తద్ధవిః ప్రాశనాద్దేవా వృష్టిం ముంచంతి చానఘ । వృష్ట్యా చౌ-
షధిసంపత్తిస్తస్మాదన్నం భవేద్ధ్రువమ్ ॥౧౫॥ అన్నాద్భూతసముత్పత్తిరన్నాత్సర్వం ప్రవర్ధతే । తస్మాత్సమస్తలోకానాం కారణం రవి-
రీశ్వరః ॥౧౬॥ తద్వపుర్మండలం పూర్ణముపాస్యం మోక్షకాంక్షిభిః । గాయత్రీ వేదజననీ తస్యా దేవో దినేశ్వరః ॥౧౭॥ ఇతి నిశ్చిత్య త-
చ్చిహ్నం దధ్మో వపుషి సర్వతః । తాదృశం మతమస్మాకముజ్జీవ్యేతి చోదితమ్ ॥౧౮॥ కథయన్నన్యదేవాద్యుద్ధాద్వైతం మతాంత-
రం । తవ మిథ్యా గిరస్త్వేతా వయం తు న సహామహే ॥౧౯॥ తదీరితమితి శ్రుత్వా సౌరమార్గప్రవర్తినామ్ । ప్రోచే ప్రత్యుత్తరం ధీ-
మాన్ తత్ర శ్రీదేశికోత్తమః ॥ ౨౦ ॥ భో మూఢ మతరోఖ్యాత్వం న వేత్స్యస్మాయసత్కథామ్ । తతో వికత్థసే త్వేవం హా-
హాసం దోషశిరోమణే ॥ ౨౧ ॥ విరాజశ్చక్షుషో జన్మ సూర్యస్య పఠతి శ్రుతిః । ఘటవజ్జన్మభాజోऽస్య జగత్కారణతా క-
థమ్ ॥ ౨౨ ॥ అన్యాదృశ్యే దృశ్యత్వే తస్య నశ్యత్వే న సంశయః । వేదాంతనిశ్చితార్థోऽసౌ శ్రుతిమార్గప్రవర్తకః ॥ ౨౩ ॥
క్షీరోదధియుతసూర్యోऽత్వాయుర్ద్యోప్రాత్ప్రవాత్యపి । యస్య భాసా సర్వమిదం విభాతీతి శ్రుతిస్స్మృతిః ॥౩౪॥ బ్రహ్మతేజో వినా కించిన్న
స్ఫురేద్భువనత్రయే । తత్తస్య మధ్యగం తేజః పరం బ్రహ్మ సనాతనమ్ ॥౩౫॥ ... ... *
సౌరమండలమధ్యస్థం సాంబం సంసారభేషజమ్ । నీలగ్రీవం విరూపాక్షం బ్రహ్మేతి పరిచింతయ ॥ ౨౬ ॥ ఇత్యాదిశ్రుతివాక్యౌ-
ఘైః పురాణోక్తైస్స దేశికః । సౌరాన్నిరుత్తరాన్కృత్వా తచ్చిహ్నాంకితవిగ్రహాన్ ॥ ౨౭ ॥ అథాయాద్వైతినస్సర్వాన్ శ్రుత్యా-
ర్థతత్త్వవాదినః । చిహ్నాని త్యాజయామాస తైర్భృతాని వపుష్యసౌ ॥౨౮॥ తతో భాస్వన్మతాధ్యక్షాస్సాష్టాంగం ప్రణిపత్య
తే । త్వత్ప్రసాదాద్వయం సర్వే తారితా భవసాగరాత్ ॥౨౯॥ ఇతి స్తుతస్తైర్విప్రైర్భోజశింగనభూభుజా । భేరీకాహాళని-

స్వాన్తైర్బధిరీకృతదిఙ్ముఖః ॥ ౩౦ ॥ స్వసైన్యేనసహప్రేక్షిణసానుజేనాగ్రతోవృతః । త్రిసహస్రైస్తాళధరైస్తావద్భిశ్ఛత్రధరైశ్శతైః ॥ ౩౧ ॥
చామరోద్యత్తహస్తాభ్యాం విప్రాభ్యాం సమంచితః । జయఘంటానినాదేన ఘోషయద్భిస్సమంతతః ॥ ౩౨ ॥ కౌతుకాలోకనవ్యా
గ్రైర్విశేషైరభితో వృతః । శంకరాచార్యవర్యోసౌ ప్రాపమధ్యార్జునం తతః ॥ ౩౩ ॥ యత్ర సాక్షాన్మహాదేవః పార్వత్యా సహ
భాసతే । తత్ర దృష్ట్వా మహాదేవం మధ్యార్జునకృతాశ్రయం ॥ ౩౪ ॥ ప్రణమ్య శిరసా స్తోత్రమిత్థం సముపచక్రమే । నమస్తే గిరిజాకాం
త నమస్త్రైలోక్యపూజిత ॥ ౩౫ ॥ హరినేత్రాబ్జసంపూజ్యనిజపాదసరోరుహ । గంగాధర విరూపాక్ష త్రిపురారే నమోస్తు తే ॥
౩౬ ॥ స్మరభాస్వత్తనూజాతగర్వనిర్వాపణక్షమ । నమస్తే సుకృపాసింధో శరణాగతవత్సల ॥ ౩౭ ॥ అనాథబంధో గంధర్వయక్షవి
ద్యాధరస్తుత । ఇతి స్తుత్వాథ బహుశః ప్రణనామాతిభక్తితః ॥ ౩౮ ॥ తత్క్షేత్రవాసినస్సర్వాన్ప్రాప్తస్నానపరాయణాన్ ।
పంచయజ్ఞపరాన్నిత్యం దేవతాతిథిపూజకాన్ ॥ ౩౯ ॥ ఉమాగణపతీశార్కాచ్యుతాంఘ్రిచార్చాపరానసౌ । త్యక్తభేదకథానా
సు వేదాంతపరినిష్ఠితాన్ ॥ ౪౦ ॥ విధాయ దేశికేంద్రోసౌ ప్రసాద్య చ మహేశ్వరం । ఆసాద్యాజ్ఞాం మహేశస్య మధ్యార్జునని
వాసినః ॥ ౪౧ ॥ రామసేతుం దిదృక్షుస్స దర్శనాత్సుకృతప్రదం । నిర్జగామ తతశ్శిష్యైః పద్మపాదాదిభిర్వృతః ॥ ౪౨ ॥ రామే
శ్వరం క్రమేణాప సర్వసంపత్ప్రదాయకం ॥ ౪౩ ॥ విజ్ఞానకందః ॥ పశ్యన్ శ్రీవేంకటేశం తదను గురువరశ్చిత్సభాం ప్రాప్య చి
త్రాంతస్యాం నత్వా నటేశం గగనమయవపుర్భావభావైకవేద్యం । సోరానారాత్సమేతాన్ యతిపతిరకరోత్తాన్ ప్రసంగమ
మూకాన్ దృష్ట్వా మధ్యార్జునేశం త్రిభువనమహితం సేతుయాత్రాం ప్రపేదే ॥ ౪౪ ॥ చిద్విలాసః ॥ స్నాతః ప్రాతర్మహా
బ్ధౌ ప్రమథితకలిలే దివ్యరత్నాకరేసౌ వశ్యైనాత్రి మేశలింగం సలిలమపి తతో గాంగమాసిచ్య భక్త్యా । యద్యత్తత్రత్యతానీదనుకలమథ
తచ్ఛ్రీయాత్రా మూదరేణ శ్రీమద్విజ్ఞానకందప్రతితలమహితం దేశికేంద్రస్య వృత్తం ॥ ౪౫ ॥ ... ... ❋

ఇతి శ్రీమత్పరమహంసపరివ్రాజకాచార్యవర్యశ్రీచిద్విలాసయతీంద్రవిజ్ఞానకందతపోధనేంద్రసంవాదే శంకర
విజయవిలాసే షడ్వింశోధ్యాయః ॥

శ్రీ॥ తతశ్శ్రీదేశికేంద్రోసౌ గత్వా రామేశ్వరస్థలం। స్నాత్వా మహోదధౌ రమ్యే భక్త్యా రత్నాకరేన్వహం ॥ ౧ ॥
తత్రత్యాని సుతీర్థాని దివ్యాన్యపి విలోకయన్। అగస్త్యాభ్యర్ణవాస్తవ్యమునీనాం దివ్యచక్షుషాం॥ ౨ ॥ ఉటజాని విచిత్రాణి
విలోక్యానందముద్వహన్। పరిజగ్రాహ తైరేష కృతాతిథ్యాని సర్వతః॥ ౩ ॥ సైకతానీతం పీవధస్థం గంగాపాథస్సముజ్జ్వలం।
అభిషిచ్య మహాభక్త్యా రామేశస్యోపరి స్వయం॥ ౪ ॥ పూజయామాస తం దేవం బిల్వపత్రైస్సకోమలైః। తులస్యా కుందమందార
ధుత్తూరకరవీరకైః॥ ౫ ॥ తుష్టావ పరయా భక్త్యా స్తోత్రేణానేన దేశికః। భాస్వద్వంశసముద్భూతప్రతిష్ఠితమనుత్తమం॥ ౬ ॥ రామేశా
య నమస్తుభ్యం రామకామప్రదాయినే। దశకంధరబ్రహ్మహత్యాదిదోషాపహృతిహేతవే॥ ౭ ॥ నమస్తే జగదీశాయ త్రిశిఖోజ్జ్వ
లబాహవే। అకాండక్షయకృత్క్ష్వేడగిళనోద్యతచేతసే ॥ ౮ ॥ నమస్తేస్తు గిరీశాయ కాలకాలచ్ఛిదే నమః। మహాశేషవిభూషా
య చంద్రార్కాగ్నిదృశే నమః॥ ౯ ॥ వామపార్శ్వసముద్భాసిగిరిజారమ్యమూర్తయే। దీనావనాధీనహృదే నమస్సోమార్ధ
ధారిణే॥ ౧౦ ॥ మురారిశరహస్తాయ త్రయీవాహాయతే నమః। వసుంధరాస్యందనాయ వేధస్సారథయే నమః॥ ౧౧ ॥ ఇతి స్తుత్వా
ప్రణమ్యాథ శంకరాచార్యదేశికః। సర్వతః పర్యటన్ తత్ర క్షేత్రే రామేశ్వరాభిధే ॥ ౧౨ ॥ అత్యవాహయదేవాసౌ దినాన్యన్యా
నికానిచిత్ । సమ్యక్శారీరకం భాష్యం పాఠయన్ శిష్యసంతతేః॥ ౧౩ ॥ ఏతస్మిన్నంతరే తత్ర కాపాలికమతాశ్రితాః। ఆజగ్ము
ర్దేశికేంద్రేణ వివాదం కర్తుముద్యతాః॥ ౧౪ ॥ తత్ర త్రిశూలం డమరుమర్ధచంద్రం చ బిభ్రతః। జటోద్భాసితమూర్ధానో
భూతిరుద్రాక్షమాలికాః॥ ౧౫ ॥ కాషాయావృతసర్వాంగా ధ్యాయంతో హృది భైరవం। శూన్యతామస్మదాచారస్సర్వశ్రుతి
పథోచితః॥ ౧౬ ॥ నాస్త్యత్ర కర్మబాహుళ్యం ఫలం భూయః ప్రదృశ్యతే। పేయాపేయవిచారోపి భక్ష్యాభక్ష్యవిచారణా॥ ౧౭ ॥
నైవ భూయః ప్రయాసోపి తస్మాదస్మన్మతం శుభం। భయాచ్చ రమణాచ్చైవ వమనాద్భైరవస్స్మృతః॥ ౧౮ ॥ ఇతి వ్యుత్పత్తి మాశ్రి
త్య జగత్కర్తా స ఏవ హి। తదంశసంభవా దేవాస్తద్భాసా భాసతే జగత్ ॥ ౧౯ ॥ స ఏవ దైవతైః పూజ్యో మోక్షదాతా స ఏవ హి।
తస్మాదస్మన్మతం ప్రాప్య సుఖీ భవ యతీశ్వర॥ ౨౦ ॥ ధత్స్వ కాషాయవాసోపి కమండలుం పరిహాయ సే। ఆవయోస్సదృశం రూపం వ్య

ధాత్వం ఖద్యసి భ్రమాత్ ॥ ౨౧ ॥ అస్మిన్న తే తు భవతా స్వీకృతే లోకవిశ్రుతే । స్వీకుర్వంతి భవచ్ఛిష్యాస్సర్వే విగతసంశయాః ॥ ౨౨ ॥ ఇత్థం బ్రువత్సు తేష్వేవ శంకరాచార్యదేశికః । శిష్యాననాస్యావైతేషు ష్టకించిత్ప్రత్యుక్తవానిహ ॥ ౨౩ ॥ వటునాథకదుర్బుద్ధే వృథానల్పం చ జల్పసి । భైరవోఽస్తు స విశ్వేశః పంచకృత్యపరో భవేత్ । లీలావతారో దేవస్య గిరిజారమణస్య సః ॥ ౨౪ ॥ అస్మాభిర్వందనీయోఽసౌ సర్వలోకాభయంకరః । అనయా కథయా తేద్య మద్య పస్య కిమాగతమ్ ॥ ౨౫ ॥ శిష్యేష్వేవం బ్రువాణేషు బాహ్యే ఖవిగతోత్తరః । శంకరాచార్యశిష్యైశ్చ సశిష్యస్తాడితో గురుః ॥ ౨౬ ॥ తతోఽహంకృత్య కోపేన కాపాలికగురుస్తదా । న్యకపాలే సమాపూర్య సురాం సాస్వాద్య కించన ॥ ౨౭ ॥ పీత్వావశిష్టం శిష్యేభ్యో దదావతిరుషాన్వితః । సస్మార భైరవం దేవం తం హంతుం యతినం పురః ॥ ౨౮ ॥ ఆవిరాసీద్భైరవోఽసి తు ణ్ణాఘ్రక్తదయాపరః । కాపాలమాలికాజాలపరివేష్టితమస్తకః ॥ ౨౯ ॥ త్రిశిఖాసినాపాణౌ చాపేనోజ్జ్వలబాహుకః । ఉదప్యాస్మిక్కరాగ్రేణ గురోస్సన్నిధిమాపసః ॥ ౩౦ ॥ హా కష్టమితి సర్వేఽపి పలాయనమచీకరన్ । అనుయాతే మహీపాలే భోజసింగవిచక్షణే ॥ ౩౧ ॥ జీవగ్రాహం గృహీత్వైనమిత్యేవం కథయత్యపి । శంకరాచార్యవర్యోఽపి విస్మితః క్షణమాస్తసః ॥ ౩౨ ॥ తతో విజ్ఞాయ సహసా ప్రోత్థాయాయాహి భైరవ । నమస్తేఽస్తు మహాబాహో సుకృతైరఖిలైస్తవ ॥ ౩౩ ॥ దర్శనం ఘటితే లోకే నాన్యథా తీర్థయాజనైః । భైరవశ్శివ ఏవాసి త్వన్మతం సన్మతం ఖలు ॥ ౩౪ ॥ కింత్వేతే తు విరుద్ధం తే వర్తంతే శ్రుతినిందకాః । ఖాదంతి పలలం మాధ్వీం భజంతి త్వాం న జానతే ॥ ౩౫ ॥ స్వామిన్స్వదేషు శాస్త్రేషు పురాణేషు చ కర్మణా యత్ । ప్రతిపాదితమస్తీహ తత్కర్తవ్యం హి ధర్మతః ॥ ౩౬ ॥ విప్రాణాం కర్మణా ధర్మణా స్వాధ్యాయాదితి మే మతమ్ । ధర్మేణ సర్వపాపౌఘా నాశయంతి హి సర్వదా ॥ ౩౭ ॥ పాపసంఘే తదా నష్టే మనశ్శుద్ధిః ప్రజాయతే । శుద్ధే మనసి సర్వాత్మసాక్షాత్కారో భవత్యలమ్ ॥ ౩౮ ॥ గురావిత్థం బ్రువాణే తు భైరవో హర్షనిశ్చలః । వినిరీక్ష్య గురోర్ధైర్యముక్తిప్రత్యుక్తికౌశలీమ్ ॥ ౩౯ ॥ ఉవాచ దేశికేంద్రం తు విప్రదం ఢార్థమాగతం । శంకర త్వం సదా పూజ్యో శ్రీజ్ఞాత్వైవాహమిహాగతః ॥ ౪౦ ॥ భవత్కృతం హి యత్కర్మ మయాపి హి కృతం చ తత్ । ఏషాం కాపాలికానాం తు శిక్షాం కురు యతీశ్వర ॥ ౪౧ ॥ సుఖీ భవ విని[illegible]త్వా

దుర్మతాన్యభితో భృశం। ఇత్యుక్త్వాంతరధత్తాథ పశ్యత్సు సకలేష్వసౌ॥ ౪౨॥ ఆజగ్ముర్విస్మయావిష్టా యే తైస్సర్వే పలాయితాః। భోజలింగమహీపాలో దేశికేంద్రమహారాజసా॥ ౪౩॥ విస్మితాః ప్రణమన్ భూయశ్శ్రీగురోశ్చరణాంబుజం। తతస్తాన్ భైరవీయాంశ్చ శంకరాచార్యదేశికః॥ ౪౪॥ మైరేయపలలాదీని పిబతస్తాన్ మదోద్ధతాన్ । విప్రాధమాన్ భణంతోఽత్ర సర్వకర్మబహిష్కృతాః॥ ౪౫॥ భవతేతి చ శప్త్వాసౌ దేశికేంద్రోథ సత్వరం। తతో రామేశ్వరక్షేత్రాన్నిస్ససారాతిహర్షితః॥ ౪౬॥ విజ్ఞానకందః॥ శప్త్వాసౌ భైరవీయాన్ శ్రుతిపథవిగతాచారసంసక్తచిత్తాన్ కృత్వా తానేకజాతీంస్తదనుసరగమద్దివ్యరామేశపుర్యాః। ఇత్థం వ్యాఖ్యాయి విద్వాన్ తదను కిమకరోద్దేశికేంద్రో వ్యగాత్కిం క్షేత్రం చిత్రం పవిత్రం తదపి చ కథయ శ్రీగురో మేద్య వృత్తం॥ ౪౭॥ శ్రీచిద్విలాసః॥ విజ్ఞానకందకథయామి తదద్య శేషం శ్రీదేశికేంద్రచరితం మహనీయశీలం। అథ తస్య చేతసి నివేశ్య చ కుత్రచిద్వానాఖ్యాహితత్త్వమిదమేవ హి శాస్త్రసిద్ధం॥ ౪౮॥ ... ... *

ఇతి శ్రీమత్పరమహంసపరివ్రాజకాచార్యవర్య శ్రీచిద్విలాసయతీంద్ర విజ్ఞానకందతపోధనేంద్ర సంవాదే శంకరవిజయవిలాసే సప్తవింశోధ్యాయః

*

రామేశ్వరాద్వినిష్క్రమ్య తతో దేశికపుంగవః। సశిష్యైస్సహభూపాలో వక్రతుండపురీమగాత్॥ ౧॥ స్నాత్వా గంధవతీతోయే గజాననమపూజయత్ । తదనుగ్రహమాసాద్య దినాష్టకమువాస సః॥ ౨॥ సమాగతం దేశికేంద్రమాకర్ణ్య విజయైషిణౌ। సమాగతౌ ధుండిరాజవీరవిఘ్నేశనామకౌ॥ ౩॥ పాశాంకుశాదిసచ్చిహ్నచిహ్నానిదధతౌ తనౌ । యతిన్నాకర్ణయాప్యుచ్చైరస్మదాచారవైభవం॥ ౪॥ త్వన్మతం న సమీచీనం పశ్యతాం శృణ్వతామపి । ఆకాశవన్నిరాలంబమద్వైతం బ్రహ్మకేవలం॥ ౫॥ మనోవాగాదివృత్తీనామగోచరతరం పరం। ముముక్షుభిః కథం ధ్యేయం ఖపుష్పవదిదం ఖలు॥ ౬॥ అతో మన్మతముత్కృష్టం మతాధీశో గణేశ్వరః। బ్రహ్మవిష్ణుమహేశానగణానామప్యధీశ్వరః॥ ౭॥ వాల్మీకివ్యాసముఖ్యానాం కవీనామప్యసౌ కవిః । సర్వవిద్యావి

దామేషవిత్తమః పరికీర్తితః ॥౮॥ బ్రహ్మాదిసృష్టికర్తౄణాం గణానామయమేవ హి కారణం। తదిచ్ఛాకలితం సర్వం జగత్స్థావరజంగమం ॥౯॥ మహాగణపతిం యే తు సదా ధ్యాయంత్యతంద్రితాః। తన్మూలమంత్రజపసత్పరా యే బ్రాహ్మణోత్తమాః ॥ ౧౦ ॥ ప్రవర్తంతే గణపతౌ మోక్షభాజో భవంతి తే। విఘ్నౌఘపరిహర్తాసౌ సాక్షీ ప్రసిద్ధిప్రదాయకః ॥ ౧౧ ॥ అస్మాకీనమతోద్విగ్నః సతతమాశ్రయ మూఢధీః । ఉక్త్వేత్థం యోద్ధుమారబ్ధుం సశిష్యాత్ సముత్సుకః ॥ ౧౨ ॥ తతశ్శ్రీదేశికేంద్రోఽసావపృచ్ఛత్ఖండిగణేశ్వరం। బ్రహ్మాదీనాం సముత్పత్తిర్గణేశాత్కథితా త్వయా ॥౧౩॥ ఉమాంగమలజాతస్య జగత్కారణతా కుతః । పితా యస్య మహాదేవస్తస్యాపి జనకః కథం ॥౧౪॥ చతురాస్యాదిదేవానాం పరబ్రహ్మైవ కారణం। న తద్వినా కించిదస్తి జగత్సర్వం చరాచరం ॥ ౧౫॥ యతోత్పన్నో గణేశోఽసౌ యాస్యత్యేవ లయం పునః । అతో దుర్యుక్తియుక్తం తే తన్నాచిన్నస్య ధారణం ॥ ౧౬॥ గజాస్యోఽపి మహానేవ సర్వదైవతపూజితః। జగత్కర్తా తు న భవేదుత్పన్నత్వాన్మహేశితుః॥ ౧౭॥ ఇత్యుక్తో దేశికేంద్రేణ యుక్తాయుక్తవిచారిణా। త్యక్త్వా ధృతాని చిహ్నాని ప్రణమ్య శిరసా గురుం ॥౧౮॥ భవత్తత్త్వోపదేశేన మోహాంధతమసం గతం । జ్ఞానభానురుదీతోఽభూత్కృతార్థోఽద్య త్వన్నిరీక్షణాత్ ॥౧౯॥ ఇతి శ్రుత్వా దేశికేంద్రం స హైవ పరిజగ్మతుః। తతః క్రమేణ మీనాక్షీదర్శనోద్యతమానసః ॥౨౦॥ మధురానగరీం ప్రాప శంకరాచార్యదేశికః । పాండ్యరాజసుతాం దృష్ట్వా సర్వావయవసుందరీం ॥ ౨౧॥ సుందరేశం నిరీక్ష్యాథ నత్వా స్తుత్వా చ భూరిశః। స్నాత్వా సువర్ణపద్మిన్యాం పుష్కరిణ్యాం మహాశయః ॥ ౨౨ ॥ దినాని కతిచిత్స్థిత్వా క్షేత్రం తదభితః పరం। శుద్ధాద్వైతపరాన్కృత్వా తత్రత్యానగ్రజన్మనః ॥౨౩॥ దత్వాజ్ఞాం భోజశింగాయ స్వపురీం గంతుమేవ సః । అనంతశయనం లేభే వైకుంఠం భూతలోదితం ॥౨౪॥ యత్ర శేతే మహావిష్ణుర్మహితస్స్వయమాయయా। అనంతపద్మనాభం తం సంపూజ్యాతీవ భక్తితః ॥౨౫॥ స్తోత్రేణానేన తుష్టావ శ్రీమచ్ఛంకరదేశికః। నమస్తే సురమాకాంత నమస్తే మురవైరిణే ॥ ౨౬ ॥ మధుకైటభవిధ్వంసకారణాయ నమో నమః। నాభీసరోరుహోద్భూతచతురాస్యాయ తే నమః ॥౨౭ ॥ మహాశేషాహితల్పాయ కందర్పజనకాయ తే। మహావరాహరూపాయ నృకేసరివపుర్భృతే ॥౨౮॥ పద్మనాభమితి స్తుత్వా పక్షమేకమువాస సః। తత్రత్య

రామరాజేనభూరివిక్రాంతశాలినా॥ ౨౯ ॥వందితఃపూజితోభూమౌయస్సైన్యేనాతిభక్తితః। పాఠయన్నాస్తతత్రైవగ్రంథాన్
స్వానేవనిర్మితాన్॥ ౩౦ ॥ఏతస్మిన్నంతరేవిప్రావైష్ణవాచారపారగాః।శంఖచక్రగదాశార్ఙ్గచిహ్నైఃపరిచిహ్నితాః॥ ౩౫ ॥
దధతస్తులసీమాలాస్తథాఽక్షస్యచమాలికాః।జపంతోహరినామానిగోపీచందనచర్చితాః॥ ౩౨ ॥ కర్ణయోస్తులసీపత్ర
మంగారతిలకాంచితాః।విష్ణుశర్మాపద్మనాభఃకృష్ణద్వైపాయనాభిధః॥ ౩౩ ॥ వ్యాసదాసఇతిఖ్యాతోవరాహాచార్యఏవచ।
వైఖానసాగమేదక్షాఃపాంచరాత్రాదితత్పరాః॥ ౩౩ ॥శ్రుతీరితపథాలాపకథాలేశవివర్జితాః।అగత్యాదేశికేంద్రంతంస్వమ
తాచారమాచరే॥ ౩౫ ॥ద్వైతసత్యంజగతిద్వైతంవిష్ణురేవహి।మతాన్యన్యానియాన్యద్యమూఢమోహకరాణ్యహో॥ ౪౬ ॥వి
ష్ణోస్సకాశాదుద్భూతంజగత్తత్రైవసంస్థితం।స్థితిసంయమకర్తాసౌజగతోస్యజగచ్ఛ్రసః॥ ౩౭ ॥సంసారసర్పసందష్టనష్టచేష్టైక
భేషజం।కృష్ణేతివైష్ణవంమంత్రంజప్త్వాముక్తోభవేన్నరః॥ ౩౮ ॥తస్మాద్దేవవరాభక్తిర్భవేచ్ఛ్రీమధుసూదనే।తస్యాసీత్సఫలంజ
న్మముక్తిశ్చాపికరేస్థితా॥ ౩౯ ॥ధర్మార్థకామమోక్షాఖ్యాఃపురుషార్థాయతీశ్వర।విష్ణుభక్తిపరాణాంవైసంపద్యంతేన
సంశయః॥ ౪౦ ॥సృష్టిస్థితివినాశానాంశక్తయస్సర్వదేహిషు।వైష్ణవ్యఃపరివర్తంతేదేశికేశ్వరసర్వదా॥ ౪౧ ॥ఏషాధాతావి
ధాతా[illegible]కారణంకార్యమేవచ।కర్తా[illegible]విష్ణుర్భుక్తిముక్తిఫలప్రదః॥ ౪౨ ॥జీవంతిజంతవస్సర్వేయథామాతరమాశ్రి
తాః।తథైవవైష్ణవీంభక్తిమాశ్రిత్యనిఖిలాజనాః॥ ౪౩ ॥కింవేదైఃకిముశాస్త్రైఃకింవాతీర్థనిషేవణైః।విష్ణుభక్తివిహీనానాం
కింతపోభిఃకిమధ్వరైః॥ ౪౪ ॥మానుషందుర్లభంజన్మప్రాప్యతేజగతీతలే।తత్రాపిహరిభక్తిస్తుజన్మకోటిభిరాప్యతే॥ ౪౫ ॥తద్భ
క్తపాదుకాధూళింశిరసాయస్తుధారయేత్।సంసారాన్ముచ్యతేసోపివిషయగ్రాహసంకులాత్॥ ౪౬ ॥ యేబాహుమూలపరి
చిహ్నితశంఖచక్రాయేకంఠలగ్నతులసీనళినాక్షమాలాః।యేవాలలాటఫలకేలసదూర్ధ్వపుండ్రాస్తేవైష్ణవాభువనమాశుపవి
త్రయంతి॥ ౪౭ ॥ఇత్యాదికైఃపురాణోక్తైర్మార్గరాయణచోదితైః।నిశ్చిత్యసత్త్వగుణకంహరిమేవనిరంతరం॥ ౪౮ ॥ భక్తిర్ముక్తి
కరస్సాక్షాద్భక్తిరేవఫలప్రదా।భక్త్యైవప్రాప్తవాన్సిద్ధాన్తస్మాద్భక్తిర్గరీయసీ॥ ౪౯ ॥ శ్రీమద్యతేమహాధీమన్త్వమస్మత్త

మాశ్రయ। ఇత్యుక్తవత్సు తేష్వేవ గురురాదుత్తరం దదౌ ॥౪౯॥ రేమూఢవిష్ణుశర్మం స్త్వం శ్రుత్యుక్తాచారవర్జిత ! య
జ్ఞాదీకానికర్మాణి హిత్వా భక్తిం ప్రకాంక్షసి॥ ౫౦॥ ద్వైతభక్త్యా హి సంసారవర్ధనం భిన్నరూపతః। అభిన్నరూపయాఽద్వై
తభక్త్యా మోక్షో హి జాయతే ॥ ౫౧ ॥ ద్వైతరూపాత్మికా భక్తిః క్లేశసంసృతిదాయినీ। అద్వైతభక్తిరచలా నిర్వికల్పా సుఖ
ప్రదా॥౫౨॥ తస్మాదద్వైతగాం భక్తిమాశ్రయేత్సర్వసిద్ధిదాం। భక్త్యా చిత్తం తు శుద్ధ్యేత తస్మాత్ జ్ఞానం ప్రజాయతే ॥ ౫౩ ॥
జ్ఞానాదేవ తు కైవల్యం నాన్యథా కల్పకోటిభిః । హరిరూపధరశ్శంభుశ్శంభురూపధరో హరిః॥౫౪॥ ఈషదప్యంతరం నాస్తి భేద
కృత్పాపమశ్నుతే। అభిన్నరూపమాత్మానమజ్ఞాత్వైవమనాగపి ॥ ౫౫॥ భేదం బ్రూతే తు యో మూఢస్స పాషండో బ్రహ్మఘాతు
కః। ఆకాశమేకం హి యథా ఘటాదిషు పృథగ్భవేత్ ॥౫౬॥ తథాత్మైకోప్యనేకశ్చ జలాధారేష్వివాంశుమాన్। అజ్ఞానసాగరే
మగ్నా భేదం కుర్వంతి పాపినః॥౫౭ ॥ అనాదినిధనే దేవే హరిశంకరసంజ్ఞితే। మనోవృత్తిమయం ద్వైతమద్వైతం పరమార్థ
తః॥౫౮॥ అవిద్యామోహితాత్మానః పురుషా భిన్నదర్శినః। యో దేవో జగతామీశః కారణానాం చ కారణం॥౫౯॥ యుగాంతే జగ
దత్త్యేతద్రుద్రరూపధరో హరిః। రుద్రో వై విష్ణురూపేణ పాలయత్యఖిలం జగత్ ॥౬౦॥ బ్రహ్మరూపేణ సృజతి తస్మాద్భేదో న వి
ద్యతే। శివో గురుశ్శివో జీవశ్శివో బంధుశ్శరీరిణాం॥౬౧ ॥ శివ ఆత్మా శివో దేవశ్శివాదన్యం న కించన। హరిశంకరయోర్మధ్యే బ్ర
హ్మణశ్చాపి యో నరః॥౬౨॥ భేదకృన్నరకం భుంక్తే యావచ్చంద్రతారకం। యస్స్వకర్మపరిత్యజ్య భక్తిమాత్రేణ జీవతి॥౬౩॥
న తస్య తుష్యతే విష్ణురాచారాత్ప్రాజ్యతే యతః। తస్మాత్త్వయా హరౌ భక్తిస్స్వధర్మస్యావిరోధినీ॥౬౪॥ సదాచారవిహీనానాం భక్తి
రప్యసుఖప్రదా। వేదప్రణిహితో ధర్మో వేదో నారాయణస్స్మృతః॥౬౫॥ తతా శ్రద్ధాపరా యే తు తేషాం దూరతరో హరిః।
హరిభక్తిపరో వాపి హరభక్తిపరోపి వా॥౬౬॥ భ్రశ్యతే స్వాశ్రమాచారాత్పతితస్సోచ్యతే బుధైః । కుర్వన్ శ్రుత్యుక్తకర్మా
ణి తత్త్వధ్యానపరాయణః॥౬౭॥ వేదపాఠపరో యస్తు స యాతి పరమం పదం । అతిప్రాతపసారిక్తాతనుర్వ్యస్యాపి విద్యతే॥౬౮॥
ఆమోపకోర్వనరస్త్రియో నాశ్నోతి తిత్రిశుతీరిణే। అవిజ్ఞాయ చ తత్త్వార్థం శ్రుతేరజ్ఞానవైభవాత్ ॥ ౬౯॥ తప్తలోహేన చిహ్నాని

క్రియం తే సర్వతస్తస్మాచ్ఛ్రుత్యంతరం న జానీమో పురాణవచనాని వా ॥౨౦॥ దేహక్లేశవిధేరన్యత్ఫలం నాస్తీతి నిశ్చయః । నిరంజ
నం నిరాకారం పూర్ణమాకాశమధ్యగం ॥౨౧॥ స్వప్రకాశమనిర్దేశ్యం మహతాం చ మహత్తరం । యస్మిత్యం పరమానందం
పూర్ణం బ్రహ్మ సనాతనం ॥౨౨॥ తదేవ సృష్టిసమయే మాయావిష్ణుమసీసృజత్ । స్వమాయయా విధాతారం దక్షపార్శ్వే వ్య
సృష్టవాన్ ॥౨౩॥ మధ్యాద్రుద్రం ససర్జాథ జగదంతకరం స్వతః సృష్టికాలే పరబ్రహ్మ విశ్వమిత్థం ససర్జ హ ॥౨౪॥ అపాణిపా
దో జవనో గృహీతా హృదిసంస్థితః । పశ్యత్యచక్షురేవాసౌ తథా కర్ణః శృణోతి చ ॥౨౫॥ పశ్యంతి బుధయో హేతుమాత్మానం
సూక్ష్మదర్శినః । బ్రహ్మణస్తాదృశస్యాస్య కథంచిన్న త్వకల్పనం ॥౨౬॥ తద్ధారణేన ముక్తిర్వా భక్తిర్వా జాయతే కథం । అస్మా
యోక్తాని కర్మాణి కుర్వన్ ధ్యాయన్ పరం హ్యది ॥౨౭॥ క్రమేణ ప్రాప్య విజ్ఞానం తతశ్శ్రేయోధిగమ్యతే । నిత్యకర్మపరిత్యాగా
పతితో భవతి స్వయం ॥౨౮॥ శంఖచక్రాంకితతనుం దృష్ట్వా స్నానం సమాచరేత్ । అస్పృశ్యస్సు విపశ్చిద్భిశ్చితా కాష్ఠవ దేవసః
౨౯॥ వాఙ్మాత్రేణాపి నాచేత నసహ సీత తేన వా । శూద్రవత్స పరిత్యాజ్యో జీవచ్ఛవసమాకృతిః ॥౩౦॥ తస్మై దత్తం చ హ
వ్యం చ కవ్యం చాపి వృథా భవేత్ । అపి చేన్నిగమాచారరతో వేదాంగతత్పరః ॥౩౧॥ లింగచక్రాంకమాత్రేణ స సద్యః పతితో భవే
త్ । బ్రాహ్మణానాం చ గాయత్ర్యాస్సంవాదో భూన్మహాన్ పురా ॥౩౨॥ అతస్తయాభిసంశప్తాః పాషండా భవతేతి చ । వేదో
క్తకర్మహీనాశ్చ తాంత్రికాచారతత్పరాః ॥ ౩౩ ॥ యూయం కలౌ భవంత్వేవమితి తాన్ సాహ సా రుషా । అతః కలియు
గే ప్రాప్తే భవిష్యంతి ద్విజాధమాః ॥౩౪॥ శంఖచక్రాంకితాకారా ఊర్ధ్వపుండ్రలలాటకాః । జ్ఞానకర్మపథభ్రష్టాః కామక్రో
ధప్రపీడితాః ॥౩౫॥ దురాత్మానస్సత్యధర్మవర్జితాశ్శాపభోగినః । కలౌ త్రింశత్సహస్రాబ్దపూర్వే సంభవంతి తే ॥౩౬
తస్మాద్యుష్మాభిరేతాని శంఖచక్రాదికాని చ । శ్రుతిస్మృతివిరుద్ధాని న గ్రాహ్యాణి హ సర్వశః ॥౩౭॥ ఇత్యుక్త్వా వ్యాసదత్తాదీన్
మచ్ఛంకరదేశికః । శంఖచక్రాదిచిహ్నానాం ధృతిదోషాపనుత్తయే ॥౩౮ స్మృత్యుక్తేన విధానేన ప్రాయశ్చిత్తం విధాప్య చ । తాన్
సర్వాన్ దేశికేంద్రోసౌ చకారాద్వైతపారగాన్ ॥౩౯॥ వాసుకిక్షేత్రమాసాద్య పార్వతీసుతమీడితుం ॥౪౦॥ విజ్ఞానకందళీ

దృష్ట్వానంతశయమేశ్వరంవిరచయన్ చక్రాదిచిహ్నాంకితాన్ తద్భక్తాన్విగతాంకనాన్ శ్రుతిపథాచారైకదూరాంతరాన్ । శైవానాద్వైతపరాన్విధాస్య చ తత స్తత్రోచితానిష్కృతీస్సు బ్రహ్మాఖ్య మహోపదేశికఇతిప్రోచి ధీమం స్త్వయా॥౮౦౪॥ శ్రీచిద్విలాసపదపీరయదేశికేంద్ర సంప్రాప్య వాసుకిని కేతనమత్యుదారం । కింవాతతానతనుభృద్వరసర్వతోమె బ్రూహ్యద్య తత్తదఖిలంసుజనావతంస॥౯౧౪॥ శ్రీచిద్విలాసః ॥సమ్యగ్విచారయత సవ్యఖిలంబ్రవీమి విజ్ఞానకందవినయాన్విత చిత్తవృత్తె। శ్రీశంకరార్యచరితంకలుషాపహారిసద్యఃప్రమోదజనకంస్మరతాంజనానాం॥౯౨౪॥ ... ... ✿

ఇతి శ్రీమత్పరమహంసపరివ్రాజకాచార్యవర్యశ్రీచిద్విలాసయతీంద్రవిజ్ఞానకందతపోధనేంద్రసంవాదె,
శంకరవిజయవిలాసె, అష్టావింశోధ్యాయః-

సంప్రాప్య వాసుకిక్షేత్రంశంకరాధీశ్వరస్స్వయం। స్నాత్వా కుమారధారాయాంతటిన్యాంప్రీతరుద్ధితః ॥౧॥ అర్చయన్ పార్వతీసూనుంషడాననమనామయం। తారకధ్వాంతవిధ్వంసిమహోభరసముద్భరాం ॥౨॥ శక్త్యాయుధసముద్భాసికరాంబుజపరిష్కృతం। శివశక్త్యైకతారూపవిభావనపటీయసం॥౩॥ శూరపద్మాసురత్రస్తసమస్తయజనాంధసాం। పాతారంసురసైన్యానామాధివ్యాధినివర్తకం॥౪॥ కుందమందారకహ్లారకరవీరప్రసూనకైః। బిల్వపత్రైస్తులస్యాచపూజయిత్వా విశేషతః॥౫॥ దినాని త్రీణిచితత్రనినాయయతిపుంగవః। కుమారాద్రింసమారుహ్యచంద్రద్రోణసమాకృతిం॥౬॥ అద్భుతానిచ తత్రాపిపశ్యన్ విస్మితమానసః। అద్రింప్రదక్షిణీకృత్యప్రణమంతంముహుర్ముహుః॥౭॥ పునఃపశ్యన్ షడాస్యంచసుఖమధ్యాస్తదేశికః। తతోమృడపురీంప్రాపసాగతైరభితోవృతాం ॥౮॥ కేకిపింఛాంచితకలాన్ విలుంఠితకచోచ్చయాన్ ।అహింసాపరమోధర్మఇత్యనల్పంప్రజల్పతః॥౯॥ పత్రత్రుటాదితరత్నవర్ణంమిథ్యేతిబ్రువతస్స్ఫుటం । రాత్రావనశ్నతోనిత్యం[illegible]కళేబరాన్॥౧౦॥ అర్హతాన్ తాదృశాన్దృష్ట్వాదేశికోవిస్మయాన్వితః। శంకరాచార్యవరోప్యపితదాచారాన్స్వయము జ్జనః॥

౧౧॥ తేప్యాదుస్స్వమతాచారాస్సౌగతాచారసత్తమాః। పితామాతాశరీరస్యనిదానమితినిశ్చితం ॥ ౧౨ ॥ తత్కార్యం
దేహజాతంతు మోక్షస్తద్విలయోభువి। భస్మీభూతస్యదేహస్యజలలీనోదబిందువత్ ॥ ౧౩ ॥ ఘటేతపునరావృత్తిః కథంబుద్ధివివ
ర్జితా। తస్మాత్తన్మోక్షఏవస్యాద్వదంత్యజ్ఞాఃపునర్భవం॥ ౧౪ ॥ మృతానాంపితౄణాంతుసముద్దిశ్యవృథాశ్రాద్ధానికుర్వతే। మృతః
పితాకుతోయాతిభుంక్తే చ శ్రాద్ధంకథంత్వహ ॥ ౧౫ ॥ పితానమాగతఃకేనదృశ్యతేవామహీతలే। స్వర్గానుభూతిస్సామ్రా
జ్యంహ్యష్టవర్షవధూరతిః॥ ౧౬ ॥ నరకాసుభవోవ్యత్రవైరవ్యాధ్యుపప్లవః। నో స్తిపరతోలోకఇతిమిథ్యావిజృంభితం॥
౧౭॥ నిరూపస్యాపిజీవస్యకల్ప్యతేగమనంయది। వ్యోమ్నోఘటస్థితస్యాపిఘటేతచలనంతదా ॥ ౧౮ ॥ అదృశ్యంకించిదస్తీతిపృ
థాజల్పంత్యబుద్ధయః। తస్మాదస్మన్మతందివ్యంత్వమప్యాశ్రయభోయతే ॥ ౧౯ ॥ ఇతిబ్రువత్సుబౌద్ధేషుశంకరాచార్యదేశికః।
ఉత్తరంవక్తుమారేభేదేవతాభావవాదినః॥ ౨౦ ॥ రేమూఢదేహపాతేస్తేకథంమోక్షోభవిష్యతి। జీవోమృగంవిహాయైవలింగ
దేహంవిశత్యథ॥ ౨౧॥ తృణంహిత్వాజలూకేవతృణాంతరమనుక్షణం। యాగాదికానికర్మాణికృత్వాస్వర్గంసమశ్నుతే ॥
౨౨॥ జ్యోతిష్టోమాదియాగేనస్వర్గోస్తీతిశ్రుతిర్జగౌ। మృతస్యాపిచకర్తవ్యంశ్రాద్ధకర్మవిధానతః॥ ౨౩ ॥ తృప్యంతితేన
పితరఇతిశ్రుత్యర్థనిశ్చయః। యదుక్తంభవతాహింసాపరోధర్మఇతిస్ఫుటం॥ ౨౪ ॥ తదయుక్తంవిమూఢాత్మన్యాగీయా
యాశ్శ్రుతేరదాత్। ఏకంప్రమాణంనస్తత్రగాయత్రీంచశ్రుతీరితాం ॥ ౨౫ ॥ తారాధిదేవతాంభక్త్యాజపసిక్షపణాధమ।
వేదనిందాపరాయేతుదేవతాభావవాదినః॥ ౨౬ ॥ తేసర్వేనరకంయాంతియద్యపిబ్రహ్మబీజజాః । ఇత్థందేశికవర్యేణబోధితా
స్సౌగతాశ్చతే॥ ౨౭ ॥ ప్రణమ్యశిరసాభూమౌదేశికేంద్రమతంశ్రితాః । నిరస్తగర్వాస్తేసర్వేపాదసేవాంయయాచిరే ॥
౨౮॥ పద్మపాదాదిశిష్యాణాంపాదరక్షాదిరక్షణే। స్వయాయాయుజచ్ఛతాన్సర్వాన్దయానిధిరసౌగురుః॥ ౨౯॥ మృడపుర్యాస్త
తోగత్వాగోకర్ణక్షేత్రమాపసః। దశాస్యేనాతిరౌద్రేణకృత్వాభూయస్తపాంస్యపి॥ ౩౦॥ ఛిత్వాశిరాంసిబహుశోవహ్నౌహు
త్వామహేశ్వరాత్। ప్రసన్నాత్ప్రాప్తమూర్త్యంతువిఘ్నేశేనప్రతిష్ఠితం॥ ౩౧ ॥ తత్రావిరాస్తల్లింగందశాస్యోవిస్మితస్త

దా। మాయావినం సవిఘ్నశం పలాయంతమనుద్రుతః॥ ౩౨ ॥ కట్టాంచకార శిరసి ముష్టినాతి ప్రరుష్టధీః ॥ ౩౨½ ॥ మమజ్జ ముష్టిశ్శిరసి నాద్యాపి పరిపూర్యతే॥ ౩౩ ॥ దశాస్యో లింగముద్ధర్తుం నైచ్ఛచ్ఛైలజాజ్ఞయా॥ ౩౩½ ॥ అశరీరిణ్యభూద్వాణీ లింగమత్రైవ తిష్ఠతు॥ ౪౪ ॥ సంభ్రమైః కలమత్యంతైః రావణస్త్వం పురీం వ్రజ। దశాస్యస్తద్వచశ్శ్రుత్వా పరిక్షీణమనోరథః। స్వపురీం ప్రాపవేగేన లంకామేవాతిచింతయా॥ ౪౪½ ॥ తత్రాదృశో మహాదేవో గోకర్ణే వర్తతే ఖిలు॥ ౪౫ ॥ రత్నాకరః పురో భాతి తామ్రగారీతి దేవతా। ధృత్వా తులాం కరాగ్రేణ గుంజయాధిక్యమిచ్ఛతి॥ ౪౬ ॥ సర్వతీర్థాని సంభూయ కోటితీర్థమభూదహో। తద్వర్తతే హి గోకర్ణే తన్మహాత్మ్యం కిమీర్యతాం॥ ౪౭ ॥ మహాబలేశ్వరం తత్ర బిల్వపత్రైస్సుకోమలైః। ధుత్తూరైః కరవీరైశ్చ ద్రోణకైస్సుప్రసూనకైః॥ ౪౮ ॥ ప్రాతః పయోనిధౌ స్నాత్వా పద్మపాదాదిభిర్యుతః। మహాబలేశ్వరం తత్ర పూజయామాస దేశికోత్తమః॥ ౫౦ ॥ పంచక్రోశస్థయాత్రాం చ కుర్వన్ సర్వైస్సమన్వితః। నిరీక్ష్యమాణస్తత్రత్యైః అన్యైర్దృష్ట్వా తాన్యప్యనుక్షణం। కించిత్కాలమువాసాసౌ నిజగామ తతో ముదా॥ ౫౦½ ॥ క్రమేణ పశ్యన్ క్షేత్రాణి దివ్యాని వివిధాని చ। శంకరాచార్యవర్యోసౌ శ్రీశైలం ప్రాప సత్వరం ॥ ౫౧½ ॥ విజ్ఞానకందః॥ కృత్వా బౌద్ధసిబహూన్ మృదపురే గోకర్ణమాసేదివాన్ నత్వా తత్ర మహాబలేశమసకృల్లబ్ధ్వాత దాజ్ఞాం తతః। శ్రీశైలం సజగామ దేశిక ఇతి శ్రీచిద్విలాసావదస్తత్రత్యాం కథయ త్వమప్య చరితం తస్యైవ సర్వం క్రమాత్॥ ౫౩½ ॥ చిద్విలాసః॥ విజ్ఞానకంద వినయాన్వితమానసోసి శ్రీదేశికేంద్ర చరితే మహతీ తవాస్థా। తస్మాద్బ్రువే గురువర్యమహో విచిత్రం యత్రస్మృతే పరచయత్యమలం మనోజ్ఞం॥ ౫౪½ ॥ ... ... ※

ఇతి శ్రీమత్పరమహంస పరివ్రాజకాచార్యవర్య శ్రీచిద్విలాసయతీంద్ర విజ్ఞానకంద యతపోధనేంద్ర సంవాదే,
శంకరవిజయవిలాసే, ఏకోనత్రింశోధ్యాయః-

తతశ్శ్రీశంకరాచార్యదేశికేశ్వరభాస్కరః। శ్రీశైలేశం నమస్కృత్య మహోన్నతమహోదయం॥ ౧ ॥ భ్రమరాంబాం

నమస్కృత్య ప్రపూజయిత్వా విశేషతః ॥ ౧ ॥ క్రమేణ మార్గే తీర్థాని క్షేత్రాణ్యన్యాన్యపి । దశకాందశకాంవిశేషేణలిం
గానివివిధాన్యపి ॥ ౨ ॥ నత్వా స్నాత్వైవ తీర్థేషు సమభ్యర్చ్యాతిభక్తితః ॥ జోగుళాంచాంమహాలక్ష్మీంబగళాంచాంమహో
జ్జ్వలాం ॥ ౩ ॥ జ్వాలాముఖీం నృసింహేశం శతకోటిసమప్రభం । పాండురంగేశమాసాద్య తత్రస్థిత్వా దినత్రయం । తత్ర త్వా
న్యగ్రజాన్ కృత్వా శుద్ధాద్వైతపరాయణాన్ । జగన్నాథమథ ప్రాపదీనానాథాన్ సనాథయన్ ॥ ౫ ॥ సాక్షాద్విసృజ్య వైకుంఠం
యత్త్రైలోక్యంతరతేహరిః । మహోదధిర్యత్ర తీర్థం జగన్నాథపురో భువి ॥ ౬ ॥ ద్వారకావాసినో విష్ణోస్తనురద్యాపి వర్త
తే । అవాప క్షేత్రరాజం తమవలోక్య సమంతతః ॥ ౭ ॥ చారుతాం వీక్ష్య తస్యాస్య క్షేత్రస్య గురుపుంగవః । దినాని కతిచిత్తత్ర నివాస
మకరోన్ముదా ॥ ౮ ॥ స్నాత్వా మహోదధౌ ప్రాతర్జగన్నాథం ప్రపూజయన్ । ఖండయన్ విమతాన్యేష మండలాని విపశ్చితాం
౯ ॥ ఐంద్ర్యాం కకుభి తత్రైకం భోగవర్ధననామకం । జగన్నాథస్య చాభ్యర్ణే మఠమేకమచీక్లృపత్ ॥ ౧౦ ॥ పద్మపాదాచార్యవ
ర్యం తన్మఠాధీశమాతనోత్ । నిర్జగామ తతో వేగాజ్జగన్నాథాజ్ఞయా పురాత్ ॥ ౧౧ ॥ అనుయాతో గురోరస్య హస్తామలకతోట
కౌ । పుష్పవత్సదృశౌ పతౌ చామరాయత్తహస్తకౌ ॥ ౧౧ ॥ నందయన్ శాస్త్రసల్లాపైర్బహుభిః పరితో వృతః । ఉజ్జయిన్యభిధం
క్షేత్రం క్రమేణావస దేశికః ॥ ౧౩ ॥ చిచ్ఛక్త్యాభాసతేయత్ర మహాకాళేశ్వరస్స్వయం । స్కందదైత్యజనాస్కందేదివిషద్భావహీనీ
పతిః ॥ ౧౪ ॥ మహాచండీకరాళాస్యా దైత్యదావదవానలః । నివాసమకరోత్ప్రీత్యా శ్రీమత్కాళేశపార్శ్వతః ॥ ౧౫ ॥ మహాకాళేశ
మాసాద్య సంపూజ్యాథ షడాననం । మహాచండీం భగవతీం పరిపూజ్యాతిభక్తితః ॥ ౧౬ ॥ అనీనయద్దినాన్యేష కానిచిత్ప్రీణయా
న్స్వతః । అగ్రాహ్యదేశికేంద్రం తం దుర్మతారణ్యపావకం ॥ ౧౭ ॥ శాక్తమార్గరతా విప్రాస్సర్వశాస్త్రవిశారదాః । రక్తచందనలిప్తాం
గాః ఫాలే కుంకుమచర్చితాః ॥ ౧౮ ॥ దధతో రక్తవాసాంసి పాదుకాబద్ధబాహుకాః । ఆజగ్ముర్దేశికాధీశమాలోకయితుముత్సుకాః ॥
౧౯ ॥ నమస్కృత్య ద్విజాస్తే తు శంకరాచార్యపాదయోః । ఉపవిష్టాస్సదః కృత్వా వాఙ్ముఖంకర్తుముద్యతాః ॥ ౨౦ ॥ సర్వజ్ఞశ్శంక
రాచార్యదేశికస్తానలోకత । పప్రచ్ఛ రాజసేనైవ సిమింతానివతానసౌ ॥ ౨౧ ॥ ఫాలే త్రిపుండ్రం సంత్యజ్య కుంకుమం ధ్రియతే క

థం। శుచివాససముత్సృజ్యధృతంరక్తాంబరంసుతః॥౨౨॥ నిషిద్ధానిప్రసూనానిధత్తూరాంకిముతానివః। దుష్కర్మణాంగృహేసం
సర్గోయుష్మాకంపాపహేతవే॥౨౩॥ ఇత్యుక్తేదేశికేంద్రేస్మిన్ శాక్తమార్గసముద్ధతాః। కింయతిఃకథయస్వాద్యమస్మతాజ్ఞా
నతోహితత్॥౨౪॥ అస్మన్మతరహస్యంతుదురూహంద్వైతైరపి। శృణుతత్త్వంబోధయామస్సమాహితమనాభవ॥౨౫॥ సాక్షా
ద్భగవతీశక్తిశ్శంభోర్వ్యక్తాపరాననా। కారణంజగతామేషాగుణాతీతస్వరూపిణీ॥౨౬॥ తచ్ఛక్త్యావశతస్సృష్టంమహత్తత్త్వమశే
షతః। తద్ద్వారాబ్రహ్మవిష్ణ్వాదిమూర్తిత్రయసముద్భవః॥౨౭॥ శక్తిత్రయసముత్పత్తిస్తస్యాఏవేతివిద్ధ్యహో। వాఙ్మనోవృత్తి
దూరాయాభవాన్యావాపరాకృతిః॥౨౮॥ అతస్తత్పాదపద్మస్యసేవాముక్తిప్రదాయినీ। కుంకుమాదీనిదివ్యానితస్యాఃప్రీత్యైవిద
ధ్మహే॥౨౯॥ అతస్తత్పాదుకాబాహ్యాకంఠేపిధ్రియతేసదా। జీవన్ముక్తావయంతస్మాచ్ఛ్రీవిద్యోపాసకాస్సదా॥౩౦॥
శ్రూయతేశ్రుతిరత్రార్థేసర్వశాస్త్రైకసంమతా। విద్యాంయోవేదచావిద్యాంసతీర్త్వావిద్యయామృతిం॥౩౧॥ విద్యయా
మృతమశ్నాతినేతరేముక్తిభాగినః। ప్రకృతిశ్చేశ్వరశ్చైవతయోరైక్యప్రదర్శనాత్॥౩౨॥ సదేవసోమ్యేదమితిశ్రుతిఃప్రకృతిబో
ధికా। అతశ్శక్తిమతస్థానాంభుక్తిముక్తీకరస్థితే॥౩౩॥ ప్రాణవాదివరుద్రాద్యాభవంత్యస్యాశ్చశక్తయః। అతస్సర్వాదిభూతస్య
శంభోశ్శక్తిశ్చకారణం॥౩౪॥ అవినాభూతసంబంధశ్చంద్రచంద్రికయోరివ। తస్మాద్భగవతీవిద్యాసుస్వాధీనవల్లభా॥౩౫॥
భవాదృశానాంసదృశమస్మన్మతమనుత్తమం। ఇత్థముక్తేషుతేష్వేవశంకరాచార్యదేశికః॥౩౬॥ నిశ్చితంబోధయామాసవేదవే
దాంతవాఙ్మయైః। భవదుక్తాభవానీయాసంసారార్ణవతారిణీ॥౩౭॥ తథాపిపురుషోత్కర్షాదీశఃకైవల్యదాయకః। య
దాపశ్యతిచాత్మానంకేవలంపరమార్థతః॥౩౮॥ మాయామాత్రంజగత్సర్వంతదాభవతినిర్వృతిః। ఆత్మానమాత్మనా
జ్ఞాత్వాముక్తోభవతినాన్యథా॥౩౯॥ ఈశ్వరఃప్రకృతింత్యక్త్వావర్తతేజ్ఞామితిశ్రుతేః। వికారకర్త్రీప్రకృతిఃప్రకృతేఃపరతశ్శి
వః॥౪౦॥ తద్విజ్ఞానేనకైవల్యంపరమాత్మేతిసోచ్యతే। జ్ఞానస్యమోక్షహేతుత్వాజ్జ్ఞాతేమోక్షేక్వవర్తతే॥౪౧॥ ఈశ్వరవ్యతి
రిక్తాయానశ్వరత్వాజ్జగత్తతేః। అజ్ఞానంజీవనిష్ఠంతునివర్త్యంజ్ఞానమప్యహో॥౪౨॥ కతకక్షోదవత్తోయంస్వయమేత

ద్వినశ్యతి। అతో బ్రహ్మపరిజ్ఞానాద్బ్రహ్మైవ భవతి స్రుతేః॥ ౪౩॥ మాయా వివర్తతే నిత్యమీశ్వరస్య నియోగతః। తదుపాసనయా మాయామనశ్శుద్ధికరీ భవేత్॥ ౪౪॥ విశుద్ధాయాం మనోవృత్తౌ సద్యో మోక్షః ప్రజాయతే। విధూయ పాపపటలం యయా పశ్యతి తత్పదం॥ ౪౫॥ సా హి విద్యా మహేశస్య నియోగవశవర్తినీ। అయం హి భగవానీశస్స్వయంజ్యోతిస్సనాతనః॥ ౪౬॥ పరమాత్మా పరం బ్రహ్మ తస్మాదన్యన్న కించన। భవానీభజకాయాయమీదృశోపాసనాన్యతః॥ ౪౭॥ విసృజ్య కుంకుమాద్యం కాష్ఠపాదుకాధారణాన్యపి। శుద్ధాద్వైతపరా భూత్వా సోహంభావనతత్పరాః॥ ౪౮॥ ముక్తా భవత భో మాధ్వా నాన్యథా కల్పకోటిభిః। మోక్షప్రాప్త్యర్థమన్యో త్ర యత్నో నైవ చ విద్యతే॥ ౪౯॥ ఇత్యాదిశ్రుతివాక్యాద్యైర్బోధితా దేశికేన తే। శంకరాచార్యవర్యేణ శక్తిమార్గపరాయణాః॥ ౫౦॥ త్రిపురాంబాకుమారశ్చ బిందుభుక్పూర్ణబోధకః। పూర్ణానందో విరక్తాత్మ శుద్ధవిద్యాకళానిధిః॥ ౫౧॥ నత్వా శ్రీశంకరాచార్యదేశికేశ్వరపాదయోః। పాదుకాకుంకుమాద్యాని చిహ్నాన్యుత్సృజ్య సర్వతః॥ ౫౨॥ శుద్ధాద్వైతపరాస్సర్వే పంచపూజాపరాయణాః। యజ్ఞాదినిత్యకర్మాణి కుర్వంతో న్యవసన్సుఖం॥ ౫౩॥ ఇత్థం విధాయ తత్రత్యానగ్రజాన్ తత్త్వవేదినః। క్రమేణ ద్వారకాం ప్రాప దేశికేంద్రో ప్యనన్యధీః॥ ౫౪॥ విజ్ఞానకందః॥ శ్రీశైలాన్నిర్గతో సౌ ప్రతిపథమమలం క్షేత్రజాతం ప్రపశ్యన్కుర్వన్సంచారపూతాం ధరణిమపి హఠాత్ఖండయన్దుర్మతాని। గత్వా చాప్యుజ్జయిన్యాం వ్యతనుత గురురాట్చాక్తమార్గానురక్తాన్ శుద్ధాద్వైతైకనిష్ఠానితి చ సమవదచ్చిద్విలాసాగ్రత స్త్వం॥ ౫౫॥ చిద్విలాసః॥ విజ్ఞానకందకథయామి తదాదితస్తే శ్రీదేశికేంద్రరచితం చరితం సమస్తం॥ ఆధత్స్వ చేతసి న విస్మర కించిదత్ర చిత్రం పవిత్రమిహ తచ్చరితం జగత్యాం॥ ౫౬॥ *

ఇతి శ్రీమత్పరమహంసపరివ్రాజకాచార్యవర్య శ్రీచిద్విలాసయతీంద్ర విజ్ఞానకందతపోధనేంద్రసంవాదే,
శంకరవిజయవిలాసే, త్రింశోధ్యాయః-

తతః శ్రీశంకరాచార్యదేశికేశ్వరపుంగవః। పశ్యన్క్రమేణ మార్గేషు లింగాని వివిధాన్యపి॥ ౧॥ భువం ప్రదక్షిణీకుర్వన్ప్రతస్థే దిగ్జయేచ్ఛయా। పదపంకజవిన్యాసైర్ధన్యాం కుర్వన్భువస్థలీం॥ ౨॥ తతో ద్వారవతీం ప్రాప దేశికాధీశ్వరస్స్వ

యం।యాత్రాస్సైసమహావిఘ్నస్సాత్త్వల్లక్ష్మ్యా సమన్వితః॥౩॥ సిద్ధేశ్వరో మహాదేవో రుద్రకాళ్యైవశక్తికా। తీర్థంతు గోమతీ త్యేవసర్వలోకైకవిశ్రుతా॥౪॥ తచ్చారుతాంపిలోక్యాసౌ సువిశాలంమనోహరం। పశ్చిమస్యాం హరిత్యేషమరమేకంవిని మగ్నః॥౫॥ హస్తామలకనామానం తదధ్యక్షం తతానసః। తద్దేశజానగ్రజాతీన్ శుద్ధాద్వైతపరాయణాన్॥౬॥ మాసమేకం వసన్ తత్ర పర్యటన్ పరితో భృశం।సాధుబృందావనాసక్తం బృందావనముదైక్షత॥౭॥ తతోసౌ మధురాం ప్రాప్య మధురాం నగరీం హరేః।తతో గోకులమాసాద్య తత్రైకందినమాస్త సః॥౮॥ శ్రీకృష్ణపాదపాథోజరజోరాజివిరాజితం।గోపాలబాలలీలా నామంకురార్పణమందిరం॥౯॥ మురళీనాదసౌరభ్యసమంచితహరిత్తటం।తతోనిర్గత్య శిష్యౌఘతోటకేనసమన్వితః॥౧౦॥ జన్తైకతిపయైరేవవిపశ్చిద్భిరనుద్రుతః।విలోకయన్ సమంతాచ్చదుర్గతాన్ వ్యపిఖండయన్॥౧౧॥ మండయన్ సశివాద్వైతం పుండరీకమివాంశుమాన్।పౌండరీకం క్షేత్రమాపకురుక్షేత్రం తతోప్యసౌ॥౧౨॥ తత్రత్రింపరితః పశ్యన్ కురురాజన్యకం స్మరన్।విస్మయాక్రాంతచిత్తోసౌ శ్రీమాన్ శంకరదేశికః॥౧౩॥తతో మాయాపురీంగత్వా నత్వాతత్రత్యదేవతాః। శుద్ధాద్వైతరతాన్ సర్వాన్ వ్యతనోత్తత్త్వబోధనాత్॥౧౪॥ విపశ్చిద్భిస్సహావాస్మిన్ తత్ర తిష్ఠతి దేశికే। త్రిపురాంబాకుమారశ్చ పరవాదిదవానలః॥౧౫॥ శ్రీమాన్ వటుకనాథశ్చ మహాధుండిగణేశ్వరః।దివాకరాచార్యనామా బిందుమాధవపండితః॥౧౬॥ప్రణమ్య శంకరాచార్యదేశికేంద్రకళానిధిం।ప్రార్థయామాసురభ్యర్చ్య తే శిష్యపుంగవాః॥౧౭॥ స్వామిన్ సర్వజ్ఞ సర్వేశచతుష్షష్టికళానిధే।త్వయాద్వైతంమతందివ్యం వేదవేదాంతసమ్మతం॥౧౮॥ తదస్యద్బుద్ధిలోకేస్మిన్నసారమితిసాధితం। భగవన్ తన్మతాధీశం పరం బ్రహ్మసనాతనం॥౧౯॥నిగూఢెస్మిన్నిరాలంబెనిర్వికారేనిరంతరే। కలౌమలినబుద్ధీనాం ప్రవేశస్స్యాత్కథం మతేః॥౨౦॥శైవం శాక్తం వైష్ణవంచ సౌరం గాణాపతంతథా। కాపాలం షణ్మతాన్యత్ర ప్రఖ్యాపయ యశోనిధే॥౨౧॥ఇత్థం సంప్రార్థితః శిష్యై శ్శ్రీమాన్ శంకరదేశికః।యద్యన్మతే భవద్వాంఛా విశేషాత్పరిదృశ్యతే॥౨౨॥విహాయచాంకనాదీని తప్తలోహకృతాని చ।శ్రుతిస్మృతివిరుద్ధాని ప్రకాశయతషణ్మతం॥౨౩॥దదావాజ్ఞాంగురుస్తేభ్యశ్శిష్యేభ్యో బహుధా

ధీతః। నమస్కృత్వా దేశికేంద్రం దిగ్జయాయ ప్రతస్థిరే॥౨౩॥ దత్త్వాజ్ఞాం దేశికేంద్రోఽసౌ నిరగాత్తత్పురాద్ద్రుతం । కృత్స్నాం మహీం సమంతాచ్ఛుద్ధాద్వైతజనావృతాం॥౨౪॥ విశన్వై బదరీం ప్రాప తపోధనకృతాశ్రయాం । దినాని కతిచిత్తత్ర స్వచ్ఛందమువసత్సుధీః॥౨౫॥ నారాయణో యత్ర దేవస్తీర్థం చాలకనందినీ । శక్తిః పుణ్యాంబికైవాస్యా విష్ణుపద్యస్థలాశ్రయా ॥౨౬॥ కౌబేర్యాం దిశి తత్రైకం మఠం దివ్యమకారయత్ । తస్మిన్స తోటకాచార్యవర్యం ఛాయానువర్తినం॥౨౭॥ అన్విచ్ఛంతం మఠాదస్య త్వాద సేవాధురంధరం । బలాత్కృత్వా మఠాధ్యక్షం ప్రశ్రయావనతాననం॥౨౮॥ తత్ర సింగాయభూపాయ నివేద్యైతదశేషతః। భక్త్యా ప్రపూజితస్తేన సపౌరేణ సమంత్రిణా॥ ౨౯ ॥ సాక్షాదివ మహాదేవో నిర్జిత్య త్రిపురాణ్యసౌ । దుర్మతాన్యభితో జిత్వా రేజే శంకరదేశికః॥ ౩౦ ॥ కదాచిద్యాచయామాస జరాజర్ఝరవిగ్రహః । నారాయణం స్వభక్తానామిష్టార్పణపరాయణం॥౩౧॥ స్నాతుముష్ణోదకసరస్స చతుష్టాదదౌ ముదా । అద్యాపి తత్సరస్తత్ర విద్యతే విష్ణుసన్నిధౌ ॥ ౩౨ ॥ కోష్ణోదసరసి స్నాత్వా త్రిసంధ్యం స్థవిరోఽపి సః। నారాయణార్చనం కుర్వన్ సంస్మరన్ మానసేఽనిశం ॥ ౩౩ ॥ తత్ర త్వాన్యద్భుతాన్యేష పశ్యన్నేవ సుసంస్థితః। తస్మిన్నవసరే శ్రీమాన్ దత్తాత్రేయో మహామునిః ॥ ౩౪ ॥ స్వచ్ఛందచారీ సర్వత్ర స్వేచ్ఛాకలితవిగ్రహః। మూర్తిత్రయాత్మకో యోగీ దిగ్వాసా విజితేంద్రియః॥౩౫॥ నారాయణపదాంభోజదర్శనోపాధిమాశ్రితః । శంకరాచార్యవర్యం తమవలోకితుమాగతః ॥ ౩౬॥ శ్రుత్వోదంతం తదీయం స విస్మయాకలితాంతరః । ఆగతం తం నిరీక్ష్యాసౌ ప్రేమాలింగనపూర్వకం॥౩౭॥ పప్రచ్ఛ కుశలం తస్యాసౌ వ్యపృచ్ఛద్గురోశ్శుభం। ఇత్థం పరస్పరం తౌ తు తస్థతుశ్చ కుశాసనే॥ ౩౮॥ పూర్వం తౌ స్వేచ్ఛయాలాపాననుభూతాన్ సమంతతః। దత్తాత్రేయో మునిః ప్రాహ దేశికేంద్రమిదం వచః ॥ ౩౯ ॥ వేద్మ్యహం శంకరాచార్య భవదాగమనం భువి । నారదేన పురా ప్రోక్తం శంకరో లోకశంకరః ॥౪౦॥ ... ... *

భవద్వపుస్సమాశ్రిత్య విజేతుం దుర్మతవ్రజాన్ । అద్వైతం మతమేవైకం సంస్థాపయితుమాదరాత్ ॥౪౧ ॥ చరత్యేవ స సందహాంస్త్వా భారోద్ధరణేచ్ఛయా । దత్తాత్రేయో వదత్యేవం త్రికాలజ్ఞో మహామునిః ॥౪౨॥ స్వకృతాన్ దర్శయామాస గ్రంథాన్ భా

ష్యాదికానసౌ। దృష్ట్వా తుష్టావ బహుధా సూత్రభాష్యమశేషతః ॥ ౪౩॥ శ్రీమన్యాతే శంకరార్య వ్యాససూత్రార్థనిర్ణయః ।
నన్జైయో ద్వైతైర్వాపి త్వయా చేద్విశదీకృతః ॥ ౪౪॥ యత్కర్తవ్యం కృతం కార్యం దుర్మతాని జితాన్యపి। అద్వైతమతమేవా
త్ర సాధితం సర్వసమ్మతం॥ ౪౫॥ త్వయా సరస్వతీదేవీ సాక్షాద్దేవీ జితానను । యశస్సుధాబ్ధికల్లోలైర్దిశో విశదితాస్తవ॥ ౪౬॥ ఇ
తో గంతుం సముచితస్సత్యసంధేన శంభునా। కైలాసస్సుకృతావాసో భవతా దేశికేశ్వర॥ ౪౭ ॥ ఇత్యుక్త్వా శంకరాచార్యకరపల్లవ
మాదరాత్। అవలంబ్య కరాగ్రేణ దత్తాత్రేయస్స తాపసః॥ ౪౮ ॥ ప్రవివేశ గుహాద్వారం దత్వాజ్ఞాం జనసంతతేః। క్రమాజ్జగా
మ కైలాసం ప్రమథైః పరివేష్టితం॥ ౪౯॥ పార్వత్యా చేభవక్త్రేణ కార్తికేయేన చాన్వితం॥ ౪౯॥ విజ్ఞానకందః॥ శ్రీమచ్ఛంకరదేశి
కేశచరితాన్యాద్యంతతస్త్వన్ముఖాదాకర్ణ్యాతితరాం తుతోష హృదయం శ్రీచిద్విలాసాద్య మే। అద్వైతేపి మతే మతిస్సమభవ
న్నూనం నిరూఢాశయా జీవన్ముక్తిపదం భవత్కరుణయైవాసాదితం శ్రీగురో॥ ౫౦॥ భూయాంసో భువి సంతు దేశికవరాః ఖ్యాతి
పశ్చిద్వరాశ్శిష్యార్థిగ్రహణైకదర్శితమహాప్రేమాభిసీమోదయాః। అంతేవాసిమనోవినోదనవిధౌ తచ్చిత్తతాపోద్ధతౌ శ్రీమ
ద్దేశికచిద్విలాస భవతో మాన్యం న మన్యామహే॥ ౫౧॥ శ్రీమచ్ఛంకరదేశికేంద్రచరితం సర్వం భవాన్వేత్త్యహో తస్మాత్త్వం జ
గతీతలే సుకృతిభిస్సంశ్లాఘనీయోదయః। త్వన్నామస్మరణం త్వదంఘ్రిభజనం త్వద్భాషితాకర్ణనం శ్రేయస్సాధనమన్వహం నుభ
తాం సంగః కిముచ్యతాం॥ ౫౨॥ శ్రీమన్విజ్ఞానకంద త్వమిహ వసుభువనే శంకరాచార్యవర్యే భక్తిం ముక్తిప్రదేస్మిన్ రచయతి సుజ
నః కోపి లోకైకపూజ్యః। తస్మాత్త్వం విజ్ఞమాన్యో జనురపి సఫలం తే భవానేవ ధన్యో యస్య సుక్తిర్ముక్తిః కరస్థా నను తవ భవితా దేశికేంద్ర
ప్రసాదాత్॥ ౫౩॥ ... ... ❋

ఇతి శ్రీమత్పరమహంస పరివ్రాజకాచార్యవర్య శ్రీచిద్విలాసయతీంద్ర విజ్ఞానకందతపోధనేంద్ర సంవాదే,
శంకరవిజయవిలాసే, ఏకత్రింశోధ్యాయః

శ్రీచిద్విలాసః ॥ శంకరాచార్యవర్యస్య దేశికాంబుజభాస్వతః । చరితంకలితాపఘ్నం శృణ్వన్యాంపరతామపి ॥ ౧ ॥ ఆవిర్భావం సమారభ్య యశ్శృణోతి గృణోతి వా । స్నాత్వైవ తుంగభద్రాయాం ప్రాప్తభక్తిసమన్వితః ॥ ౨ ॥ తస్యాద్వైతపరిజ్ఞానం సోహమస్మీతిభావనా । పరమేశ్వరసాయుజ్యం భవేదేవ న సంశయః ॥ ౩ ॥ కార్తిక్యాం మాఘమాసే వా వైశాఖ్యాం శ్రద్ధయాన్వితః । శంకరాచార్యచరితం సర్వలోకైకపావనం ॥ ౪ ॥ యః పఠేచ్ఛృణుయాద్వాపి బ్రహ్మసాయుజ్యమాప్నుయాత్ । భానువారే చ సప్తమ్యాం స్నాత్వా తుంగాసరిజ్జలే ॥ ౫ ॥ సకృదధ్యాయమేకం వా పఠేద్యస్సుసమాహితః । సోపి భుక్త్వా బహూన్భోగానంతే కైలాసమాప్నుయాత్ ॥ ౬ ॥ యశ్శృణోతి గురోర్వృత్తం వేంకటకటంకతే । తస్య పుణ్యఫలం వక్తుం న శక్తః ఫణిభృద్వరః ॥ ౭ ॥ ధనార్థీ యః పఠేద్వృత్తం శ్రీగురోర్మహిమాంబుధేః । స లబ్ధ్వా ధనసంపత్తిం రాజరాజసమో భవేత్ ॥ ౮ ॥ శివరాత్ర్యామిందువారే సంపూజ్య పరమేశ్వరం । శంకరాచార్యచరితం శృణ్వన్ జాగరమాచరేత్ ॥ ౯ ॥ తస్య పుణ్యఫలం వక్తుం జానాతి స మహేశ్వరః । శరత్కాలే శారదాయాః స్వదేశే దేశికేశితుః ॥ ౧౦ ॥ యః పఠేచ్చరితం భక్త్యా స భవేద్గురుసన్నిభః । స్నాత్వా చ తుంగభద్రాయాం విభండకతపోవనే ॥ ౧౧ ॥ సంపూజ్య భక్తిభావేన మలహానికరేశ్వరం । చంద్రమౌళీశ్వరం నత్వా రత్నగర్భగణేశ్వరం ॥ ౧౨ ॥ ఆరాధయన్ త్రిజగతాం నిగ్రహానుగ్రహక్షమం । తత్రత్యం దేశికాధీశం నత్వా స్తుత్వా చ భక్తితః ॥ ౧౩ ॥ శృణోతి శంకరాచార్య చరితం లోకపూజితం । యః పఠేత్స భజేల్లోకే పుత్రపౌత్రాదిసంపదః ॥ ౧౪ ॥ అపమృత్యుమతీత్యైవ దిక్పాలైస్సహ మోదతే । సాధ్వీ సువాసినీ వాపి ప్రాతస్స్నాత్వా సరిజ్జలే ॥ ౧౫ ॥ పతిమారాధ్య విధివచ్ఛృణుయాద్భక్తిసంయుతా । సాప్త్వాత సనాథవాన్ లబ్ధ్వా భుక్త్వా భోగాన్ బహూనసౌ ॥ ౧౬ ॥ పత్యా సహైవ సాయుజ్యం శంభోరాప్నోతి నిశ్చితం । యత్రాధ్యాయద్వయం వాపి త్రితయం వా చతుష్టయం ॥ ౧౭ ॥ విద్యార్థీ యః పఠేద్భక్త్యా సర్వవిత్స భవేత్క్షణాత్ ॥ ౧౮ ॥ కన్యార్థీ ప్రాప్నుయాత్కన్యాం పుత్రార్థీ లభతే సుతాన్ । జీవగ్రాహం గృహీతో వా వైరిభిర్ఘాతుకైరపి ॥ ౧౯ ॥ గురుచారిత్ర్యమధ్యే తు శ్లోకం శ్లోకార్ధమేవ వా । ధ్యా

యః శంకరమేకాగ్రచేతసా సంస్మరేద్యది ॥ ౨౦ ॥ బిభ్యత్యేనం తతో దృష్ట్వా హింసాస్ప్రష్టుం వినిశ్చయః । కారాగారే శృంఖలయా రాజ్ఞా సృద్ధేన యంత్రితః ॥ ౨౧ ॥ శంకరాచార్యచారిత్ర్యమాద్యంతం ప్రపఠేద్యది । గళంతి శృంఖలాస్తూర్ణం అశ్వపారవినిర్మితాః ॥ ౨౨ ॥ రాజ్యభ్రష్టోథవా రాజా స్మరేద్యది గురోరిదం । చరితం సమ్యగాద్యంతం చక్రవర్తీ సజాయతే ॥ ౨౩ ॥ దేవేష్వివ మహాదేవో గిరిష్వివ సురాచలః । అబ్ధిష్వివ సుధాంభోధి గ్రహేష్వివ దివాకరః ॥ ౨౪ ॥ తారకాస్వివ శీతాంశు రహిష్వివ చ వాసుకిః । కామదోగ్ధ్రీవార్జునీషు లోహేష్వష్టపదం యథా ॥ ౨౫ ॥ దేశికాఖ్యేషు సర్వేషు శ్రీమచ్ఛంకరదేశికః । సాక్షాన్మృత్యుంజయో లోకే తద్వృత్తం కిము వర్ణ్యతాం ॥ ౨౬ ॥ తస్మాత్సర్వోన్నతస్యాస్య చరితం యః పఠేద్బుధః । స ఏవ సుకృతీ లోకే తస్య జన్మైవ సార్థకం ॥ ౨౭ ॥ అద్వైతమతమాశ్రిత్య ధృత్వా భస్మత్రిపుండ్రకం । శృణోతి న సకృద్వా యో ద్విపాచ్ఛ్వపశురేవ సః ॥ ౨౮ ॥ అతః ప్రియాహి చిత్తేన సోభవ్యం హితనూభృతా । నిగ్రహానుగ్రహావ్యగ్ర విగ్రహాయాగ్నిసమాకృతేః ॥ ౨౯ ॥ శంకరాచార్యవర్యస్య చరితం భువి పావనం । సకృద్వా వ్యసకృద్వాపి జన్మమధ్యే తు మానవః ॥ ౩౦ ॥ పఠేదవశ్యతో భక్త్యా శృణుయాద్వా కదాచన । స సంతరేద్భవాంభోధిం దుస్తరం మలినాంబరైః ॥ ౩౧ ॥ శివే భక్తిః పరా యస్య శంకరాచార్యదేశికే । అద్వైతేపి మతే శ్రద్ధా స సుఖీ స సుధీర్భువి ॥ ౩౨ ॥ అనేకజనురాయాతతపఃఫలసమాశ్రయాత్ । శంకరాచార్యచరితే శుశ్రూషా జాయతే భృశం ॥ ౩౩ ॥ తస్మాన్మతముపాశ్రిత్య దివ్యమద్వైతముత్తమం । శంకరాచార్యపీఠస్థం దేశికేంద్రమనుత్తమం ॥ ౩౪ ॥ యో వినిందతి మూఢాత్మా స భవేత్పాతకీ భువి । జన్మమధ్యే సకృద్వాపి శృణుయాదిదముత్తమం ॥ ౩౫ ॥ శంకరాచార్యచరితం స ఏవ సుకృతీ నరః । అస్మిన్విచారితే సమ్యగజస్రమనుచింతనైః ॥ ౩౬ ॥ జాయతే నిర్మలప్రజ్ఞా పాపజాతం గళత్యతః । అద్వైతేపి మతే భక్తిస్సముదేతి నృణాం మహా ॥ ౩౭ ॥ హర ఏవ పరస్సాక్షాద్గుణాతీతో నిరంజనః । శంకరాచార్యరూపేణ సమదృశ్యత భూతలే ॥ ౩౮ ॥ రరక్ష రూఢ నేత్రత్వం వినైవ పరమేశ్వరః । రాజన్యో వాగ్రజో వాపి వైశ్యో వా భక్తిసంయుతః ॥ ౩౯ ॥ ఇదం చరితమాకర్ణ్య మనోరథమవాప్నుయాత్ । పురందరాదివిబుధైర్భావితం భక్తిసంయు

తైః ॥ ౪౦ ॥ శంకరాచార్యచరితమిద మస్తుశుభావహం। ఆచంద్ర తారకస్థాయిభవతాజ్జగతీతలే॥౪౧॥దత్తాదనిశమిష్టాన్న శ్శ్రీమచ్ఛంకరదేశికః। పఠనాచ్ఛ్రవణాద్వాపి లిఖనాద్దానతోపివా ॥ ౪౨ ॥ సత్పాత్రేభ్యోద్విజాతిభ్యశ్శ్రియమన్వహ మశ్నుతే॥౪౩॥ ... ... ❊

ఇతిశ్రీమత్పరమహంస పరివ్రాజకాచార్యవర్య శ్రీమచ్ఛంకరభ
గవత్పూజ్య పాదపాథోజమరందనిష్యందాస్వాదతుందిలా
యమానమానసచిద్విలాస యతీంద్ర విజ్ఞానకంద తపో
ధనేంద్ర సంవాదే, శంకరవిజయవిలాసే,
ద్వాత్రింశో ధ్యాయః-

సంపూర్ణోఽయంగ్రంథః,

శ్రీసాంబశివార్పణమస్తు-

శ్రీరస్తు -

—※—

శ్రీ సాంబశివాయ నమః -

శివరహస్యే - నవమాంశే - షోడశోధ్యాయః -

స్కంద ఉవాచ॥ తదా గిరిజయా పృష్టస్త్రికాలజ్ఞస్త్రిలోచనః। భవిష్యచ్ఛివభక్తానాం భక్తిం సంపీక్ష్య విస్మయాత్॥ మౌళిమాం దోళయన్ దేవో బభాషే వచనం ముదా। శృణు త్వమేభిర్గణపైర్మునీశైశ్చ సురైస్తథా॥ ప్రభావం శివభక్తానాం కలౌ తు ప్రభవిష్యతామ్॥ ఈశ్వర ఉవాచ॥ శృణు దేవి భవిష్యత్సద్భక్తానాం చరితం కలౌ। వదామి సంగ్రహేణైవ శ్రవణాద్భక్తివర్ధనమ్। గోపనీయం ప్రయత్నేన నాఖ్యేయం యస్య కస్యచిత్। పాపఘ్నం పుణ్యమాయుష్యం శ్రోతౄణాం మంగళావహమ్। పాపకర్మైకనిరతాన్ విరతాన్ ధర్మకర్మసు। వర్ణాశ్రమపరిభ్రష్టాన్ ధర్మప్రస్రవణాన్ జనాన్। కల్యబ్ధౌ మజ్జమానాంస్తాన్ దృష్ట్వానుక్రోశతోంబికే। మదంశజాతం దేవేశి కలావపి తపోధనమ్। కేరళేషు తదా విప్రం జనయామి మహేశ్వరి॥ తస్యైవాచరితం తేద్య వక్ష్యామి శృణు శైలజే। కల్యాదిమే మహాదేవి సహస్రద్వితయాత్పరమ్। సారస్వతాస్తథా గౌడా మిశ్రాః కర్ణాంజనా ద్విజాః॥ ఆమమీనాశనా దేవి హ్యార్యావర్తానువాసినః। ఔత్తరా వింధ్యనిలయా భవిష్యంతి మహీతలే। శబ్దార్థజ్ఞానకుశలాస్తర్కకర్కశబుద్ధయః। జైనా బౌద్ధా బుద్ధియుక్తా మీమాంసానిరతాః కలౌ। వేదబోధితవాక్యానామన్యథైవ ప్రరోచకాః। ప్రత్యక్షవాదకుశలాశ్శల్యభూతాః కలౌ శివే। మిశ్రాశ్శాస్త్రమహాశస్త్రైరద్వైతచ్ఛేదినోంబికే। కర్మైవ పరమం శ్రేయో నైవేశః ఫలదాయకః । ఇతి యుక్తిపరామృష్టవాక్యైరుద్బోధయంతి చ। తేన ఘోరకులాచారాః కర్మసారా భవంతి చ। తేషాముత్పాటనార్థాయ సృజామి శివే మదంశతః॥ కేరళే శశలగ్రామే విప్రపత్న్యాం మదంశతః। భవిష్యతి మహాదేవి శంకరాఖ్యో ద్విజోత్తమః॥ ఉపనీతస్తదా మాత్రా

వేదాన్ సాంగాన్ గ్రహీష్యతి। అష్టావధితతశ్చష్టైర్విహృత్య సతుతర్కజామ్ । మతిం మీమాంసమానోస్త్రాకృత్వా శాస్త్రేషు నిశ్చ
యమ్। వాదిమత్తద్విపవరాన్ శంకరోత్తమ కేసరీ। భిత్త్వైవ తథా బుద్ధాన్ సిద్ధవిద్యానపి ద్రుతమ్ ॥ జైనాన్విజిగ్యే తరసా తథా
న్యాన్ క్రమతానుగాన్ తదా మాతరమామంత్ర్య పరివ్రాట్ స భవిష్యతి। పరివ్రాజకరూపేణ మిశ్రాన్నాశ్రమదూషకాన్ । దండ
హస్తస్తథా కుండికాపాయవసనోజ్జ్వలః। భస్మదిగ్ధత్రిపుండ్రాంకో రుద్రాక్షాభరణోజ్జ్వలః। తారరుద్రాక్షపారీణశ్శివలింగా
ర్చనప్రియః। స్వశిష్యైస్తాదృశైర్ఘుష్యన్ భాష్యవాక్యాని సాంబికే। మద్దత్తవిద్యయా భిక్షుర్విరాజతి శశాంకవత్ । సోఽద్వై
తోచ్ఛేదకాన్ పాపాన్ ఉచ్ఛిద్యాపి స్వతర్కతః। స్వమతానుగతాన్ దివ్యకరోత్యేవ నిరర్గళమ్ । తథాపి ప్రత్యయస్తేషాం నై
వాసీచ్ఛ్రీతిదర్శనే॥ సూత ఉవాచ॥ మిశ్రాశ్శాస్త్రార్థకుశలాస్తర్కకర్కశబుద్ధయః । తేషాముద్బోధనార్థాయ తిష్యే భా
ష్యం కరిష్యతి। వ్యాసోపదిష్టసూత్రాణాం ద్వైతవాక్యార్థనాంశివే। అద్వైతమేవ సూత్రార్థం ప్రమాణేన కరిష్యతి । అపిము
క్తేసమాసీనం వ్యాసం వాక్యైర్విజిత్య చ। శంకరం స్తౌతి హృష్టాత్మా శంకరాఖ్యో ధమస్కరీ॥ శంకర ఉవాచ ॥ సత్యం సత్యం నేహ
నానాస్తి కించిదీశావాస్యం బ్రహ్మ సత్యం చ బాహ్యే। బ్రహ్మైవేదం బ్రహ్మ పశ్చాత్పురస్తాదేకో రుద్రో న ద్వితీయాయ తస్థే । ఏకో
దేవస్సర్వభూతేషు గూఢో నానాకారోద్భాసి భానైస్తదాత్మా । పూర్ణాపూర్ణో నామరూపైర్విహీనో విశ్వాతీతో విశ్వనాథో
మహేశః। భూతం భవ్యం వర్తమానం త్వమీశే సామాన్యం వై దేశకాలాదిహీనః। నాతో మూర్తిర్వేదవేద్యస్త్వసంగస్సంగీవ
త్వం లింగసంస్థో విభాసి। త్వద్భాసా వై సోమసూర్యాగ్నిలేందా భీషైవోదేత్యేష సూర్యశ్చ దేవః। త్వం వేదా దాస్త్వంహ ఏకో మహే
శో వేదాంతానాం సారవాక్యార్థవేద్యః। ఓంకారార్థః పురుషస్త్వం బృహత్ం చ సత్యజ్ఞానానందభూమాసి సోమ। బద్ధో ముక్తో నా
సి సంగో హ్యసంగో ప్రాణప్రాణో మనసస్త్వం మనశ్చ । త్వత్తో వాచా మనసా సన్నివృత్తాస్త్వానందజ్ఞానినో బద్ధభావాః। త్వత్తో
జాతం భూతజాతం మహేశ త్వయా జీవత్యేవమేవం విచిత్రమ్। త్వామేవాంతే సంవిశత్యేవ విశ్వం త్వాం వై కో వా స్తౌతితం స్తవ్య
మీశమ్, కించిత్ జ్ఞాత్వా సర్వభాస్యేవ బుద్ధ్వా త్వా మాత్మానం వేత్తి దేవం మహేశం॥*॥ ఈశ్వర ఉవాచ ॥ ఇతి శంకరవాక్యేన విశ్వే

శాఖ్యాదహంతదా। ప్రాదుర్బభూవలింగాత్స్వదలింగోపిమహేశ్వరి। త్రిపుండ్రవిలసత్ఫాలశ్చంద్రార్ధకృతశేఖరః। నా
గాజినోత్తరాసంగోనీలకంఠస్త్రిలోచనః। వరకాకోదరాధీశరాబద్ధారస్త్వయాంబయా। తమబ్రువంమహాదేవిప్రణతంయ
తినాంవరమ్। శిష్యైశ్చతుర్భిశ్చయుతంభస్మరుద్రాక్షభూషణమ్॥ ఈశ్వరఉవాచ। మదంశతస్త్వంజాతోసిభువిచాద్వైతసి
ద్ధయే। పాపమిశ్రైస్త్రిభిర్మార్గైర్జైనదుర్బుద్ధిబోధకైః॥ భిన్నవైదికసంసిద్ధఅద్వైతేద్వైతవాక్యతః। తచ్ఛేదగిరివజ్రస్త్వం
సంజాతోసిమదంశతః॥ దూర్వాసశ్శాపతోభూమౌజాతాంవాణీంవిజిత్యతామ్। అగస్త్యచరితేదేశేతుంగాతీరేసునిర్మలే॥
పుణ్యక్షేత్రేద్విజవరస్థాపయిత్వాసుపూజయ। యత్రాస్తేఋశ్యశృంగస్యమహర్షేరాశ్రమోమహాన్। కలౌపీఠతోద్వైత
తమార్గఃఖ్యాతోభవిష్యతి। ద్వాత్రింశత్పరమాయుస్తేశీఘ్రంకైలాసమావస। ఏతత్ప్రతిగృహాణత్వంపంచలింగంసుపూజయ।
భస్మరుద్రాక్షసంపన్నఃపంచాక్షరపరాయణః। శతరుద్రావర్తనైశ్చతారేణభసితేనచ। బిల్వపత్రైశ్చకుసుమైర్నైవేద్యైర్వి
విధైరపి। త్రివారంసావధానేనగచ్ఛసర్వజయాయచ॥ త్వదర్థేకైలాసాచలవరసుపాళిగతమహాసముద్యచ్చంద్రాభం స్ఫటికధ
వళంలింగకుళకమ్। సమాసీనస్సోమోద్విమలమణిమాల్యచర్యయుపరంకలౌలింగార్చాయాంభవతిహివిముక్తిఃపరతరా॥ సశం
కరోమాంప్రణనామమస్కరీయశస్కరీతస్కరవర్యమార్గే। సంగృహ్యలింగానిజగామవేగాద్దుర్భామాసబుద్ధార్హతమిశ్ర
ర్జైనాన్॥ తద్యోగభోగవరముక్తిసుమోక్షయోగలింగార్చనాప్రాప్తజయస్సకామమ్। తాన్సర్వవిజిత్యతరసాశుతశాస్త్ర
జాలైర్మిశ్రాన్తతోలోకమపావశైవమ్॥ ... ... *

ఇతిశ్రీశివరహస్యే - నవమాంశే - శంకరప్రాదుర్భావో
నామషోడశోధ్యాయః-

శ్రీశివార్పణమస్తు-